

AB 181

ქართული
ბიბლიოთეკა

Handwritten signature in blue ink

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
КОНТРОЛЬ
ИЗДАТЕЛЬСТВА

საბავშვო ბიბლიოთეკა

1950

საქართველოს
საბავშვო ლიტერატურა

დღემიწმინდი
გუგუნი
თხზულებანი

ტომი პირველი

აფხაზეთის სახელმწიფო გამომცემლობა
სუხუმი — 1950

899.962.5-1

საქართველოს
ბიბლიოთეკა

დღემდობი
გულში
აუღმბთაქუა

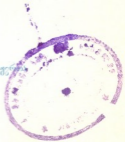
MS 181. 16

ავტორი ატომი

ავსტრია ავტორიტატი შუუთაქუა
სუხუმი — 1950

27-332.27 827.332.2-1

AB 181

Д. ГУЛНА
СОЧИНЕНИЯ
1 т.
(на абхазском языке)

21 см. 305А. 504 15206

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

აფხაზები

დიმიტრი გულია რაფხაძე იაფშიგაფიტი, აშაპე იკვრიტ ისახარკეჟი აფსუა ლიტერატურა, იეიჭოიკაიტი აფსუა ლიტერატურატი ბეზშია. აეილარ გუახუარა დულა იშა-ზგუართო ეიფშა, დიმიტრი გულია იწაბგრგეწიყდანგ ეილარე დგრაოეტუბ. უი რაფხაძე იკალამ შთენგ, ავრა დანნალაგა აიხგ ინარკნგ, აფსუაეილარ რკუახეკტი ჰიამთაქუა იხგ იარხუანგ, ეილარ ირზაიგუოუ ბეზშია ზაალა აშია აზიბიონ ახაქუითრა, აპოეტ გუკ-ფსგჷ ალა ითახნგ: „აეაეილარ ეიდგგლაუა, რპიატიე ეიქუშიარკე, რაუქუა ბზიანგ, ადგრაახგ რხგ დგრაარკე!“

დ. გულია ურგს (ესგჷ)-იფა გულია დიიტ 1874 შგ-ქუსახგ, ჭეკრალ შზა 21 ახგ, უარჩა აქეთან, კუდრგ აფშაპია აზაიგუარა. იაბ, ურგს, ნხავ-ლარგნ. 1877 შგ-ქუსახგ, ამპაეგრა აან, უი თგრქუტეღლაყა ახწიარა იქუშიეიტ, ითააციაგგ იარგგ ტრაბზან ინანავეიტ.

ირგამეკუა-ირგხმეკუა, უაყა, თგრქუტეღლა იახნანა-გაბ, აფსუა ანწიარა ილაგუეიტ; იმლაშუა, იხლაპია-დაბა აღიგ იქუხეიტ.

ადგრაშგქუსან, ურგს გულია იიულაკე, ააძაბლა, ითააცია იმანგ, აფსნეყა დხენჰიიტ. ანხარა ნაპე აირკეიტ აძგბეა აქეთან.

უბრი ამთაზ აძგბეა აქეთანი ააიგუარეი შაკოლ გუამგბტ. დ. გულია აძგბეატი იაპაჷ. თოფური იავრეი აფხარეი იქოიწაიიტ.

დ. გულია იაბ, ესგჷ, კეშგქუსა ინარეიპანგ დაშთან იქუენ აშაკოლ ითაწარა, ახა დახნეილაკე, უსყანტი იამთაზ ანხაკა ზეგგ რხგ იშაგყაბ ეიფშა, იარა იხგგ, ზეგგ რგში არკენ.

აწგხუტანგ, 1885 შგქუსახგ, დიმიტრი გულია სუ-ხუმტი ანხარეუა რგშაკოლ დაინახუეიტ.

ამჟამად დანალგა, 1889 შაჰქუსანზე, აქალაქის მუშაობის
 აქვე ააგვენი-კავკასიის არწივთა რსემინარიის მუშაობის
 უწყა ხუ-მეზ რეიპა დთამხუიტი, ანგმანარა იეიფინაჟიტი
 იწარა. იგუ ანგმანარაზე, ასემინარიისხდ იდკლარა მამ
 აცოერკვიტი. ხონ (ქუთეშ აუეზდ) არწივთა რსემინარიის
 დთალარც ნაბე ალჟეიკენ, ახა დეიქუხმერშიახ რაცი-
 ხუიტი.

უი ნახეს დ. გულია შაჰოლ დხთამლჟეიტი. იგუ აცო-
 მგშოტეჟა, ესაიირა იაზირაჟიუან იდგრა. იუაიეილარ
 დგხლარგხუაშოა უსნე იფხმადეიტი არწივთა. 1890 შა.
 ინარკნე კრაამთა რწივთს აუს იუან აქეთა შაჰოლქუა
 რქჟე. რწივთს დანგუახ, ადუციადგე ავრეი-აფხმარეი
 დირწონ. იარა უხგსუანგდ დ. გულია იუაიეილარ ირ-
 ბეიეიგონ ისახმარკეჟე ალიტერატურა ათგმშია, უი რგუ-
 აირფხაჟიან. უსუან აფსნე ამჟამოლქუა მამქან. ფსჟუაჟ
 აწარა ზმოჟ, შამამახამზარ, დგუამგზტი.

დ. გულია დაციფგქიანე ამამწ აზიუან აფსუა შიჟუგრა.
 დაშთან უი ფხმადეიტი ანეიწგზრა.

1892 შაჰქუსანზე ითგწიტი დ. გულიეი, კ. მაქაეარიანი
 იეიციკრგზბ აფსუა ნბან შიჟუ. აბრი ანბან შიჟუ ალა
 აფსუა რხუქქუა რაფხმადამ რგბგზშიალა აწარა იალა-
 გჟეიტი.

დომიტრი გულია დანბუქგზ აახეს აპოეზია (აეიეინრა-
 ალა) აგუბგლრა იმან, ბზია იმონ. აეიეინრაალაქუა რგვრა
 დალაგჟეიტი იაჰგსგზ ამიეშაჰქუსა ანწიამთანგ. რაფხმადამ
 იაეიეინრაალაქუა ხან შიჟუნე ირკეჟეიტი ქართ 1912 შაჰ-
 ქუსანზე „აეიეინრაალაქუეი ახმტრტირაქუეი“ ჰია ხეს
 იამანგ. აბრი ამიჟუ იახჰიანე დ. გულია აბას იჟუეიტი:
 „1910 შაჰქუსანზე იეიქუსტრშიეიტი საეიეინრაალაქუა ხან
 შიჟუნე, ახა ამიჟუ ათგრა უადავსეიტი, უავ დგსმგ-
 ხრაიიტი. სხარგალა ითსგეჟბ ჰია იაქუსეიტი. აწარა-დგ-
 რრა იაშთან აგუფგვ ირგმსგფსახეიტი ფარა ფგთკ. უბრი
 სგკვრხგრაანე სგშიჟუ ქართ ითსგეიტი. ამიჟუქუა ავანგუა
 იაახგჟეიტი. ურთ უავგ იაიაიხუმგზტი, აფსუა რგბგზ-
 შიალა, შამამახამზარ, იხაფხმომგზტი. ამიჟუქუა ავანგ იაი-
 უახ ასასცია ჰამითას ირგსთონ, აქეთაქუა რახმ, ამჟამოლ-
 ქუა რახმ ისთიჟან“.

არი ამიჟუ აქვე დ. გულია დამაქუგგლჟეიტი ისახმარ-
 კეჟე აბავგზატირა იმანგ, იეინგლახმოჟ პოეტი ყაიმიანგ.

დღემიტი გულია რაფხადამ იაპირპაიტ ჰხატე ბეჭდით
 სახდარცე. უი დაპიონ აეილარი იარეი რეგებარა ივერცხული
 ცპარაემავეს იეალარც. ითახენ რეგებშიალა გეგლირთაჲ
 ეილარ რეუ ააირქუხარც, დრაბეარც, აქიარეი, აღგო-
 რეი რაბეეიგარც. იშიყუ ალაგამთაჲ აბას ივეეიტ:

აჰგ. სეშიყუ უეიწამხან!
 გუ-შამხელა უკამჰან,
 გუარფ ბეარაჲ უბეამხან,
 უხთახეუ რხე უწიამხან;

ეია-ხაალა ირჩაალა,
 ეია რყუშეგალა უციეეილა,
 აეიბეჲ კოგცქუა ხეგ-ხეგლა
 ისეზრაპილა აფსეშიალა.

იბეიოჲ, სიირშია იფეშძოჲ, აფსუა აეილა ირთენ-
 ხან აქულდტორა, იაჰპიამ: ალაქუქუა, აეიგტი აეიბეჲქუა,
 აშიაქუა, ახდერტირაქუა, აეიფეჲქუა უჰია უბას ეგდერ-
 გდგ. ურთ ირნეფეშეეიტ აეილარ რყუშეარა, რეგებეგ,
 სახდალა იეიქუჰაიუ რაეია ხაა. აფსუაეილარ ანკა, აჰპა-
 ჯგრა ახაარეგმა ეგმა ცეგარეი გუაყრეი ირგნიახარ-
 გდგ, იდმერძიტ რაეია თეხბაქუა, რხატეჲ ქაბჰქუა.

უბართ რეიზგარეი რწარეი გუახუს იყაწანგ ნაბე
 აირკეიტ დღემიტი გულია. ხეხე ზეძბახე ჰპიან იშიყუ
 აფსუა ეიფეჲა ყუშე აქუჲჲ: „აჩე ფსერ — აღიე ათენ-
 ხოიტ, აჲაჲგ დეფსერ — იაეია ითენხოიტ“. შეშაჩხე ავრა
 დანალაგაზ ინარკნე დ. გულია იხე იაირხუონ ივემთაქუა
 რქჲე აფსუაეილარ რჰიამთაქუა, უბერთ იცერხგრაადანგ,
 დაცეჲჰიანგ იეიქოჲკაიუან იაეიასახდარც. უი დეზენდუან
 იაეიენრაილაქუა აფსეშიალა იაფხეაჲა იბარცე, აეილარ
 იეილგრკაიუა იეალარცე.

დ. გულია, დანეჰქუნან იგვზ აეიენრაილაქუა რქჲე,
 იაპირბოიტ შოჲჲე რეჰაბაალა დაჩხა შოჲჲე ქაჰ შეგ-
 რუაზ, იააირფეშეეიტ აფსთაზარაჲე იყან ახალგდ-
 რაქუა.

„ხოჯან-დუ“ (1910 შხ.) აჲჲე, იაპირბოიტ აფსუა
 თაჲად ფსეცეგმა ისახა. უი აეილარ ეჩირჩოიტ, მეოიტ,
 ირშიოიტ, „რეიპარაჲეჲ ცეირჰეეიტ“, ურთ რრეჰპარა:

რეფსხუ, რსაბშოხუ დალანოიტ,
 რენწიარა დეიგურდმოიტ,
 აფივანახდ დალქულოიტ.

ხოჯან-დუ იმოუპ ბეგვ-ფაცია, ახა ურთფე გუმ-
 ბელჯბაროუპ, ირგუეყციოუპ:

რზე აზაქუანქუა დარა იაფერწოიტ,
 აჩთან აუხახდ დარა იანერწოიტ,
 კერ რემაჩუა იწებუტია ფერწოიტ,
 დრეკპარშეძომ იხე ხერწოიტ.

აწებუტიანე, ხოჯან-დუ არეკპარაქუეი აფუნაპარა-
 ქუეი იყაიწონ იხაძეიტ, იწებუტია იაფელტ, უი დექუ-
 ძააიტ, ინწიეიტ ითააციარა, იქუბლააიტ ივზრა, იგუარა.

„აბეჯაშა ხაბეყადალა“ (1910 შა.), „შაყა დეფსტეი
 ცეგბზახუხეი“ შია ხეს იხმაქუოუ იაფეინრაალაქუა რქვ
 დრეციაეიოიტ აფელარ ხმერლდაცოხ აუა. ურთ უსყან-
 ტი იფსუა ფსთაზარა იალიააიტ, უი აცია რეყუნენ;
 ურთ უსდა-პეგსდა აამთა მვაფარგონ, ეფლარ რზე იხუ-
 ართოუ ეგაყარწომეზტ, „უა მცხეუქუან“:

„აბეჯაშა-ხაბეყადალა“ ენაგდ დრეშთან აჩარაქუეი,
 აფსხურაქუეი; აინყარეი, აყუაშარეი დახაშელომეზტ;
 ანხარეი აუსურეი პატუდარას იფხაძონ, ეგიმურ ეია
 იხაძუ ჯიშონ, ტეგმ-ჩესლა დჩონ, ითააცია იგუალაშეო-
 მეზტ. უსდა დეშანჯუოხ იჩუ აბლა კვლთეფეიტ, იქუმ-
 ეიგ წხააიტ, იპატუ ბეესიტ, „ისამერყულ დშაასუაზ
 იუოვბეყარა დნახესიტ“. უი, დიმიტრი გულია იშაპა-
 ბეეიგო ილა, „ლეფსაი ხეშეაშეოუპ“.

დიმიტრი გულია აფელარ იდირბონ ირფერხაგოუ,
 იხმერლდაცო აწას-ბააფსქუა, ურთ ცეგმდეს ირითონ,
 იაფირყუყუაუან. უი იგუთაეკ ააირფეშეიტ აბას:

ბზახარა იმოუპ ზეუ ითოუ ზეგე ზეჟ იხზარპიუა,
 ზეჟ ითეწუა ირფეშთანე ირყუშეგანე იხეზიუა,
 დგელიარადა, ციშეარადა, დასეუ რეგრაქუა
 დხერბუა,
 აიამახხ დეგლანე, ახუახუა იაციხერშეუა.

დიმიტრი გულია იუაეფლარ ირაბეეიგონ აწარადერ-
 რა, აქიარა, აუავეტეფესარა. აფელარ რზე ითახენ ინეი-

ყუმბაკუა ახშავჯი, აწარეი, ამიი. უი ივუან: „ახშავჯ
 აფშეგმოუპ, აწარა სასუპ, ახშავჯი აწარეი ეიბეტაპი
 ნას იმითაიხუპ; ახშავჯ უასხვრუპ, აწარა უბრი
 იშაქურლუდუოუპ; ხშავჯდა ამი დუ უავ დთანარხოიტ,
 ახშავჯი ამი ეიცეზარ ნას უავ ღენხარხოიტ“. ახშავჯი,
 აწარეი, ამი ეიგემქუა იხმოუ, დ. გულია იშოიპიო ალა:

აფსაბარაქვ ამრეი ამხეი რეიფშო დლანაახოიტ,
 დგხდგრუაგგ, დგხგმდგრუაგგ ნასგფ ზმოუ ჰია
 დრფხხაძოიტ,
 აბართ რქვ აოვგშა ბზიავგგ ნაციწარ, იწეგგ
 დხუართახოიტ.

1913 შავქუსახე ქართ ითგწიტ დიმიტრი გულია იივგზ
 დანაა შიყუქ: „არფგხბეი აფაფგხბეი რგშეყუი, დანაა
 ხმდგრტირაქუაჯეი, ჟეინრაალაქუაჯეი“. აპოემა „არფგხ-
 ბეი აფაფგხბეი რგშეყუ“, იგურქვგხაგანგ, აეფა ხვრკვლა
 იქუწანგ ივუპ. უი აბზიბარეი აივგზარეი ირგხპიააფუ.

დ. გულია ილიტერატურატი უსურაქვ აფხდაძატი
 რწავციას იმან აქვრთუატი შიყუკვგ დუქუა: ილია ჰავ-
 კავაძე, აკაკი წერეთელი. ურთ რომილათ-ხაქუითრატე,
 რდემოკრატიატი იღეიაქუა დ. გულია იდუნეიხუაფშოგშა
 აქოიარა ლულულაწიყა იანგრიტ, დგხქულანაახ ამვავგგ
 იდგრბეიტ.

არევილიუცია ყალაანძა აფსნგ არგკპარა იხთავგ-
 ლახ, აჯაეილარ აგუყარაქუა ირხვრგოხ, ახაქუითრეი
 აქუნავააი რხე იშავქუფოხ ჰნარხოიტ დიმიტრი გულია
 უსყანტი იპოეზია.

აჯაეილარ რინტერესქუა დგრხქუგვლანგ, დიმიტრი
 გულია იხნგემქუა-ივგხტეგემქუა იაიირფშოხმან ათფთან-
 ტი თაუადი, აამგსთეი, აპეგნთქარ იჩუნააი ირთახგზ
 ყაწო იშავქუხ.

ახაქუითრეი ანასფეი რხე ივუთაჯ დიმიტრი გულია
 იაიირფშოტ აფსუა ეილარ რ-ეპოს იცვრხვრაანგ იივგზ
 „აბრგსკეფლ“ (1910 შა.) აქვგ.

აბრგსკეფლ იძბახუ რპოიტ აფსუაეილარ რეიეტე
 აეიბეტქუა რქვ. უი დფვრხაწოუპ, აეილარ რხე ფსქვ-
 ხვგნგ, ქუნავახეყუგავგნგ დგფხდაძოუპ. აბრგსკეფლ ბზია
 იბონ აუატიეგსა, ურთ რხე დგცხვრაავგნ, დხუართან.

უი ინირწიჲუან აჲილარ ირფერხაგაზ აუა (ეგრეწულნი
იქუიხუან — ამლ, აძახუა-ბეგნდა, ათერას: გიგლირთაჲა)

ამლ დახაქუშიოზ ირგონ, აუა რზე იფერხა-
გოუპ ჰია,
აძახუა-ბეგნდა ფიყუან სანაწესუა სარხერხულიტ
ჰია,
ახელარყურა ითახემგეტ ანციე სიჰიოშიე სყალოიტ
ჰია.

1917 შო. აზე დიმიტრი გულია ოკტიბრტი ირეეო-
ლიტუცია დუ დეიგურდმანგ ივიტ „ფხაჲა“ ჰია აჲიეინ-
რაალა. უაჲა აჲილარ დრფხბოიტ აფსთაზარა ქუჯცახბ,
ახაქუითოახბ; აგურა დირგოიტ აშიშგ ნაჲ იშუგნბეწგზ,
ალაშარაგგე ალაშეარა ნაჲ იშუგნბახანიცახ:

აჩაფსახეიტ, იახეწიტ აშიშგ,
ამრა ჰალაფხან, ჰარკუხბეჲეიტ ზეგგე,
იაბოიტ არგამა ჰტეღლაქო იყალაზ უაჲეი,
შიენიხა შიფხაჲაჲა, შიეიწამხან აჲიგგე.

1918 შოქუესა აან, ამენშოფიეცია ირგსაჲაჲეშთანგ
აფსნგ იანახგზ, ნასგგე ურთ ამილათქუა რეიწერჩარა
იანალაგა, აჲილარ რბზაზარა იწეგგ იანბეგს, აფსნგ
ალუშიეჲ აფთა მამიქუარა ანახგლა, დ. გულია იგუ
აწინძა ინეიტ, ილახბ ეიქუნაწეიტ, გუხბაას იყაიწეიტ
აჲილარ რფსთაზარა. აბას გუფეშაარალა დახციაჲეიოიტ
აფსნგ აჲიეინრაალა „სგფსადგგელ“ აქუგ:

სგხაარა სგფსადგგელ
იყალაზეი, ზაკუზეი?
იუფეშააჲაზეი, იუცეჲეშეი
აბას ულახბ ზეიქუზეი?

ნხეწყა იცახ უგურკომა,
მშოგნ ნგრცი იყოუ უჯაბომა?
სგლაშარა სგფსადგგელ,
აბას ულახბ ზეიქუზეი?

1919 შო. აზე ათგწრა იალაგჲეიტ რაფხბაქტი აფსუა
გაზეთა („აფსნგ“). უი აგაზეთა რედაქტორს დამან დი-
მიტრი გულია. უი იგუალაიწიოიტ აბას: „არი აგაზეთ

ვიპარაკ ალიტერატურატი ნაფშეგრა ამინ, აპოეტ რა-
ციაცა უაყა ინანგრონ რუმითაქუა“.

აგანეთა იანგლონ ამენშეფეიკცია ახალგმდობელ
იმვადგროვონ. „აქუატი ამზარეუა რგშაკოლ, — ამონ
აგანეთაქუა, — იანგა ალა თრაა, აიბარა ანგაქუა, აძვე
გაუა, რანეთრაქ აპასად ალა იგგლოუპ!“

ამრი აგანეთაქუა დ. გულია აფსუაეილარ აწარა
იანდიუხალონ, აწარა ზმოუ აფსუაა დრაბეონ რხატი
ბეზშია არქუიარა გუნგრეკლარანგ, იაიარფშოუან ამშ-
კოლქუა ამჩენხარა ითავგლან.

„ავრეი აფხაარეი ზდგროა, — ივუან დ. გულია — აუს
ეიულა შიეიწამბაქუა. აფხაარეი ავრეი ზზემდგროა აუაა
შეგრანაფხადა, უბას აწარა ზმოუგგე, აწარა ზმამგგე
შიემი ეილაწანგ შიხე იაშიგრობუა, აფიბე ნეიმეეიდა, აუაა
ავრეი, აფხაარეი აწარეი რანგ რხე შიგრობა, აცავდარა-
ქუა ირგეშეგრეუქუაილა გახეთ აფილა, აკავდება ზაარ-
ხოუ აფილა“.

1919 შ. აზგ რაფხადა დიმიტრი გულია იეიქიკაიიტ
ალიტერატურატი კრუეხოკ აფსუა რწაკცია რსენინა-
რიაქუა. ალიტერატურატი კრუეხოკ ითნაგუან ესემი-
ბეატეი ნაბულაგგრატი ვაურნალ — „შარფე იაწია“.
ალიტერატურატი იალან აქუარაიცია აუს რუან რხე იამეი-
დაქუა.

ქგოტტიგლა ასოვეტ შირა ანგშაქუგგლა ინარკენ
დიმიტრი გულია ირქუიამთა ამითრა-კაკაქრა ამვა იქუ-
ლსეიტ. აპოეტ ივგმითაქუა რწაკე იაპა იეილგანგ, ილუ-
ლუანგ იყალო იალაგგეიტ, ურო რიდეატი მკაქუფშე-
ლარა ალდაცარა ამვა იაშა იქულსეიტ.

ასოვეტ შირა ანგშაქუგგლა, ეილარ რუსს ნაძადა
იიაიარა ანაგა აშთანგ, აფსნეტეი აპოეტ გუანპარა დუ-
ლა, იგუაცეგგანგ აშა რგპარა დალაგგეიტ აფსა-
დგგლე ქუაქუ აქუიარა, ასოვეტ ეიდგგლა აეილარქუა
რიაშარეი რგპნიიეიბაბარეი („გამბულ“, „ინიარა“,
„რუსთაეილი იბაყა“, „ტარას დუ“), იანგატი იპამთა
იარქუიან აძგრობაწარა უსქუა.

ასოვეტ შირა აან გულია ივგმითაქუა იდეილა ირგ-
წარკსუა, იზგკეუ დაარაძაწიყა ითბაახეიტ, უაეეშთა
არი იბავხატიარა, იმწლშარაქუა ზეგგე, იფსგ აწკეს
ეილიშო აეილარ იდეგრბუოიტ.

დ. გულია იწვევს იგუ აზთანე, ქუქუიარალა აქს
 იუეიტ, ირქუიამთა აკერძა იახპაიტ. იაქიდე მწიგნობარი
 ქუქუიარა რქუე იგუ აზდუნე აშია აზხიპიათუქს
 ლაქსე იწიქუეგელაზ აქილარ რჩაზუე, ურთ რგუიამი ზუე-
 და. იაქიდეინრაიალაქუა აქილარ ირპიოიტ აშიანე, ანამ-
 გური იფხვიარცა არახუქუე ირქუალსუეიტ. გულია ივგმ-
 თაქუა რქუე ჰაილაქაუეიტ იაქიდეიქსარტეშა, აქილარ
 ირგუიფხვიარტე იახიჯუა, ივგმთაქუა რქუე აქილარ რზე
 ანასეფ ბზია დახადაშოთუ.

იახგუაქადოლუ ჰტელსუეი, ასოვეტ ქილარ რეოვსდ
 დუ სტალინი, ჰიაა ამაქუა ბზია რბარა — აბრი ბუპ
 უიარაქაკვდე იზგრკაკუეა, იზგრფშძო დ. გულია ივგმ-
 თაქუა. უი იაიბიოფშუეიტ ჰკოვსდ ილაფშხაიი, იგუამი
 ზუგდეი რბზოურალა ჰაფსადგდელ შაყა იღდაცაზ, იახპა-
 ზღდა იყილაზ; „კრემლტი აქწია აქილარ არლანშოიტი,
 სტალინი დუ იხედ ურთ რშამხე არწარუეიტ“, იზბანი
 აქუხარ:

აშია ირხაფხვიოიტ ალაშარა,
 ურთქუა ირხაქნე აფსთპია მსოიტი;
 უარა ჰაუცუეპ გულა-ფსგლა,
 ჰაიგურღდაუა უხედ ნაპიოიტი.

ადგდელ თბაქსე, ასოვეტ ტელაქსე,
 ზეგდე ჰგურღმო აბრა ჰანხოიტი
 აბრი იზე, სტალინი უზე,
 გუ-შამხელა ზეგე ჰფერუოიტი.

„აშარფე იაწია“ ჰია ზეს იამოუპ დ. გულია იაქიდეინ-
 რალა ყაიშათქუა რუაკე. უაყა იაბიოიტ აქოლხოზუაი,
 ურთ აჯჯაპია, იაცუეჰიანე, აშააცგრაზე, აშარფე იაწია
 იაცგელანე, აქს შარუა, აგუაპიარა დუ შარგმოუ. უი
 აპოეტ დეიგურღმოიტი.

დემიტრი გულია დარა დაცუეჰიანე, იგუცარაქნე
 აშია აზიპიოიტ იზეჰაუა, იშითე-კაკუეა, იფსეიფშო
 იიბო აფსნე. იარა აშეუუჯე იაქილა იაპიოხარ, არი
 „მრალა იაიძოუ, შხალა ირფშძოუ, მშაფნ ზქუეკურშო
 ჰარა ჰ-აფსნე, იანაკუხაილაქე გუაყრა ზგმხოზ, უაქიფ
 იაზშუეიტ, იარა ლანშუეიტ, აგუაყრაქუა ზეგდე ნახგანე“.
 დ. გულია დარგურღმოიტი „იშითეკაკუეა, იზჰა-ზღდა
 ფხდაყა ინეიუა უაქი ქერტიტელა“.

გულია იმოდ აპროზატი ვემთაქუაგვ: „ატემ აწაყა“, „ჯე შოკოლკ“, „კამაქკე“. აქებეყ „ატემ აწაყა“ ივით 1918 შოქქუსანზე.

დ. გულია ივემთაქუა რახდტი კრაწანაკუფეიტ არომან „კამაქკე“. უი ინართბანგ იანარტეშოფეიტ ანკა აფსუა ეილარ რფსთაზარა აუენტი ასანბაქუა. ავემთაქუა იარტეშოუბ კამაქკე ლუსთაზარა, დანიზ ინარკენ ლფთაქე-ნბარახდ დნქქულაინდა. კამაქკე დწარუბ, აგუნკლარა ბზია ლემოუბ, ლთაიკია რზე დგუბელკუბ, ავენ დაც-ხრაიფეიტ. აშოკოლ დანანამბუაგვ ლგუ კამეკუა აწარა ლწოიტ, ავ სათსახანდაზ ჰია დპაწ-ჰაწოიტ.

ნამარბეი ისახდა იამარბოიტ უსყან აფსუა თაუად იბზახაშებ. უი, ავტორ იზლაპირბო ალა, იფსე თოფამ, ილაკთა ცეგდოუბ; ადგდელ რაკია იმუწწაკუე ანხაკია არენდალა ირეთანგ აკრე ალაირჰაუეიტ, აფსუა წასქუა იხე იაირბუოიტ; ანხაკია დგუნარდოიტ, უას დყარწოიტ, უი აკენხურას ეს-ნგჰია იხუ ნარგოიტ, ინაზემგო დახირ-ხუფეიტ, ამაკ ნაზგო ლაწგრხულა დრგბუაფშოფეიტ.

ასოვეტ ეილარ აუენჯტეღლატი ეიბაშრა დუძდა იანაკუბზ აშოქქუსქუა რაან ეილარ რპოეტ დიმიტრი გულია გუკალაწიყუა აბეიფშო უსურა ირალიირხუტ, იაქიასახდარკ ეიჰაგვ ირკჰაქეროიტ, ირწარიტ. იპატრიოტტი ეიეინრაალაქუა იქსაქუადა ირნფუშუფან ჰალა ხუმეა იციემდრა, ჰარა ჰაუს იაშა აიბაირა შოავოზ აგურახაწარა.

აშია რზიჰეიტ ჰაიბაშკია-ქერხაკია: „ალა იეილახ იკიქურფახა, ხგლა ბჯარლა, იდგდმცახა“. რქძახუ იპოიტ ეეტე-ნატი აახეს ახდმი აფშოფი ნაგძანგ იზმოუ, აეილარ რაქებანქუა რქუ ზებდემ აქაქუო აქგრხაკია:

აღუღუა ეილაქუა იანაკუზაალაკვ ტიართას აბრა
 იყარწახდან—
 ამირანი, ამგრსკეღლი, ნას ნართაა უჰია უს
 ალაუქუა.

ამოეტ ავურა ჰოირგოიტ ურთ რგშორა შამგძებ; ურთ ირთენხაგუაკანგ, ირკეფწიახანგ იფხაძოიტ ატიგ-ლაფსადგდელ ახე აიბაშე ქერხაკია: „ურთ (აღუღუა ეილაქუა) ირხელწებ აეილარ როლში უაქეგვ აბრა ინხა-ქუო?“ — ჰია დწაიფეიტ, ნასგვ ათიკ ყიწოიტ ივბაშ-

კუთხე: „რეჟეტიტი, რეღულუარა მეცხუ ინაცქა, ხეღულა
 აბრა (აიბაშრაქუ) იყატო აპატრიოტცია, გუღუ-
 აკაზგ“.

ლიმიტრი ივიტ ზეილდათამ აქეიენრაალა ჰსოვეტტი
 ფსადგაღლ აზგაიან, აიბაშრა აან, ხაწარგლა ითახან,
 ასოვეტ ეიდგელა აფგრხაწა ვოლოლია ჰარაზია იზენგ.
 არი აქეიენრაალა ეილარგ ირაშიანგ იყალაუიტ, ამიანგ
 იავგრაპიოიტ.

1943 შოქქუსაზღ დაირაძა გუაზჰარალა, უაზარალა,
 იივგზ აპოემა „სტალინ იზგ აშია“ აქუგ გულია აშია იზი-
 ჰიოიტ ზებზოურალა ჰსოციალისტტი ფსადგაღლ გრლა-
 შოლუ, აიბაირაგარატი აქვა აქეილარ იღზგრბან, ანა-
 ქუითრაგგ ჰზეიქუზგრხან აუავ:

ჰაქეილარ აბას იშაქუზგრგელან,
 ჰარ ყაფშ შშიაძო გუ-ღულუა რეზთან,
 ჰარ რაფხაგაგელა, ფხდაყა ირუფხაგაუა,
 ჰალა დეცყაა შთახაყა დზგრვუა,
 აქეი აუსტი აკნგ იყაზწო,
 იეილამგაკუა ურთ ნაზგგძო,
 აიბაშგვ დუ, უი აუავ დგრ,
 ჰეოეჟდ, ჰარწიავგ სტალინ-დუ!
 უა უზგ იაჰთახეღუპ ამოქქუს რაცია,
 ჰუეიგურღმო ენავგდ უარა!

იარა აბრი აპოემა აქუგ იარბოლუპ ლაერენტი ჰაელე-
 იფა ბერთა კავკაზ ხაწარალაწიყაა ახაჩარეი ანემეც-
 ჰაშისტცია რგრ ფეხხაა რექუწარეი შიეიქოციაან,
 შილღირშაზ.

ჰაფსადგაღლ აუს ზამიარა დუქუა იანგროთავგელან
 აამთახე ლიმიტრი გულია, ასოვეტტი შიეუგვცია ზეგგ
 რეიფშ, ილშოზ ზეგგ ასოვეტ ეილარ რაუს იაშა
 აიბაირა იანეკეიტ.

იეილგხა, უავგ იგუაყენძა ინეიუა იყოლ აქეიენრა-
 ილაქუა ახდნივგლუეიტ ლიმიტრი გულია ასოვეტ ეილარ
 ირგან აიბაირა დუძა („აიბაირა ზგან“, „ამიშგან“);
 აფსაბარავგგ იცგურღმოიტ აპოეტ აღა იაბჯარ შოგ-
 შოეიწან აზგ იაჰან აქეიბე გურღმახუ დუძა აყნგ.

ლიმიტრი გულია იპოემა—„თავალან აქეთან“ იაჰნარ-
 ბოიტ აიბაშრა აყენტი ზეგძლა-ფშალა იხგნაივზ ისახხა,

ნასგდგ უი დახდაიბზ აკოლხოზაქსგ აკგროშოიუა, დუშუ-
ხანდელიუა, გუხოტეფხაძარგლა იფსთახარა შუგმვასუა

აიბაშრა ამთახდტი ივემთა ბზიახუქუა რგლა, დ. გუ-
ლია ამთა რზიპიოიტ ასოვეტ ეილარ რძგზრხაწარატი
უსურა, ლენინი სტალინი რპარტია დუძმა, პიაიირაქუა
ზეგდგ ზებზოუროუ, ხადას ირგმოუ აჯგზა სტალინ. ამოვეტ
იბეჯქმა, იბეჯ ხაა ალა დრეკუენგპიოიტ აღუნეი აქსგ
ათენწრა ნავმა ამაქურგგლარა იახეკუფო აჯაეილარ,
დრეკუეშიოეიეტ აუაა რნგრწიგატი, რეკუეხგატი ეიბაშრა
აფშგარა ხაცინგმგზრა იაშთოუ, უი იეეაწარ .ხემცაწას
ურთ რგუშაპამოვეტტარა ითაშიოიტ.

1949 შუგქუსა აპრელ მხაზ აფსნგ იქუნხო აჯა-
ეილარი ქგროტოგლა იქუნხო აეილარქუა ზევი გურ-
ლდარალა იახეკუართეიტ აფსუა ლიტერატურა ამთა-
თაკვე, აფსნგეილარ რპოვეტ დიმიტრი იოსიძე-იფა გულია
დიიეთეი 75 შუგქუსა აწრა ამშხგპია.

სსსრ ირეიპადოუ ასოვეტ აპრეზიდიუმ აუკახ ალა,
ასახდარკვრატეი ლიტერატურა არქშიარახგ აუს დუ
ახიუხმოუი, დიიეთეი 75 შუგქუსა ახაწგზი ირგზენგ,
აფსნგეილარ რპოვეტ დ. ი. გულია ირთეიტ ლენინ
იორდენ.

ირაქიანგ, იბზიანგ აუს ახიუეიტ დ. გულია აითავარა
აუს. უი აფსუა ლიტერატურა ირბეიეიტ იეითავამთაქუა
რგლა. უი აფსგშიალა იეითეიგვეიტ პუშყინი, ლერმოხ-
ტოვი, ქავკავადეი, წერეთელი იალკააუ რგვმთაქუა.
იეითეიგვეიტ უკრაინატეი ამოვეტ დუ ტარას შუგენგკო
ივემთაქუა, უბას ეგგვროთგდგ.

ქედალა იახეკუათახარც ახუთოუპ, აქგროთუატი პოემა
„ახეას-ცია ზშიუ“ აფსგშიალა იეითავაზ. გუშთგზრა დუ-
ლა აუს იუან გულია შოთა რუსთაველი იპოემა აითა-
გარახგ. აქგროთუა კულდტურეი, აქგროთუა ბგზშიეი, აქგრო-
თუატი ლიტერატურეი იბზიანგ რდგრრა უი დაარა
იხუეიტ აბრი აუს ანავდარაქსგ.

იაგემქუა, იიაშხანგ იეილგეკაიიტ ამოვემა აიქჷარ-
ტეშა, იეილგეკაიიტ „ახეას-ცია ზშიუ“ იაწოუ ამშხგვი
ამუხიკარეი, ეგილშეიტ რუსთაველი იამთაპიარა აბეგ-
წარარეი აბზიახურეი იალოუ აფსგშიალა აითაპიარა.

ამოეზია აღადგე დგომიტ გულია აუს აზიუიტი, ასოვეტ
 უკატი უსურაგდე. აფსუა რეგბეზშიეი, რლიტეტი უსურატი
 ნასგდე რეტნოგრაფიეი უი კვრჯარა დახცინაენიეი,
 იმაკემეუა ივხეიტ ანაუკატი სტატიეიქუა.

ასოვეტ მირა ახაან, იუუბეკოუ ლენინტი-სტალინტი
 მილატი პოლიტიკა აშითრა-აკაკიქრა ამზოურალა
 აფსნგტი აჯაეილარ რკულდტურა იაზჰაიტ.

1921 შგქუსაზ დ. გულია იაფშიგუეიტი, აშაპე იკეიტი
 აფსუა ტეატრ. აკულდტურატი უსმჯაფუეატიქუა ზეგდე
 რქსუ დ. გულია ჩხაზწიგლხლხეი ნაპხგარალხეი იჩალაირ-
 ხუეიტი.

ამარტიეი აიპაბგრეი იდუნე ახუ რშიეტი ასოვეტ
 ეილარ რქსაფხმა დ. ი. გულია იყაიწაზ არქოიარატი
 უსურა. უი ჰანთაქუას ირთეიტი აფსურატი ბირაყ ყაფში
 იორდენ, „კაკეაზ ახაჩარაზ“ ამედალ, „1941—1945 შგ-
 ქუსქუა რხტი იჯგნჯტიელატი ეიბაშრა დუძდა აან ხდე-
 ძლა-ფშალა აფსურაზ“ ამედალ. უი დეპუტატს დამოუბ
 აფსნგტი ასსრ ირეიპაძოუ ასოვეტ. აბას ნასგფ ზმოუ
 ამვა უი ივგლნახეიტი იპაზგუეაკოუ ამოლდშოეიეკ პარტიი,
 ლენინი სტალინი იაპხეიქვგრკააზ აფსთაზარა ყაიძათ.

უკვინი ხატები
1906-1921

* * *

აჰ, სეშეყუ უციწამხან,
გუ-შამხელა უკამჰან,
გუარუ-ბეარაკ უბეამხან,
უზთახეუ რხე უწიახემხან.

ქია-ხაალა ირჩჩალა,
ქია-რუეშეგალა უციაქიალა,
აქიაბე კოგკქუა ხეგ-ხეგლა
ისეზრაჰიალა აფსეშიალა.

1906

ა ა ვ ზ ე

აძენრა-შთახდ ააფენროუპ,
ლაწან-შთახდ რაშეაროუპ,
ფსშან-შთახდ კერუროუპ,
ნგხენ-შთახდ კრგრაპაროუპ.

ააფენრაზე ფშეძარახოიტ,
ადექუა ზეგეგ იაწიახოიტ,
აფსაქუა ხენაქუოიტ,
რთგფქუა ეილდგრგოიტ.

აუსუცია რეჩოდგრხზოიტ,
ადექუა რციალუაქუოიტ,
აფსაქუა ლარწაქუოიტ,
გუარა-დულუალა იკუდგრშეაქუოიტ.

ბზია ეფუაიიტ ინხაქუო,
ფხძაშხალა კერ-ზუქუო,
ჯაბაალა ილახწაქუო,
ანგზხუაცია ზააქუო.

ვეჯა ზცომებზე, აძიკ ღრუხდომებზე

ვეჯა აიშცია იაშაკ ღრუმან,
რადიკ დმავენ, ვეჯა ღრუცთან,
ზნე აიშცია ხარაკ იცონ,
ამვა იქუნ, იეიერგხუხუა...
ვეჯა ზცომებზე,
აძიკ ღრუხდომებზე.

ვეჯა რგუ ითან აძარა,
აძიკ ღრუთან აგარა,
ვეჯა ღარა იცკაკუან,
ეგი ზზია ღლასხაუან.
ვეჯა ზცომებზე,
აძიკ ღრუხდომებზე.

ვეჯა ნეიტ რახუ-თრაკ აქუგ,
ეგი ღრეიტ ფი-თრაკ აქუგ;
ვეჯა ითერგუეიტ ფი-ეიქუაწიკ,
ეგი ითიგუეიტ ფი-ეიქუაძაკ,
ამვა იქუნ, ეიერგხუხუა...
ვეჯა ზცომებზე,
აძიკ ღრუხდომებზე.

ვეჯა ირღეჩიტ, აძიკ იძეიტ,
ვეჯა ღრეულუეიტ, რაშა ღრუშთალტ,
ვეჯა ცკაკუან, აძიკ ღლასხაუან,
ამვა იქუნ, იცკაკუან.
ვეჯა ზცომებზე,
აძიკ ღრუხდომებზე.

ვეჯა ძ-ღუკ ინეჩღენგგლტ,
აგეგე უაყა ღრუხეუგგლტ,
ვეჯა ვეჯახუეიტ, აძე ღრუხუეიტ;
ვეჯა ზცომებზე,
აძიკ ღრუხდომებზე.

ვგჯა თალხეიტ, ეგი დძაალხეიტ, ეროვნული
ვგჯა შონახეიტ, აძიკ ღვხნაწეიტ, ზინგლირთაქა
ვგჯა ხუაჩძეიტ, ეგი დაშძეიტ;
ვგჯა ჰუგქუნაელტ, აძიკ ღვგქუნაელტ.
აძიკ დაშძეიტ,
ვგჯა ხუაჩძეიტ.
აეილარ ეიზეიტ, ანგში რეხეიტ,
ახ-ვგგგდგ ჯარაკ იეიცთარწარაცგ დამრაკ.
აეილარ ეილგხეიტ, რგვგჯა იეიმპიტ,
იქურგხეიტ აეილარ ახ-ვგგგდგ რალაცია.
ვგჯა ანგში იართეიტ,
აძიკ დგოეხეიტ.
არი ლაკუბ, ისახპიახ იხათა
დგფსხეიტ, კრააწუეიტ უაეშთა...
მგსა ზარგანჯია იპამთოლუბ,
დგრმიტ გულია იგემთოლუბ.

შაყა დღესტოზ-ციტოჯახუშეი!

აჩქეტეტიარა, ანიაიირა შაყა ინალოზი,
აჩქეილაპიარა დამბარ შაყა ინწიოზი,
იოურა, ითბაირა დახეიბეთოუ შაყა დეიქუშეიოუზი,
ზეგა რგლა, იყაზშალა ზაყა დღესტოზ ციტოჯახუშეი!

აყაზშა, არჩეირა ზაყა დაქუშეიოზი,
იყეა ფშოძა ეინრაალანგ ზაყა დციაჯიოზი,
ფშორალეი სახალეი ზაყა დეიქუშეიოუზი
ილამესი იწასი რგლა ზაყა დღესტო-ბზიოუზი!

აჩანგურ აირპიოიტი, დეუაშოიტი,
შაყა იგრა ალახეიოზი,
ადგორეი აყუშორეი იაზირხუკუამ, შაყა იმჯახეიოზი,
იგეუ, იბზოუ დარა ირუალეშია დირბოიტი
ზაყა იხალემდაროუზი!
ზეგა-რგლა დახეუგალაკა, შაყა ფსტაგს დგბზიოუზი!

აწარა იციემღეუბ, აღგჩრა ზაყა ბზია იბოზი,
ანხარა იათეიშომ, არპირა შაყა დეილაპაუაზი,
აპიარა დაციფხაშოიტი, აციგარა შაყა იგუაფხოზი,
ზეხენჯარა დახეუგალაკა, იფსტიქუა ზაყა დრეიფშოუზი!

აიბეი, ანანამგაეი, ურთ ზეგა ზაყა იციემღეუზი,
მაძა ირციიგო მაძა იგოიტი, აბეაფენგ ზაყა იგოზი,
ურთ რგრპირა, რხერწიარა შაყა დეილაპაუაზი!
აკაკალა დზლაგუოუთილაკა, შაყა
დღესტო-გუფეიგოუზი!

აბეჯება ესა იირაჲუამ, იარა, ზაყა დგბზამგეუხე
 აღმგჩრა შახუართამ, უაფიგგა იზეილგეკაა
 ზაყა დგგუნგმეგუხეი!

არპირეი აღმგჩრეი, უაფიგგა ხმეს იფხაძოიტ
 ზაყა დხმემდღდოუხეი!

აი იზდგრუამ, მამ იზდგრუამ,
 დახმეუგალაკა ზაყა დგფსტიგ-ბააფსუხეი!

აერაზი, აცვარაზი ზაყა იუაგგმა ბზიეიტოუხეი,
 აუს იუძომ იაგითახემ, აძიგ ივზგ

შაყა დაფშეგმა ბზიოუხეი!
 ზნგ ირცვიძოიტ, ნას იდირბუჲაუეიტ

ზაყა ამშო რგლხეიგოხეი!
 დეილკაახარ, დგუათახარ, ზაყა დგფსტიგ-გგზმალუხეი!

ამლა დანაკუა, დანემლაშუა, ზაყა დგუბზგლხოხეი,
 კრანიჭალაკა, დანთილაკა ზაყა დფაგაბხოხეი,
 უანიტახგუ, დანუზგუაყუა, შაყა იცია დთაგეუახეი,
 აი, ამარჯა ისოუმჲიან, ზაყა დგფსტიგ-ხთაროუხეი!

დანუთახგუ, უანიჲიაუა, ზაყა დუაგვგმბუკვუხეი;
 ექჲ აქჲ ურგუბზგლუა, უშთახ

შაყა დუცოგაჲაჲაჲუხეი,
 უბზარაან დულახუნგ, უფსრაან

ზაყა იხგ ულხირშეშოხეი,
 ცქდა დდგრგმ, დეილკამ, ოხ,

ზაყა დგფსტიგ-ფგრხაგოუხეი!

დგზფგლო იეოიტ, დხაკაეიო ირკაშოიტ,
 ზაყა დგრხგჩოხეი,

დახანეიუა ირჩოიტ, იარა დგმსტ ჲია დირჲოიტ,
 შაყა დგაჩგაჲაშოუხეი;

იხგ დირდგრუამ, დზფსლოუ რგზდგრუამ,
 ზაყა ცვგა იეოხეი,

დგფსტიჲჲ, დგფსტიგ ხთაროჲჲ,
 შაყა დგფსტი ნგბტიუხეი!

1907

ლომეი ბუსკუნი

ბუსკუნი ლომეი რახუ ბზიოლუპ,
 ინიბიეიფშინუ კამბაშ დუქუოლუპ,
 რეფშორეი რსახეი—დოლუმბეი ხშაროლუპ,
 რათსუა უარდენ ბარბალ ყდაყდოლუპ.
 რემი დუღუპ, რდერრა მაქუპ,
 უსურამზარ პასაბკ რემამ,
 იხაბალაკ ინჯუტრცაუეიტ;
 რეხუდა ციყყყეიტ; უაპა რელოამ.
 რშათხეცქუაგდუ ზეგდ ზეფეფაძეიტ,
 ტეგვა რემამ, ზეგდ რეხხააძეიტ.
 აჯაბააკ იხაწემწეიტ.
 ახათა ანჯოლუ იქჯ-ქეჯუეიტ,
 აშოლორა ანჯოლუ იპაშ-პაშუეიტ.
 ფხენგდუ ძენგდუ ბზაბააკ რემამ,
 დარა რეჰაინგ ბზიარაკ გყამ,
 პათურ, პატუ დარა ირექუმ,
 ირუბ აკვ ჯშარაკ ამამ,
 იანაკუზაალაკ ფსშარაკ რემამ.
 მიტიფ იანიან ლომა ხუაშა
 ასსირ იაქუშთან ბუსკა მგეფდა,
 ზეგდუ ზზეიფშახაზ საბშეი მწაფშეი,
 იაგდზხაციემცაზ აცია ხეზრა.
 ზნე-ზენლაგდუ იაიდერპალოიტ,
 ტყუარჩალ შაფოლუ ინჯტრცალოიტ,
 ბაღერ ივზე ინადერცალოიტ,
 ზეგდ უბრაყა ინადენწალოიტ.
 ლომეი ბუსკუნი შინეიციეფეიშ,
 ზნე ძმაბკ შინეთატიეიშ,
 ბაჩეი შარეი შინეიდგელაფეიშ,
 შიეშანჯუაშა ნეიბეშაძეიშ,
 ამჩ შა იშეგმოლუპ აღშარეი,
 ნას იშეგზხეი შიეზტიაძეი?

1909

იბზაზარა ზეგდე ჯაბაალა
ილუვიუეიტ,
ახა ილშაზჰია
აკგდე იბაძომ...
უეზგდე საათსეიტ ჰია
დემტაძეიტ,
დემონეიტ დნეიუეიტ,
გუკაპარა ყაიწაძომ...

აბჟაჰაშა ხაბჟაყმალა

ანარაქტუეი, აფსურაქტუეი დრგვხომ,
აკუაშარეი, აინყდარეი დგრხაშეალომ,
არი იეიფეშ უაჯე დუბაშეამ ჯარგდე,
უთახეხარგდე უფეშეალა მეზკდე.

არი მარიამ, ზეგდე ირგზუამ,
ახა ზმოუ უაჯ-ყმალაქ იაკუმზარ!

ანარი ამერთეი იპიოიტ ამშუგაკუა რეიფეშეწყეა,
აკაბა იკეუბ, დეკუეიტ; დკუარაწო დექუპ ადოეწყეა,
დახეგეკაპაუა ხუჯეკ იხეფოიტ, ხუჯეკ იქუფალოიტ,
დხეიქუხარ დხაიხოიტ, ინაპე ივუდმაილანსე დნაფელოიტ.

არი მარიამ, ზეგდე ირგზუამ,
ლგფსაა ხეშეაშეაქ იაკუმზარ!

ანხარეი აუსურეი პატუდარას იფხეამოიტ,
ევიმეო იიაშეანსე დუეკდუხო ჯიშოიტ,
არი ზმო დგხეცეგმღეუ ზეგდე იჯგრშოიტ,
დგხეთანეუ ზეგდე ინეიგეგეკუა დგფხარშოიტ.

არი მარიამ, ზეგდე ირგზუამ,
მხუც-ფაგმაქ იაკუმზარ!

უსდა იჩხე აბლა კელეანსე იკაიეიტ,
ხედა ანეკუიარა იკუმეფე წწარხაიეიტ,
იბეაგეალარა ზენძეკ იპატუ ბენახეიტ,
ისამერყულ დშეაასუაზ იუაჯგეგეარა დახესიტ.

არი მარიამ, ზეგდე ირგზუამ,
იბეაგეაშე ხაბეყმალაქ იაკუმზარ!

აჭოტო...

ავიტო აჭკ იფა დვითიიტ ააძარა,
 დუკ ბეამკუა, უა აავტუარა ჯარა.
 დღუხუხეიტ, იხაიიტ, ახა დოზიმბაცუგბტ იარა.
 არ ახეცოზ დცეიტ იარგდგ ეიბაშრა,
 დხაწალულუან, დაციშომგბტ აფსრა.
 დჯარშონ ხეგდგ, იაჭუნ ირჩახუარა,
 აშთახდო იქუშეიიტ ახგ დგზგარა,
 დხენჰაიიტ იაბრაა რახე მგზკ ცარა.
 იფელსეიტ, იეიფურღეიტ, დანგრბა დეიბგაძა;
 დნგშთალან იჩუეიწიბტ, დალაგაეიტ აფსძარა.
 იაბ იახე უავ დრგშთიიტ იაავარახგ,
 იფა დშეიბგოუ, იფსგ შოთოუ დეიბარახგ...
 აჭ დაათალტ იფა დანგშთახ ამძგრბა,
 იფა დვაწყეიტ, იჩუეილსეიჰეიტ აშფგრჰა;
 ფხაშაროუპ, სშფშოთოუ საბ სიმბანდაზ ჰია, —
 იყანთარუაზ იყუნიწეიტ, იაბჯარ შთიბტ აჭგრჰა,
 დნასკადან აკუაჲ ახე დგნკდგღლტ დგშაშეგრძა.
 იაბ დიაგნალან, იფა იახე დნახდაფშუნ დტეიიტ ნასკაძაა.
 „ჰაი რეკჰა, დგმფსგრ, დგბზიახუზაარგზ დეილგაძა!“
 იჰან აჭ დგნჩფეილანგ დანცა ხარაძა,
 იფა დნგქუიან იჩააიწიბტ დგზუხუაძა,
 ილაცა ნეიქუიფსეიტ ნაძაძა იხააძა.
 აბას აკუნ იშფჲაზ ავიტო ნასკაძა,
 უი ეიფშ ჯყამ უაჲფე აქშატი აასკაძა.

1909

ხოჯან-დუ

სგუ დახუადეიტ ხოჯან-დუ,
ინხარა იმაზარა ივგნ-დუ,
იაშთა, იბოურა, იცა-დუ,
ნას უი იოუმეი აუავ-დუ?

იფსასა წვა რემამ,
იშამაყა რხეფხეადომ,
ირშუეიტ, ირჰოიტ ინწიადომ,
ქმაჰ ილეიტ, აკგგე იუძომ.

აპსეიბაცია ცივირჰხეიტ,
ახაციაქუა იყახეიტ,
რეიპარაგეჰ ხორწიახეიტ,
იანხაზგე ირშეახეიტ.

დარა-დარა ეიჩირჩოიტ,
ნასგგე დარა ციბარჰოეიტ,
რნაპე რლემჰა ქობიწიწიოიტ,
ეგგეშენეიუა იხეიბარწიოიტ.

დარა რეისრა დალანჩოიტ,
რგფსხუ, რსაბშახხუ დალანჩოიტ,
რგწიწარა დეიგურდმოიტ,
აეივანახხ დალაქულოიტ.

ბგე-ვგე აფაცია იარა იმოუჰ,
იოპირეი აღდჰირეი ურთ ირგლოუჰ,
უავეშალა იარა იეიფეშუჰ,
ეიწეზგგე, ეიპაბგგე ნეიბეიფეშუჰ.

რხე აზაკუანქუა დარა იათგრწოიტ,
აჩთან, აუახხად დარა იანგრწოიტ,
კვრ რემაზჰუა იწეხუტაა ფგრწიოიტ,
დრეკპარშადომ, იხე ხგრწიოიტ.

აბასოვს იშოგყოფ იფაცია,
იარგდე დეიცოვს იხათა,
უაჟფე ირაცოვს იფხასთა,
იანგმძაშოფი იწგხუტია.

იხმზეი, მშთან, ხოჯან-დუ?
ილაღაზააპ აზვა დუ,
ინნარწიაზააპ ითააცია დუ,
იქუდაზააპ ირახუ, ივწრა დუ.

სგუ დაღსიტ ხოჯან-დუ,
გუმბელ-ჯბარა სგუაჟ-დუ,
დგუამ შოჩიოზ ანცია-დუ,
დაღაიმგეი ამცა-დუ!

ხარაძა იპავსხმოუ რახეტი იყან ამთიკე,
იხვეტი უბერთ რახეტი ზქვე რყნეტი აკე,
იახანუ ირგულაშიაპ უბრი ეიფშოქუა შიკე,
უბრი ახოუბ სარგვე იხანესწო ამიყუ.

აუა რაციანე დალდი წაბალდი ირთანხაუნ,
პაბლა-პაბლანე ხარა იყამეუა იეილანხაუნ,
აუქურდი ლარწალუნ, ეიპარაკ აჩა რგბწალუნ,
ანა რგვნუწყა დარა-დარალა მეცხუ იეიხალუნ.

ზეგვე შამხელა იწარენ, გულავდე იჯბარან,
ხელა ზენძაკ იბზიან, აბჯარლავდე იხიან,
შეარახეგვე ზრავსუამგბტ ხარანტი იკალაძა,
წოუპ, ხეხე-ხეხე ირხალალონ აურბაძექუა ბბაძა.

ურთ აპას ირემან ეილასე იზმაზ - მარშან -
ურთ ირემან აქიასე: „უმშიან“.

ლაკუს ირგვხადოიტი იშოჯაზ ზეგვე უპარ,
შიმხარ უაყუროუბ, ეგვეუმვენ, ეგვეშიან.

უაღუწერ, იუმპიარ აქიეტირა იავადოიტი,
იწიახხე იპამეუა ხარა ინასკადოიტი,
იზნეილა ნაყ-ნაყ ირხაშთნე იკადოიტი,
უბრი ახე ამიყუ ანწარა იამვანე ისგვხადოიტი.

ზეგვე უახწოდა, იხვეხხადო დააფსაძაპ,
იხვუა იხე თყაპ, მეცხუ დკაფსაძაპ,
ამთახეგვე დაყურებ, ზენძაკ ინხაძაპ,
ნასგვე აფშოარა მეცხუ იციგვახაძაპ.

ბათალბეი იშსოუეი დარგუა იფაკიან,
ავგვეგვე იიაშანე გუაკვარგლა იეიშკიან,
დალდი წაბალდი, ზენძეხეჯარა იეიშკიან,
ანა იიაშოუპ, ესქვენეგვე ლარგლა იეიშკიან.

აიშკია ეიმაკვადანარ იეიციოუ ყალბარემ.

ლგძახუ ეიკრაპიტი აჩაჩა ზეიფშო ამიყუ დანემ,

ილგვხადუნ უსყანტი ამითალა ესმა-პახემ,

დრგმაზკუაზ დგქურწერ აქუნ, იმთია ქვაპიანე.

ავგვეგვე ირემან მეცხუ ახმ, აფშოა,

ილგშოალტი აპ აღიან იაპიშა-ფა,

ხალგბეი დუ იფა, გირგულალ ჩაჩა იაპიშა,

იზმაზ ახმ დუი, იეიკამკუაზ აფშორა.

ლოტრეი ლეობაირეი მგცხუ ინაძან,
 ლეხციე ლხე აყნეტი ლშაპე აყენდა ინაძუნ,
 ლვლავეთ თბაან, შარდა ფეფშოძაძან,
 აცია შიწათე ლნაალონ, მგცხუ დგხოიძან.
 ლაქიბე ნეყუნავჟუნ ხარა-ხარა აფშო,
 აფაშავგე იაპახან თერქეტელან ლფეშო,
 დლეშამებტ ილკინახვჟუნ უაპა ეპიშა,
 დშოჯჟან ზეგდე სხანწუნ, საყუწუეიტ უაფიშო.
 ავგჯავგე ირთახუნ დვრგარახ ლარა,
 უბრი აყნეტი ზენდაქ იეიმაციგვანხეიტ დარა.
 ზნე რვეჯავგე არ რგმანე იცონ ჯარა,
 ავულარა აქუმებტ, ინასკან ხარა.

აიპაბე ბათალბეი აფხმა დნეიჟან,
 აიწბე ეშსოლა აშთახშოა დფიშთან,
 ივლადხეიტ უბრაყა დიეიხსნე დიშრაცე
 ნასგე იეიშარკჟუნ იარა დიგარაცე.
 ეშსოლა იტაპანჩა თიხუნ იეიქუიქშეიტ,
 ახა იაბჯარ ამც აპიეიტ, იაშა იქსე იეიბამგეიტ...
 ბათალბეი დაახდაფშოჯნ იყალან იბეიტ.
 დშოიშუნ იბეიტ, ახა აცგე იმპიეიტ.
 აბრი ეიფშოჯგე ამშიარა ავუ ბზია ათახეჟბ,
 აბასგე ანაქრა ნაყ-ნაყ აზე იმათიახჟბ.
 ალულეარეი აჯბარარეი აბრი ეიფშოქჟა ათახეჟბ,
 ინაფშოუახგე იზგრაპიეიტ; „იაშა დითახეჟბ“.
 აუხა, იანგხულა, არ ააფსან იტიეიტ.
 ბათალბეი დფიფხეიტ იაშა იარა იახგ;
 ეშსოლა დაინ იფხმაზ იქსე დაავგელტ.
 „უტაპანჩა სერბა“, იპან, აფგრპია უანხ იითტ.
 იეიპიტ: „აბას აქუნ დანჯარა იფხგრ უშოფტხაშონ,
 პარა ზეგდე უაშქია, ახმმტლ შაპურგონ“.
 ირშიენ აძე ახგე, ითაიეიტ ნაყ, იშინბონ,
 აცგხურას იითეიტ უბესყან იტაპანჩა მგც-ზეშქიონ.
 უბრი აშთანე ეშსოლა დალავჟეიტ ლეკრგწრა,
 უი ნახგს, იიაშოჟბ, დავგმერტ აყუწია.
 დიგჟეიტ ილგშთან ბათალბეი ლარა;
 ზეგდე ირპიონ: „ანცია ეგეიზიშეიტ დარა“.

AB 181
AB 181. 46

* * *

ბზაზარა იმოუბ ზგუ ითოუ ზეგაგ ზქოგ იზზარპიაუა,
ზქოგ ითეწუა ირთშოძანგ, ირყუშოგანგ იზგზპიაუა,
ღგგლარადა, ციშოარადა, დასუ რგგრაქუა ღზგრბაუა,
აიაშოახგ ღგგლანგ, ახუახუა იაცოზგრშოიაუა.

ბზაზარა იმოუბ აბზიაბარა ნავცა ზმოუ,
ბაშოა ზგრხუავას დრგმამკუა დაფსოუბ ჰია იზგშოთოუ.
ილშოარაღა, იმჩზარაღა აკუმკუა, აბზია ზპიარა ზათიოუ,
აიაშოეი ახუახუეი ეილზგრგო, აუავ-ქაგეია ჰია იზგშოთოუ.

ბზაზარა იმოუბ, კკუნგნ ზაამთა მგშოგარგლა იზმგშოთგზ,
აწარა ჩოეი ზოუნგ იზგზკგზ, აუს ბზია იაზგრხუაზ,
აცოგმარა ზგუ ითაქუაზ აბზიარა მვა იქუზწაზ.

ბზაზარა იმოუბ ზგკკუნრა აან იბზიანგ,
ზაეიოა აანგგ ზღგრა ეილამგაზ,
ღაეინგ, ღგკქანგ ზთააცოა რგბზიაბარა ზთეგზაზ,
თააცოარაღა ზგუ ეიწგზნგ ზგუსთაზარა ნაზგკაზ,
აიბა-ზგმზუა ღგნმგკუა გუეიწგზრგლა ინამგვასგზ.

ბზაბაღაღა ღყაღაღა იტ აგუბგღრა ზმოუ,
ზაბი ზანი რგუ იაზმგრგაუა,
ზეიბაბგ იათიოუ ზღგრუა, ზეიწგზ იგუუ იზგრბაუა,
ზეიბა აიბარა იხგზმგგკუა, ნამგსღა ღზააღაუა,
ეიბა ზღგრუა ირზგტგრკუა, ეიწა ზღგრუა იღზგრწაუა.

1910

ახუმუზვი, აწარეი, ამჩი

ახუმუჯ აფშემოუბ, აწარა სასუბ,
ახუმუჯი აწარეი ეიბთაზარ, ნას იმათიახუბ.
ახუმუჯ უასხერუბ, აწარა უბრა იშაქურგლულოუბ,
აუასხერ კუადაზარ, აჯნე შიართა ღუუბ.

ხუმუჯდა ამჩი-ღუ უავგ დთანარხოიტ,
ახუმუჯი ამჩი ეიცუზარ, ნას უავგ დენნარხოიტ.
წარადა ახუმუჯ დგრვაგაგუხ წერგუა ღუუბ,
ხუმუჯდა აწარა მუკუხუ იშართა ღუუბ.

ა ბ უ ა ბ უ ა რ ა

ზეგმე რგუ იახუო აყაწარა
ამიგმე ილშომ აფსაბარა,
ზეგმე ირნიალოგმე ანგუგარა
ამიგმე ილშომ უავგზნარა.

ამიგ იიუა იმბაბზიოუბ,
ეგმერთ ზეგმე ირცემლგუბ,
ამიგმე იიუა ზეგმე ცეგლოუბ,
ჯოუკმე ირთახუ იარა უბრიოუბ.

ამიგ იიპიო ჯბარაძოუბ,
იხცემლგუგმე რაქიაძოუბ,
ზგუ იახუოგმე ყალაქუოიტ,
რგფსგ ეიფშგმე დრგფხაძოიტ.

ამიგ იიპიო რჩჩავოუბ
ჯოუკ რგზგმე რწიგუავოუბ;
ჯოუკე აბრი იალაჩოიტ,
ეგმერთ ჯოუკე ალაფსუეიტ.

ამიგ იზე იაშოლუ,
ეგი იზე იხააზაბ,
ამიგ იზე იხააუ,
ეგი იზე იაშაზაბ.

ახუკე აზე იგურლო,
ეგმზლამ აზე დწიგუეიტ,
მეცხუ ბზია უზბო,
ამაშაზე დუუზგუაუეიტ.

ზეგმე რგუ იახუო აყაწარა
ამიგმე ილშომ აფსაბარა,
ზეგმე ირნიალოგმე ანგუგარა
ამიგმე ილშომ უავგზნარა.

ავე ბრა ხტხმოუბ

აე იალწებ ავე
იზბალაკე აფირა რგუაფხოიტ;
ავე ზეფებ აუავე
მეცხუ აცაეფარა იგუაფხოიტ;
მეცხუ ზჰიან აუავე
შარდა ჯარა დეილაგოიტ;
შარდა იეილაგან აუავე
ზზამგუ-მდგრს დრგუფხადოიტ.

ა ბ რ ე ს კ ო ჲ ლ

კუდრე აუეზდ აქოგ იყოტუპ ქეთაკ კლოუ ჰია,
იყოტუპ უბრაყა შაფეკ აჩო-უაც თეზგო ჰია,
ირჰიოიტ ნასკდა ნაყ აბრესკედელ დთაქჰაპიოტუპ ჰია,
ინჰვდგ იარგდგ იახდქჰაპიოუ ჯჰვრლა იჩოიტ ჰია.

ირჰიოიტ აბრი აფიგტი იახეს ლაკუწას:
ჯოტუკდგ თალახეიტ რჩახეჯყაწანგ შთახავწას,
რეგუდგ ითან დგრბარ დგრკრაზე აბრადგწას,
ახა იხენჰიიტ აკგ რაჰან ლაშაბეწას.

აშთახდგდგ იბეგ რექტიორგჰეიტ დარა აფსეშიალა:
„სარა სუხე შიზააიუამ, შიდიქუშლან ჩოგშიალა,
შიგეშთახდყა შიხენჰიგ იშიგემოუ აცემშხალა,
იეიწახოგდგ დთეგეგა შიიწალანგ ეიღარალა.

ახა აკგ აზე სშიაზწააუეიტ, იმძაკუა ისაშაჰია,
იყოტუპა უაყიგდგ აფსნგ აფილაქუა: აეშოგრბა, აქაცება,
ამალ, აძახუა ბეგნდა, ათერას“ ჰია.
„აიი“ ჰია ანთარჰია, იაიიოწესიტ იჰიაგუწქუა.

„უაყიგდგ აფსნგ აბზიარა აცემიქზააპ.
უაგვ იგურტლანგ დგნხარატია იყამზააპ;
ირუა, ირჰიო აკგდგ ბარაქმათემზააპ.“
უბართ ანიჰია აშთახდ აცეაყიარაგდ დეყუწხააპ.

იზლარჰიო ილა, დეჰაზაარგნ აფსნგ აბრესკედელ ზახდძე,
ახა ალაკუ აყუნგდგ ცქმა ირგჰიომ იარა უბრი დხაკეტოგე,
იბანგე იმუახაარგნ აუაგ-აფში, აძახუა ბეგნდეი ზახდძე,
იბარაცე ითახემგეტ აეშოზა, აქაცება ჰია გოლასგ იზმაზ.

ამალ დახდექუშიოზ ირვონ, აუაა რზე იფგროხავოტუპ ჰია,
აძახუა ბეგნდა ფიყონ, სანაწესუა სარხვრხუოიტ ჰია,
ახე ლარყურა ითახემგეტ ანცია სოჰიოშია სყალოიტ ჰია;
აკგ აზე დიანწასუამგეტ, დეჰამგეტ ანციაგდგ სიციშიაპ ჰია.

აშთახე იალაცია იიაინ აჰაფე დეწარგალტ,
 დნასკაგანე ეიხატე შაყა დუკ დადუშარჰალტ,
 იჩუგე უბრაყა იცეგხარამეჟა იდუშარჰალტ,
 ჭატეგეგე იმაჰეგეჟა აჯგერ რეზთარგალტ.

იხედა ხელაინმა დეჰეჟე იშაყა არწესრა,
 იგუ ითოჟე უაჟეგე იხეწხე, აცარა,
 ახა იაბაყოჟ დიაფსოიტი ამაღა,
 იანეწიხეშა იაჰეჟეოიტი წესე იარა უბრა.

დეჟაინე აწეს ახე იდუჰეოიტი აუგრა,
 აწეს აწფერუეიტი, იაჰეჟეოიტი აშაყა აურგლა,
 იწეიცილოიტი აშაყა ზენძეკ ცეგმარგლა,
 ნასგეგე იხეწხეჟამ იარა უბრი ჯნაჰელა.

აბას დეჰეჟე ესეგეშა გუაყრგლა,
 იანეწიხეშა იაიხეჟეიტი იფერნე მწიგეჟალა,
 აუგრა შთიხეჟეიტი იარა უბრი ახეჟეარალა,
 დასნე იწეიცილოიტი აფსაი ცეგმა აბზოურალა.

უაჟეგეგე დეჟოჟე აბრესკეგელ აჰაფე აჰე,
 დეწეწეშე უბრახეტი იაამეთ-დუ აჩანე,
 უბრი ნახეს დეჟალაშე დიჰეინე,
 დეგეზია უაგნე; აჰიაცია დრეიფეშონე.

დაჩაა ჯოჟეგე უბესჰეჟა რჰიოიტი:
 აბერესკეგელ აჰაფე დეწეწე,
 ახა ალაშარა ილა იანეგეჰაჰე,
 დლაშინან, აშხარახე დეციტი შია...

1910

აქიზებოშაბ რაპათხრ ვიტუშაშა

ზეგდგ ირჰიოიტ აფეტი აუაა ხდძეს ირჰიან ჰია:
 ადლაგდჟუა, დიშანგხუა, შხანგჟუა, ნავეიჰია,
 ბათაჟუა, მგზოუქ, ჯანგდათა, ჯანჰათი ჰია,
 ახა აგუბღლრეი, აჰათგრქუეი უაეიეიფშო უსყანგდგ იყან ჰია.
 რსაჰახეიტ აბრი ეფშაქუა ირაცაიანგ იყალაქუახლოუ ჰია,
 უბგროთ რახდტი გზაყა სგუ იაანაგუეიტ იანგსწაპ აშეუ ჰია.

უაეიეფშო უსყანგდგ იყან აიძბრეი აიმაკრაქუეი,
 ახა უსყან იყამგზტ აქმაადქუეი აშეუ-ვრაქუეი,
 ზეგდ ნეიუჰან წლადლჟ ამწაქჟგ იეიმაანგ,
 უაყა იტიონ ზეგდ ეიზანგ.
 აუს ზმაზ ეიცაეიონ, აგდგროთ ზეგდ ძგრუან:
 თასა დცაეიონ უროთ რახდტი კვრეიეგზმობ რგუადიგ,
 აგდგროთ ზეგდ ეილატიან, კვგროთამგზტ აძიგდგ.
 ვგჯა ათაჰმადცია იროუტ უსყ ეიმაკტიგს,
 (არი ეფშაქუა იროუეიტ აუაა ეილგრგატიგს).
 თასა დააქუგგლანგ დცაეიეიტ ახააა ზმაზ აუავგ,
 იწგრგუან ლაბაშაყ აიზაჟა ახანგ,
 (იხიტ აგუამთარა მგცხუ იხმანთანგ):
 იალხირჟეიტ იდგგლახ იშაპგ აგუთანგ.
 დალგუეიტ იგუთგხა დმგცკაკძაყუა იჰიანგ,
 აქეუნ ეგიმჰეიტ უანძა, დეილაგაჰჰია დშინგ.
 იქსირჰეიტ იშაპგ ათათგნ აქსაფსანგ,
 დდგქულგეიტ ივნგყა იხურა კვაჰიანგ...
 წოუქ, იგუ იალსიტ ზლა იყალაზ აუავგ.
 უა იცაეიონ, აგუალა ზმაზ ჰაჯადლგ.

1910

ანცია სათოქმწან

(დავითაშვილი აკვთა იაქუჯრფშოწია)

აურეი-ჰიარეი, მც სეზჰიომ,
იანაკუწაალაკ ისგუაფხომ...
სგუაყუან, სწიყუან, სემლაშუან,
მინათყ აზგ უაჯ—დსგრჰიუან,
ტიემ ჯგბალა სეჩოსგრფხუან,
იფითაჰიატიემ... ანცია სათოქმწან.

კრგ ზმან გვზაკ ჯარა დსემან,
იმაზარა ნარჰიე-აარჰიუა სარა ისემან,
ჰაზხარაჰ, ჰაზხარაჰი ჰნეიუან,
აშთახდ იარა დგჰუხუეიტ დგმლაშუა.
სარა... სთფ-სეფხა... ანცია სათოქმწან.

სენზარეი, სეზზარეი ეგდრეგვზომ,
აჰატა-აჰეტი აკგდგ-საზამოშოუი,
იარბანზაალაკ აკგდგ სეგემ,
ახა, სოუჰიოიტ, ურთ ზლასგრჰან უაზემწიან,
უი მადოქ... ანცია სათოქმწან.

შპრი მხდა აბრა ღან...

(აქვრთუატი იაკვრფშოა)

მწუშოან... ისარკვალ იასუნ,
ანგჰართაჰუ აჰილარ ეიზეიტ,
იეიზეიტ აუაა შარდაჰნე,
ზენძაკვდვ იდვრთმეიტ.

უიხუაფშოიშტ აბნა, ავუთანე,
უაჰეფ იშამხნეშვგლაუა,
აბნა ნახახი იეიზანე
უაჰეფ ივავგლაუა...

ეკვ, ღზააძახ იაბი,
ღხეზშახ იანი,
რვნე იდვლეიკან,
ნაჰ შიკაჰია დრეწაჰეიტ.

ჰაბაცარი ოჰეფშოაჰია
ლალვრძელა იეიზგრჰიოან...
ეხდა აბრა ღაან,
ამეკჰმაჰე, კეგმა კჰდაჰ იხუჰან,
იკვდიწეიტ დუაჰუშია,
ანკია დიაშაკჰუეიტ სჰგვრსიანოჰუ ჰია.

დვრკავგვზ უნაჰეშოიშტ,
ავადახმტი ი აშიახე,
ზნე ეიწვმხჰუა ინგჰილა,
ზლა-თრაა იფშოა ანგხახე.
იახა ივულა იეიხდა,
აჰავს წიიაუა იაანგენე,
იძანე ივნე იშიტ,
ეხდა აბრა ღაან,

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ამცქმათი, ციგმზა ცქმაკ იხუჰან,
იკვდიწეიტ დუაგუშია,
ანცია დიაშაპკუღეიტ სქგერსიანოჰჰ ჰია.
უეითანათუშოიტ ნაყ,
ალადატოი აშიახმ,
აშაყა დუ ანავსახმ,
ზნაპჰ ზგუდუსალანგ
იფუშუა აფიჯანახმ,
ამალა ინგჰიუა,
იმხუცუა ანარციახმ...
ეცგ დგუარღიაწია
აუაგშრა დალაიციათიუან,
აფჰიესეიბა ზდა ფა დღღმამგზ
იშრა ეიწიხაუან...
ეხმა აბრა დიან,
ამცქმათი, ციგმზა ცქმაკ იხუჰან,
იკვდიწეიტ დუაგუშია,
ანცია დიაშაპკუღეიტ სქგერსიანოჰჰ ჰია.

უეითანათუშოიტ...
ახა მამ,
ზგრა სჰიუა
რგუ ნხაპ...

* * *

აუაა რიგრა ამშო იეიგურღმანჲ იაფეღლოიტ,
უბრი აჩხნე იეიგურღმოიტ, იჩჩოიტ, რგუ აზჰაუეიტ,
ხააა რგმამ, ბაა რგმამ, მწიფეფეჲადა იფერუეიტ,
ზაწააირა იეიღმხოიტ, გიტარადა იკუაშოიტ.
რგუ ბზიოუჲ, რხე ბზიოუჲ, აკეგმზა ეიფშო ილაშოიტ.
ურთ ზეიგურღმო ნასეფუჲ, ზეგეგ უბრი იაგმრეიჰაუჲ:
შეკუაშალა დადრაა, შეგნასეფე გუაზჰაროუჲ!
შეგნასეფე არახჲ იშეიგურღმოიტ,

შაირა იშეიღალუ შიაჰაროუჲ!

სარგეგ ვაჲეიე აკ ფერუღალ აზე სთირა ამშო საფეღლუეიტ,
ამშოგეგ მშოგ ბზიან, შიახჲა მშოგე იჲალუეიტ.
ესეშოგჲესა სშაბაეგზ, აქჲაად სშადტოლაზ საბახეიტ.
იარგეგ იათახეზ უი აკუზაარგენ, შირდა მკეხუ იგურღეიტ
„ალღუ ქჲააბა იანკაგეგ ლაგარა აგგმხუეიტ“,
სარგეგ ესემშოა-ააშოარგეგ სჯაბააქუა
ირეკემღარ ირეგგმხუეიტ.

აიგვალაცია

„არფეს ეიქუა
ძარა ეიხეტარ,
უბაცუკუჟეი.
უმჯა აბახოუ?“

„უმოფაწაჟეი,
იუხემდგორჟეი“
საბაცოი უმბოი
ჰაზღეწგზ ახჲ...
ანგში ხდშიაშიახჲ
ანგში ხდართახჲ“.

„აფჰიგზბა ჟგშოძა
ძარა ეიხეტარ
ბა ბაბაცოი,
ბემჯა აბახოუ?“

„უზწააუაზეი,
იუხემდგორჟეი,
საბაცოი უმბოი,
ჰაზღეწგზ ახჲ,
ანგში ხდშიაშიახჲ,
ანგში ხდართახჲ“.

„ათაჰმადი ხახუ შოკუაქუა,
ნეიხერკუა ზმამ
აარლა ინეუა,
დად, უბაცოი,
უმჯა აბახოუ?“

უმოფაწაჟეი,
იმოფაუხემდგორჟეი...
საბაცოი უმბოი,

ქაზღწეზ ახდ,
ანგში ხდშიაშიახდ,
ანგში ხდანიოახდ“.

„ნან, ათაკუაეი,
ჯადუ ზბახეუ,
ალაბა ზწერგუა
იზახუა ინეიუა!
ბა ბახაციო,
ბემვა აბახოუ?“

„უზწააუაზეი,
იუზმდგრუეი?
საბაციო უმბოი
ქაზღწეზ ახდ,
ანგში ხდშიაშიახდ,
ანგში ხდანიოახდ“.

ნას ღადრია
ათსაბარაკუგ
კანკანგ
შიეიბადონ,
ლაბეი-ბჯარი
ეივგეგომგბტ,
შიეიბაშუან,
შიეილაკიან...
შია შიგმვა აკაუპ,
შიახენეიუა ჯარაკ აუპ,
შიგულაქუა შიგზჰიომ,
იშიგულახა,
იშიგულამტხა
შიეინგშიაროუპ.

1914

შინეობა შიამხმარა!

ამთა ართაფსახტ, იახეწიტ აშიშე,
ამრა ჰალაფხან, ჰარქუფხეფიტ ზეგდე,
იაბობიტ არგამი ჰტეფლაქო იყალაზ უაეფე,
შინეობა შიამხმარა, შიეიწამხან ამიგდე!

იკეგეი აბზიეი რეშხუაქუა ეიეწოუბ,
აეფეტეი აბას რჰიონ, იიაშოლუბ, ეგმწოლუბ,
იშექუნაგოლუ ჰამნეყუარ ამთა ჰაკეციოტ,
ნასგდე აბზირახე ჰახეცომ, აკეგმარახე ჰგამეყეეიტ!

აეფეტეიტეი აბააფსე შიამთამლიან ამიგდე,
აქუატი უს იანაალუა ნეყუეფეა უაეფე,
უბრი აუბ ეხეა ჰზეშთალაშთა ზეგდე,
უბრახეყა იაქუალუბ ჰინბეგარახე!

იკაჰაიტ ახუახუა, აიაშთა ნიიაიუეეიტ,
აკეგმა ეგმალშომ, აბზია აიაიუეეიტ,
იპახუა ჰამთამლიარ, ააშარა ჰთიიაიუეეიტ,
ჰვეგეცია იაჰზერჰაიამ: „ამალა იყინდაიუეეიტ“.

აკეაეიარა ზინ ზეგდე რზე იყალფეიტ,
ნხაგე—უსუგე ზეგდე რუესქუა ყარწოიტ;
შექუფხე, შეგეგელ, იახხოლუბ აბარსყა, აკეარა,
შიენდეგქულა უსურა, შირეწამხან შიარა!

შიგელ, დადრა! შიამხმარა შინეობა!
აეფეტეიტეი ამთა შიეშთახე აზშიერხა,
იჩეფეიტეილუ აუსქუა ჰტეფლა იახშიერხორა,
იახშიერხორან ამთა ესქმენგდე შიეხთიხ.

ავჰიეზბა ილჷშთოუ აჰჷნ იახე

აუარბაჷი აშითეც იახნაუაზეი
ახაფეცქუა ირგბეაენგ?
სარა ისეიფშოუ ილზეუაზეი
უჷნგ ეიცაუდა დეკნაენგ?
უარა იუათიოუ დზუზგმდგრუაზეი,
უზელფარჩ ბაბა უხაგუანგ?
სარა ისეიფშოუ ილგლაუზუზეი,
უაშოთა ხემკაა დთაწანგ?
აფჰიეზბა ფშოდა უზელშოთოუზეი,
უჩი უკუადგრი ეიქუწანგ?
უი ილზეიფშოუ ილოუჰააუაზეი,
უნგმხა-ხემწია უააშაენგ?
სარა ისთახეუ:—დეილეზხანგ,
დგურდჷუა, დგჩჷუა, უი დჩაენგ!

ისტახენ სარა!..

ისტახენ სარა სქვაპიატიჲ ყალუა სყალარცჲ,
აჯაყელარ ირზეილიუ აკუმზარ დაჩჷაკჲ სემჷიარცჲ,
აჯაყელარ ვიდგელუა რჷპიატიჲ ვიქუშჷიარცჲ;
რჷუსქუა ბზიანჲ ადგრაბჲ რხჲ დგრზარცჲ!..
ისტახენ სარა აცეგჲ შგერა ყამლარცჲ,
ნაძაძა იგურღღუა, იჩჩაუა იზბარცჲ!..

ააფშნ ძუა

(კოლიცოვ ივანთა იაკვარფშოშია)

აშიათუ ყაფშია,
იააცეგრწტ შეფდა.
აფსთჰია ეილანძა,
იაახალტ ილაშქაძა.

აჩთაშეიტ, აჩთარხხეიტ,
ფშოა დედრალფეი,
მცა მაცეგრალფეი,
ციაყუა ზუახუალფეი.

იდგდგ-მაცეგრანგ,
იმცაბზ ლაშთარანგ,
იქუარშთავგ შიბანგ,
იკათეიტ წაყა.

დგდგლ რფსაჰიავანგ,
ჰასკეფნ აავგანგ,
ბაჰია რფშთავანგ,
იყალფეიტ იარა.

რაბუ რფსგლავანგ,
ჩთავრა ააძავანგ,
ზეგდგ რზე იხუართანგ
იროფეიტ აუაა.

ირგურღავანგ,
იხგრხუავანგ,
მეცხუ ინგრხავანგ
ირხჯალფეიტ ფილარა.

1912

ატჳილჳი აწაკი

(აქტრთუა-შიჳუ „დეჳდა ჳნა“ იანჳუ
იატჳერჳინაშია)

იგჳილ აჳათჳრაღა
აბაჳია არღჳოჳოიტ,
აწიჳე იწიარაღა
იჳნრა ირგჳურღჳოიტ.
აღღჳჳე ინაჳხაღა
იხე თაირხოიტ,
ამკჳიაჳე იმკჳიარაღა
იპატჳუ ბჳიხჳოიტ.

1910

მოსკვა

უხუტუეი უმჯა-დუქუეი სარა ისგრინხუაუოიტ,
 უხანქუეი უაპთნგ დუქუეი რხატიგ დარა ირპიაუეიტ,
 ულშხარაქუეი უდურაქუეი ამიუქუა იქმგნაგდ
 ირპიალოიტ,
 უხმძი უფშუეი აკაკალა ათოურგხქუა ირფხმადოიტ.

კრემლდ აქუგ იზბახ მაკარაგდგ იზლაყოუკ სგზგკომ,
 ზეგდგ ზეიფშოროლ სპიოიტ ჰია სალაგარ სგმჩ უი
 იაზხადომ,
 იფრნგ იშთოლ „აფსპა სარკმალგდგ“ იზაყაროლ ჰია
 სგზჰიადომ,
 უი იაყაროლ დანაჰკე ჯარა იყოლჰ ჰია საჰადომ.

უარა, აქალაქმქუა რან! უხეიფშოროლ ზეგდგ არა
 ისზანწადომ,
 იზბახ ზეგდ აფხგმ ეიფშო უაეიგდგ სალაფშოუეიტ,
 აწგხუტიაკ აანწიადომ.
 უბართ უბზიარაქუა ზეგდგ რქუგ დგსგულაშოიოიტ სარა
 აძიგ,
 უბრი იზგ აკე ზგენდაზ ჰია სგუ იანაგვეიტ სარა უაეიგ.

უი ზზგსპიო უმწიგეევა აწაყა დანიილ იბერთგფ აქუგ
 იყოლ იოლჰ,
 ანგშიენტორა დუქუა რგეარახშოია ნასთხა ნაყ იგოლ იოლჰ,
 ამგრმგშ ციქუარა ზაპი დუ იაწოლ ამიუქუკ დუ იოლჰ,
 „გორკიმ სლოვომ სვოიმ პოსმეიუსია“ ჰია ზქუველ იოლჰ,
 ეგემშა იზგზაუა, ზეხმდ მფსუა გოგოლდ. იოლჰ.

1907

აწმინ აწმინ რაზ ვაჟა აწმინ

აფა

უბი უანი ჰათერ რეჭუწა,
იანრელემშოუა ახეზა რეჭუწა,
რგუ იოუმერგან, რაჟია ხაწა,
ურთ რუსქუა უარა ინაგდა,
იანგელსლაკგგ უჯაბაა რედწა,
იაფეუ აფყარალა რგმვა იქუწა.

აფმა

ბანი ბაბი ბზია იბალა,
იბარჰიოგგე ხაწალა,
რგუ იახუაქუო ყაწალა,
ბერციფეგამხან, რგმაწ-ულა,
ბგმპარპარლან, მაქკ-ჰიალა,
ანზიარაქუა ბგზრგზენგ,
ინგუუვალა ბხე ცქანგ.

1912

ამათი, აჰოწესნი, აბჰში

(აღიგნდა)

უაჲთჳ მგუაჲციალა იჰიაზო ამათ დაჩჳაკალა იყან,
ფასა აშაპქუა აწანგ რახუწას იდიგქუნ,
იჰთუა, ირო აფსტექუა ირგლან,
ახა ხფარასი მგცხუ გდანგდამოხსი ირგმან.

აშთახდ ავგსთაა იჰიატიალა ანან დანაეა,
აბაჰა-ყნგტი ილგმჰაშოახ აშოგრ ანგლქჳანაწა,
ანცია დაქტუშიინ იჰიაზოიტ წაყა იშთახაწა,
დალდ-ეგლჳეი ნგშილჳეი იროიტ აფსგ თანაწა.

ფასა აჰატი ბზიაქუა აზგფწიან იარა,
აშთახდ ამიალგქდ ითახხჳეიტ ურთ ზეგგგ რგციგარა,
იათახჳუ ჩგსკ აღა ჰატი აიშთარახგ იარა,
უბრი აზგ აზწაარა აითეიტ იახდჳახ იარა უბრა.

კჳარაჲიჰაიციას იახიშთიტ აჲიწგსი აბჳეი,
ჰატიგს აკვ აღა ეგდშოაიშთო უაშთანგგგ უაჲთგგ,
უბრი აკ აკუმზარ იშჳაქუითგმ აკგგ,
უაჰაგგ იშჳამოლა აშაპგგ ანაპგგ.

ამათ ხფარამგზ, იეიწახომგზტ აკვ აზგ,
იადგრუნ აბრი შთახგზ აუაა რჳარახგ,
იათახხჳეიტ უაჲი აბრა აგულ აღურახგ,
იაჰეიტ ჰატიგს იოურახგ აუაა რგგ.

იკეიტ იზგნჰინგ აჲიწგსგგგ აბგჳგგგ...
ამგან იეიკიაეილან იშჳფაჰჰიარიაჰა უეიზგგ,
ამათ იშჳაჰიაზ ჰჰიარ, ჰატიგს აუაა რგგ
დლჳ იფშჳამი ჰახნეილა იაჰჰიარახგ;

ახა აბეჭდ ამამქიარ ყალომ ჰია ივჯლავიტი,
 აეიწეს უი ათახემხაზტი ამვან იაანხაკელავიტი,
 უბებ სერბეიშტი აჰიან იეიყან, აჰუჯ ითასენ აბს
 ნასგაგ ამეჭდ ბეჭეჭდ ჰია აეიწესი იარეი ეიბავავიტი.

ამაალექდ იშიაჰახეი ჰია დანრახწია,
 აბეჭდ ეგდაზემჰიეიტი, ნას აეიწეს იეითეიტი აზწიარა.
 აეიწეს აავჯლან იალავავიტი აჰიარა:
 დალდეგმზარ ეგდასთახემ ჰია ჰინაჰიეიტი ჰარა.

ნას ამაალექდ იეითახენირჰიეიტი დარა,
 ამით იარჰიარახე ჯაფხადა,
 იზეჰიახ ადლდე-ეგ იშოაქუითე უაეიფეშთა,
 უაჰაგაგ დარჩავე იშოაქუითემ იყანაწიარახე აფხასთა.

აეიწესი აბეჭდი ხენჰიეიტი ამით ახა,
 აეიწეს აყნეტი ილხაიეტი ადგაგლ ახა...
 ამითეგაგ არგამა იბეიეტი აბეჭდ შაგბზედაზ,
 იარა ზეჰიახეგაგ ამაალექდ იყნე აეიწეს იშოამჰიახ.

იხხარახეგაგ აეიწეს შოაკუზ აბლდაა ჰია იადგრიტი,
 იყნე ისშოოიტიჰეაგაგ იახევიტი,
 აეიწეს აწეხუა აილარჩრა იამწასიტი,
 ახათა ახნემეგლტი, აწეხუა აგუთა ჯალნაეიეიტი.

უბრი ნახეს ამითეგაგ დალდეგმზარ დარჩავე იაქუითემ,
 აბეჭდგაგ აბს ხწიოლუა, უაეიფეგაგ იხციაეიეიტი;
 აუა რხე იშოახეგაგ არგამა იადგრუეიტი,
 სმა ზუეიტი ჰია იხქეგნეგაგ აუა რხახუ იალასუეიტი.

აეიწესგაგ აწეხუა ეივშოაჰა ამით იაცეშინე, ათრა ავნიქუა
 რქე იყანაწუეიტი,
 აუა იარა იშოაცხრააუა, იშოაკარემცუა ადგრუეიტი.
 აუაგაგ ამით ლას იშოარემოლ რდგრუეიტი,
 იახერბალაქ იაასნე, ახე ფრახე, ნაყ იკარეეიეიტი.

აიგულაცია

ვეჯა აუა ეივულაციან,
ქეთანკ ტემგზტ იაიციან,
უა ციგაქუან, ქულაციან,
ეგგერუამგზტ, კრგჭაციან.

აკაპუაქუ ინეილუან,
ამაცა იასლუან;
ამიგ ეიპა დეიწამხა,
შოართახა დნეილუან,

უბრი ივგზა იშგევიგვიტ;
იარგგე უბას ითანხვიტ,
დეიეფშოზარკვ იგუაფხვიტ,
ახა ამოახდ დგთანხვიტ.

ზნე ივნეყა დიფხვიტ,
აუა რაცია იზიკვიტ,
ინმანანაზგგე იქსურხვიტ,
ირეიპიანზგგე აბრი აუპ:

ვეჯა აპისაქუა სემოუპ სარა,
სგშგგლალაკა სეილარპიოიტ დარა,
ამიგ ისნიბალგრკუიეტ სპიანწირა,
ევი უსყან ისხალწოიტ სგხთვრთა.

აკაპუახგე სდიქულოიტ,
სეიწამხაკუა სნეიუეიტ,
შიაფხაძა სკელსუეიტ,
შიაანდაზ ჰია სგშიგფშოუეიტ.

ამიი ვეჯეი ეიფშოუემა,
ენაგამ ამიგ ულხეფშოუემა,
ლარა ლაქია უახგფშოუემა,
ამიგ ლელა უაგამზგნხოუემა.

აქისა რაცია უმაზაროუპ,
მაწუცუცისგდგ იყაზაროუპ,
ციჰაბესგდგ ურგმაზაროუპ,
იუჰოუა ზეგდგ ყარწალაროუპ!

არი ზეიჰიან დამევი,
იეიჰიან აეია დამევეი,
დაჩუა ფჰიესკგდგ დაიმიგვეი,
იფჰიეს ლეჰნე დგიმგრტიეი.

შთა შიძგრვლა აბრი იხდგზ,
იჰისა ჯგჰა იარა იზგრუხ,
აქუეი აეიი იშოციეისგზ,
უბრი აუხა დაგმშოგდმგრციაზ.

ციამეჰა აუხა იშოციმოუხ,
ადინე, აბარწან იშოხეიგვან,
აშოართანე დაგმშოდეჰქულან,
ზეგდ რათხმა დაგმშოხეიხ.

ჯგჰა აჰისა ციეგდარაზააპ,
დარა დარა მიაიბუაზააპ,
ხაწაქ იქუე იხუართამზააპ,
იეიზაბანგე რგმუაზააპ!

იგულა მეჰუდა დიეიანააპ,
კასჰია აჰისა იაიირგანააპ,
უბრი ალა დეხურიწიანააპ,
ნხარა იგუამფხო დყაიწიანააპ!

აუავეტოევესა

(მამია გურიელი ივეთა იაკურთმეშა)

ამრი იათხეღუა უკუენაზააიტ,

უთახეზარ უავდბერგზააიტ,

ზეგდგ აკვ აზვ სშეგჰოიტ

იშინაშემგროშოთენ, იქიდღრუაზააიტ.

ათსაბარაქოვ მახარალავდგ უდღუააიტ,

იუთახეზარ მგუხუგდგ უბეიაზააიტ,

ხშავღლუეი დგორალუეი უბზიზააიტ,

ახა უეზგდგ უშოუავეტეგვსოუ უდღრუაზააიტ.

აპრეი აქიენთქარეი უოუააიტ,

აპათერი აპატუი უმაზააიტ,

ზეგდგ უარა უდა იხუართამზააიტ,

ახა უბგსყანგდგ უშოუავეტეგვსოუ უდღრუაზააიტ.

იზღგრუადა მა უნასგფ უაეეიტ,

მა უუთახეზ ზეგდგ იუზეიბერჰიეიტ,

იიამზანგ არგმარანდ უგდაეეიტ,

უბგსყანგდგ უშშიან, უშოუავეტეგვსოუ უდღრუაზააიტ.

ამიგ დგხსეილმხაზეიჰია უიმალააიტ,

იეიჰა სგლშოოიტჰიაგდ უიგუთამსააიტ,

იმშო პარა ზბეიტჰია ციგდა იზეუმუააიტ,

იარა უბრგდგ დგშოუავეტეგვსოუ უდღრუაზააიტ.

1910

* * *

აწარა ზმანგ ზხგ იზნამგრხოი,
ამაზარა ზმანგ იზნგმფშოუოი,
 ზაყა იეიფშოუზეი!
ათჰიეს ბზამგყუ კორაფშო შოკუაკუეი,
აჩოჲ ფსგლა ნგყუაშოადეი
 ზაყა იეიფშოუზეი!
ათჰა ბააფს ლაბი,
ალა-ციგდა დგზმოუი
 ზაყა იეიფშოუზეი!
ათჰიეს გურამგა ლხაწეი,
აჩო-ურა იაქუტიოუი
 ზაყა იეიფშოუზეი!

აჩუპრა

სცაპ, იზბაპ,
სეიგურღდაპ,
აუაა რჯაბააზგ
ანცია ირათიეიშაზ.

ალტარრეიფშა აჯგქურეი,
ინზეხუა-აახეხუა,
აბლდე ეილაჭაუა,
ახჰიაწი ტარტარუა,

აჭრანგდ ბეგ ახანგ,
ამარჭენ ფაწა აქჰანგ,
აშათა იალანგ,
აურა ნაძანგ,

ალაბყა იაბზოურანგ,
აგუთა არხუანგ,
იხაზო იგგლოუქ
ამხე ეილგქუო.

იგუაზერჭავანგ,
იოგურღდავანგ,
აუაა რხააძავას
იყალღეიტ იარა.

იმაქემეკუა აჩაავრა,
ინეილემხეკუა ჯარა,
იროოუიტ ეილარა,
იმაქემეკუა აჩა.

იცეიტ თააციალა,
ხუკლა-დულა,
აჯგუერი ჭუხრაზგ,
იეიზგარაზგ.

ჰიგზბა-მიგანალა,
ითალეიტ ახგ-აწგხუალა,
აფჰი დგრხრაზგ,
იეიქურწარაზგ.

ითარგალტ აჯგუერი,
ილგუეიტ აცეგრჰირეი,
არგკჰმარეი,
აცა-თაფსარეი.

აუა რგენჰა რჰგ იტიან
ჰაფხა ირუშა რგმბუან,
ამჰგ რაცია ეიზგოგან,
მცალა რგჩადგრფხუან.

აწმინდა აწმინდა ზმრთ

მად მ რხ კამეტა გალღეია აწმინდა ადგელ ალალოიტ, უბრი
ალა აუა ნნარწოიტ ჰია იანერძიუა ახუ)

უაქიტოი აუაა ყაიმათუპ,
რწარა სიჭათ კაკაქუპ,
რდგრრა ხააძა, იშითგკუპ,
ზეძბახუ რგმოუ კაამეთუპ,
იარბან უპიარ „კამეტოუპ“.

აბრი ეიფშოგდგ ჰიატოუმა,
ავახეთ აქოუ ივტოუმა,
ვილარ აბრახხ იხდარტოუმა,
აბრი ალაგდგ იქატიუმა,
ანხარა იაცეგრშიატიუმა?

აუაა უბრი იაცედგრშოიტი,
შეგას, ნეხგას იდდგრბოიტი,
ზეგდგ რდგრრა ვილარგოიტი,
ყუშოი მდგრი ეიქუდგრფოიტი,
ზეგდგ ამდგრრახხ იდგრტოუოიტი.

იანხქულაზ აუაა შოიტი,
აეწიაქუა რგფხდამოიტი,
რგუ ათეფ ითგწნე იცოიტი,
იხციემშიაშია რჩთაცედგრშოიტი.

აბრი ზეხყდო ხამწაროუპ,
რხე მაყარა აქუგულროუპ,
ეგდზგრშოუა რუსქუა როუპ,
რუსქუა ზესპიო რეცეგდაროუპ.

აცხვდა ზგუ ითოუ დგზთენჩხომ,
იგუ ათგფან ითაგგლომ,
აიაშა იზგუათაუამ,
ახუახუა დართენჩუამ.

კამეტა ზახაძუ იაწია დუუბ,
აწგბუა ყდაყდა მგცხუ იდუუბ,
იარა უბას იაყაწმოუპ,
ნაყ აქვიან ახა იკვდუბ.

უი წგბუასპია უბრი ეიფშა აკრაპიადამ:
ოვგ დზენყდაშა მახუთადამ,
ადგაგლ გლალარატია იბნადამ,
შგვა ჭკვგგ პზაინაგაუამ.

უი აძიგ იზგ იფერხაგამ,
აუაა რზგჰიან იკაამეთადამ,
უი ბაშა გგმსაგადამ,
დგაგლ ფგსსაგას იკვდამ.

* * *

ფქივს ბზია დგზმოუ აუავგ
იზღ დგყოუბ აშთავგ.
უი დგზცოზიეი აჩარახე,
ივნგ იმამი აჩარა,
ანგჰია-დუ, მშთათ-შთარა,
ავუეიწუხგა, ანხარა,
ავუოლდარა, აჩჩარა?
უი აწკეს იეილდუ აფსაბარა
უავგ დხაქუშთუამ აბხანხარა.

ფქივს ბაიფს დგზმოუ აუავგ!
დგშთფაიეიფუშუ აბაანდავგ,
უი დგზცოზი აწთუარახე?
ივნგ იმამი აწთუარა,
აკამეთ დუ ახგ-ფჩარა?
დავგხაქუშუხეი ანხარა
იხანჯიგოზიეი ამთა-ხარა?
იარა იხგჰიან უალიიმშთხარა
ევგდუალსეიტ კამეთ ხწიარა.
არი იეიციოლუ გუფეიარა,
ევგდუალომ ხათა ფსრა.

(აშინჯ ირჰოიტი)

ბეზბოიტი, ბეზბოიტი,
ბზია ბეზბოიტი,
აარცი ბეზბანი
ნერცი ბეზგოიტი.

ხარაუპ ბემჰიანი,
სეზციომ ბემჰიანი,
სარა ბეზგოიტი,
ბარა ბემჰიანი!

ჯაბაა ბსერბუამ,
ხდანთა ბსერგუთუამ,
მლა ბსერშუამ,
ხდთა ბსერგუთუამ.

ნას ბეზმეცარი,
მაპ ზეზჰიარი,
ბარა ბხალაგდ
სახე ბეზმეაირი?

აშაბენ ირპიოიტი...

ზნე აკედესკა ფხედ ხააკ ზბეიტ,
არგამი იზბარცე გულა საპეიტ,
სკვაპიატფე ყალან, სელა იაბეიტ,
სახეტიაზ სშჟანხან, სლახაწ გეეიტ.
უი, იშითეცენ, გდელ კაკეკენ,
ივუაზერპავან, გუ ყაწაგან;
საიგურლდაციან, იააშთესთეაიტ,
სნაპქუა რეიუა იზსერკულა სზემდრუა
სეიგურლდაციან საათრესიტ,
სეკიაზაარენ, სააქუზხეეიტ...
სეშით აბაყოუ, ეგდყაძამ,
ფხედზააპ სეზენ, ლაბქუაბაძამ.

1919

ისებარგუზეი შთა სარა!..

ისებარგუზეი შთა სარა,
სგჷქუნ იოუიტ აწარა,
დაფხაოიტ, ივუეიტ იზხარა,
„დინტელლიგენტხეიტ“ სგუაცაფხა,
იან დიკუხშოლუპ ნაზჷარა!..

აფსნგ დაადეიტ, დაფსუოლუპ,
ფსგშიაკ იპიაშამ, დაზუაგოლუპ,
ატემ ბგშიაქუა დრგჷყაზოლუპ,
ტიემი ვნატაი ეიხთნიწოიტ,
იან დიკუხშოლუპ ნაზჷარა!..

ატემ-უაა რზ დგუბგლგუპ,
იაშცია რზ დცოგააუგუპ,
აფარა აზჷიან დციალუაგუპ,
დურგუბზგდგრ დშიაპააგუპ,
იან დიკუხშოლუპ ნაზჷარა!..

იშითიტ აზხაჭუა

იშითიტ აშხაჭუა,
იშითიტ არხაჭუა,
იშითიტ აზხაჭუა,
სჯფსადგდგულ სჯზკუზშოაშოა,
უარა იანბგუუ უანგშითუა?

იქუგზუეიტ აღიქუა,
იქუგზუეიტ აფსთა,
იქუგზუეიტ აუაა,
სჯფსადგდგულ სჯზკუზშოაშოა,
უარა იანბგუუ უანკუგზუა?

აქილარქუა ფხაღა იცოიტ,
რგზუზშოაღა აწარა რწოიტ,
შითამგრძვას უი ყარწოიტ,
სჯფსადგდგულ სჯზკუზშოაშოა,
იანბგუუ უარა ას უანგუალუა?

1919

ამკაფშრა

ზედა სხუართამ თახეკ დსემან,
ხირატი დგაღლეკ ახეტი დაარცე დეჟან,
იქტუაზ ააქუეიტ, იარა დეჟამ,
ღმთარ ჰია სშთანე სგუ თაგელუამ...

ამჟა დაშთან, დაათსა დეჟან,
დემჟახეწნე ჯარა დნეიზარ,
იხდგრუადა ფჰიეზბა გმანგაშოკ,
ლაწებულა დსეკიხელეზარ!?

აი, სრეკპარა უი ილზემგაიიტ,
ას ჰზეიცილგრძხეი იარეი სარეი?
სა სიხარშოთნე ლა დგლგაზარ,
ეიყავახაბ ჰაბზაზარა!

სა სეზხაშოთნე ზნე დხენჰიძარგე,
იშოფეიხუაფშარი იბლხეი სებლხეი?
უბრი სჰიეიტ ჰია, ზნეკ დეზბანდაზ,
იარეი სარეი ჰნეიხუაფშოზნდაზ!

ზეგეგ სხარშოთნე სოიდტიალარენ,
სგუ ირხეშიაშიაზ ირუყანდარენ,
სგულა დუქუა ნასხაირშოთრენ,
ლა გუბზელლა ჰნეიციეიარენ...

სვსადგელ

სგზარა სფსადგელ
იყლაზეი, ზაკუზეი?
იუფშააუაზეი, იუკიფშეი,
აბას ულახა ზეიქუუზეი!?

ნხწყა იკაზ უგურკომა,
შშაგნ ნგრკი იყოუ უჯაბომა?
სგლაშარა სფსადგელ,
აბას ულახა ზეიქუუზეი?

უახაწარადოუ ფხოუშომა,
მა დაჩააკე გუნუგომა?
სგლაშარა სფსადგელ,
აბას ულახა ზეიქუუზეი?

„ამოდა“ ფპიგზბა დშოჯყოუ უასპიპა!..

... ამოდა ფპიგზბა დშოჯყოუ უასპიპა,
 დახეუბალაქა იგაშო ლაკუმი!
 ჩოუნლა დეცოიუბ, ციგშოტენ დგგლოიტ.
 საქულა, წიაფშლა ლხე-ლქოგ ეინგთოიუბ,
 „ლტუჭლი“ შოკუაქოიუბ, ლქლაფად ყაფშუბ;
 ლძარა პანგ დეინგშიაშოიიტ;
 ლეწეგ რკიაქონგ, ლქლაფად როუნგ;
 ლადეი-ვადეი ლარა დანკეუბ,
 ლეუაპიფე თეხნგ, ლეეივა იაფშოუა
 ლარღა საპუაშო ლაბქაშე აკეუბ,
 პაპროსე როუნგ ლხაფეკ იბქაქეუბ.
 ლაფხია ინეიუა ლა დგლზეფშეუბ,
 ლეშთახე ინეიუა ლარა დღღშეოიუბ,
 იღჯაგგლოუ უაეგ დღღფშეაიიტ...
 აბასოუბ დშოჯყოუ „ამოდა“ ფპიგზბა...
 ჰაიტი ანარჯა ინეინგშეყდალა,
 ახეგრფარცია ადრუ შიგრვა!..

ა ა მ თ ა

ამრეი ამზეი ანეიფსუა,
აფშა ხეშიაშია ააწესუეიტ,
მშიი წხეი ანეიხალუა,
ალაშკარი აახათუეიტ...

ალაშკარა ნეილიან,
აღგაგლ ზეგაგ აახანვეიტ
იფსაიქუა ნაწესგნ,
რგთრაქუა რახე ინათრიტ.

ანხაცია რუსქუა ირგლგან,
რგენქუა რახე იხენჰიიტ,
აბნია, აბრა ამცაქუა
ავგნქუა რახეტი იააკაქუეიტ...

აბას იცაშოტ აამთაქუა,
აამთაქუა, აშოგქუსქუა,
ამტქუა, ამჩგბექუა,
ამჩგბექუა, ამშოქუა.

აწუხ იანაგხაუა,
ამშო იახაუეიტ,
ამშო იანაგხაუა,
აწუხ იახაუეიტ.

თაათსაზ, იაეიგზ, ანგნასკააუა;
იშიათსაც აქთარ აასკააუეიტ,
იკაზ ზხეგმძახ, ირზგამწახ,
თაათუა აქთარ ინარგვძოიტ.

იყლუ ინაცწუა,
იყამ ყარწაქუოიტ,
ჯა-ზბუა ირგვხააუა,
აღგრახხ ირგაქუოიტ.

1920

სამთხი ავზარცივი

ამრა გგლუეიტ, იკაფხოიიტ.
აშით კაკაქუეიტ, იფშაძახოიტ
აწგხ კდაქუხან, ამშო იაზჰაიიტ,
ამშო ანკაქუხა, აწგხ იაზჰაიიტ.

აეიცია ინააფსა, აქუარ გგლუეიტ,
აქუგც უსქუა ინარქუაგგლუეიტ.
შინილა აქუარცია, შიგცკაკლა,
აუს დუქუა ყაშიწალა!

სოციალური
1921-1950

სტალინ იხმძალა აშხა

აშხა ირხაფხოიტი ალაშვარა,
ურთქუა ირხაყნე აფსთჳია ძსოიტი;
უარა ჰჳუცუბ გულა-ფსგლა,
ჰაიგურღაფა უხმ ნაჰჳოიტი.

ადგაფელ თბააჰჳე, ასოვეტ ტიფლაჰჳე,
ზეგაფე ჰგურღმო აბრა ჰანხოიტი,
აბრი აზე, სტალინ უზე,
გუ-შამხელა ზეგა ჰფერუოიტი.

გულა ჰგურღმო, ჰნაჰე-რეჳაშხო,
ანამგურ რახუც ნაჰარხხოიტი,
აფშოფი მშოფნი რგბეჰქუა ნაწარძ,
ჰნამგურ აბეჳ ჰტიფლა არჩოხოიტი.

ადგაფელ თბააჰჳე, ასოვეტ ტიფლაჰჳე,
ზეგაფე ჰგურღმო აბრა ჰანხოიტი,
აბრი აზე, სტალინ უზე,
გუ-შამხელა ზეგა ჰფერუოიტი.

ჰალშარა დუქუა ხეს ურგმოჳ,
ჰა ჰკოლხოზქუა ითიფ-იფხა იგგლოჳ;
ჰგუცქმა ითეჳუა ჰაჳია უზეჳუბ,
უნეჰაიჰჳაზე აწიჳა ჰეჳუბ.

ადგაფელ თბააჰჳე, ასოვეტ ტიფლაჰჳე,
ზეგაფე ჰგურღმო აბრა ჰანხოიტი,
აბრი აზე, სტალინ უზე,
გუ-შამხელა ზეგა ჰფერუოიტი.

იამუძიკუა ზნე იააღედგერ,
იიბაზრა მცაბზ ააწგსერ,
ჰა ჰაყამი, იჰახეჩაჰ ჰარა
ჰტიგლა გურღდახუ აჰიააქუა.

ადგეღლ თბააქუგ, ასოვეტ ტიგლაქუგ,
ზეგეგ ჰგურღღო აბრა ჰანხოიტ,
აბრი აზგ, სტალინ უზგ,
გუ-შამხელა ზეგა ჰფერუოიტ.

ნაგძარა უმაზ ჰარა ჰთახგ...
იგურღდახუხააიტ ჰბაჰჩა, ჰამხგ,
გილარ რგუშთეხგას, რგუ ყაწაგას,
იშითგ კაკეჰხააიტ უხამ რღღგას.

ადგეღლ თბააქუგ, ასოვეტ ტიგლაქუგ,
ზეგეგ ჰგურღღო აბრა ჰანხოიტ,
აბრი აზგ, სტალინ უზგ,
გუ-შამხელა ზეგა ჰფერუოიტ.

აზრარფხ იაწი

უბაყან, დად, აიწია ფშობხუ?
უბაყან ას შიანძა აძაძა უჭაშფ,

უფშობაძა, უკუთა უკუალკუაჯუა,
აწუხ ლაშკა უალფხუა ულაშაშა?

უგუ ითოუმა შიადხა სგელტ უჭარცე?
მაჰ, უსწყა ძხეიბათუამ, უხაწკ!

ზნე ცქა იგუათ აუს შიათუა ჰაცეკენე,
ჰაიკლაბნე მშაარეხუა ჰაილახუნე,

უადხა ჰგელუეიტ, ჰცილუოიტ ჰამხ აყნე,
საათსეიტ ჰა აძი დამშაშამ აბრი აყნე.

ცილუატეს იჰამხ ზეგე ყაჭეიტ,
ათორაქუა ზაა ილაჭჷან იაწიახეიტ.

ჰთათენქუა ზეგე ჰრგლალ, იაჰრაშეიტ,
აფასა ჰალილან იაწეკეიტ.

უაი, ჰაიკლაბნე შეგ აგელარაზე,
ინამითოუ აუს ააურაზე...

უი აზე აძიე ჰაიწახომ ჰარა,
უაუწ, იბალა უჩაპნემშინ უარა,

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

იზბანზარ, ბზია იაიდგრუეიტ ჰარა
იშეგხმძუ, იშეხაწაროუ აკრურა.

აიაწია შაბ-შაბუა იააშანხუეიტ,
ართ ირჰიაზ ანაჰა, იაიუხაშეიტ.

მაჰ, დადრაა, შიარა სშიაეღაბუემ სარა,
ღეკლა აუს ზუქუო შირეიუოჰ შიარა.

სარა სშიეღაფუშოიტ შიარა შიფუშა ზბაჰ ჰია,
ამრა გელაანდა აღაშარა შისგრზაჰ ჰია.

აჭყაყა აჭყა

ამშენ თბათეცი წა ზმამ
ინელტ წებეონ იკატხო,
ლაშარა სსაე წვანზამამ—
მზა-მვა ციაჰა ეილგკო.

უბრი ამვა შონეიშონეიუა
ვილარგოიტ ციქურთა(ეეშექუა,
ინეილაფსაუა რსსა-რსსანე,
იფეხააზშია ინეიმყანე.

ახა უეზგე ურთ შაფელა
იკოიტ იეიხო ნაე შჩელა,
ფერხავას ირემოუ ზეგე,
რგუხდაა მკე მალახახგე.

აბართ დერვაგე იკაქკოიტ,
ხი-რაზნიწას იეილგკოიტ;
უი, წებეონ მშენხგკალა,
იჯაშატიუპ აეაზშალა.

რუსთაველი იბაკა

რუსთაველი იფსთაზარა — ფავ ზმამ ამშოენ კვრდა
 იხაწაშა, იპალალშა — წა ზმამ ამშოენ ზენდაკ იეიფშოენ,
 იბზაზარა ეილაგაგეჲა — აფშოა ლულუა ზწოლუ
 უი დგუბზღღენ, დაარა დთენჩენ, ფშოა ზწამ ამშოენ
 კვრდა დეიფშოენ.

პაშხადლექუა იპარაკოლუპ, ურთქუა დრეიპაუბ იარა შოთა,
 ერკახუ აშხა სგლა ინფგრობოიტ, რუსთაველ —
 აშხაი-აშხაი ეიბარხუაშუეიტ — ენაგა ილაშოლუპ
 აშხა შინეიუა იპგარ ყალოიტ, პგარაკ აქუმ
 შოთა იპამითა.

ამრა ლეგვგე ზნგ იეიწახოიტ — რუსთაველ დუ
 ამრა გგლოიტ ითაშოიიტ, უი იხდმ თაშოარა აქუმ,
 ამრა ცვიგგე უგუ ფნაწოიიტ, უი იგვმთა უგუ არფხოიტ,
 ახდთაან ამრა ნაყ უაყუნაყოიტ, შოთა იგვმთა
 უადნახალოიტ.

აბრი აბაყა, ფხდაყა ინაფშოუა ამშოენ ციქურფა
 აიგუატი, უბას ხარატი შხაქუა რხგ ნეიდკგლა
 ამრა ფაგდა, ამრა კაი-ციეი რლაშოაგას ჰაა
 სტიხიაქუა ინარეისო იპანაპაილააიიტ შოთა იპამითოუ.

აზიზუშქუსაძე რბინი

შითკაკაქება, იზხა-ზეღა ფხაყა ინეიუა
 უაჲ კვრთიღლა,
 უარა უახიზ, უახააძაზ უფსადგელა, უარა უტიღლა,
 უაშცია ეიზან იუეიგურღლო აბრა ურგმოუბ
 რგვუთა ურგელა,
 აყიგვ-ქვაგვ რგუ იახაუეიტ, რშამხვ წარხოიტ,
 უარა ულა.

უკვცინ ამიუუკცია-ამოეტცია გუჲ-ფსჲ ალა
 უდგრიხხოიტ,
 ბეგში შოკქუსაძია ზეძახუ რგმოუ, უკვმთა მშოგსაძია
 ირფხაძოიტ,
 უი მგშოდუუბ, უი მგშონგჰოუბ, უბრი აზგ ჰია
 ჩარა რუოიტ,
 აბრაყა ხუმაროუბ, უბას ჩაროუბ, იეიბარგურღლო
 აშია რჰოიტ.

ზნჲ ინაფხაზ უარა უკვმთა „აბჲას-ცია ზშიუ“ ჰია
 ხაძეს იზმოუ,
 უარა უფსიტ ჰია აძიგ იჰაშამ დარბანზაალაგ
 აფსგზხოუ,
 აძიგ იჰარგვ დაციდგრფხაშაშოტ იაიგუა იყოუ
 უი დგზლოუ,
 უი დაყუწგშოტ, იაჲია დახხუშოტ, იალაეიხუზეი
 ხდგმძღ ზლოუ.

უი იამფხაოდა, ზეგ აფხაილაშოტ უარა უკვმთა
 „აბჲას-ცია ზშიუ“,
 იანუ იაფხაო, უი ეილგრგო, ნას იეიგურღლო,
 რნაპე იაკუუ,
 ინეიბგრჰაილაშოტ აძიგი-აძიგი აჲიაბჲ დუნჲ ამიუუ იანუ,
 აღუნეიაქჲ უაჲ დჲჲანაწ უარგვ უყალაშოტ უშოგმიუუკვუ-

რარღმა იაცეზარ, რარმა იართომ, იზაფხადმცხ, ^{მე, ცხენული}
 უი ზფეხდაშიაზ, უი იაფხაზ, იააფწიამაშამ ^{რგუ აზპარა,}

უაყა იზფეხდაზ, უაყა ირაპაზ, ირზეითაჰიომ ^{რგზხარა,}
 უძბახუ შაგრპიო, უთგშმა შაგრპიო, რგუ აქუჭფელდომ ^{უჩაქუჭფელდომ}
 უჩაქუჭფელდომ ^{ურჩახუარა.}

იბაყა დუნე უტიფლა იაუთაზ ახმდ აცეფძომ უი ბზანწგგ.
 უარა შოთა რუსთაველგგ უხმდ კაშიაშამ უს უეიზგგ,
 ესგშშააირა უხმდ იაზჰალაშტ, იზაინკლომ უი ამიგგ,
 იშთაყალოი იაინაკლარც იარბანზაალაგდ ამითაკგგ!

უხმდი უფშეი ინარკლოუა აღუნეი დუ ურთ ნახმეიტ.
 უჯმთა დუგგ აანგზკლოზზ! იმაინწასკუა ფხდაყა იციეიტ,
 იეიგურღმაუა უაყეგგ იაფხმოიტ, უაყია ყუშაქუა ^{შიყულა ირწეიტ,}
 ზეგგ ირთახეუპ რგბგზშაალა, იეითაზგაზგგ ყალაქუეიტ.

აქგრთ ეილარ დუ რგურღმარა აფსაციაგგ უბრა ჰალოუპ,
 აპოეტ დუ იჯმთაგგ ხსაალაგ ბზიას ჰარა იჰამოუპ.
 აბრი იმშონგჰი ამჟაფაგარა იზნიანგ ჰარგგ იაჰუალუპ,
 ჰაპოეტციაგგ იაზგურღმაუა გუკ-ფსკაალა აბრა იალოუპ.

1938

ანიმარა

ზეგდ რაფხდაძა ქართ ჰაიბაბეიტ იარეი სარეი,
უაყა ისაპაიტ იცაეფაშა, იაშა-ჰიარეი.

იეფირა ირჷფეკენ, უაეიტეი აამთა იარა დაზააიტ,
აეფეტი იაეია, უბას იაშა აქსატი იანირაალტ.

ჯამბულ იაეია იაწანაეფუა — ახაწარა,
ნას ჰათსადგაგელ ჩეილა, ღულუალა უი ახჩარა.

აშა ზციჰიო ხუქდაე იეიფეშეჷ უი ჰჩამგურ;
აბას დეკოუბ, მაკაა დგლულუოუბ უბრი, ჯამბულ.

იარა დაენე, აქსატი აზე აუს იუეიტ,
ჰა ჰტიელაზე, ჰათსადგაგლან აშა იჰაეუეიტ.

კემა იგუოუთაძარ კერძა ეიფეშქეოუბ ჰჷსეშაქეა,
უბრიალა სგუ იახუაძოიტ იყაზშაქეა.

გულას ისგმოუბ ჰზემეიცაეიეიტ ბეზშიაე ალა,
უეიზგე ჰაიბადგრტ გულა-ფსგლა, ნას ყაზშალა.

უი იზე ისთახეუბ აბზიარა, კრნიწგრცე,
შაალა-ეიალა ჰტიელა იახუო ილშაალარცე.

1938

გორი აქალაქი

სანჯიკუნაზ, ანკაძა ზნე,
აწარა სწონ, სეყან აბრა,
უბრი აზე აკუშ სგუ ზთვურღაიაუა,
უბრი აბარა სზეილაჰაუა?

იყალაჰ სარა იზბალოზარ,
აბრა სანგყაზ უი ავგნ ხუჰე,
უბრი აზე აკუშ სგუ ზთვურღაიაუა,
სარა უბრი აქალაქი აქოჰ?

იყალაჰ იაბ თაჰმადა აბრა ჯარა,
დგზბალოზარ ამჰან სარა,
უბრი აზე აკუშ სგუ ზთვურღაიაუა,
სარა უბრი აქალაქი აქოჰ?

აბრახე, ჰვოეჰდ დახიზ ატიგლახე
გუჰ-ფსეჰ ალა იააუეიტ ზეგეჰ,
უს ანკა ზნე აბრახე სარგეჰ
საზგუეჰ საალონ აწარაზე.

ინიხუაფეშლაქე უი ავგნ ხუჰე,
დგგლოუჰ, დიანხოიტ უი დშანხანე
იგუაზხარა უბრი იზბაქომ,
ინეიხაშთეგნჰაიეჰე ყალაქომ.

1938

ჯამბულ

ს-წას იშვკუაქულოუბ უარა უფაქდა
იუნუგახეიტ კერ ჟია-შეგქუსაქუა
ახა იუნუგუშოდომ უი ასახდა,
აბას უყოუბ, ჯამბულ!

უბეგ წარნგ ზენდა იფშოდანგ,
კაფკაფ ბეგმხარ სარა ისმაქაქტ,
უარა უაქინგ უბეგ ღულუანგ,
ისირუბ აბრი, ჯამბულ!

უარა უაშია ძეხმწას ილუგიუეიტ,
გუბგლრა დულა ჰაქილარქუა რზგ,
უარა უაშია ბზია იშითუეიტ,
ჰა ჰტეგლა ეიფშო, ჯამბულ!

უაქეინრაალა ჰალა დამუეიტ,
აცხა იეიფშოუბ ჰაუაცია რზგ,
ბზიბარატი უბარა იაჰიოიტ
ჰა ჰტეგლაზგ, ჯამბულ!

უარა უქალა გილარ აშია რჰიოიტ,
ზხგ იაქუთიუ ჰარა ჰაქილარ,
ურთ რხაწარატი უბრა იაჰიოიტ
უაქეინრაალა, ჯამბულ!

ჰაფსადგდგლ ანასგფ აზგ
იქუფარც იხზიოუბ უი აფაცია
უხზიოუბ უარგდგ უქუფარაზგ
აკქუხ გუ ზმოუ, ჯამბულ!

1938

ხასან აძთაჩაშვი

ჰათსადგდელ დუ ჰარა ჰტივლა,
ახგი-აწეხუეი ზეგდ ნეიდკვლა,
წვა ზმამ ინხო აცილარ ხკვლა,
ეშარა უა რხე ნეიდკვლა,

იგურღო, იჩო აბრაცა ინხოიტ,
გუამჩრგლა ფხადა იკოიტ,
რტივლა გურღდახუ ბზია ირბოიტ,
გუჰ, ფსკ ალა უი რეხაჩოიტ...

ჰარა ჰხდგრფარ, ჰარა ჰარ ყათშ
ჰალა იზჰაია ურთ შიადომ,
უშართ რაბჯარ, რეზირაც ყათშ,
ჯარა ივაშარც იყალაშომ...

კრემღტი აეწია ურთ არლაშოიტ,
სტალინ დუ იხმდ რშამხე არწარუეიტ,
ასოკიალიზმ ურთ რხაქურწოიტ,
ნას ინგჯელოი, აბახუ ფგრფოიტ.

ატემ ჰინთქარცია, ჰგულაციაგე,
რგუ ნზგრხაშა ეგდაყაშომ,
ირმუძაყუა ინჰაქულარგე —
ირკუნაგოზე ჰაიწახომ...

ჰარა ჰთენჩრა, ჰხენკლარა
იჰადმგრხუეიტ ჰა-ჰგულაცია.
ჰჰაია ააიგუა იტაზ სამურანაა
ჰარა ინჰაეილუეიტ, რგფსრა ანაა.

ჰა იაჰთახემგეტ ჰაიბაშგრცე, აძი დაჰშგრცე,
ურთ აანგმწასტ, აჰაია იახესტ იეილაჩე,
იააკუშთან იაავგლტ ხასან ჰახმძუ ჰაძთაჩე,
აფია აარცჰაიტ ეიაჯბარალა ჰარა ჰქუჯე;

„ჰსამურანციოებ, ჰა ჰ-უაა ცეგაქუოებ,
აუს ჰამოებ შიარა შიქუგ,
ჰანზაიბ ადგდელ ჰა იაგაროებ,
აძიგდგ ჰაიციშისომ უბრი აქუგ.

იაურ ხაალა, შამზარ მჩელა
ჰა იაგაროებ აძთაჩე!“
რგზარბზანქუა, რპულემიოტქუა
ნგქულდგრგელუეიტ ახუქუა რქუგ.

აბართქუა გუართეიტ ჰარა ჰაეილარ
ნას ირშშათეიტ ურთ აძიგდგ.
ათაქ რარჰიეიტ ჰარა ჰხდგრფარ
აქულა ცია უბრი აზგ:

„სამურანაა, ნას იაპონაა,
ჰარა ჰზგჰია ზეგდ დარაროებ,
ჰარა იჰაქულან, იჰაბაშგზ,
ჰარა ჰზგჰია უი დალოებ.“

შისამურანრა შია იშეხუართამ,
შიჩაანგშეკლარ ჰაიუა ციოებ,
მაპ ანაქუხა ამ(ქ) ჰანჰიაშამ,
შიარეი ჰარეი ჰაილაციოებ.“

ეიბაშრადა ეია ხაალა
აძიგდგ ხნგმჰიიტ ურთ შთახდუა,
პულემიოტლა, ნას ბზარბზანლა
ჰარა ინჰაქილუეიტ ხაციწმგრხა.

ჰარა ჰარგდგ იგელან უაყა,
იაანგზკლოზ, იფშუაზმა უბრაყა
იჭგრთგნხა უს იფსთჰახა,
ინარგეილუეიტ ურთ ფხაყა.

ჰტიგლა გარა, ჰა ჰარ რეიხსრა,
რადრაძოზმა ჰარა ჰხდგრფარ ეილყაძა,
ჰა ჰარ ყაფშე, ჰარფარ ლეცკია
იაანგზკლოზ აბრი აქუგ?

ნას იაიილაღვეიტ, ეიბაშრახვეიტ,
შათარაპია ჟა იყამლაძეიტ,
აფშატლაკუ ვიფშა ინარხავაგაფტ,
ლადა-ვადა იაიილაღვრგაფტ.

იხქუმეფულძოზ აბრაყა ინაქუშეიტ,
იახხუზარგაფტ იაბაყოლ შთა!
სამურანაა შივგკ-შივგკლა ინეილაპაიტ
ფსგრთას იროუტ ურთ უბრა.

ფეთვგკ იაინხაზ აბრი ზბაქუაზ,
რშამხვ წარგ რჩაადვრგვეიტ.
პარა პტივლა, ნას პაძთაჩგ
უს იშვიბვაზ იააპხენხვეიტ.

პა პარ ყაფშგ, .პა პაპკუნცია,
ხგძლა-ფშალა იაახენჰიიტ,
პარა პლეკცია, პა პაიბაშცია
რგხმდ კაშეაშეამ ურთ ბზანწგაფტ.

კრემლდტი აეწია ურთ არლაშოიტ,
სტალინ დუ იხმდ რშამხვ არწარუეიტ,
ასოკიალიზმ ურთ რხაქურწოიტ,
ნას ინგზკგლოი — აბახუ ფგრეიოიტ.

მსხინტშტბი ამინერალ ძხმჭუა

(ამიყუკვ იბლონოტ ანტა)

ამეხმჭუა რაფხმა ამვა ინავოუ,
„ალღია“ დუ უაყა ირგეოუ,
შეფე ინარკნე ხულფაზენმა,
ანჭხუა ინარკნე ახანგმა,
ილფიფეიფეიტ უაყა აუაა,
ლადეი ვადეი იცო-იააუა.

ამვა ახანგტი ურთ ურზფშფერ,
იჯოუშაძაპ უბართ აკერ:
უაყა უბლახაწ დაარა ილულუამზარ,
დაარა ლულუალა უგღლამზარ,
ადგაღლ წგსუეიტ უდგრპიოიტ:
რცარა, რაარა, რგნეიაირა,
ამშაზენ ცეჭურფე ეიფშა ივაზგოიტ.
რეილაძაიაშა ფშთთფე ხეგლა იეილქქოიტ.
ფაფეზბეი ჭკუნეი, ხაწეი ფპესეი,
მეცხუ იჯოუშარტი იეილგჯგოიტ.
ურთ ზეგა სიირუპ, გუილ-კაკაქხა იეილაფსოიტ.
ზეგაგ გურღმოიტ, რხე-რჭფე რხაჩოიტ,
ზლახმ ეიჭუუაია დსგმბაძეიტ.
ზეგაგ აბრაყა ამჭუა რფიფეიტ,
ჯოუკე ახმშაიაშა ჯოუკე აყუანდა,
ჯოუკე აზუაყაფეიტ უაყა აუანნა.
აძი „17“ იფიფეიტ, ეგი „4“-ბა.
სირშია იყოუპ ურთ უბრა.
აბრა დუბაპ მეცხუ აფსგლა,
იარა უბასწიყა აშხნგფსგლა.
მეცხუ იაბააუ აფე ინარკოუოიტ,
მეცხუ იფსგლოუ იფე კანაფსოიტ.
რხმააქუა ირღლოიტ, იფსგლაბოიტ,
იეიბარგურღმო ზეგა ხენპიჭეოიტ,

ტარას დუ!

ადგმელ ფეშხი, ადგმელ ფსგლა უკრაინაჰოვ,
 აზია ასახან, ადგმელ ციჰფრა, აფსლემძრაჰოვ,
 პეტერბურგტი აბახთ ლაშკა არგუაყროთაჰოვ,
 უზგზხუცუაზ, უზგრგუაყუაზ აკაჰუნ ზეგგ რჰოვ.

ასე ხეშიაშიაჰოვ შამთლაჰილა უნეიაიფია,
 ასახე ყაწიგუეი, აკალანი უა ინაროჰუა,
 აქულაღია უჰია, ასტოლ აჰოვ ნას აკრაჰოვ,
 უგუ ითაზი, უზგშთაზი უსგე აკაჰუნ ზეგგ რჰოვ.

უზმგრთგნრუაზ, გუხდაას იუმაზ უა უგუაყნე,
 ეილარ რგრგუაყცია, რგშთაზაჰცია რახე უქუფაჰნე,
 თგნრ უზტოიგზტ, უზგგლომგზტ, უგუ ეიბაკუაზ,
 ამცა ზცრაზ აჯ-დუ უეიფშონე აუაა რგუაყრაზ უბლუან.

უარა უგუაყუა აჯა იაწაზ უგგზცია რზე,
 ამჩგზხარეი, არგუაყრეი იზაცეგმცაზ აუაა რზე,
 უზუცუან, უგუაყუან უფსადგმელ უკრაინაზე,
 უფსთაზარა თგნრმგზტ უაყა იგუაყუაზ აუაა რზე.

ამრახე იფშოუა დგჩროიტ, იგუი-იხეი ჰოგზოიტ,
 ამშოციაგა აინგგე ილახე ეიქუჰკ, იგუ ჰოგლდეეიტ.
 უარა უგუ ჯბარა ესქმენაგგ ამცა აკოუან,
 აბართქუა ზეგგ უარა იუბოზ უგუ ფნაეოუან.

იშითიტ უაეიგ უარა უფსადგმელ უკრაინა,
 ინახეწიეიტ აგურლდარა დუ ზეგგ ნეიდგლა,
 ხუქგგე დუგგე იეიგურლდაწია უხმე დგრდუეეიტ.
 ბზანწეკ ურხაშოთშოამ: აბაყაქუა უზდგრგგლოიტ.

უარა უტინე, უარა უხეგფშონე, უხე ჰოგზნე,
 უგგლტ უარა უზგგზციაზ ახეფშოცია ურზციაეიავნე,
 ურთ რგუაყრა უარა უაბლუა, უზგრთ რზე უქუფაჰნე,
 აკალა უხე უამეიგდო, არგუაყცია რზე უშიიგნე.

დნებრ ეილაშეგ ახუ პარაკ კნაფშენგ,
პტიელა დუ, პტიელა გურღმახუ ზეგეგ ნეიბეიფშენგ
პა ჰათსადგეგლ ახგი-აწეხუეი ზეგეგ ნეიბარკენგ
ირპიოიტ ზეგეგ: „უმფსიტ, პტარას დუ, უყოუპ პაჰენგ“.

აბრა აფსენგეგ უარა აპოეტ დუ უხმდ რპიოიტ,
უკეშთა, უჰიამთა ზეგეგ აფხმანგ იეილდგრკოიტ,
აბრი იჯაშო, იეიგურღმაჟა ზეგეგ ირწოიტ,
რხატე ბგზშიალა უი ეითაგო უარა უდგრჩახუოიტ.

აშინან ავეზცია რგუთინან

დაარა კრააწუეიტ, ხუმარგას სარა ალიბატი ჩოგ,
აკამბაშქუა რგქუტარა, აწარქუა რკრა,
იეილდგზ ეგმანჯყამგზ უსყან სარა სზგ,
ჰგულაქ დგენარჰაიტ აყუა, დგრშიტ უბრა.

ზგლადგრძ ხაყუყუალაზ საბ სიზწააიტ ჟი სარა:

„ითახგზ უი აუაგ, დზგრშზეი უბრი უბგს?
საბ დააქუფსგჩან უსყან უს სეიჰიეიტ იარა:
ითახგზ უი ყუდქ-ბგსთაგ, იზხარა ჭატგს.

ზგზგნლაგმ კუტგ-მწიგეჰეაკ როურაზ ურთ იფაცია,
უაჰაგმ აღუნეიაკჟ უი დაჰიომგბტ აკგგ.
ახა უი იზგ ირაცეარშიეიტ ჯოუქ აბრიგგ დარა, —
ჯოუქგ ზგსჰიო აბეიაცია, დუგგგ-ხუქგგ:

„ეხდა სმელ ითახგუბ აბრი ეფშო არაზყგ,
უაწი უი დაჩაძიგგგ. იაბაყოუ ურთ რგზხარა?“
აგუაყ სმელ იააშთიხტ აშიაქმ. უი დნაქუძიტ იარგგ.
იაანზჰეიტ იფაცია ირგკჰაზა — იეიბახა!

ყუდკეი ბგსთაგეი ირგლოუზეა უბართ რაზყგს?
სჰიან იჯასშიეიტ: უი ზზეიტ სარა სეირნგ, მბატინგ.
ჩაგ-დუდუაძაქ დეილაჰარ, ქლოუ აჰაფგ რხაწას,
დგნთახუძარგრ, ისუბხაძარგზ უი დაჩაჰანგ.

„დად სგქუნ, უხუქუბ მაკმანი, იჰიეიტ საბ,
სმელ დზგშთაზ, იითახხაზ, რთახგუბ წვაზმამ ეილარგ.
აბრიამი აგუმბგლცია იზზგრუბ ჰასაბ.
ეილარგ რეიქუროხავ, რაზყგ რგზთო აუაგგ!

უი ზგნდა დგლულუაზაროუბ, ჭი-მაცეგსი რეიფშოგ.
აკგ დაციგმშო, დაზნგმკლო, აბ-ქყყდა დეიფშონგ;
იმპაროუბ უი ში-ნაჰკქ, აბლაქუა მილლიონგ;
უი იხქაა ხაიაზაროუბ ნართაა რტეგ აწყგს იეილდნგ, —

ქილარ რეიდშო დყუშონგ, დგლულუნგ აბრესკილ იეიჭე
საბ იაეიაქუა უამაშია იზბეიტ სარა.
სლაბატი-ჩოგ ნას სხეკ-სხუმპალ ნაყ ინეიეაწა,
სახხუკუან აფსთაზარა, ნას ბესთახდ კოაწა...

დადრია, აფიაბე ქიუა ეხდა აბრა შია შიგგუთა სტიოუბ,
ისტიოიტ აბესთა, ინადეგლო აში ეიწეხუხუა:
აბრა ქასტოლ დუ იქუუ აჩეს ხეკქუა რაციოუბ,
იაშუიტ ისგუალაშშიარ ისხესხოუ გუაყრა ცეგდაქუა.

იხუახოუ აძახუა იეიდშოუ აფათხდ ხუახუა
იააშთეხნე, იუარკალთეიუა უი ვგლა ირთონე,
უი აუავ იძახუ სპიოიტ აბრა ხეგდ ჰაილატია,—
უი აუავ ჰარა იპაზთაზ ანასეფ-რაზყე;

უბრი აუავ ალაკუ დოუქუა რეიპა ილულუოუ,
ქილარ რეიდშო იყუშოუ, ნასგგ ურთ რეიდშო
ნაპრაცია ზმოუ;
ზაყა იგუ ეიწინახრგზ სმელ რეკპა ითადგრხაზ,
ნას საბ თაქმალა აბართქუა შმაყუა იფსგზ,

უიეი აბრაცა არი ასტოლ იახატაზარ,
აჯანჯეხუა, ავგ ჯბარა უბრი ინაცეოთა,
ასტოლ ფშოძეი, აჩეს ხეკქუეი ირეიგურღაუა,
იშთგრხრგზ აწიცა ჰა-სტალინ დუ დნგჰაიუა,

ჰიარა ათახგმ, ურთ გურღაო იგგლა ირეიგრგზ,
აგურღაიარა ურთ ირიაინგ რგლადგრძ რკუაპიპიუა,
რგუ რთენჩ რგფს-ეიდშო იხეზგუაყუაზ ბლალა იბანგ,
ირეილარგზ ურთ შაანძა რგურღაიად აშოინგ იპიუა.

ს ძ ზ ე ო

(აბაღლადა)

შოკლამში ზხადებ ჰარაკ ახრა
ილხნხდა ილხეიუნ ძებჯე ხლანწა
ახე აზერხან უი წაყა არხა,
იფხაშაფხაწუნ იარა ზენძა.

მეშო-ციგანგშოთახე იხეწუნაძე
იღერხუნშლოუნ ციგმარგლა,
ახა უი იძებჯე სეირძან ზენძა,
იეითაქოჯეცხაუნ ეიღმარგლა.

შოიარაკაჯ ღეჯკ უბრაყა ზნე,
დნეშამხნეშოლან იუაფსწილა,
იეიიტ უაყა უბრი აძე,
დეილაჰაუა ქოჯნწიარალა.

ჰიი აგმანგამოშ უარა აძებჯე,
ზაფერხანე ილხეიუნა აბრახე!
იხეზჰიოდან უგმანგამოშუბ-ჰია,
ციგმარაკ ულოუბ, უა უშეგაუბ-ჰია!

ადგმელ აწინტი აშეგა ამინე,
ილხეიუნაზაბ ენაგდ იარა;
აძე შოგიეიუნა, დნალგაუნე,
დემგულძონე დამიტ უბრა.

აშოიარაკაჯ აშოიარახ რძე,
უა დენკაჰაიტ დზამეხუა იხე,
აღულუა დამიტ ქოამჯაკ აძე,
იაჰახელომა უბრი ეიფშო აძე?

აბრა აღემქუა ზეგჯე ნზერწიუნა,
ბგეძი ქუჯმეი ზეგჯე ზეციშიუნა,
უაეი უა დეიეუბ იხე დზამეხუა,
ფსეზხაუ აკე იარა იციგმშოუნა.

აგგვწივგქუა აბრა იეიზეიტ,
იგულ ზნაზ აკვ ჯარა იმტიეიტ,
უი ეგ-ხუთალი ურთქუა დგრწეეიტ,
ეიმაკრადა იეგ აგამ რბეიტ.

უი ახაწალულუა დშოვლულუაზ დიანხაშოტ,
დემქონგ დკაენგ უავგ დიშბაეტ,
იარა იეგ ზქაზ უაყა ინწეეიტ,
აშგვა ილაზ ურთ ზეგა ნნარწეეიტ.

აბრი აძეხა ახრა იალწუა,
ილხეიუეიტ უაეიგდგ იკაქქუა,
ატიგ ზხემდგრქუა უახა ილხეიუა,
რხგ იამგრხუა, ზეგა ნგრწიუა.

აზრზუქამს

ბნა დუკ აქოვ ფშოლდეკ ნასენ ზეგა ნარტარიტ;
 იჯქუა ნარხუან, ასქამ ბაათს ეფშო, იარქოვქოქოვქოვქო.
 ინარგლასლონ ურთ აბგეგ, იხხე ინეილანაწონ.
 უბასყან ზენძაკ ხნე იეიფშოვმეკუა, რგბგე დუღუხაძონ.

აწლა რგბლდე იავონ, ნაყ ირბლდაიუა,
 უი იარწესგზ ასაბ ევვანგეა იცონ, იეილაგეგეკუა.
 ურთ ამი-ღუღუქუა სა სერზეფშოუან, ურთ ჯასშაუან,
 ნას აბლდაიპია სხელთა აისხეგ, სრეიხერხუაუნ.

ამშოგნ ციქურთეიტ, ევვანე ინალალტ უახტია აძე,
 აწი უბონ, ტგშოა დუნე უნთათშოუან ხლანწე.
 უაყა აციქურთა, კამბამ ააქწას, შოფგლა იუგუღლიუან,
 შიან აქოარჩე იშოფგო, იკაფო აფავ იასუან.

უბრი აცეფხე ევვანე ინაძეიტ უპიარ ყალონ,
 უავე იგუახურგნ უი ახყაღა ამრა ეილაშოუეიტ;
 ასორი იზბახ ამრა იჯაშო სგელან სშოანხანე,
 სგბლაგა სა ინასერხუეიტ, ირგქუსწარკ ურთ პათორ.

აბარ, სგლაფშო იააწაშიეიტ ამოგშოქამს ხუქ უა,
 აბეკეციგმაქუა რგგუხდაა მკეკუა უი უბრა,
 აიდარა დუ, იარა იეიპახ, ნაყ იარპიაზონ,
 აფხძე აღხუათა, უა იახგეგეგეკუა, ფხდაყა იცონ.

მშოაიშოარა აუს აუეიტ, იბაძომ უავე,
 უავე იზღერამ უი ამიაშა, უი აკრეუგე;
 ააწაშოთა ათეფქუა რაციან, იზბეიტ სორიშა.
 სნასკეიტ, ამვა ასოტ, სგბლა სგრხუან, იხხესტ სხელთა.

წიგნწერა, მრათაშეარახე!

ჰალა იაბლა მრათაშეარახეტი,
იფსაცთაშეაროლუპ მრათაშეარა,
შინეინა ფხაყა ჰარა ჰლეკცია,
ჰალა დრაპო, მრათაშეარახე!

ასე, აწა ცეგია იდგრდვაჟეიტი,
აფშა, ჭგოთენ ეილაგენტიჟეიტი,
ჟეიზგე იეიზოიტი ჰარა ჰხეგრფარ
ჰალა დეკცია, მრათაშეარახე!

ზეგ სელა იხელოუპ აბნა ბარდქუა,
ჰტიელა აფაცია ჰპარტიზანქუა,
იხეშეარაკოიტი იარა ჟბრახეყა,
დლუხჟუა დნარკოიტი მრათაშეარახე!

დულულა აფშა ისეიტი ცეგიაძა,
ნასგე აფთაქუა ლაჟუჟეიტი წაყა,
ჰლიოტიჩი ხეშეგბაქუა ხახე აეივანახე,
ხეჟაწას ინიეიჟეიტი, მრათაშეარახე!

ინეკვლოზეი ჰარა ჰარქუა,
აჭგრხაცია ჟრთ აღეკქუა!
ჰალა ირქუა იხუჟ გეგშეგეწას,
იიაზოიტი შთახეყა, მრათაშეარახე!

შინეილა ფხაყა, ჰტიელა აფაცია!
ალა იჰაქულაზ ნაყ დენშეგრწია,
იანხაზ თაშიშე ნაყ უახე რთეგრახე,
აჰე, ფხაყა, მრათაშეარახე!

1943

მარა მკამკაზ

გოგონატი აახვს ახადი-აფშოფი ნაგდა იხმოფ უარა კავკაზ,
 ფუ-ღულა უხად რპოიოტ ულა იფაგმოფ იფხგუიკვეფ
 უშხა ფშოძაქუა რგქუცი აწლაშოიოტ იპარაკმოფ უარა უფაცია:
 უბას იგვლოფ ურთ ისეირხა რხგლფ შჸუაქუაქუა აფივან კახკახ.
 რხარყაცია.

აღულუა ჟილაქუა იანაკუზაილაკჲ ტიართას აბრა იყარწახდან:
 ამირანი, აბურსკველსი, ნართაი აშოვკჲ უშია ალაუქუა.
 უფაციაგჲ ართ ირეიფშონგ უაა-ღულუაძაქუას ჰია
 ურთ აქილარქუა, ხკლა ირაციოფ, გულა იეიშციოფ, იფხაძან,
 აგურაგაქუა.

ახა უეიზგჲ უფშოძარა უშია, უბეიარა ინახვრყდანგ,
 იურთაძომგტ თენჩ ანხარა აუაა-ცოგაქუა უალაცია.
 ახა ბაშოა, იზგჯალომგტ აკახჲ ჰია იეიწახანგ,
 იდაუშორა აკ იაცოგმშაიძოზ აღულუაქუა, უღევ ფაცია...

უბართ ირხგლწგზ აქილარ როფმი უაფეგჲ აბრაყა ინხაქუო,
 გულა-ფსგლა ბზია უბანგ, ნას ზხგ იამეიგძაძო უარა უზგ?
 რეფტიტი რგლულუარა შკეხუ ინაცწა იახა აბრაყა
 აპატრიოტცია, ირაციავდანგ გულა იმშოი აკახგ? უზგხაჩაქუო,

ნას შინეი, კავკაზ ღუ აფაცია, გუ-შამხელა ენაგდ იწარგუ!
 შიბჯარ ნეშოგშახ, შინეიფგლ შილა, უი აფხამშა,
 უაფე ეიფშ ახოფ შიარა შიზააძახ, შია შიფფსაღვგლ ტიფს შიყანწაუა,
 ნაყ ღნგქუშხიძა, უი აქულავ ღაბაყოფ ჰია ინფიწააუა. შიზათახგუ.

აჩასტუშუშკატუა

ირკდეჲ, ირკდეჲ სუფხარცა,
ირკუაშხალა იშაცხერტოჲ,
აბრი იათახხაშოა აშოაქუაჲ
იასგზრგლხ აქოაქუაჲ.

* * *

ააფენრაზე იფხარაზან,
არდიენაქუა აშოა რპოიტი,
აქმარანჯცია რგლა ხტენ,
რაპცია ნაჲ ინათხარწოიტი.

აკუტქუა ყარყარუიტი,
აკე კუტალდე აწიზააჲ;
ვგჯა აუაჲ პარპარუიტი,
პაპი დიკუანი რაკუზააჲ.

ქონა აჩა იპიამთამი,
„აამესთეი აკაკან ხუათესეი“ ჰია;
ათაუადცია იჯარგმშიი,
აამთა იალშაზიჰია.

აყუართ აკუტალდე იბტიალჲეიტი,
აკუქარაქუა ხნახერცე;
აკულაჲ აღარ დიფხეიტი
დიეიჲენგ დხეიხერცე.

აქი გგდ, უჯმა გგდ,
უახჲ აქირაზჲ იუმგან,
დუჲ ზხემდგრუა უგულაცია,
აკეყოშოა იუმგან.

ზგუ ბზიამ აუაუგ,
გგდ იფირახმ უმცალან;
უმტია დუ ატიჟვა იანკნე,
უახმ, აფირახმ იუმგალან.

აბნახმტი იახმშ ააუეიტ,
აკუჰარაქუა აგარცვ;
აფშაყია ხეი-ვეიუეიტ,
ეგგზხმდგრუა რგალარაცვ.

აფშაყვი ყუდგრუავი
იეიდტიალანე იეიცაფეიოიტ,
ხაია ზმოუი ჩმაზავვი,
იზლარეაშა ეიბგრჰიოიტ.

გაი დაარა „დგზმაზავხან“
აკოლხოზ ახმტი დგზნჰიიტ;
ივნე დტთანე ავგ იფიუოიტ,
ივგზყია რახმგგ ინაჰ იყმოიტ.

ხგუგგე უბას ივგზყია იეოიტ,
ივნე დაანე იფსგ იშოიტ;
შიფფშაფშ იარა დახმგშოთუ,
იციგარ ალვა შახგლწუა!

ათათენ ლფეიწეიტ,
იდგრწიზ აყარა;
ფგთკგგ ნეიწიახეიტ,
„დზგზაშაზ“ აყარა.

ათათენ ნეიზგრგოზ,
იაგზხეიტ აბეაყა,
იწიახეიტ იახმგრგმბაშაზ,
ივნდუ აშთახყა.

იყალხეიტ აფშაარა,
წიახეი ნკელხეი რციგრგარა,
ათათენქუა რეიზგარა,
კილოგრამლა რეიზაკრა.

ათბა ინაგულუფიწან,
ამცა ნაცრეიწეიტ,
ალვა ნახელბზენ,
აცეგში ააიზიგუეიტ.

იზბაზ ირზემჩაზტ,
აიპაზგრა ინარარჰეიტ,
ჩაგუ არი ინარმეგზტ,
ათაჯრთახე ინაიხუეიტ.

იიუზ შიასპიაბ ხდაც შარდენ:
ანგში იეითეიტ ათათენ,
ხეხე ილუეიწეიტ აჯგმშე,
უაყა „ირციეიტ“ ისამსუნ.

ამშო ციგაიხუეიტ, აქუა აუეიტ,
ათათენ ხხე აძე ლუეიტ,
დეჟ მწეიტ ვგგზბეგმსტ,
ახა უეიზგეგ ზეგგე ბეგსტ.

აპიენთქარაა ირციიძან,
იარა იზეჰიან იფხასთახუეიტ,
აუსპიართახე ინაიფხიან,
ათაქრახე დნარფხიამეიტ.

ამშო შიშუბ, იდედეუეიტ,
ახა ქუა-პია ვგდაუამ,
ამში აბნაქო იბგბუეიტ,
იაჰაშოა-პია აკგეგ აბაუამ.

აკულაკცია ეიციეიეიოიტ,
ახა ირგლშოახ ვგგგგბომ
ალარ იხეზში ურთ ირგმბლოიტ.
ახა უსგეგ აძიგეგ რეზეომ.

ასოეზოზგეგ ყარწიზააპ,
აკულაკცია რაიიგუარა;
იშოგყალაშოა სგზდერუამ,
ურთ აჯგეგ რაიიბრა.

აბურეშუიქუა ირშიიფეიტ
აამთა-ჰაზთაგლოუ;
ეიხალა იფერუოიტ,
აკჰა იზგქუგლოუ.

თიჰია ხალა სნათიჰიან,
აბე-შხაკ ინარხესციეიტ;
აყუდგრფაცია ნეიზგრკან,
„აფსმართახე“ იდიქურწეიტ.

უგძალა, უგძალა უარგძალა,
ნეჰმან ბურეშუი ფაწავძალა;
გელა-გელა გელა ჯგმწე,
შახა ნეფწიან, ჰიენწია ლაშწე.

ათაუად-დუ ისამართალ,
აკე კამბაშ დუ „აკამაწყარ“.
აბგა აქუტქუა იანგრთაა,
იაიილაგვლან იყარყარტ.

აკოლხოვ ზეზნეუმიბაზ

აკოლხოზქუა ეიკბრეშშე,
რხეფხდაძარა იაზაუეიტ,
აკოლხოზაა ელყა-ელღუცა,
უაყა იალოუბ აკრგრუეიტ.

აკოლხოზქუა რეიქუკაავგეს-პია
ადი დაღვრხეიტ ეიპაზგეს-პია:
იხატი უსქუა დგრხაშიალომ,
არაბატი იუსქუა იხგუათალომ.

აკულაკცია უახე იციალალტ,
რხეფხდაძარაგგ ხგხე იხალტ,
ურთ უაყა დრგხედაშოიიტ,
მაშეგრე იმგარ დგჩალოიტ.

აკულაკცია რგჩადგრღუღუეიტ,
„ტიხოი სპოი“ აკრგრუეიტ,
ართქუა ირუა ეგებომ,
იღემჩაგგე იაპაძომ.

იქუციაეიარა დაარა იჯაჯოუბ,
გუანგლაგგე დაარა დფაგოუბ;
„მშაგ ბზია“ უპიარ იაპაძომ,
ათაყ აფია უაპაძომ.

ამვახუასთაქუ დუფგლარგგე,
ამლახაზგგე უგუეითაძომ,
უხგლუა ნკაენგ, უხგრხუალარგგე,
შაშახაშხარ უიბაძომ.

უაწმუფფფფფფფ ზეგფფ უჭიარ
აბეფარაჟგფფ იაპიუამ;
ირკფფფფფ იუჭიუა უალაგარ,
იმცხუა-პია დტტრუჟამ.

დფზფსთა-პია იწალოიტ,
იარა იზწიარ იფხაშოიტ,
უი ანავსგფფ იციშიალოიტ,
მაძალაგფფ დდფრჯალოიტ.

ოფი ააჟფფსჟა აძი დაარგშოფიტ,
აკოლხოზქუა ზეგფ ნეილფიპიეიტ,
აკულაჟცია ზეგფ იცყეიტ,
აუს უშა ნადირწეიტ.

აკოლხოზქუა ირგზაჟეიტ,
აკოლხოზუა აკრფრუეიტ,
ლფვლა აპლანქუა ნარგფმოიტ,
ეიცლაბრაღა ფხაჟა იცოიტ.

ფარეი შარეი ინეიციწან,
რგციქუეი რგჟიქუეი ნეილდფრგფეიტ,
უშას ალა რწააიბფრთან
„იზაჟეიტოჩნიკხა“ ივაგულტ.

საკონკრეტო ფაქტობრივ

აკოპერატივ დეიზაბუბ,
შიდ ფშენვაგია იოუეიტ,
კოვ(კ) ირგვლუეიტ ავზნ-დუ,
ევგანამ-პია დწიუეიტ.

აკოპერატივ აქოვ უვნალარ
ხკვ-ხკლა ზევგე უბოიტ:
აქეიდა იალშოო უნაზწიარ
უზგშითნე უკაპა, უზგუმერლულუარ.

იყალაზვი-პია უიაზწიარ,
„უტრუსკა“ იანაროუპ-პია უეიპოიტ,
ხულთაზგლა დანცაუა,
ეილაპიარაკ ნეილვიპოიტ.

იააწიექუა რხე კვაპოუპ,
ზეგდ რევიარა კვლევეიოუპ,
„აპენაფქუა“ ირქეიტ პია,
იზწაიუა აბას რეიპიალოიტ.

აპენაფქუა ირი რაპან:
აკუკუ-პია იპიპაზაპ;
აკვგე ჰამქეიტ პარა რაპან,
იპიპე ინიქურგეზაპ.

ღენა, ატრისტ აიჰაბზ

ჩეკვი-ჩეკვი ნეიშთეიწან
აფარაქუა ააიდიკელტ,
ეიკუარჩხ იკუა ინთეიწან
იზგართაქუახ ეგდგრმოუიტ.

მათია-ვუთიალა ფხდაყა დცეიტ,
დამეიგძაძეიტ ზეგდგ იგჟეიტ,
იხდმ ჰახჰიომ უი, აჰ ისტ,
ატრგმე იაირსტ უი ატრესტ.

დუკ შგრწკუა აბრი აშთახდ,
აბრა იაჰჰიაჰ იარა იხდგ,
ნაყ აბახთა დგნთადგრსტ,
დგხცინგმხაშხახე ნეიხადგრსტ.

ახაწა-იხაწა იაშვი

ახაწა-იხაწა, აძგრხაწა,
 აფსნე ახმდ თეზგაზ არფეს ხაწა,
 ახაწა ლევ, არფეს ბზია,
 უი ვოლოდია ჰარახია.

ჰაშვისტ ტანქუა ხელა-გულა,
 ინეილფეიწეიტ ბზარბზან ხელა,
 ურთ ხუბა-ხუბალა უა ინეილაჰაიტ,
 ინახქუიკვზ ზეგა უა ინკაჰაიტ,

აფსაცია რზე დეხმდგრჰაეგოჰჰ,
 ჰალაცია რზე დსამარლქმეჰჰ,
 ახაწა ლევ, არფეს ბზია,
 უი ვოლოდია ჰარახია.

უი ზეფსადგაგლ ზხე ნაქუზწაზ,
 აშოურაზე ზეფს იანეიგძაზ,
 ხეძლა-ფშაღალა უბრი დგფსიტ,
 აიბაშრაჰუჰ უბრა დგრშიტ.

იანაკუზაალაჰე უი იხმდ ფსგშაჰმ,
 ზეგა ჰგუ დთაზააშესტ, უი დაჰზაშოთშაჰმ,
 აფსუა ეილარა — აჰისა ხაცია,
 უი იზე ირთაზეჰჰ რაშია, რაჰეა.

ახაწა-იხაწა, აძგრხაწა,
 აფსნე ახმდ თეზგაზ არფეს ხაწა,
 ახაწა ლევ, არფეს ბზია,
 უი ვოლოდია ჰარახია.

აჭარხაცია იზ აშიატუა

I

ა. ნაძაძე-ფუა

ბა ბეფჰიფესნე ხაწამფჰიფესნე,
ხაფდ ლუ ნბჰჰიტ აჰისაჰუა რზე;
ბარა ბლევნე ბეჯბარანე,
უს ლუ ყაბწეიტ ჰა ჰტიფლაზე!

ბა ბეფჰიფესნე ბეიბაშევენე,
არ ბესრფესეიტ იქუფარაზე,
ირშენ ბევეცია ბერაჰუენე,
იანხაზ ბრაფგელტ ჰალა იშრაზე.

ბარა იბგლშოეიტ ხაწამფჰიფესრა,
იმშოარა უჰია ნას აღევრა,
ხაფდ ლუ აბთეიტ ჰა ჰაფსენრა,
ბეხიმ გუახააშოტ უს ზეჰდ შოჰქუსა!

II

ვ. ჰარაზია იზ აშია

ტიამვა ყამწა,
ციამვა ყამწა,
უალა დფეხაა,
უნეიუან ფხაყა.

უა უგუ შშოაძუა,
უნაჰე მწესუა,
ააფსა უმგხდუა,
უიშთან უალა.

დლუხ დნეილაწუა,
ნაყ დგფხაწუა,
იშთა უხგლა

უნეიუან უბრა,
ურახუგ იამუიტ,
უაჯალ კაქსუხეიტ,
ახედ ღუ უეიზგაგ
ინუჟტ ჰა ჰხგ.

III

ქმ. აგრბეი მ. იახჯგბეი რხე აშია

შეხაცია ღულუანგ
შეხედერჰიაგანგ
შიტოვლა ხეჩანგ
შეუალსეიტ შიარა!

შიათსუჟიანგ,
შიჰერხაციანგ,
ხედ ღუ განგ
შინაგელტ შიარა.

ჰალა ღრაპუა,
უი დეცუმაუა,
ნაყ შიიხათრუა,
შიიზოუბ შიარა.

სტალინ იხეშქუა,
იშეჟქუმ შიარა
აჟ აზ შიარა.

IV

სნაიპერ ციუშობა

უარა უხესვენ,
უარა უყაზან,
ინარგლკიანგ,
ინკლკიანგ,
ურთ ჰალიცია,
ურთ რეიჰაბცია,

უაგვლავიტ
ურთ რნგრწიავს,

ინოუვაგლტ
უარა ავგზცია,
უარა იუეიფშოგზ
აჭგრხაცია—
სნაიპერცია,
ხმდეს იზგზწაზ:
„ციგშობა ივგზცია,
ახ-კამერშეცია“.

უარა უბარა,
უხმდ აპიარა,
იეილაპაუა,
ხარა, ააიგუა,
ზეგდგ ირწიონ.

უა უღულუარა,
უარა უღევრა,
ნას უმშიარა
იჯარშონ ზეგდგ.

უპორგფშოგანგ,
უხმდტრპიიგანგ,
ხმდდ ღუ რპანგ
უნაგლტ უარა.

ეიალა-შიყული
პარა იაპუალუპ,
უპარჩხუთლარც,
უარა იუეიფშოუ
რაციავხარც.

ანიბაშვე ფ. ზოლოტაიაზე

ახაწარა აქუნ შიარა შიგვილა;
უარა უაში, უარა უგულა,
ახაწა მესთაძე კოლოკუა,
ფხვარცა-ჩამგურ დგონგრწაუა,
უაყიგაგ იყოუპ იხაგძ მგძძაუა.
უბრი დგჷან იგიტეძა ზნგ,
უარა უნაგელტ აქატი უაყიგ,
ხაგძლა-ფშაღლა ჰა ჰაფსნაზგ,
პულემიოტლა ჰალა იშრაზგ,
უკვგრფშოგგანგ უკვტაია რზგ.

პ ი პ ა რ ა

აღუნიღი ღუ ნეიწგზ აქუფ
იყალფიღ ზეგაღ ზზეფშუფზ ათუნჩრა,
ვიღეზხუფიღ აპაღა, აძე,
იშითე კაკაქტ აბნა-არშიგრა.

აიბაშრაქუ იააფსაზ აგუ-შამხე,
ინალავიღ უაქეფ აფსშარა,
აფუშა იარკანძაზ ახაიჭუფ,
ილახჭუფხაიღ უაქეფ აბრა.

აფსურა იაშიცგლაზ ანაპქუა,
ინტომა რჩოგროთენჩ ეგაგმუფ.
რჭუფნარხიღ ირბარცე რგძხქუა:
დათახეჟუ უაყა აკრეუფგ!

იააკაქქეიღ ზენძა რხგრჭუქუა,
ზეგნჯუა იააზ, ზალა იიააინგ,
ილულუახუფიღ რგუ-რშიმხქუა:
ინძო ირპიაშუტ: ირგლშუფიღ აიიაირა!

ა მ ზ შ 2 6

უხეჭუან სგვლან იანციგლაშოოზ ზნე შეეძაკ,
უთენჩენ ანგვა იგაზგო ითოუ ხეშოწას,
აფხენ ფსთაია წალა უხელწუან ნაყ ფსფენე,
აძაქე ზხელწუა აქუან ითოუ ახშ ფხა უეიფშონგ,

უარეი სარეი ჰგვლან აიგუა ჰაიხუაფშოუა,
უატიოუპ იანაახეუტ უბლაქუა ქუა ცქუა ცუა,
იანა აწხ ფეურთხაბ სარა სეიფშო უნეიაიიუა,
უბრი აწხ იპანაჰიტ გურლდეიბე—იიიაირა.

იზბოიტ ჰაციამეზტ უარგდე სარგდე,
უს ჰაიქოაფშოუა ჰგვლაუპ ქოაჰაქ იეიფშო უეზგდე,
უჰიეცემეცუეიტ ზუქჰ უარა აკვ უჰიარცე,
ანა აგურლდარა უიანი იუზჰიომ აკგდე.

ამოარახე ინიეგუოიტ, აძაძა კანაჰიუოიტ,
ქოგნთ ჰაიხუაფშოუეიტ, ანა ჰგუ ითოუ ეილჰარგოიტ,
ჰგვლოუპ ჰგვჯადდე: აბრა—ამშოგნ თბაა, ამშოგნ,
ნასგდე იღუტძოუ, უავ გურლდარატი მშოგნ.

აღბა აამრეაშხელტ

ილაშკოუპ, უაფხეა იგგლოუ დეუბაძომ,
თენროოუპ, ეიბაშრატო ბეკე უაპაძომ.
სგგლოუპ აგაჭა, ყაიმათშია იბაუა,
იშუეისუაზ ამშოენ-თენჩ, საზფშოუა.

უბასყან ლაშარაე ამშოენ იაახეკქალტ,
ზნაზე ინკაცთან, იაარლანგ ინკაქქახტ...
ციემზარკურახაიამ იზერლანოაზ აბრა ამშოენ.
უი შოაკუზ აგურა ზგუფერტ, იანგზბა სნაუშოენ.

აბრო ეფშო იჯასშაშოაზ ააკეგსკია ისემბაცგუბტ,
სხათო იზბაანდა აძიე იპიონგდგ სმაპაცგუბტ,
სგგლოუპ, საზფშოუეიტ აბრაყა უი იზბაზ,
მეცხუდა სგუ-იანუეიტ ღბაე შოაიიუაზ ანგზბა.

კრააწუეიტ ისემბეიეთეი უბრი. იაიიძეიტ აიიგუა!
ფშაალა, ახე შახაზ ინადგელტ ასქიალა.
სნიეიურღიან, სნაფელტ უბრაახე სგუკაკნგ,
გუდკელარა ცენზურას ინახგესშიტ სნაპგ.

კვრწუან ისემბეიეთეი იარატი ციემზა ლაშარა,
უაფე აბრაყა იალგუბოიტ აწეზ ლაშკარა.
იარა უბასგდგ ისმაპაცგუბტ უი აბე გუაჯა,
ფსგ-ზნაუ აე ეიფშო ისნათეიტ ასალამ გუახუა.

ინეინგ ვარალა აცპა იანაიდგელ,
სნეინგ უბრაყა ავარა სნადგელტ,
ინადგესკელტ სხე უბრაყა, სძერგუა,
იყაზაამ სა სეიფშო უბორგგე აგუ წგსწესუა!

1945

აშხარაშქარა

აფთა ხმანტქუა აჩაპარაკრა იაციააშანგ,
 ლარუქ ივეესუაზ,
 უარბაქუა აკვ იარშიარ იააცკაკენგ
 რხგ ახვგრწიახუაზ,

დსემან უბრაგმ, ნასკდა ხარა, უა ბზიადაკ,
 ისეშბაცვზ
 შოქქუსგ ვიბა, უავგ შახუდაკ, თაჰმადაკ,
 ქურალა იღუდაზ.

კერძა სნჯუეიტ, ეი-ხუკ სნარხესიტ, ეგირთ შხაქუან,
 იყუეიტეიუან,
 ნაყ სგვარახმ სა იზბაქუოზ ზეგდგ ხრაქუან,
 იღმაზღმაზუან.

ამგრააშოქუა, ურთ მაქემქუა, აგუგუაჰია ნაყტი
 რგბეგ ვაუან,
 უბას ამგზექუა ზეგდ ახმხმაჰია უბრახმტი
 იღმააყდაუან.

ამართ ზეგდ ზენძა იფშოძაძა სა სნარხესიტ,
 სეშთახმ ინსგეტ,
 ართქუა ზეგდ სა სრეიგურლეიტ, ურთ სდგრგურლეიტ,
 სეშვა დგრკამქოტ.

ამრა დაასფელტ უბრი სგუა ათაჰმადა,
 გურღმაარალა.
 — იშეგმოუხეი აფიამეს? — ჰია სარა სნეიზწაიიტ
 გუჟ-ფსგაალა.

— იშთა? იუზემდრუეი აქაბე დუ? ჰია უი
 იაჯაშანე.
 უი იასირბეიტ ავაზეთ „ალუხრა“ ატე,
 იაევიერვანე.

უი ავაზეთ უახე ინეიზაპ ინათერნე,
 სარა სალხედა,
 ეი-შხაკე ინარხეს, ეი-ძერჯაშეკ ინერნე,
 ინარბეეს ახრა.

აბოლდუშვიკ აშთა

იყოლუ აპიოლუ აგია, აგია ღუღლუა,
ლაკუკ აქუგაგ ზეიფშო უშაპარა,
უი აგია ჰარაკ, აგია ჯბარა,
უი ბოლდუშვიკ აგიალუ, დადრაა!

უი ფეშოლუ, იფეშოლუ უი აგია
ამკაბზ ეიბაშრაქუა რაან;
არი ფეშოლუ ამზაზარაქუა,
აკარშორაქუა რქუა, აშაქუა რქუა!

უი აგია აშხა დუ კვლნაწოიტი,
უახტეი ამუა თბაა აღნაგოიტი;
აუავუ — აიაიკუ დეშთნახუეიტი,
ნას ჰარაკუ ხანდ დარგლოიტი.

არი აგია, აკარშორა ჩავრა აანგეშთუა,
უავ ინაპაქუა კქა იმაიიუა,
აყანშა ნეითარს იშაქუნარგლოიტი,
ადგაგლ ციპერაგა იბაჩჩახა იავგოიტი.

არი აგია უავ ანასგუ იზანაგოიტი,
ნაყ აიაირახხ უი დავოიტი,
უავ იგუ შთნახუეიტი, იგუ ყანაწოიტი,
იშამხგაგ უბას უი იარგლუღოიტი.

უი, აფსაზარა უშაპ-სარგუწახხ
იანაგოიტი, უშაქაქუა იყანაწოიტი,
ნას ანრი აუავ დჰარაკხოიტი,
ილშარა ინაცწა დგლუღუხოიტი.

უბრი აუნგტი აქია დგრქუა რახატე უეიზგეცონული
ინეიდცგლა დუნეი ზეგბ აკოზ ზინგლირთიკა
იყოუბ აქიაკ იგუყაწაგოუ, იგუშთგზგოუ,—
დადრაა, უი ბოლდშევიკ აქიაუკ,
უი ლენინ იაქიაუკ,
უი სტალინ იაქიაუკ,
უბას მილლიონლა აუაა რაქიაუკ.

ისტახუშ ავსარცია რახმ

აა, არფეს, უაფხდა იშთოუპ ამვა დუ,
ინგმწიო, ითბააუ ილაშოოუ,
უბზაზარა იუზარხოიოტ ნასფე-დუ,
უბასგდ ახააძავა აამთა ჯა ზლოუ.

იუდგრუაზაიოტ: იურძერ უარა ბაშთა
მშოკე იადამხარგდ, უბას საათკვდგ,
უააქუგულნე ჰაფხდა იყოლ აამთ იააშთა,—
უი უეიზგდგ იუჯიშაშთამ აძვგდგ.

უარა უაფეზარ, მგცხუ უშალაზარ,
უბრი ალა გულა უფეგდა,
იუხესგზ აამთა რაცია უახეზხუოზარ,
იუჰიაშოტ: „იამითოუპ შთა აფსჰარა“.

აკრეურა ნკაენე უნალავაშოტ ანეივეირა,
უბას ჩინაკ, შა საათკ იადამხარგდ,
იუმანგრჩხუოდა უბზაზარა ას არკდაქორა,
უშოგბზოუ უბრი ნაყ ანალწრა?

უთაჰმადახ, უთახეზარ უარფესზ უარა,
უნხალა, ფხდა-უკალა, კრგულა,
ეგგემუგ-ეგგემჰია მგშოკე უანტია,
ინგუწიშთა იავხოიოტ მგშოკე უბრა.

უბზახარა შაგქუსლა იუმშინ ბზანწგაგ, ერკუნული
აბა იუმბ ჟუსურა უი იახენგ; ზინზინოთაჲა
უბას, უფსთახარა იანაკუნაილაკა ზქდენგაგ
იხუიას ეილარ რზგ, უამეიგძინ ურთ რზგ.

სტალინ დგხსაილაგა დუნგ დჰამოუბ,
იბზახარალა იაპირწოიტ აბზახარა,
იაპირწოიტ აჯბარრა, ამშვიარა,
ჰათელარქუა რგზნიეიზაბარა.

ჰარა ჰანდიღატ

უი დასველოუპ ჰა ჰაქალაქე, აბრა დეჯან, აწარა იწონ,
 დეილაჰაუა მშაგნ დხეტმშელონ, აბრა ანგლოზ
 უი ანთაშოზ;
 უბრი აამთა ცახეიტ, ნასკა, აამთა ხუაშენ,
 უაეტიი იეიფშემგეტ;
 ჰაქალაქეგგე იაგეზ რაციან, ულიცაეგგე აბრა იჩაფამგეტ.
 აბარ უაეიგ აბრა კაქკა უი ჰარლაშოიოტ ხანგტო
 ლბააფშორალა,
 ნას აბრაყა სტალინ იაეია უბრი იგუაფხო ჰნალაგალა,
 ლეირენტი ბერია, ჰტიგლა იახშაზ, აბრა იააძაზ
 აბრა ფხარა,
 იბზოურალა იუიმიათხიოტ ჰაქალაქეგგე ზეგე ქუნაგალა.
 ფხაყა ჰაიგოიოტ სტალინ იგუაფხაზ ეილარ
 რგზიეიბაბარალა
 ჰაიდიკლუეიტ ჰარა ზეგგე, იშაქუირგგელტ უი კვრთტეგლა
 უი დშაფოუ ეიფშო, გულა-ფსგლა, ნაგძარალა ბზია იბანგ;
 ჰაქალაქე სუხუმგგე ნეყიწეიტ იშითგ კაქკა იფშოძანგ.
 კასპია ინარკნე მშაგნ-ეიქუანძა, ნას აშხა ჰარაკ
 ფშოძაქუა რყენძა,
 იარა უბასწიყა ნას ნასკაძა აძემგას ლეჯ არაკს აყენძა,
 ინხო ზეგგე ინარგლავიტ, უს დუ ზწაკეზ უბრი იბეგ,
 უი დნარგფხეიტ ახეხმარახე, ლულულა აიბაშრაზ
 კაცკაზ აზგ.
 იგურდმოიოტ ეხმა ჰაქალაქე, ამრაგე გურდმოიოტ,
 იკაფხოიოტ,
 უი ჰამშაგნგგე ნადნაკლუეიტ, ხი რაზნიწას
 უი უქაფხოიოტ.
 ულიცაქუა უგუ ყარწოიოტ, ასარკა ეფშო იცგრცგრუეიტ,
 აქალაქეაქო ახან დუქუა ურო ხეხეგლა ილმაზღმაზუეიტ.

უაჟი იაბაყოუ ურთ ამჯაქუა, აჰიენწია ზქუეგზ შამხანწი
 უაჟი ურთ უბადომ, ურთ ჯუადამ, იგუაზგრაგუაქუა
 ნაქუეგც უმთა.

რგუ ნაქუენე აჟილარ აბრა ზეგდ ნჯარწიეიტ რხატი ნაპალა,
 უი ანაპე, აპარტია ნაპე, სტალინ იმრ ზლოუ ნაგძარალა.

ახან დუქუა აბრა ირხაფხოიტ ხახნენტი ამრა

იკუევიცვიუა,
 ვილაჰიილაცა აუაა რაცია ამჯა იანუჰ, ინეიკვიუა.

ჰარა ჰახხოოუჰ ჰა ჰკანდიდატ ბერიია ჰაბეგ იაჰთარაზგ!
 ჰაბეგ იაჰთოიტ ჰარა სტალინ, აბოლდმშევიკტი ჰარტიანზგ!

ანუშიაფხვამ პხუცრა

შხა პარაკეკ დეჭუბ ხანაკე,
(იქუხუმარლოიტ აშაბესთაქუაგდგ უა);
ახანა დახატოლუბ ამცა ეიქუწანგ,
ანაირა იაქთატიოლუბ იფსასა ეთაპიუა!

იხულაეიტ ამწო, იაყუწტ აუაა აკრურა,
ურთ შთა რგუ თენჩხიიტ უპიარ ყალაპ,
ახა დგზთენჩხონა ახანა უბრა
იგუალა რაკიამოლუპ... დხეციომ უი, მამ!

რგუსგ რშაშოტ ლასსგ ზეგდგ შთა,
დუნეი ინახაფოიტ ლაშცარა,
ახანა შხარუა დხუკუა დტოლუბ უა,
იგუ ითაძამ უი აირა—აფსშარა.

იგუ იათაშეიეტ ბგრზენტელა,
ამარ ოლიმპ აშხა იაფხა უა,—
უაყა იკაითიოიტ აშა მბატელა
მონარხ... უი დარციომ ახანა უბრა!

ისპანია... აბასქუა რქეთაქუა
ამცა ანრგუშხა, უა იანბლუა,
ჭრანკო იანრციიგო რხაქუითრაქუა,
წიეჯაროლუბ-ხროლუბ... შთა დხეციომი უი უა!

კიტაიგდგ შალა ირქუაბოიტ,
ადოლლარქუა ირგკუბ იზშეშხა ახქუა;
დოლლარ-ცეფხადა იწიეჯეიტ, იჯაბოიტ
კიტაი გუაყ-რგკა წვა ზამ აფაცა!

მელია ამცა აკროლუბ, იეიბარყურუა
ინდონეხია იაქუშეიტ ციგდახუკუა უა...
აგაზეთ ირყუქუეიტ ახანა შხარუა,
იგუ ფეიოიტ, ხას უი იბთოლუბეი თენჩ ციარა.

უბართ ზეგდგ ციგდაძა დრჯგუაიუეიტ, ერკუნული
ნას დხუცუა გუანგლა დმიქარუეიტ, გინგლირთაქა
უარბა წას დნაფურნე, წაყა დთალარანგ,
აბგლცია დნარგქუჰანგ, ირაპარანგ.

უბას აბრი ახმრა იხშგჯ ზეგდგ
ითახეუმ კრემლდ ახგ უჰია მოსკვახგ...
უი უაქიგ-უაქიგ ამცა დნაწხოიტ,
ეიჰა იზბაჰ ჰია... იგუ ეიბაჰოიტ.

იეილეიწოიტ ეიჰა ილაშახარ,
უს ანაკუხა, ეილდუმ ამცა დნაწხარ!

ამჟამას ღუ

იააგულფიყთეი, იკუან, იფონ,
იაზემდგოუანგ იზეზკოზ, იაბაკოზ;
ზნეზენლა იდუხონ, უს ინხეწლონ,
ამვან იაბოზ ეიმწარს, იაგონ.

იოდუა, იფსუა, აგუგუა ახგა,
უბრი ამიან იამამ წხუაფუა,
იაზდგრძომეზტ უი ამჩ-ლწოარა,
იაზაგარა, იხეკუნარძრა.

ამვა იათერარტ იხმეშთეშახ აკვ.
ამჩ ზქუმხანუაზ უბას ლულუაკვ;
ინგწარკალტ ნაყ ლაშქარაკ,
უი იამბაცხტ უბრი ეყმეხ ზამთარაკ.

უაეფე უბრახტე, უბრახტე შხარახტე,
ეფლარე ირაუეიტ აღამშარა;
იარა უბადომ, უბრი თენჩხაიტ,
აშხა იალწეზ აკვ აკუძამშია.

ინაროუძანგ შიკვი ზქი შოკქუსა,
იაზდგრძომეზტ უბრი აბას,
ახა უაეფე უბრი ხუაადომ,
აფსუტი აბეიტ. აშია აპიოიტ აბრა!

პა იაჰჰეჰერკუნიტ დუნეი ზეგე

იშაიციერწლამ შარფელაშა, მეცხუ კაქკა,
ისაპაუეიტ ავუყაწა საპთნე აბეგ,
უბრი აავუეიტ აივუადა, მეცხუდა ისაიდა,
აფსთპია იაალყაბ ზერხუაგ-წარ ეიფშო, იარლაშოიკ
სგუ, სხე.

სოუსორაქსე ისეცხრაუეიტ უბრი აბეგ,
უი სა ისეფხლოიკ ააშარადა სნეილარკე ფხდაყა;
სქსე ახმსერხალაკე უეზგეგ იზლოიკ უბრი აპთნე,
ინაგელოიკ საფხმა ილაშოა-ლაშოო იფშოდადა.

მილილიონლა აუაი, აძიგე აანგეკეა, უბრი ზეგეგ,
იზეყალაშოამ ირმაპარ უბრი, ხმეგ-ფშოა ზმოუ აბეგ,
იარწარუეიტ სგუ-სშამხე, ურთ ირმოურატი ეიწახარა,
რუესქუა რქსე ურთ შიართამეკეა, უი იარლულუოიკ
რმახუქოაქუა.

აშხახე, მშოგნახე, ნას პარაკეა ხახე აპაუახე,
იარა უბასწიყდა ლადეი-ვადეი, ნას აციპიერახე,
ზეხმენჯარა უბრი ნიშოიკ, ინავუეიტ დულუაილაგეგ
უი სა ს-მოსკეა, ხშოგ დუ ზწყავუ უბრი აბეგ.

პა იაჰჰეჰერკუნიტ ზეხმენჯარატი რგუ იარხუნეგ მოსკეა
აბეგ:
აქალაქაძო აუს ზეუქუო, ამხე ითაგელ ადგიელ ზციალუო,
ურთ ხეგძიალა ინეილგმეკეა, უბართ ზეგმეგე,
უი იაჰჰეჰერკუნიტ პათერ ნაქუწა, ბზიადი იბუო.

უბას იშონეილა, ამშო ნაყ ინგქუწნე, იანაახულალაკე,
აეწი რაცია აეიჯან აქსე იანკედლალაკე,
იუტუამხუშეი ნას, მოსკეა გციოუპ ჰაი უბრი აამთაზე?
მამ, მოსკეა გციამ, დუნეი იქუკუნიტ დულუალა უი აბეგ!

უკავსბა სტალინ, ულაშვა!

უკავსბა სტალინ, ულაშვა!
დუნეი იანაწიტი უხმძ-უფშოა,

უბას უნეილა ზეგჷ შოგქუსა,
ზეგჷგ უჯარშო, უმრახა.

უნეილა ფხდაყა იუზჷაუა,
უალაცია ზეგჷ უციშიაუა.

უს იშონეიუა ურთ ზეგჷგ
იაიბაგაშოტი უნაპაქოგ...

უზლადგრჩხუაშოა აყია რგზხომ,
ისპიაზ აზხაიტი აძეგჷგ იპიაძომ.

ზეგჷგ აზგუაყუეუეიტი უარა უბარა,
ინეითარჷალარც რგუ აზხარა.

უბრი ზბოდა უს ნაფშოგქუ,
იხაუადა უი ეფშო ნასგფ!

მშოგზჷა იუზჷაიტი უბას ნაძა,
აყია ხააქუა უარა უზგჷა

ინაცგრწალაიტი უბას ფხდაყა,
რხეფხდაძარა ურთ რაციაძა.

უნეილა უბას ფხდაყა-ფხდაყა,
ზეგჷგ იჯარშო აღუნეიაქო ვილარი,

უალაცია ზეგჷგ უციშიაუა,
უარა იშოუზჷაიტი იუზჷაუა.

უარა იქოუხეიტი, უარა იუაძეიტი,
აუია ხუქქუა ში კტიფლაქოგ,

იარა უბასწიყდა უარა იუზეფშოუეიტ **პარკინსული**
აუთა ხუქქუა ატემ-ტილაქოგაგ; **გინგლირთაქა**

ეხდა-უაწიგ უბართგაგ ყალაშოტ.
ჰიარა ათახგმ, უარა უნაპაქოგ.

იეიბარგურღო უარა იუზეფშოლაშოტ,
ინგყალაშოტ უარა უჰაიტაქოგ.

უალაცია ზეგდ რგბლა ფგუწიეიტ
ირჰო რზემდრუა, ავ იწაუცალტ.

უარა იულშოაზ აძიგაგ ილშოაიტ,
ეფტოგაგ-ჰოტოგაგ ეგიიშაიტ.

ლაბქოაბა-მოუ ლაკუ აეიაბენგაგ
ირაცაიძოუბ იშეაპაცგაგ.

აბრი ეფშოქუა რზე უეითაჰაიტოუბ
უზთახუ ზეგდ უნგჰაწოა რკუბ.

უკათხა სტალინ, ულაშოა!
დუნეი იახაწიბ უნდ-უფშოა,

უბას უნეილა ზეკდ შოგქუსა,
ზეგაგ უჯარშო, უმრაბა.

აღშენიანებ აუბა ხუჭყუა რახე

ხენკაეფი ეიოხუყა შოქქუსა
აბარ ისხეწუეიტ შთა სარა,
უი რაცეამ უჰიამ ზნაზე,
ახა ეგამაქდამ უი სა სზე.

სა სგრხიანუპ ამით ხდანთქუა,
ურთ ჰდგრგუყახდან ცეგდა ჰარა,
ახა იგულუჟან ამით გეეგჰ-ჰია,
იგულუჟაზ სრგლან სარგა უბრაყა.

ურთ სრგლანგ, უს ჰნეიუანგ,
შზაზარა ჰოგე უა სნაღაგელტ,
ნას ამრაგდგ, უბას ამზაგდგ,
იაალაშოეიტ დარააკალაგდგ.

იზბეიტ აუა ნასეფს იროუზ,
ლაშქარახდტი ლაშქარახდ ინაზგაზ;
იზბეიტ აუა ზშამთლაჰი ნყაენგ
ინაგგლახ ზრგენეიწგზნგ.

იზბეიტ ფასადა სარა,
აუსუჯ იანგშთიხ აგაჰია,
იჩაფარც ინასეფ იარა,
იარა უბას იტეგლაზგდგ აბრა.

იზბეიტ იზხაჩჩახ ზხგ-ზქუქუა,
უბართ საშქეია-ანხაცეია,
ინეიბგრთეიტ ურთ რგმჩ-რნაპქუა,
იაპზეიფშო უსქეოურზ ილულუაძა.

დადრია, უაეი სახდგყოტ ტეგლბქო უაა
რგუ რგწეფრააუა ინხოიტ ხაა;
ურთ ირგმამ აპცეია-რგუყაყცეია,
აბრა იყამ ატეცეია-გუყაყცეია.

უბას, გურღმარა ზაუზ აბრა ელარგ
სრეიუოჲუპ უბართ გულა სარგდგ,—
ახა იყალოიტ სანზმეციო ცქმა სარა,
უსყან შისგზწააშუტ: „იზუხმზეი უს უარა?“

სრგზხუცუეიტ ჰტეღლ ანავს იყოუ აუაა,
გუაყრღლა, ცეგამ-ბზიამ იყოუ უბრა,
ეფეტე ჰანხაშა ბააფს ეფშო ინხაქუო,
თენჩრა, ხაქუითრა იგუაყუა ირზგფშოქუო...

იზღრუეიტ, დადრაა იააშუტ უბრი ეფშო,
ზენდაქ იეიფშონგ ოქტიბრტი იმშო,
უბასგდგ იააცეღლაშაშუტ, იყაფხაშუტ,
ზნგ პეტროგრაღ იშუაფხაზ ეფშო.

სანქუზხაღაქა ისჰააშუტ სარა,
ისგუალარშეანგ აეფეტირა აბრა:
„აბარ უაყეგ იეიიაიტ აიაშა,
ეგდგცეგამამ-შთა შია შიყენგდგ ანხარა!“

ახა უბრაანდა შია შიეიფშო, სარგდგ
ურთ სდგრგუამწუეიტ... ახა იხაშიწ შიარგდგ
(აშეგქუსქუა ისჰააზ ეგდმაქდამ უი აზგ)
იზღრუეიტ სეიგურღმაშუტ უი უეზგდგ:
ამიქ იეიფშო ჰნიდგღლაშუტ ჰარა ზეგდგ,
გულა-ფსღლა ჰგუაქა ეიშციანგ.

ლ 6 0 6

ურგსტივლა დუ ამცა ანგქუხ
იეილარვენტუა უბრა ზეგდგ,
ლაშვარა ამაჲ ამრა ანგრაჰიოხ,
დუნეი იააქუვიტ ლენინ იბეგ!

ნას უი აკუხაიტ, ამშო ყაიმათხაიტ,
აილავენტრა ზეგდ ნაჲ ინარხელწიტ:
აუაა ქოხაიტ, რგუაყრა რხაშთიტ,
ბეკდ ბეგ იეიფშოგზ იანთას რლგმჰა.

აუსუგე იბლა ხნატიტ,
კვრ იხარდვრტ უი იხემდვრუახ,
ახნგუუგარატი ამვა ინარბეიტ:
აჲაა რუუშოგა უბრი ირეიჰაახ.

ჯვგრტი მაშენა დანგვლანგ,
ინაპგ ნეიწგხ, ინარხხანგ,
ვილარგ ირხაშთოჲამ ეხმანძიგდგ,
უა ირგმწოუშეა უი ხნგუ ახატი ლუგ.

უბრი დრგვხმონ ფხაჲაჲა ვილარგ,
ურთ ირხელწგზ აძი შთიკუხ ეიფშო,
ნასგფ შვროუშატი დშირწონ ვილარგ,
დშოაფხაიგვლახ, დგშოჲოჲოდგზ ეიფშო.

მოსკვა ანგციოჲუ უაჲა წხგბჲონ,
ზეგდ ანთგნჩუ აღიგ ყაფშ აქოგ,
აგურა უგაშოამ ლენინ დშოგგჲოჲუ,
უი დბზოუჲ! დგფსგშოამ უი ბზანწგდგ.

ჰაფხა იშთოჲჲ ამვა ლაშა,
უბრახდ ჰარფშოჲეიტ იარა ინაპგ,
ჰაიგოიტ სტალინ ჰარა,
ლენინ იშვა დუ ალა ფხაჲაჲა!

„ა მ რ ო რ ა“

დღღღ-მაცოცხს იმბაცტ უავვ, დუნეიაქვ
უბრი ამჩ დუ დგაღღლი ქვიანი არწვსუნე,
ახა „ავრორა“ ახვსებე ლულუან ურთ ირეიჭანე,
უბრი აბეე ვილარჯ ირვფხონ უახდ აქუფთარახდ,
უბრი აბეე ვილარჯ ირვფხონ აწაბერგახხდ.

კრეისერ ნეიუან იშქმერუა ნეეა იხნე,
აამთა ჭოჯე ახტე იააუნე;
აბზარბხანქუა რხე აცეუდარა იაქუკენ,
ცეუდარას იამაზ ვილარ რალაცეა რვთრაკუნ,
უბართ რვთრა, უბართ რტეართა უი იადღრუან.

ახვსებე გვიეიტ. უი აშთებე ინვხწანე, ინაროუძანე,
ინარგქუვიტ დუნეი ხუთაქუა ახუბაგაგ,
იციტ ირლასნე უბრი აშთნე ალაშთარა.
ინალაგაიე აცეაეიარა დანთაკალა,
უი იაინავო: ბზარბხან ხვლა, ბზარბხან ბეგლა.

პეტროგრად მაკანა აწვხ იალოუბ, ილაშცოუბ,
ახა უაყატი აუაა რხეჭია ჩხნემშოწას ილაშოოუბ.
იააიე ასაათ! ხალემდარა, ამჩქულულუარა,
იარა უბასწეუა არგუაყრაქუა იფწეიეიტ რწვხუტეა.
იიუეიტ ახაქუითრა, ანასვფ, თვჩრა ნაძა.

უაყა ვილარჯ ბოლდშევიეცეა ინარკვხახუეიტ,
ლენინ იბეე ხეხდგხჯარა ინაძეიტ,
უბას, სტალინ იაეეა უა ირაჭაუეიტ,
ხეეა იციქურფუაზ, აშეახ ზკუაჩგხ, იათენჩხხუეიტ,
დუნეი ახე ხდგძლა-ფშალა ამშუ ააკაფხუეიტ.

პეტრობრაღ

ინაწესიტ მცხუ გუ-ფწიავა აფშახანშიაშია,
იაიფეიტ უი .უახატი, ამწუნახატი იეილავენტუა;
აძ დუ ნევა იამამ თუნჩრა. უბას ფსშარა,
აკექურდაქუა ხხე ინეილაწო, ინეიქვაქუა.

რგფსგ ნარხაპიტი ქააქლა ინხოზ რაპთენქუა,
სენატი აღიფ-ფშოძარაქვადგ აფგრცაქუა ნეილაველტი
აბუატიფ ჩხე, პიოტრ უა დხექუტიახ, იწიველახ;
აჩარხთეიტ უი ფხაყა იშტკაშახ, იშხეწყაშახ.

აიფუა-სიგუატი აუსუცია ირაცააძინე
ამცაბზ ზეჭყუდო უი აითაპიატი ალაკუ რამ ეიფშო.
აბარ-აბარ ზეგა ნაგელთეიტ რგმჩ ნეიხაქე;
უბას იფშენ რჩხაზყაწო აშიაქე ხეს ეიფშო.

უა ინარხაფეიტ აქალაქე დუ აღამცარა:
აპთნე ლაშოოტი. იტიოუბ უა ლასსე ინგქუწწო აიპაბერა.
„ნას დანბაარინ?“ უს ინეიხწააუეიტ აუაა უაყა:
აქალაქე უაქეფ უაშთან იაზფშოქე ლენინ იაარა.

ინეიმდა-აიიმდო ინეიბერპიოტი აძიი-აძიი,
უი ზმაპაპია დგშოფაყოზ უაყა აძიე,
უი ლენინ იაქა, ინხეძერკუაზ უა ზეგაგ:
„უს ანაკუხა ეხაწიყა! უაქეწიყა, უაქეფ!“

აქალაქე ხთიოუბ აიბაშრაზე უბრა წაყა,
უბრი აზე ამცაფშ აწოუბ უბას უბრა.
ინაწესგშოტი აქალაქე დუ ფხაყა აგურქაძია;
დუნეი შთანხთეიტ, იგაჩამეკეიტ, იალწრგზეიშ პია.

წხე ხაშიაშიან თაგალანტი იოქტიაბრ შხაზე.
პეტროგრაღ დუ შთა იაანწასშამ, უი აკაზე,
ინაგელთეიტ ინაწესიტ... ქვც დუნეი,
ზეგა ზეგუაყუაზ ინგშაქეგელაშოტი აშოარფაზე!

ს მ ო ლ დ ნ ი

სმოლდნი თენჩემ... იშოიიტ უაეიფ...
უაყა აშიაჟოჯ რაბჯარქუა კნე
აუსუცია გგლოუპ იხიანგ.
რევოლიუცია არლასრა რჩაზკნე.

სმოლდნი გციამ. უახტი აანწასრალა
ინაჟუეიტ ლულუალა ააფხაარა.
სტალინ უბრა უახგი-ჩხნგი ინეიბეიფშ
ციამჟ იმაძამ, აუს იუეიტ ლენინ იეიფშ.

უბრი სმოლდნი უაჯე იხაშთშამ,
რევოლიუცია დუ აშატაბ,
ლენინ იბჟე ახგენტააჟუაზ,
სტალინ ჰა ჰჟე უა დახგჟუფოზ!

სმოლდნი იახეუპ, იახშოგუპ
ოკტიბრტი ჰრევოლიუცია.
სმოლდნი იახაშთშამ ბნანწე
ლენინ—სტალინ აგენიაჟუა.

სმოლდნი ეიფშ უაეიფ კრემლდ
ჰარა იაჰჟეუპ, ჰარა იაჰგუპ,
ჰა იაადგრუეიტ, ეიბაშრაჟ აჟოჯ
უბასყანტი სმოლდნი ეიფშ
კრემლდ აიაილაშოტ ეზჰგენგგე.

უბრი სმოლდნი აყნე ეიფშ
უაეიფ უბას კრემლდ აჟოჯ
აუს იუეიტ სტალინ,
უი სტალინ დუ, ლენინ იგენიი!

სარა სტიქლა

ამრა აწაყა იყოუბ სტიქლა,
მშოგენგი-მშოგენგი ურთ რებეარა,
ნას ინარკენე აწაარშოგრა,
უს ნაძაძა მრა ფხა აყენძა.

მრათაშოარახე ამრა ანთაშოო,
სტიქლა აწეხუნ ამრა გგლოიტ,
უახეტი აშოახუა ჩოგვწას იანცო,
ციაჰიაკგე აანმგეჟ ჰტიქელ ინახესუეიტ.

უი აშოახუა მოსკვა ინეინე,
იციოიტ იცკაენე ახჰა იეიფშენე,
დუნეი ზეგგე არფხარახე,
ტიქლაჟ ჯარა იბეამხარახე.

დგზოუსთხაილაკე უაჟგ-შოახა
დარგუბზელუეიტ უი აშოახუა,
ნას დხალაგოიტ უი გუ-დულუალა,
აუსურა იაშოა-მგალა.

გუთხაა ტიქლოუბ სარა სტიქლა,
აუაა ააძოიტ გულა-ფსგლა,
უი იმციაძო ციგშარკგროუბ,
უა ახაქუითრა აშე აზარტუბ.

ამრა აწაყა იყოუბ ტიქლაჟ,
უი ჰარა ჰტიოუბ, ჰარა ჰტიქლა,
უი ახე ჰარა ჰში ჰახეჩაშოამ,
უი იათახხარ ჰხე ჰაიგძაშოამ.

ამრა აწაყა იყოუბ ჰტიქლა,
ატიქლა სჰირ, უი ზეიფშო გყამ,
უი ლაქუ უაა დულუაქუა რტიქლა,
უაყა ახხარა, უი ბხანხაროუბ,
უი აქუფშორა—გუ ფსგრშოგოუბ.

აამთა ჰარა იაპტიუა!

ასაათი ასაათი ნეიშთაგლა,
იპაცნე ინეიუეიტ ურთ ფხდაყა;
იპასაბუა ამრა იამთა,
იპაფაგლოუბ უი ჰარა.

ვაეფეი ეიანტი ინეიშთარგლა,
ჰნაფელანეიტ ჰარა აშოქუს-ქოცე.
ურთ აშოქუსქუა იპაფაგლა
უხხე აიბაირახე ჰრგმა იცეიტ.

აბარ, აბარ! ინასიტ ასაათ ეიავა,
აწიქაქუაგდე ინათიიტ ვგლა.
უი პანხტეშოგზ აშოქუს ქოცეგდე,
იააჰალაფშოიტ გურღმარაღა.

ურთ აშოქუსქუა იპართოიტ ჰარა
ავღრღმარა, აგუეიწებრა;
ახუშოქუსა ირგეკუბ ნასგფ ნაძა,
უბართ ჰარგოიტ აიბაირახე ფხდაყა.

აამთა დუქუა ჰათხდა იშთოუბ,
უა სტალინ დუ დჰათხდაგლოუბ,
ურთ აამთქუა ჰარა იაპტიუბ,
ჰნგზკელოზეი, ჰკოიტ ნასგფ მვალა!

აუს აუეიტ ჰა ჰნე აამთა,
უი ჰარა იაპტიუბ, იყოუბ ჰა ჰნე,
ასაათ ნასააიტ უბას ეიავანტი,
აშოქუს ქოცე ჰარა იაპტიუბ, იყოუბ ჰა ჰნე!

ათაჰმადა ცხალშავს

იააკვღლანოეიტ, აკუათან უკუტუბ,
შიგშეჭესა ნაროუ უი უახდუშოტუბ.
ხუაბიფარახტი რხელწ ციკამბაშქუა,
უეიჰა რგლშო იგვლამ უათხდა.
იააკვღლანოეიტ, აკუათან უკუტუბ.

უნეიუეიტ აღიგ უქუნგ, წაყა უშთაფშოუა,
უხუდა იახასუა თაგალანტიქუა...
ჰაი, ზაყა ვერს უნარხესხმოუნიშ უარა!
ურხაანუბ უარა შოჭქესგრაციი,
უნეიუეიტ აღიგ უქუნგ, წაყა უშთაფშოუა

ინგუწიტ შიგშეჭესა, ეიგმთა შოკუაყუა!
იამვოუშ მაკდა უარა უფსშარა?
მაპ! ათაჰმადა, უღუღუოუბ მაკდა!
ბგდემუგ-ეგდემჰა უხტიომ მგშოკგდგ...
ინგუწიტ შიგშეჭესა, ეიგმთა შოკუაყუა!

ისტახეშ რახე

ხარა იუახშიოიტ:

აა, არფეს უაფხა იშოთუპ ამვა დუ,
იფეშწიო, ითბააუ, ილაშოლუ,
უბნახარა იუხარხოიოიტ ნასგფ დუ,
ნასგდ ხააძაგა აამთა ჯა ზლოუ.

ხარა იუახშიოიტ:

იუდგრუაზ ზქმენგდგ—იურძერ ბაშთა
საათე იადამხარგდგ, უბას მგშეკგდგ,
უააქუგულნე ჰაფხაა აამთა იააშთა,
უი უეზგდგ იუჯიშაშთამ აძვგდგ.

ხარა იუახშიოიტ:

უარა უაფეზარ, მეცხუ უშოლაზარ,
უბრი ალა გულა უფაგდა
იუხესზ აამთა რაცია უახეზხოზარ,
იუჰიაშოტ: „იამითოუპ აფსშარა“.

აკრეურა ნაყენე უნალავაშოტ ანეიაირა,
უბას ჩონაყ, მა საათე იადამხარგდგ,
იუმაზრჩხოზოდა უბნახარა ას არკდაქურა,
უშაგბხოუ უბრი ნაყ ანალწრა?

ხარა იუახშიოიტ:

უთაპმადაზ, უთახეზარ უარფესზ უარა,
უნხალა, ფხაა უცალა, კრეულა,
ეგდემუგ-ეგდემშია მგშეკე უახტია,
ინეუწშთა იავურხოიოიტ მგშეკ უბრა.

უბზახარა შოგჭესლა იუმშიან ბზანწგ,
ახა იუმაზ უუსურა უი აზგ:
უბას უუსთახარა იანაკუხაილაკჲ ზქეფნგდგ
იხთიზ ვილარ რზგ, უამეივდან ურთ რზგ.

სტალინ დგხსაილაგ დუნგ დჰამოუპ,
იბზახარალა იაპზირწოიტ აბზახარა,
იაპზირწოიტ აჯბარრა, აშშიარა,
ჰევილარქუა რგბზიეიბებარა.

ყოველწლიური
სტატისტიკა 1987

ს ტ ა ლ ი ნ

სტალინ ალაშქარა ჰხეივან,
პტელა გურღმახუნგ იუაიწეიტ;
ჰაფსადგაგლ ანასტე აითან,
ქილარ გურღმო ანხაშა დოირწეიტ.
სტალინ იჰაითაზ აზაკუან,
ჰა ჰზე გურღმახუნგ იუალხეიტ;
უბრი ჰარა ჰზე ილაშთან,
ესგმშა ათაირახე ჰაგოიტ.

ლ. პერია იახე

პიეია უალოუპ,
პიშია უალოუპ,
ასოვეტ ელარ ზეგე.

უარა უაეია
ვუ-უაწაგოუპ,
უარა უაბჯარ
ფსადგეგლ-ხჩაგოუპ.

უხედ კაშიაშამ
ბზანწკ უარა,
პა ჰხაანგე,
უბას ნაყ-ნაყეგე.

ათაკმადეი ახკუნეი

თაჰმადა აყიძაკ, იბლა გრხუანგ,
დნეიუეიტ დხაზო ილაბა იწშუა,
წაყა დგფშუეიტ დკამპარაცგ,
დეიხოიტ ფხაყა აფხძგ ილგფოუა.

აკკუნ იგგლაზ ხან ლააიგუა უა,
იან დღგწააუეიტ აბრი ჯაშუა:
— ეიდარ დაწამ აბრი ინეიუა,
ნას დზგრხუაზეი დბაჟიგულაფიუა?

— ნან უარა იუბომ უი ეეიდარა,
უბრი დგწოუ ხდანთოუბ დაარა:
დრგწა დნეიუეიტ შიგშუქუსა იხდანთძოუ,
უი აიდარა იბომ იქოუ.
უდუხარ, უაეფერ — უსყან იუბაბ,
ხაყა იხდანთოუგდ უსყან იუჰიბ!

ახუმეზ იაბუაგაბიძე

უგელ შეგემთანლა,
უშთამხან.

უჭოი უნაპი ძიძიალა,
უეიწამხან...

უმითიეკუა რეშიშთანგ,
იაარლასნე იუშიწალა.

ხპია ცქიალა უხე ჰიანგ,
კრეჭ-კრეჭი უზხარა.

ნაყ უკვხცია ურგნძიალა,
ღიარა ბზია იწალა.

ახეშქვამ რაშია

- ართ შიახე იზბახეადა, აუა ამხე რციალუნე?
ჩარი, ჩარი, ჩარიჩამა, აუა ამხე რციალუნე!
(2-ნტი იპიატიუკ)
- ართ შიახე იზბახეადა, აუა ამხე ლარწონე?
ჩარი, ჩარი, ჩარიჩამა, აუა ამხე ლარწონე! (2-ნტი)
- ართ შიახე იზბახეადა, აუა ამხე ღრაშიონე?
ჩარი, ჩარი, ჩარიჩამა, აუა ამხე ღრაშიონე! (2-ნტი)
- ართ შიახე იზბახეადა, აუა აჯგუტური კვრახუნე?
ჩარი, ჩარი, ჩარიჩამა, აუა აჯგუტური კვრახუნე!
(2-ნტი)
- ართ შიახე იზბახეადა, აუა აჯგუტური რთიათიონე?
ჩარი, ჩარი, ჩარიჩამა, აუა აჯგუტური რთიათიონე!
(2-ნტი)
- ართ შიახე იზბახეადა, აუა აჯგუტური რლაგონე?
ჩარი, ჩარი, ჩარიჩამა, აუა აჯგუტური რლაგონე!
(2-ნტი)
- ართ შიახე იზბახეადა, აუა იეინყა იკუაშონე?
ჩარი, ჩარი, ჩარიჩამა, აუა იეინყა იკუაშონე! (2-ნტი)

იარბან აამთოუ?

აბლაქუა კაფსეიტ,
აწლაქუა ცაპიიტ,
აჩხავრა თარგალტ,
აშიფრ კუფრხეიტ...
იარბან აამთოუ?

აფსაატი მაქხეიტ,
აფშა ხაშიაშიეიტ,
ასგ ლხეიტ,
აძქუა წააუეიტ...
იარბან აამთოუ?

ამწი აშხანი

ამწი აშხანი ნეიციაჟიტი:
— უარა აშხა აუს უუეიტ,
უახვი-ჩონგი უტაძომ,
ზნე უკოიტ ამით ააუგოიტ,
დაჩხა ზნეხ—ამატი,
ჯოუკე ურჩოიტ, იაბატიიუ?
უს ზუამ, ჰიგს ზუამ,
სარგდგ უბრაყა სრგლატიოუპ,
უცხა სგმწოუპ, სალაჩოიტ.
— დაარა უზდგრუეიტ უზაკუტიუ,
(აშხა იაჰიეიტ აცენხურას),
უარა უსგდგ უშეშუჩოუ,
იუჰო ანავსგდგ უშეთგრხაგოუ,
ანჯა-ჰუგჰჰუა შფურზენუეუა.
უბრი აზე ურგუყალოიტ,
უანგრშეაგდგ ყალალოიტ.
აწყეს იეილდში კრუულარ,
აჯანხაცხა ურჩალარ.
ურთ რხეჰიან ციგდა უმულარ,
უარგდ უაყა უჩალარ!

* * *

თავიდან ზნე, შეგვემთიანე
 აშოკოლ ახდ დცონ ყარამან.
 ამგა დუ ახდ ჰენწიაცთან,
 უბრი ანავსგდგ იხარაცთან,
 მჭახუასთ ზუქგა უახდ იგან,
 ნაყ აიხამგა ინახგან,
 ჰენწიაცამგეტ, დიარა იბან,
 ეგახარამგეტ, იაიგუან.
 აიხამგავდგ იაშა იგან,
 არელსქუავდ ზეგდ ეივან.
 ნაპ ყახალა ურთ ყაწან,
 ეგდშიართამგეტ ზეგდ ეიქუშიან.
 იიბახეი მშიან ყარამან?
 რელსკ ეივყეიხააპ, იფწიახმან...
 აღივლბა აიიუეიტ, იხარაძამ,
 იაანიმეკლარ ნაყ იაქყუდონ:
 ზუქგდგ-დუგდგ ზეგდ თახონ...
 იაიიხეიხეიტ იხუდყურშა,
 წიგა ინახუეიწეიტ იყაფშა,
 აღივლბა იაიიხმაზ აიიგუაძა,
 ილაფშო ნაქუშიეიტ იეილგაძა,
 აღივლბა აანწასტ... ზეგდ ეიქუხეიტ...
 აპიონერ კეუნ იეიქუიროხეიტ.

აწილ აწილად

ამრა კაქუა გუაზრპაგა
ავნე ივანფხაიტ ამერხუაგა.

აქე ახუჭქუა, შინაგელ შთა,
უახე აშაკოლახე იამთოუპ, შიტ!

ინაგელფეიტ ახუჭქუა,
ინარშეგრეიტ რეშეწატიქუა.

ნას იააცეკენე, რეშეყუქუა ააშთხ,
ამვა ინანელტ უახე აშაკოლახე,

აუსურახე, ზეგე გუარღო იცოიტ,
ახუჭქუა რჩადცალ აწარა რწოიტ.

ა ძ 2 6

აფშთა ზეშიაშია ნაწესენ
აძქუა აწაა ნრგხნაწეიტ,
აშშო ხუარ-ჩარგნ იაილახუან,
ასგ შოკუაქუა ნკანარშეშეიტ.
აშგე აქუენ დვაგვლან,
მათია ფხალა იჩუეილფეიჭეიტ,
აშეუქუა იშეგრა ინთეიწან,
ასგ შოკუაქუა დნგლაფალტ,
დგვუა, დგფო, დგხუმარუა,
აშოკოლ აქოგ რაფხდა დნეიტ.

საფინ შიშ

აშიაფშ ყაფშ ინაშთავგლანგ,
იააცვიგრწიტი ამრა კუალკუაჯუა,
აკოლხოზაა რჩთავაქუა ააშთგნხგ
იდიგქულტი ამხქუა რახმ იცკაკუა.

არახუ ნაწგსგნ იცვიტი აღიქუა რახმ,
იპიგ-იჩა იგუარლაშოტი რგკნქუა რახმ,
უთრა, ბაპჩა ზეგმ კუაზოუბ უაფიგ,
იფშოძაძოუბ აშვიგრ-ქურ ეიზაშშგ.

თ ა ზ ა ლ ა რ ა

ამრა ნასყიან, იხაშაშვიტ,
ამშაგაგ შინეიუახ იკაქახეიტ,
აწლა-მეწლა ზეგა ვაქხან,
ურთქუა რემწა ზეგა ბღეყიხეიტ...

აბაჰაგაგ უაყა იყუით-ფსითხან,
აფშაძარაქუა უახა ინაციეძქუეიტ,
აბღექუა ზაა ნაყ ინკათსან,
აფშა ხარა იავახეიტ...

აკოლხოზაა რშიერ თარგალტ,
რაზავრა ზაა იხარგალტ,
რჯეტურეიქუა უჰაა, რთათგნ,
ილარწაქუახ ბგლდ ჰეტგნ.

აწესი აპოკალიფსი

აწესი აკათ ვახან,
იფაყფაყა იაათახეიტ;
აპოკალიფსია ნასკა ნაყ
იშახეჩხოხ იაათსაძეიტ.

— იშფოუხაფეი უარა აბას
აკათ ხახა კეგა ცყუას?
უფხამშიძოდი უარა ნას
უახეჩხოხეიტო აცყუა ნაყ?

აბას აპოკალიფსია ეიჰა-ეიჰა,
აყურყურ შია იჩაუეიტ,
აწესი რეკა ეილაფეფია,
აკათ იალოუპ იპეფეფეფეიტ.

აპოკალიფსია გურდოდი, იფერფერეფეიტ
ამახუ აძა ტარტარეფეიტ,
ამახუ იამინ აშაშა
იარა იახამშიეი ახუდაცა!

ეგაფეფეფეფეიტ უარა აპოკალიფსია!
უახეჩხოხ უარა აწესი?
აბარ იარგოდი უარა უხეს
არასამახუ ძეგა-წესი!

ბავუტე ძარკარაბ

ამგერხაჭოვ კუტუკ კარკარიტ,
იაქურცცაქხვ რბალეკ უარყარიტ.
აკუტქუა აილაღტ, ზეგე უარყარიტ,
ათშიმა ფჭიფსგდე დიაპარკარიტ:
— იყლაზეი, შშიან, ცეგდარას?
იზეჭუშიაზეი ართ უაღავს?
— დუე ბემეუამწუნ აფშიმა ფჭიფს,
ცეგდარას ჰია ეგდყამლაძეიტ.
არცნა ხუჭე კუტალეკ აწეიტ,
ჰაიგურღაღია აშიაკ ჰჭიფიტ...
ათავს არბალე აბას აჭეიტ.

„ილწხდაძეობა“

ბაშლია-იფა ხეშო ითაცა,
დღეცკლამფშოგუა ღარა ღაცა,
ყუართჲ ღვრტიაზაპ თაგაღანშია,
ფიოხუა კუქარა ნაწაწაშია.
ახეშ ხეშთასუა უს მაცარა,
უი იარაღიფიტ უი ღკუქარა.
ნას დაშოშოუან ღგულაცია რქიჲ,
— სყუართ იაწან ფიოხუა კუქარა,
ახეშ ხეშთასუა უს მაცარა,
იასზნხეიტ ვაგეა კუქარა.
— უნან, ჯბეიტ, იაპაუაზეი,
ნას არაყა ბა ბზაშოშოუაზეი,
ახეშ ამაღა იშთამსუაზაპ,
აკაკა რტინგ იცალოზაპ!

პ ა ვ ე ნ

სი წაიი ზეგგე ძთიიტ,
აბღღე პეტენ ზეგე შითიიტ.
ახდთა აბაყოუ, ამრა თხუეიტ,
აწუგხ იაზწან, ამშუ იაზჰაიიტ.
აეილარ ხუიოუპ, აშია რჰიოიიტ,
ადგგელ რციაღუან, ილარწოიიტ.

აყვანი აკუსტები

აყვანი აკუსტები ეიმიანგ,
შოკუაყუვი ცივში ეილანგ,
ლბაა აბაჰა ითანგ,
აბგახუქგ ნარგლალტ.
აკაკალა იქიქიანგ,
რგმწიგეგვაქუა ქოგეიქიანგ,
რზგ-რზგუდა ხგწიწიანგ,
აბგახუქგ ნარგლგოვიტ.
უბრაყა იქიქუხაზ იქიბგანგ,
აყვზ „გიტ-გიტ“ ჰაა იჰაჰიანგ,
ავბიგგგ გუაყუუა, იცკაკანგ,
რგვზგ შოგყაბ ინკედლუვიტ.
აფშიმა ფჰიგს ლზგ თაჰაჰიანგ,
აში დაადიგლწიტ დგცკაკანგ,
აბაჰაიხგ ლზგ ნარზანგ,
„იყალახეი“ ლჰიან დნახდაფშიტ.
ამოგშო აზგ ნგბეიქანგ,
ახუდა დუ ნაყ ინარჰინგ,
„ფგშოტ“ აჰიეიტ აყვზ შიანგ.
არი ზახდაქუ ჰაქუნახტ ჰიოლუპ.

ტაგუ იშვიძეს ლექსი ლექსები

აყვნი აკუატივი ვიცთაკენ;
ლასსუ ითგრმეტი შვემთანი:
როუშთრა ლხაშთხაპ ყაზგრხანი.
აკუატი იაზგმეჩაზტი ინკონათიტი:
„ტა-გუ, ტა-გუ, ტა-გუ!“ ჰია.
ტაგუ დაბაყაზ კრიფახანი,
აკოლხოზახხ ნაყ დცახანი.
ტაგუ დშეყამეზ ანადგრ,
-უახ, უახ, უახ- ჰია ილატიეტი,
ინაგუეფაეფიან უს აჰიეტი:
„დგფსგუშაზაპ ჰაფშიმა ფჰიეს,
უბრი აზ აკუზაპ ჰაზთაკუ“-
„ს-ს-სუ!“ აჰიეტი აყვ ახეტიახ,
„უს ლგდუმკლან ტაგუ იფჰიეს.
ჰარა ჰოუსგდგ უსწას იცაპ,
ჰარგდგ ჰორეეგ, ნაყ უს ჰცაპ“.

ა თ ა თ ე ს

აკოლხოზ აქოფ ათათფნ,
იარბან უჭიარ ასამსუნ,
იგუაზერჰაგოუპ, იყატოიტ,
იანიამთოუ იდრაშოიიტ.

ქუნაგალა ილარწან,
იაგგზ-იაბზაზ ზეგდ ყარწან,
იშხნეიუაზ ზეგდ ნეიზან,
მრა ფხალა იდგრციეიტ.

ზეგდ რგლა იყაიმათხან,
ნაყ შაშიალა ინკნარჰაიიტ.
ხუკე-ხუკლა ინეიქურწან,
იღამათხა ინკუარჰაიეიტ.

ამსაბარა აშუკ იზ

ელმბრუს ფაგდა,
 ელმბრუს ხაზა,
 უუაფა-ქაფა!
 ალა-ნალა,
 უაჲ იზხამფუშუაზ,
 ბეჲ ლულუა დულაგჲ
 უაჲ იზმერშოზ,
 ხაჩა-შაარაქაჲ
 რხე იაზმერხოზ,
 ზეგჲ ფხასთაზტოუაზ,
 ზეგჲ ირხეჩოზ,
 აუარბაეფიყუა
 ზნე იქუზმერტოზ,
 უაჲი ქმატუშოაქუ
 ანე აუააქუტოუჲ.
 შოუჲ ავატოუჲ,
 შოუჲ აწატოუჲ.
 ას იყაზწაზეი?
 იზეყალაზეი?
 თაკს აბრიაზე
 იშისპიაბ უაჲეჲ:
 აფსაბარა
 აუაჲ იზე,
 ზეგჲ ხერხუაჲას
 იარა უბრი იზე.

მარტი ახმაიმი

(ალექსანდა)

ამშოცავდა ბაიფსქუა ზეგა რეშთახა
 მარტგაგ აწგხუტია უაყა იფწიეიტ.
 ახმაია იჯმაქუა ნთეიკენ,
 აში ღულულა ინაირკვიტ;
 დზერგუაყვზ მარტ აზღ ღნაცჰან,
 ათვთახა დცან იჩორბეიტ...
 ას დშოგციჰან მარტ ინაჰან,
 შგცხუ იგუაან იეიციახთეიტ.
 იაიიუაზ აპრელ შხახა იცან,
 ხგ-შშო ფსახნე იანაგთეიტ.
 უი ინარკნე ასე აუან;
 შამხანენდა ინკანაეტ.
 იაყუმწქაკუა უს იაუან,
 ხახა ხგშოგაგ ნანაგძეიტ,
 ახმაია ირახუ ამლა იაკენ,
 იიურა იზემდგრუა დყანაწეიტ...
 ცგუქ აჰათა ინთეიკენ,
 არახუ რგუთა ინკნიჰაიტ;
 უი აჰათა არხუარ-ხუარენ,
 არახუ რგრჰან იაიიკუავგლტ.
 აყაჰაირა ნარხაშთენ,
 ამლაშრაგაგ ნარხერეიტ.
 ახახა ხგშო ანიას,
 ამრა ღულულა ინკათხეიტ...
 მარტ ხმაჰი-ხმაჩან, იფხაშან,
 შოგქუს ნეყურა ინთაკუკუეიტ.
 ახმაია იჯმაქუა ნაუიშთენ,
 ნაყ აჰასა ინელალთეიტ.
 აჰათა აზღ ააფირტლან,
 აცგუ ნაყ ინკაირფეიტ.

ამზიდი, აჯმინი, აჩუნი

(ალექსანდა)

I

იშოლორან. იამთაგდე ფხენრან,
 უბასყან არახუ რზე შხაყარან.
 ზეგე რგრახუ რეშა იმჟა იანგენ,
 იცეჟერახე ჰნეინდახ ჰია იცეკაყუან
 რახუქუაყგდე რხალა უახე იცონ:
 ახეჩა იცეგნახ ჯმა ცეკრეკეკგდე,
 აჯახაა ზბახახ ჰხან აბაიყგდე,
 ნაყ ამხა ცეჟერახე რხე რხანგ,
 იეიშთაგელა იმჟა იანგენ...
 მშეჟე დაარა იმლაშუანგ,
 ალაყია ეიქუფსანგ,
 ჭატიჟე იამთან იგუაგუა.
 აჯმა ააფელტ იცეკრეკეა,
 ამში ნადგელტ იფხაშუა,
 ინაჟერეჟუა, იმლაშუა:
 — იახეუსაჰიოგდე, სეფხაშოიტ,
 იუასეგმჰარგდე სემლაშუეიტ,
 ეგმსეგმამ იბარ სეფსუეიტ,
 უგუ იალგმსენ, სუხაწყუეიტ,
 უარა უსჰაროუპ, სეკეკეკუეიტ.
 — იუჰიო ზაკუი, უხაწყე,
 სარა სეხაოუპ უბრი აზე,
 ჰარა ჰხეყოუ ჭატიეგს ჰიოუპ;
 უსყეკ ზუჰიოი, სა შაპ სჰიომ,
 ახა იუასჰიოიტ სარა აყე,
 აყგდე საფსამ სა უაეიფე,
 სმჰეყოუ უმბოი, აბაიყე,

სარა ისტორიოჲმ ვ-ძარაკჲ.
 ისარაძა, მგში, უხაწკჲ,
 დაარა უსერჩაჲმ მგშაჲჲ ზნგ.
 აკოპიერაჲჲნძა სა სნაშოჲ,
 აჲასკდენ ფგოჲ ნასჲჲაწა,
 ნას აჲუაჲჲ ფსგლა უნახატია,
 უანძა ისააძაჲმ ვ-ძარაკჲ,
 ურთგდგ ბზიოჲჲმ უარა უხგ.
 — იუჲიო იაშოოჲჲმ, იწაბერგგუჲ,
 უცა უმჲახჲ, უცკაჲჲ,
 აკოპიერაჲჲჲჲ უსხგფშოჲ.
 იუხაუჲმერშოთგნ სგხურკაახ.
 აჲჲმა ცურკდჲ აშხა იცეიტ,
 ამში მლაშჲ უაჲა იტეიტ,
 დაჩაჲ იაიიუა იახგფშოუეიტ.

II

აბარ იაიიუეიტ ჩიან აბაჲ,
 უიგჲ იზკოზარ აშხა იკოიტ.
 ამში მლაშ დუ აბრი აბან,
 იფხაშა-ფხაწო უა ინაფგლტ.
 აჩიან რგკჲა შთა იადგრტ,
 იარახგჲიან იშომგჲჲდახ,
 იარა აბრაჲა აჲალ შოაახ.
 — აჩგ ბზია, ფგრტუცეგრგდალა,
 გუჩამა ფშოძა, წგხუ-ეიშკლაჲა!
 ამლა საგოიტ ისგჲჲიომ უაჲა,
 აბრა უსჲაროჲჲმ, უხკომ აშხა!
 აბრი ადგრუან აჩიან რგკჲა,
 ირხოიანგ იამან ისჲაშოა ჲია.
 — დაარა იბზიოჲჲმ უარა ისოჲჲაიხ,
 უაჲა უმჲიან, შარდა უსმგჲიან,
 სარა სგხზიოჲჲმ უარა უხგჲიან.
 უნეინგ სბილეთ სგშხა-კაგა
 სწგხუა იალოოჲჲმ, ნაჲ ინალხ,
 ნას უაიასნგ საფხმა უნაგგლ,
 უგუ იალოუ ნაჲ ინალხ.
 ამში ნეინგ, აწგხუა ინადგგლტ,

აჩუგ წვეგდენ ახვ ინასიტ;
 ამში ხეშითენ ნაყ ინკაპიიტ,
 აფსგ ალგეშიშინ აკვგე ახვმპიეიტ.
 არჰან ნეკულან ამხა იცეიტ,
 ამში გგლან ამთა ინხელტ,
 დუკ მგრწეკუა ამხა ინკვლსტ.
 ახა უროტუა უა იაბაყახ,
 იზაქუმშიეიტ არჰან ახვყახ,
 იზლაფშაიაუახ აჯმა ახვგუარწგზ,
 იშაყახ უსყან ზლალა იაბეიტ,
 შაყუარჩარენ, ნას იაბგბიტ.

III

ამლა იარგუაყვზ ამში ხუააუეიტ,
 ინაფშა-ააფშაუეიტ, იფშაააუეიტ,
 აკვზსცია ზეგგე ირგზწააუეიტ.
 უს იშანეიუახ ხარანტი იაბეიტ:
 უას-გუართაყ იპე-იჩა იტოოუპ,
 ახვშცია ზეგგე ნაყ ინასთხოუპ,
 რლაქუა რაკუზარ, რნავსშია იტოოუპ.
 რაიიგუ ინეიუეიტ, ირეივაძოიტ,
 უას-წირგკ უაყა იეიმწანარსუეიტ,
 შთა იზგაპპაგგე ნაყ ინდიგქულოიტ,
 იზლაცაშაგგე უა იგუანათოიტ.
 ახა აუასწირგ უბას ანაპოიტ:
 — საციშაძომ სარა აფსრა,
 აბართ იშაგრბო ზნე უარა
 უაქულანგ აბრა უკუაშა,
 ინგრხააშია ამიაკ შია,
 ნას უნასგხა, ნაყ სგალა,
 უაყა იჟ-იჟი უხხარა.
 იაქუმშაპათხოიტ ამში დუ,
 იახვმხუკუა იბგბძეიტ,
 იაყრგმ-ჩარგმენ უბას აპიეიტ:
 — იაა რუშინ შაქარუმა?
 იარუ მარუ ყუარჩარუმა?
 აბრი აბეე ალაქუა ირაპაიტ,
 ახვშცია რაკუზარ, უროტგე ირაპაიტ.

ზეგდ ეიბარგენ ამში ახდ იააიტ.
ამში აბართქუა ზეგდ აბან,
აფსგ აარლა ირცაეგან,
ნას იგურგმუა ინატიეიტ,
იარა ამასგდჟ უი იაჰიეიტ:
— სა სზაიგძახეი აჟმა ბაა,
იზსგმძახეი აამთა ანაა,
ახჟ აფაიცია ირგლასხუზჟ,
სა საბატიიზ, სზგჯმანძჩაღაზ,
აშხა იშთნე იზსგრფსელოზ?
აჩაბაა აკუზარ სა იილასხუზ,
უი აბილეთ სა სზაფხძარგზ,
სა საბატიიზ, სგზპისარღაზ?
აუასაკუზარ იზსგმგაზეი,
ზაკუ ამიაზგზ, სზერკუაშაძოზ,
იანბკუზ სა სანკუაშაძვზ,
ატეატრქუა რკჟჟ ამია ანგსჰიოზ?

აბგანუში აწესნი

I

აწეს ტიოუბ აწლა აშაპაქუგ,
აბგა აიგადოიტი უი აკრაცუ.
ნაყ ინაფან იაკეიტი უი აწეს,
ინაცეცოზმა, იაკეიტი ჭატიფეს,
აწეს ხუჭუჭე კერკერუეიტი სეშოგ ჭია,
სხუჭუჭუ, სრეკვაუ, სუმჭან ჭია,
აჭატი შახუ უაქუსერშიაპ სარა ჭია.
აბგახუჭუ იოუნამოიტი აწეს,
აწეს ნაფრენ ინჯქუტიეიტი არაქუგს.
დაბეიტი აღიაგუთანე ინეიფახ აფჰეს,
იმშნალგონ ასაირა აზნა ჩეს.
აწეს ნაფრენ ლაფხა ინატიეიტი,
იზემფერუანია, იზემცოშია აჩფუნარბეიტი.
ლსაირა ხალერგელტი ილკრაცუ უი აწეს.
უს დშოაშთან დნასკდაცეიტი ნაყ ხარა.
აბგა იაბონ იყალახ უბრა.
ინალაგუეიტი ასაირა ათარცირა,
კრაჭეიტი იმშნალშოონ უი აზხარა.
ნასგდგ უს აპეიტი აბგახუჭუ:
— ითაბუბ აწეს აბრი აზგ
ახა სხუჭოიტი დანაყახგ.
სგზხარა სგრჩჩ აბრა უაყიგ.

II

ინეიფან ვგჯა აქუნცია აღიაქუგ,
ირკუზ ლაბაყ-ლაბაყ რნაპაქუგ.
აწეს ფრენ ინჯქუტიეიტი რუადიყ ინგ,
იყეიტი ივგზა ილაბა, აწეს იშრანგ.

აწეს ნათრგნ ინგუტუთიეიტ არაქუგ,
იაახუეიტ ივგზა ალაბა, იეგ იცარტიგ,
იალაგუეიტ აისრა აბრი აზგ,
აბგა ჩჩოიტ, იკაპაუეიტ აღდაქუგ.
ნასგდგ იეითაპიახტ დარაქაზგ,
სგრვ სგზხარა აბრა აღდაქუგ,
მამზარ უსკეროტუპ უსჟარაზგ,
აწეს ნათრგნ აწიამაზუ ინგუტუთიეიტ,
წეს ბგზშაღა აღაქუა ირგუხეიტ:
ში-ი-ტ, ში-ი-ტ, ში-ი-ტ! ლაღრა-ლაღშ, ლაღრა-ლაღშ!
იშიგ—იშიგ—იშიგ!
ში-ი-ტ, ში-ი-ტ, ში-ი-ტ! ლაღრა-ლაღშ, ლაღრა-ლაღშ?
იშიგ—იშიგ—იშიგ!
ლაღრეი ლაღში აგუაზა ინკლუეიტ,
აბგა უაუა ინგუხადგრსიტ,
ადი-აწგზუან ინახიბაგჟეიტ,
ირკეიტ, იააიწგზნგ ინგშთარწეიტ,
ღარგდ ჰაშუ-ჰაშუა უა ინაღტიალუეიტ.

აბოტაძე
1910-1950

სტალინის ირვ აზია

1

დარბანზაალაკ ოვგ იმბაძაქტ,
 აძიგ ილგმჰაგდ უი იამაძაქტ,
 უაეცტი ეიფშოუ აიბაშრა დუ,
 ნას უი იახყდაზ აგუაყრა დუ,—
 უა იყანგ ზგლა იამბაზ,
 ცქმა დნალაფშინგ აგურა ზგმგაზ,
 იანაკუზაალაკ უი ხაიწაშხამ,
 დაქუშაძათინგ დხჯალაშხამ,—
 აძიგ ისპიოიტ ჰია ირახეიკვრგდგ,
 წაბერგ აბრეაქ უი ინთიქარგდგ,
 „უარა იუპიაზ უი ჯაშატძოლუპ,
 იგუფეიავოლუპ უი ციგმარაძოლუპ,—
 იყალაპ უარა ინაცუწაზარ,
 სვირ აეილა ინაზურჰაზარ!“
 ინჯალომგნტ ას იაჰამჰარ,
 უი ჰაქუშმარ, უბრი ჰამბარ.

*

აციგდა იაჰგსხეუ, ნაყ იცახეუ,
 აბრი აასთა ბაშოლუპ ზეგდგ;
 ლაკუ აეინგ ჰა იჰაჰახეუ,
 უბრგდგ კუადოლუპ აბართქუა რკვგ.

2

ფხგრან... ფხარან... ამრ კუალკუაჯუა,
 მეცხე ეილაშხუა, წაყა იქაფშონ,
 აეივან ეწიავგ, ჰარგმწას ირხხოუ,
 ფსთჰაიკვ ახგმკუა უბრგდგ ლაშონ,

აწიათუჯაფ, ეიწიყიყარძა,
 იყატყატო ეიხეშიაშეიუნ,
 აფსაი გურღმო, ხახე, წაყა იცო,
 იქვრქვრუა ეილათერუან,
 აშია ზჳიოზგი, უი ზემჳიოზი,
 უბრა ზეგგე ეილათერუან.
 აშიაშაყა, ნას აფსასა
 იჳიჳა-იჩო ეილაშქვერუან,—
 ჰა ჰაუაიეილარ რუჳტეჳე ირქოგნ,
 დეიწიხომგეტ ურთ რახეტე აძიგ,
 ლახეიქუწარაკ უაყა იზმადაზ,
 იაგეიგუღოუამ უი ეიფეშ აკგ...

ზნგ შარფაზგე, ზენდა შეეძაკ,
 იამაიციესიტ, აეივან დგდიტ,
 ჰადგაგლ ჰტიგლა იშუგნიბაკგზ,
 უს ომაშია, ზეგგე აარწესიტ...

იყალაზეი, იაალგრყუანგ
 აბრი ეფეშ ციგაიარა იარახნაკგ,
 ეილარ ზერწესგზ, ამო ზერხუაშგზ,
 აშიაშგ ზეზწაზ უბრი ეიფეშ აკგ?

ჰა ჰაზციგემშეიოზ ჰარა ჰგულა,
 აიქუმლარახ ზაყია ჰამაზ,
 ურთ იღემსქეჳა—აჳაშოისტქეჳა,
 ჰტიგლა იაქულაფეიტ უს მაძალა,
 ქალაქე ქეთა აკგგე ნმგეტეჳა
 ამცა ინათო, ზეგგე ნეილაბლუა...

იჯაშატეძანგ აბართქეჳა რეიფეშ
 ირაციადანგ მინსკ იყალაფეიტ,
 ადესსაგგე ეიბგა ინგმზუფეიტ,
 ლალგრძამულა უბრგგე რქუაბეიტ,
 კიეე აკუზარ, უი აფეშოძაგგე,
 აბართქეჳა რეიფეშ უიგგე უა ინახაძეიტ,
 ახა ინგქუგგელტ იშოალშოზ ოლა,
 იჩი ზეგგე ნეიციწა აშაურაზგ,
 უბრი ჰალა, ზაყია ეილაზგაზ,
 აჳაა ნზგრწიო ითარხარაზგ.

3

ბერლინტი იაპქუან არპიცია—აბელცია,
 ღოჯლან ჭიციარკ, ცეგაძაძე უბრა,
 უავსახდა ზმან უავრა ზლამგზ,
 მგვხუძა ბაათსძაძე, ნამესკ ზმამგზ.
 პარტრეთქუა რახე უი დნახდაფშოფენ,
 ინაცია ფსგლა უა იჩეიწიპიან:
 „დგზუსთა აბრი?“ ჰია ნაყ დნახდაფშოფიტ,
 პუშოკინ იხახუ რპიე ნაყ დნას-ნასიტ,—
 ნას ტარას დუ იპატრეთ უაყა,
 იანიხამთა ჰიაშა უაჰა,
 უახე დნახდაფშოფენ იბლა წგროხუნგ.
 „ააი, ბოლმშოვეიქ!“ იპიეიტ იჩოგრიჩნგ...
 დგშახაწალღღუღუ აგურა დორიგარკ,
 ივგზცია რქოგ რჩახუაფხეღმ იგარკ,
 იშიაქე ფიშიალონ გუმბგლრალა,
 ფშოქაი ფჰიესი რნგრწიარალა.
 ნას უი ივგზცია, იწკეს ვიციახ,
 აუავრატეგ ხარა ივგციცახ,
 უს იფშოუაჰში, რნაპქუა ნეიქუწი:
 ინგქურწეიტ აეილარ ვიმწია.
 ურთ იყარწიან აცეგაძაძე,
 ქალაქე, ქეთა რგბგლრაქუა,
 ქოჯკვი ბზგკვი უი რგზჰიაწოამ,
 კალამკ, ნაპკე უი იახგვშოამ.

უბრი ჰალა უეციე იპაქულახ,
 ზოგძშია ჰიატეგს უი ხხე ჰახთახ,
 ჩინგისხან ირ, ზგციეგა რხამშოთუა,
 ასგს იავგზან, აბრი იაასთა...

4

აბლრა იალწგზ აჩგმახცია,
 აპისა, ახაცია, ალგეაეიცია,
 ეიხიიტ ურთ ზეგე მრავგლარახე,
 ხაიქურხარა ნასთხა ატეგლახე,
 ახა რალა უს იშოთამა,
 ცეგაძე რზგმტეკეა დრგშოგწუწიამა?

ართ ირგშთან ტანე ცეგრშიაგქუა,
ხახე ირხათრუან აჯურტი თსაატექუა,
ირგლაჰაუან აბზარბზან ხქუა,
ამცა იადგრგონ აღდექუა, ამხქუა...
ართქუა ზბაქუან უაა შიარგულქუა,
მეცხუ ზგუ ცან, ხარა მხუცქუა,
„ღჰალგუეიტ, ჰაიგუეიტ, უი ჰხეციცაშამ,
უი ეიააიუა აძი დყალაშამ!“
აბართ აუაა აბასქუა რჰონ,
ზეგე ეილგაზშია უბართ ირბონ.

ახა ჰტეგლა კრემლდ იახეფშოუან,
ხუჭი-დგუი ზეგე უახე იძგრუან,
იიჰირგზეიშ სტალინ დუ ჰაა,
ჰახქუიწიარგიშ უი მვასე ჰაა!
იყალაქუოზ ზეგე იარა იბუან,
ხეს ეითაშოახ ზეგე უი იძბუან...
ჰალა იმში იარა ილშარგი,
ჰალა იააშეი უი იკაცაშეი
ინეიდეკლან ცქაა დნარზხუცქუეიტ,
ვაეიეკ იჰეიტ: „ჰა ჰაიააიუეიტ!“

5

უარა ჰმოსკეა, ჰაქალაქე რხე,
უგელოუბ უარა იშთეხნე უხე,—
ირუა-ირჰიო ზეგე ეილურგოიტ,
უალა დშოაიძიან უი უარა იუბოიტ,
ახა უშეაძომ, უშეგეც უყოუბ,
უგუ თრესძომ უშეგდულუა ც ულულუოუბ...
უეარაქუგ ზენძაე აიგუა,
დააიძაზეიტ უარა უალა,
ახეაფარჩ ეიფშო უბრი დჰაზუა,
ააშეშ ეიფშო ადგეგლ წეშააუა.
უზგან აძი ეიფშო იხე იფხაძოიტ,
უანიგაშოახ ამშოქუა იფხაძოიტ...
ილანარფშეგე ააცეგრიგუეიტ,
იეაგელან აგურა დოირგუეიტ,
ზეგე ეილგრგა იარა იშეგინუა,

იშენეიაილა, აუა შენჯუა.
 იწაზეაიწონ უარა უივარც,
 უავე იმაჰაც იარა იყაიწარც!
 უბრი აზე უარა ზენდა,
 უნავგლზეიტ დეაუცარც ჰალა:
 უხაჰექუაწიყუავგე იშენე იშთან,
 რააიგუა დშააილაკე იფეიუნ, დგრშუნ,
 უბას ალა დფეხაა დგრვარც,
 აცეგმა-მეცეგმა იწახუტაა ფგრწიარც.

ადუნეი ზეგე იკედწა რლემჰა,
 იძვრუან აბრახე „ივარგუშ!“ ჰია.
 ჰა-სტალინ დუ, იზროზ ართქუა,
 აჟიანე იჰეიიტ „უი რგზომ!“ ჰია.
 აბრი აშთანე უბრი ჰალა
 დეაქუდგრხზეიტ უბრა დლაღუა...
 რგფსე ააითადგრსტ ჰაჟილარ ვაფხაა,
 ნას რჩენანზგრკტ დეარცარც ზენდა.

იააუნ აუა აშაქუა რახეტე,
 ასანანქუა, აბნაქუა რახეტე,
 ზეგე ცუაქუა ეიზონ უბრა,
 ზეგე თოუბა რუენ, იაქუნე აქურა,
 ჰალა ჰტიელა დნეჭურცაანდა,
 იხე დამგზუო დნეყარწაანდა,
 ტიამვაც ყამწა იაბაშლარცე,
 იძახუ ზემგო დნეყარწარცე.
 იიშეზ აუაა, აფშუქეა უჰია,
 ნას აჰისაქუა, თაჰმადცია უჰია,
 ურთ ზეგე რზე დახდგრხურცე,
 ჰტიელა დნეჭუცა, დფეხ დგრვარცე...

ჰადგელ-ჰტიელა ზეგე ნეილაგელტ,
 ჰაიბაშეგქუა ურალ იარხზეიტ,
 ჰალა იქუხვას უბართ ყალზეიტ;
 ჰაბზარბზანქუა ამცაბზ ნარხელწტ,
 ჰაეროპლანქუა აჟიუნ ზგრვეიტ,—
 ჰალა დგრჰან დეილავენტქეიტ;

იხე ახგივარა იხემდრუა დყარწიეტი, ეროვნული
 ნას დტორგსენ შთანხაა დეიხთეტი, გიგლიძე
 დღეველი, დგევეტი იხურა რგბზეა,
 უს დხაფშა-ქუაფშა, იშა ნყარშა.

6

ღენინ იქალაქე უი უარა,
 უჩხერბა-ჩხერბო უგგლოუპ უბრა,
 უგუშთეგბოუპ, უგუაწაგოუპ,
 ციგადაა უფშოდოუპ, უბზიხუდოუპ:
 უხან დუქუა ილაზღაზუა
 ეილაგგლოუპ იკუეციეიუა...
 კერძა დაიძეიტი ჰალა უაიგუა,
 დგნრგდგგლუეტი უეიხატი გუაშექუა,
 ახა აქელარ, აო ყაფშ უაყა,
 ინეიკუჰაქნე იშთარწიეტი აეია:
 მა იფსგროუპ, მა ინხაროუპ,
 ჰალა უეიზგდგ უირგმთაროუპ;
 აბასქუა რაიეიტი ურთ ზეგდ უბრა,—
 უარგდგ უგგლოუპ ზენძა უღულუაძა,
 ზეჰნაშაქუესაგდ უგგლაზააშაქ,
 იუზაზეიღაზა, უღაზღაზააშაქ,
 იზბან აკუზარ, უბას ჰაიძეიტი
 ჰარა ჰეოფდ დუ, ჰა ჰა-სტალინ.

7

სევისტოპოლდ უბაღუაზქუა
 ირხეზმჩართოუპ უა ჰაღბაქუა...
 უარა აღულუაქუა ურთ რგქალაქე,
 უბდმ ზაჰალაქე დარბანზაილაქე,
 უჯაზგმშო ჰაი აძი დხეკალომ,
 ინაგდანე ირზეითაჰიომ,
 აბრა იულშაზ უს ჰალი იქოვ,
 უარა იმშეიძო უს აძიე იხე!..

ღბალა-მშოგნლა ჰტიგლახდგშეცია,
 ზხე ზემშათო ურთ აქუფაქია,
 ინაქგმეკუა უბრა ძეგრკე.

ითამხარ ყამღვიტ უა უარა უზგ...
ურთ რგფსრაღა ხდგდ დუ ყარწვიტ,
რგფსადგდღღაზ ხშოათა ყარწვიტ,
იაანხო ნაყ-ნაყ იროურანგ,
იკდაჭუგმკუა ინაროუდანგ,
ანზაზარა თენჩ ანზარა,
ინეიწგხნგ უს აფსშარა...

*

ჭოყვდ დუ იჭქუიწან უბართ ამვა,
ინარგდვიტ უაყა ღღღღღღღღღღ,
ირჯიშარატი ხდგდ დუ ყარწვიტ,
რგმწქუა ზეიფშორან ზეგდგდგ იდღგრბეიტ...
უი ჰაქალაქე ჰა იპაზხგზჰიგშოტ
ინოჯყან იეფშონგ ინშაქუგღღღღღღღღღღ.
უბრი იალშაზ ზეგდ ლაკუს ჰატიგეს,
ირგმაზააშოტ ნეითაჰატიგეს,—
თოურგზ შიგუქუა ირნგრწღღღღღღღღღღ,
სოირშეა იბანგ უი იაფხმღღღღღღღღღღ.

8

სტალინგრად დუ, ჰალა ზენმა,
ულაფშოგქუიწვიტ უბრი ციგდაძა...
ინგ შახოუ დნეიუეიტ უა უახდ იარა,
უეზგდგ-უეზგდგ უიგარც უარა,—
ვოღგა ამ დუაჭო უი დნაძარცგ,
უა იზხარა აძგ იფიგრცგ...
ართქუა იაბან იახგუფეიაგზა,
ვოღგა ნაგღღღღღღღღღღ შაარწვიგრაზა.
კგრძა ეიფშოხვიტ უბრი ამშონგ,—
ხარატი იბონ უი უახდ დნაფშონგ...

სტალინგრად ბგღღღღღღღღღღ, ამცა აცროუპ,
უაყა იყღღღღღღღ ზენმაკ ციგმაროუპ:
ინეიშთაგღღღღღღღ აჯნღღღღღღღღღღ,
ინეიღღღღღღღღღღ ახუზუა-ჭოჭოა ჰაააა.
ამი უა დგგღღღღღღღ უი დანგფშოუეიტ,
მგცხუ დხუცუა, ინგ ირწგსუეიტ,

ბლოკნოტკ აკვებ იარმა ნაპე,
ნას კარანდაშე—იარღა ნაპე,
იჭრაკ დნახან იაიარჩუინ,
უს იძბეზაპ: „აუსქუა ჩუიმ,
იხეიქუხარგუშ ურესტიგლა ნას,
დაჩოა ეიოხუმშუ აბარტქუა რნავს?“
ცეგადა ითახენ აცკე იაპარც...
ათაკ იპიეიტ ზეგგე ირაპარტი
ჰა ჰა-სტალინ, ჰარა ჰეოყოდ დუ:
„ეიქუხოიტ უბრი ნაძაძაგგე“.

*

ჰარ ყაფშ რაკუზაიიტ, ნას ჰაუაევილარ
ჰა-სტალინ დუ, ჰარ რაფხმაგგელ,
ირხაშოთუამა იიპიან აქია,
ძიერ დეკოლუმა უი ზმაჰაჰა?
ატანკ იაქუტოლუ აიბაშვგ დეკ,
აშაყაუაგ უი აბჯარ ზეკუ,
იფერუა იხეიუა ჰაირპლანლა,
ზეგგეგგე ზეგგეგგე ხაწა-ფჰიესლა.

ჰალა დჰიანოიტ ნაყ შთახეყა დცარც,
ხემა-ფსგმა იტეღლახე დეიხარც...
აბრაყა იფწიეიტ იმგში შაპე,
ინეიდჰალტ იარღა ნაპე...
უი დაგდზემეეიტ უბრახე შთახეყა,
ირ ზეგე უბრა იცეგტ ზენძა.

*

ჰაქალაქქუა, ჰა ჰქეთაქუა
ჰაუნქუა, ჰადიქუა, ნას ჰაბნაქუა
იანბლუაზ ზეგგე ამცა რხატია,
აშიაქე—აბჯარ ზეგგე ნეიწაწა,
იფერუა იანრხაზ აფსაი ეიქუაწია,
„ურესტიგლა ჰა შთა ეგაგყამ,
ჰალა იიაიუა აძიგგე დეყამ“
ჯოლქ ეიცქვაკნე ას ანგოპიოზ,
აწეხუტია ფწიაზშია ურთ იანგრბოზ,

„შა ჰეიაიუეიტ!“ შია ჰეოყოდ დუ იიპიან,—
უბრი აამთაზ უბრი ეფშა აფია,
იწინაჲკუეიტ მგცხუდა დგრაა.

9

უშხა დუქუა უარა კაცკან,
იხგბტ სპირლა ასე კანკან...
ეფტინატი ახგს უა იუქუმლაც
შამახადა მილათჲ დუამლატ:
ათგრქუა, აჯამ, აბგრხენქუა,
არაბქუა უჰია ამოხგოლქუა.
ახა უფაცია ადაუფილა,
ურთ ირგხშახ, უბართ რგეილა,
უშხა დუქუა ირგუშოა ინხოზ,
ურთ აღეგქუა აკე იაცეგმშოზ
ირგქულოზ რალა ინეიქჲაგგლონ,
დუგხაა დნგქუწა ინეილგონ.
უბას იყან, იყოუპ უაფიგგ,
ურთ აღულუაქუა რწეიცია ზეგაგ-
უაჲე ჭამოხისტგნ უარა იუგგზ,
არ ირდგდუა იუქუმლაცგზ,
ეგმრგგამგზტ უბართ ზნაზგ,
უაწთგრხრაზგ უარა უეზგგ.
ახა ჰეოყოდ სტალინ იხათა,
იწაჲ წაბგრგ ჭერთიგლ აფა,
ლაერენტ ბერია დააიშოტ აბრახმ,
აბრახმ, უა უახმ, კაცკან უახმ,
დააუხმძახგ უეიქუირხარცგ,
ჰალა დნგქუა უფსუირშარცგ.
ახგ ათანგ, იმანშიალანგ,
ბერია იშქუიწაზ ამვა იქუნგ,
აურგს ფილარ დუ, უბას აქგრთქუა,
აერმანგ, აზარბეეჲანაა,
აფსუაა უჰია აშხარუაა,
ზეგგ რგლშოარა რგზგ ინარხუა,
ანემსაა გქურცეიტ ნაძაძა,
ჰჲააპირადა იკარცეიტ ნაყძა.

სტალინი იაქვია ბერია ინიიგბეიტი,
ჭაქვილარი რაშია ბერია დარჩახუოიტი,
ხაწია ლევკს უი დოგფხადოიტი.

ბამთა ცალაშუტი, აღდგელქუა შითლაშუტი,
დუნეი ეილარჯ სოირშია ირბალაშუტი,
ჭარ იყარწახ, ჭაქვილარი ირჩაბახ,
აჯაშაბი დუ ურთ ირგლშახ...
აფსრა იაცეგმშიახ, მლაშრა ზეჩაბახ,
ხდგძლა-ფშაღა ფხაყა იცახ,—
ურთ აქვილარი დუ, უბართ არ ლულუა,
ურთ ფსრა რეკქემ, იანხაშუტი იშვლულუოუ.

*

ჭაქვილარი აბას იშაქუხერგელახ
ჭარ ყაფში მშიადო გუ-ლულუა რეზთახ,
ჭარ რათხდაგელ, ფხაყა ირგფხაღუა,
ჭალა დეცყა შთახაყა დხერკუა,
აქვიეი უსგი აქნე იყახწო,
ეილამგაკუა ურთ ნახგდო,
აიბაშეკ დუ, უი აუაუ დერ,
ჭეოქოდ ჭარწავგ სტალინი დუ!
უა უხე იაჭთახეკ აშუკქუს რაცია,
ხას ჭუფეიგურდო უარა უბარა!

თავალან აქთან

I

აინიარა

ჩაგუ იფა იახმტი შიყუყ იზიარგუეიტ,
ზნგ დარგურლეიტ, ზნგზ დარწიგუეიტ,
იგუ ეისუეიტ, ინაპგ წგსუეიტ,
იანუ იზდგრამ ციგდა დარგუაყუეიტ.

უი იათხმაშა რგუჰა ხუჰგ,
აშკოლახმტი დმაიციტ, დაინხუეიტ უბრა,
უი დააიწახარ დაჩა ხუჰგ,
ურთ რქუნარხაშტ უბრახდ დარა.

ხუ-შიგქუსა ირმოუცუბტ სმელ იახმტი შიყუყ,
იშუნთააციახ უი იახგუშუან,
უაგი უახმტი იანროუ უს აკგ,
იანუ რდგრახ იცკაყუან.

ათაჰმდა ითაყუაგი დააიფხმან,
უბრა ინატეიტ რრა აშაპაჰგ,
„უი ჰაძლახგე შთა დააშტ“ ლჰიან,
ინადგლწეიტ აშიყუ ლგუაჰგ.

დგუა დააიუეიტ უბრი რგუჰა,
ილაჰაზშია შიყუყ შარზაახ,
ართგგ ზტიოხმა ინალფგლტ მვაბგა,
უაყა ირკუჰ უი აშიყუ ირზაახ.

ინალდგრკენ უაყა დნათხეიტ:
„ბერლინტი სხუნჰიეიტ, შაშაიხდ სნეიუეიტ“,
აბას იიგვზ ზეგა არგურლეიტ,—
ასალამქუაგ უბრა ირზიგუეიტ.

შთა აბართ აჟაა თენწ იხტიოზშია,
ნაპნადგრკვიტ აეიეიმაკრა!
ფეხუკ მიაიკუა იხთენჩხოზშია?
ინალაგაიტ უი აპიარა.

რეკეუნ დცეიეთეი აფეხუპიარა,
ზინაათს იროუტ რეკნართაქუჯ,
ურთ ირეწარკუთა ეილერვა აპიარა,
ფერხაწაროუპ იხეხიო იხე.

„ინასწომ სარა უბართ აკგდგ!“
ლპიეიტ ათაქუაჟე, დაახვუაახშია;
„დაარა სახხუტ, ახა უაქეფ,
უს აგურა ზგუეიტ, ეგდგუამშია!“

რეძლამ ლაქუზარ ურთ რახმ დძგრჯუა,
ლაში იგემთა დეითანაფხეიტ,
ინეიწუგხ-აიწუგხ უი დახვტუთუა,
ინიწუგხ ამეშ ლგლათეშ ნაქუშიეიტ.

ჯემზ რეიპა წუეიტ უბრი ივგიიეთეი,
უსყან დდოქუღარ, შთა დაარ ყალოიტ,—
„ეგდგუაბგრგეუპ, ბერლინ რგუეიეთეი,
სა სგუანგლა, კემზ რეიპა წუეიტ!“

რეშიყუ იაფხდახ, რეძლამ ილპიან,
ციგდაძა იარხუტ ათაპნადცა;
„იუდგრუანხეი უახა დაარპია?“
არგმხაპიეიტ უაყა აბლდააპია.

ნას ინახეცყაკტ ამრათაშიარა,
უი აქუშია უბრი დაახგო,
უბრა ირძბიტ ურთ აჩარა,
უა იმზგრუთა ინეიწუპამია...

ამრა ლაყუიტ ახულარახმ,
ფშოაკგდგ ნასიტ აშიარახატე;
შეფგ იგუარწუგხ არახუ გუარლოიტ,
დარა ირგუკეუ ახკაარა ირთალოიტ;
მიშენაკგდგ ჯარა აბეგ გოიტ;
ბილა იტრაკტორ ავხეყა იგოიტ.

იაგვე-იაბზოუ უბრა იყაიწაშუტ,
აუსურახხე შგენაწა დცაშუტ...

ნაყ ხარაძა ალაშუგბე გოიტ,
უბას ჯოუეკგე აშიაკგე რაიოიტ...
ათაჰმადცია რგეკუნ იზუშუტ,
ციამვაკ ყამწა ამვახხე იფუშუტ.

უბრი აამთაზე ამვა დეჭუტ,
უბართ რგეკუნ დეცკაკუტა;
ზნე აღბა დთოუტ, მგეხუ დხუცუა,
ზნეზ — აღდეღბა, იჰიჰიო-იწიიაუა,

დაჩაზნეზგე აჰაუა დალოუტ,
დაჩარაკდანე, დფერფერუა;
უაყი ამვადუ უა დანგელოუტ,
იქტთახხე დფუშუტა, იგუ ხეტხეტუა...

აბარ დნეჭულუეიტ დეჯანა აღდარა,
შთა დანაიგელოუტ იჯნრა-იქტთა,
ახა იხმდაშუტ უეზგე ახულარა,
უი დეზნეიშთამ უაყა ცეკეა.

აშიაფეჯათ დგრზეფუშუეიტ უა,
უბართ ზეგე იგუ ყარწოიტ.
ახა უეზგე დეცკაკუეიტ ფხდაყა,
დეშუფამცკაკუეი აჯნყა დცოიტ!

იმრგე იაცლუეიტ, ირლუდუეიტ იმეყა,
აძი დიბარგე ცეგაძა იბაძომ.
იხეიჰიაშთა კბაყა წია,
ახა იაბაყოუ აძეგე დიბომ!

დნაფშე-ააფუშუა ამვა დშუჭუ,
იგუიჩანძამეკუა დნახესხესლოიტ,
იანგუეითალაკე-იჩაიანიკელოიტ,
იხსეხეხეიჰია დქეფესგეჩალოიტ.

ანგში იარშოგზ, იტოღლა იააძახ,
იპასკეგნგზ, ითერასგზ,
უბრა ზეგგე იარა იიბახ,
წიაფეჯაფუბ იარა იზგ.

დზეზგუაყუაბ როლუბ აბართ ზეგგე,
ურთ იზბაძომ იგუახხარა,
იშამზგ დგრწარტ, დდგრფრიტ უაფე,
იაადგრლასიტ ითააცია რბარფ.

აფეკან იაწია უი დნაწაფუშლოიტ,
უი იიბაც აუბ დარჟაქძაბ,
მრათაშიარახნგგ უი დნახდაფუშლოიტ,
აყუაყა აყუხაბ, უი ააიგუაძამ.

უაფი აბრაყა აკოლხოზქუა,
აჩი პლანტაცია ითახუბ რბარა,
იარა იოუმე იარა დცაანძა,
ეიპბგსპია ირგმაზ უბართ.

უი დზეშეგლახ უს დახააუფიტ,
ირკაკაქროლუბ უი იუმთა,
აუსურა იგუ აზნარჟაუფიტ,
ინაბქუა აზყახოლუბ უი აუშა.

ამჯა დუ ნგე, ფწიარაკ ალა
დცარცე ითახუბ, დგკაკრაზგ;
იქუნეიხაიტ ამჯა-პალა,
აპასკეგნ დნალალტ შამხანგ.

უახგტი დნალაგელტ აჩი პლანტაცია,
უი აფკგ-ხაა მგცხუ იგუ ართიიტ;
ინაკუდგრშოაზაბ ალაკაცია,
არახუ ზთამლო უი ყარწეიტ.

ამანდარინქუა, აღიმონქუა,
ივაე-ვაეძა უბრა იქათხოიტ;
რგმახუ ტარუფიტ ამიგრწლაქუა,
ადგგელ აყნე ურთ ნაძოიტ.

ლაბაკ ლამსეკ ურთ რკუხხრაზე,
უბართ ჭოგხხუა ითახდამ,
იმწიფეში — კალათ ნარეწიეკერ,
უაჰა ათახდამ უი ნაზჰიახწა.

აბართ ზეგაჲ იგუ ჰარარკუეიტი,
ამჲა დეჰუბ, ავხეჲა დციოიტი,
დნათმთგ-ააფმუეიტი, გულა დგურდმოიტი,
დგუუნდ-ჲუნდუა აშიაკგაჲ იჰოიტი:

სმელ იაშოა

უარადა რადა, რა
სიუარმეზუა უარადა!
არრა ცარა,
ახდჲე-რჰარა
არტუეს იზგ
აკერ იათსოუბ!

ზხე იამეიგძახ,
ზილა იცემშიაზ,
ზილა დეხეყდაზ,
ნაჲ დეზრაჰაზ
არტუეს იზგ
აკერ იათსოუბ!

აჰაჰირა, აჰაჰირა, რა!
ნაჲ აღჲემსცია რგუხაწარა,
აანწასრადა ურთ რკაცარა,
ხგედლა-ფშოალა უახდტი ახგნჰარა
არტუეს იზგ
აკერ იათსოუბ!

ზთაიციე ეიბგა,
უბართ რჰარა,
ბზიე იიბოზ
ათჰივზბაგაჲ იარა უბრა!
ნას ნაძაძა,
ათსთაზარა,
ინაროუძანე!

აგვგე მთუყუა, აგვგე მპიაყუა,
იშაპე ვიქურში სმელ დემტიაძაცტ,
დემციალუაყუა, დემრანიაყუა,
ინაპერკალო დრემბაძაცტ.

შთარნახესგგე ფასა ეილმნე,
იჩხაზეყაიწოიტ დელულუნე,
აუს აქსე ზეგგე დრეილმნე,
ნაპელულუალა კრეიურანე!

II

აშია იეილმე აგუყაწაგა,
უაგე იზხუცშამ დაჩაყე,
იუზინარშთთეიტ უი უგუალა,
იუმანარგგე დაჩა შიკე.

იარა უბასყან უი დნალალთეიტ,
იგუიჩხანძამეყა, იარა იქეთა,
პიარა ათახემ, ნას დნალაგუეიტ,
უბრაყა სმელ მცხუ ახუცრა.

ზეგგე ეიბგომაშ ავნე ითააცია,
ხუტი-დგუი იარა იზგუშოგზ,
იან, იან უპია, იაშა იაპიშა,
დანბაიუეი პია იმვა იაზფშოუან.

დშოგნაფშააფშოუან ლადა-ვადა,
იბეიტ აბრაყა შოკოლა ქოგკე,
ნას ძლაგარწას ნარყუ წაყა,
უახმტი აგუგუა ახგაუა იაპაიტ ბეგე.

უაფი აიკვსკვა უი აყუარაქოგ
ითიდერგგლაზაპ უა აძლაგარა,
უარდგნქუაყგგე უა აყუარაქოგ
ირექუნე იგვლან უაყა აიღარა.

უს დენთავგლტ უა რგმჭერხა,
ინაერიშოიტ უაყა როლაქუა,
იდუქუოუპ ურთ იქამსაძა,
დანცოზ ინზიეზ ალასბაქუა.

იაადიგლწოიტ უაყა ითააცია,
აძი დავგმეკუა ეიბგა-იზვგდა,
უაჲი დგობეიტი რგქქუნ ამრა,
იზპა-იზგლდა, უი დღღაზღღაზუა.

შთა შიარა იგიდგრ იშოჯალაშოაზ,
აბრი ეიფშო აან უბართ უბრა,
სარა ისუალგზ ურთ შოგნიებაბაზ,
იშეასპიარკ აკუნ სარა აბრა.

სმელ იაირა აბრა იზაპაზ,
ახარატიქუაგდ უაყა იზააუეიტი;
აჲუა-აქულა არრაზხ იზმაზ,
იუბაზარ შია აბრა იზწააუეიტი.

სმელ დბტიოზმა თენი ავნგ,
ანგა ეიპაბგს იარა დგზმაზ,
ჩიი პლიანტაციხზ იხათა დცანგ,
კქა ეილიკააიტი უი ზეიფშორაზ.

ეიპაბგს შია რგულა თემრაზ,
უა დართაზააპ იარა დანცა,
სმელ დგშოხგნჭიგზ უბრი იშოიპაზ,
დახგკკაკუან დააინგ იბარა.

გურღღარა დუუპ უაჲი ამრაყა,
ზვნგ იყამგზ ხუშოქუსა რეიპა,
დგოზააიტი რგქქუნ დეიბგა-ზვგდა,
იზეიგურღღარი ნას აბრი ეიპა!

შთა რჩოგნაზგრკტი აჩარა-ურა.
ურთ შგენაწა უაყა იზარპიაზ,
უი ატიგ ზდგორუას რგულა კქუნცია,
იაიტი იანაამთაზ უბრი შორაპაზ.

აშტიაქუა უჭია ნას აკუტქუა,
უბრაყა ირშიტ ირაცაძანგ,
ასასცია უჭია სმელ იბაცია,
აბრა იაქოუბ, იბარაზგ.

შოუყ უა იგლოიტ, შოუყ უა იტიოიტ,
ეილაგიუფეიტ უაყა აუაა,
აქეაბექუა რპოოიტ, უა ჯოუყგ ჩჩოიტ,
ირაცაძაოუბ უბართ უბრა.

ხიკურ აბრა დააინ დგუაზააპ,
უბრი დოიმბაქტ მაქაანა სმელ,—
აქეაქ იაოჭიარც უი ილთახეზააპ,
დგუხაშანგ უბრახდ დგმნეიტ.

ფასა ექაგე უი უაფე დეილდხააპ,
ლშაბაყუნდა ლგხციგ ნაძოიტ,
ყაზშალაგგე უი დგუყგზააპ,
აუსურაქოგე უბრა დდგრჩხხუოიტ.

სმელ უაფე ზენდაქ დგლქოგნწიიაუეიტ,
დაალქაუცაყეიარ ცეგა იბაძომ,
იბლა ეინმერსგღე უი დგლზგფშოუეიტ,
ახა იაამთამ, აყგე იზაძაძომ.

ინახატეიტ ასტოლ — აიშია,
ინალავუეიტ ვკეირა უაყა,
ჩაგუ უა დგურდლოიტ, იპოოიტ აშია,
იდგრღგუეიტ აგგერთ უბრაყა.

იაადგრღლუღუეიტ უაყა ავკეირა,
სმელ დგრნგპოოიტ, ითააცაგგე,
ირგუალაშეიტ აბრა აქეგტირა,
აქოატა აზგ იყაზოუბ ზეგგე.

ნასკაშია დტიოუბ აბრა თემრაზ,
აძლაბცია რახდ უი დგფშოუეიტ,
უბართგგე დგუართეიტ უა დგშტაბ;
ჩჩახწიგლხნგ აშია იპოოიტ:

უი აშია იპოიტი, უი დეუაშოიტი,
ივგ შიიფიეც უს უი იყიფიეტი,
ჯოუყ ირჯოიტი, ჯოუყ ირჩხუოიტი,
ამსინხუქუა უი იზეფშუფიეტი.

„ზეგდ ზლოუ ქამჩა“ ზენძა დიიფიფშენგ,
დიაქუგელუფიეტი უაეიფ აბრა,
ქუქუნგაგ ძლაბგაგ ზეგდ იზეფშენგ,
იაადიორბეიტი უბრა რგგრა...

სმელ დნაგელან იპიეტი აეიაკ:
„აჩი ბლდგ ანქუფშინხუაზ ანკაა ზნგ.“
იშიპიალონ უა შიარა აშიაკ,
იშიპია უბრი, იშიჯაქშაბ ზეგაგ!“

აჩი ბლდგ ქუფხეცია რაშია

აეიფან კაზკაზ — დუნი ზებგოუპ,
ამრა კაფხა — უი ააძაგოუპ,
აშით-კაყაქქუა — იგუყაწიგოუპ,
აშიამ შშუენი — იგუფიწგზგოუპ;

აბრა ნხარა — ნასგფ ზპაროუპ;
უშაპქუა ნეყუოიტი დარა რხალა,
უნაპქუა კრგრეფიეტი ურთ ცუაკრალა,
აბლდგ ქუფრხუფიეტი ყაზარალა!

შიშიაშინ დადრაია!
შინიეზა ღხაყა!
აურა-პიარა,
აგუაპიარა
ფხაყა იზლაკო
მჯა დუუპ უი!
იოდგოუაზაიტი
უბრი ზეგაგ
აუსურაზ
შია შიეშარეილიუ!
მაშენაქუა აბლდგ ნარგოიტი,
უახდ ახუხუაპია,

აჭაბრია ალვა ახელბეფეიტ,
 ნაყ აგუგუაპია,
 აუსუცია უაყა აუს რუეიტ,
 ეიბარგურღმო.
 აბღე კოხეცია აბღე კოგროხეფეიტ,
 უაყა ეიცლაბუა,
 ზეგეგ რებეგ გოიტ უაყა აჯჯაპია
 ეიბარგურღმო!

აჭეგრაწა იმიაშეა!..
 აკრეხუა აუავ,
 აკერ იაუეიტ,
 აკერ ზერპან
 ენაგდ იგხომ
 უი რჩხუაფხეგდ,
 აშოთა ბზია,
 ავნე ბზია,
 იცა იავხომ
 ჩავრა ბზია,
 ასასცია რახეტო:

„ხელგბზია!“
 შიმიაშან დაღრაა!
 შინეიხა ფხაყა!
 აურა-პიარა,
 აგუაპიარა,
 ფხაყა იზლაცო
 მჯა დუუბ უი!
 იოდგოუაზააიტ
 უბრი ზეგეგ
 აუსურან
 შია შიგშორეილიუ!

აშიაპიარა იალაგუეიტ აბრა,
 დეზთენჩხოზმა უეიზგეგ თემრან,
 იააშთიხეიტ ფათხე დუკ უბრა,
 მგცხუ იღუდძან, რაციაკ ხთაძოზ.

იჩუნანხეიკეიტ აყაყ იპიარცე,
 აფათხე იკუშ ირთინე ვგლა,

იაიბრძვრვეიტ უბრა ზეგდ,
იფეშოტ ნეჰაქჟაჲ უი ხედჰიალი.

„დიდრაა! უს დუჲ აზგ ჰაიხეიტ აბრა,
გურღადაროუჲ ეხდა ზეგდ ჰზგ,
აბრა დაჰზაიიტ ჰვეზა-ჰაშა,
ხედჰლა-ფშალი, ნას დეიბგანგ.“

უი იქუნაგო აჲია სჰოიიტჰია,
სა სრზაზესკომ მალახაზგდ,
აკგდგ მჰიაჲუა აბრა სტიოიტ სჰიარ,
ინაშინარგჰ შიარა აძიგდგ.“

უი დნგჰიაზაიიტ, უი ახდ ჰზგრგან,
დგზეაგღაზ ნასგდგ იგზცია,
ხამეიგძარაჲ უა იყაზგშწან,
ახაქუითრა ანთაზ ჰტიგლა.

აბრი აფათხდ სარა იზეიუეიტ,
სგზლაციაჲიოზ რგხდ არზანგ,
დაარა სგულუჲეიტ, უი შიარგდგ იეიეიუეიტ,
ნას უი ინაცწო, იაზგრჰანგ.

დაჰნგჰოიიფთეი აბრი ჯგნტიუჰ,
აბრი ჰჰიარა შიყალაჰ აბრა,
ხგნტიგ იეიეიერგდგ უი მეცხუჰამ,
უბრი აზგჰიან სა სგგურა ეიგა!“

ინალაგაიტ ავეეირა აბრაყა,
ეიბანგჰოიიტ წგზუა ფწიდა,
სმელ ითააცია უა ზეგდ რაფხდა,
ნას ინადროუტ ავეეირა უაყა.

„სმელ ითახგუ აჲ სჰიაშოტ აბრა,
ჰარგდგ ჰტიამგზტ ჰშაჰქუა ეიქურში,
ჰკოლხოზ იაზჰაიტ, იაცლუეიტ უბრი
ძგნგდგ-ფხგნგდგ უა ინეიბეიფშო.“

ჰაციგმიაშო აუს აიუეიტ,
ჰჩაი ყაიმათუჰ უი დგრჩხოუოიტ,
ესგმშო-აიირა უი იაზჰაუეიტ,
მილლიონერს ჰია უს ჰრგუხაძიოიტ.

დეკ მგრწგეუა ჰავნქუა არლაშობა,
უი აფემცა-ელექტრონ,
ჰაუს-უში იახციეიალაპ,
ოცირაანძაგგე ურთ ჰდგრჩხუონ.

ამგხმქუა რაკუზარ, იაარლასნგ
იააცეგრწგშოტ ჰავნქუა რქვგ,
უბართ კრანლა იშხადგხმგ,
უბრა იყალაშოტ ჰნაჰაქვგ.

უაეი თაგალან ჰა ჰჯაბაა
იაჰხანარშოთიტ უი ჰჩრავრა,
ჰახმაქვტულუუაზ ჰარა უთაა,
ინხააგალაფიტ უა ხგნჯაეია.

ხულფაზგლა ჰახეაარაქუა
რახუ-გუარლამთაზ უა უნთაფშოგრ,
იზხარგზხარუა ალააწრაქუა,
რანცია ირეიდშოუპ ურხეფშოგრ.

არახუ ჰეგროთახმ ნაყ აღიახმგ
უნარგლაფშოგრ არახუ უბრა
ცეგზააიტ, ეეგზაატ უნრა ზეგგე,
იჰიუეიტ, იჩოიტ, იბვკუა.

ჰკოლხოზ იაზჰაიტ, ფხდაყა იცოიტ,
სა იზგსჰიარი იეიდგროუეიტ შიარგდგ,
ხარაძაგგე უი ამბახუ რჰიოიტ,
ირელით კოლხოზს იფხდაძანგ.

უაეიშთა აბრაყა უს სგუ იაძბიტ,
გუკ-ფსგკ ალა ისჰიარაზგ,
აბრა ეიქუშიაზ ჰკუნნი ფჰფეზბეი,
რგუხუ ააშთგზ იააეირაზგ.⁴

ინეიქულგზნგ, ინაზგურღანგ,
ზეგდ ნაგგლუეიტ იონგჰიარაზგ;
„ინგჰიანააიტ ავგჯაგგე,
ჰაითეინახააიტ ურთ რჩარაზგ!“

აქედნ იზე ღუკ ეგდამამ,
 ახა აძღაბ ცაგდა ღღუხაშიეიტ.
 უბრი მცუპ ჰაი იზღარჰიო ეგდრემამ.
 ნას უი აძღაბ ნაყ დნასკეიტ.

ურთ რაბაცა, ურთ რანაცა,
 აწიციქუა რკუბ, აჯ რკუაფხოიტ,
 ინეინგრუდან უა რაწიციქუა,
 ათაჰმადცა უბრა იკუაშხოიტ.

ჩაროუპ, ხუმაროუპ სმელ ივნაქუგ,
 უს იამჰანგ უაყა ირბეიტ,
 უბრაყა უბას იშჰაქუგზ,
 აშჰარაგდუ უბრა ირგხმეიტ.

უა თავალან აკოლხოზ აქუგ,
 აუს რუეიტ გურღაარალა,
 ზეგდ უაყა ითიუბ აცა-ავნგ,
 უბრი ირნათაზ აალგუ ალა:
 უა იზგრაათესაზ ზშაპგ — ზნაპგ,
 უი დშჰარგურღო იღგრუეიტ ზაა,
 ჯაბაალა იკაზთიან აფხმგ,
 აკვ აცენხურას ინათოიტ ვაა;
 ზგლახმ ეიქუ ღღუბომ აძიგდგ,
 უბას ილახქუგხეუპ უაყა აუა.
 უაყა იგურღო აშია რჰიოიტ,
 აიაირატე აშიაგდ იარა უბას,
 იშჰიაიზ ატეგდგ უაყა ირჰიოიტ,
 რგხმდ ნალაწო უა ხმდ ზგაზ;
 ეელარქუაგდგ უბრაყა ურთ,
 ჰტიგლა ეიქუზგრხაზ, ჰალა იიაიზ,
 ხმდ ღუ რგმან უბართ აუა,
 ჰა ჰზე აქუუეაცა, აბჯარ ზკგზ,
 ზგაჰა აუს აზგრუან უა
 ზკალამ, ზნაპგ, უა იზგრაათესაზ,
 იმტეაძაკუა ჰარ ირგცხრაან,

აიპარაძაქ, უბას ზენდაქ,
 აუშა აპიაშა ურთ იღზგრწაზ,
 ჰყოყხდ დუ ქილარ რათხდაველ,
 ახმდი აფშოვი უბრი იხე.

III

ადებუტატ

აძენ გუთა შა აბრი იანუარ,
 უი აღჯრრა მეცხუ იცეგდაუპ,
 უბასყან ჯარგდვ ასე უმბარ,
 ამრა ცაპიცაპი, აშოოურა ზმოუ,
 აწლაქუა ცაპინე იშოგლოუ უმბარ,
 იარბან აამთოუ აღჯრრა ცეგდაუპ...

„აფხენ იაარგვ, აძენ ინეხ!“
 ქეგტინატი აახეს აბასქუა რჰოიტი,
 უი წაბერგეუპ, ჰიარა ათახემ,
 ახა აძენგდ იამოუპ ჰია რჰოიტი,
 იუტეგ რაცია, ნას აფხენ ნეხტი...
 აბრი ზხემდრუაზ იაკუნმა სმელ?
 ნაი პლანტაკიანხ დცეიტი უბრი უანხ.
 უა აუს იუეიტი დშოამცვლახ ეიფშო...
 უი ინხეირფშოტი ზეგდ იარა იახხ.
 ფასატიქუა, უაჟი ქოგე ინეიხ,
 აკრეურახე ნაჰაიკ ზთახხამ,
 იუაგვშეი, იუს-უშეი იახუან რგუ,
 ბზია დგრბოიტი უი რგფს ეიფშო.

ხუ შოქუსა აიბაშრა უა იარწიგზ,
 უბრი აფხდაგდ ეილყდა ეილლუქიგზ,
 აუსურახე ააშარაკ ზლამგზ,

ზეგა ნეიხზაფშოიტ უი უბრაყა:
 ინარეილხაიტი იბრიგადა,
 ინალაგაიტი აქეთან უა,
 იქოაქოგე იმძაკუა უი ირჩხუარა.
 ახე ათანე იუს-ურალა
 ძეგრეგა ნალაგაეიტი უაეი უბრაყა,
 უი ინეიქოფეშოხე უბრა აკოგურა...
 ინარნერწეიტი აგაზეთქუა,
 ინეიხცაეიანე რეჩხუაფხაძლა
 უაყა იანუპ იპატრეოგე,
 ირფეშაძაძანე, ინეიწეხნე.

აიხარაქუარქო ხნეხნლაგე
 ახერჩხუარა სმელ დნალაგაეიტი:
 „სა სბრიგადა ირეილიუმ ზეგე!“
 ზნახ კოგრემოიტი. აკე იარეძაეიტი,
 ნას იხეგმჩახ უბრი ზაპახ:
 „იხმანოუხეი აბრი ეფეო ჩხუარა,
 იაჰმაპაცხტი უა უახეტი აბას?“
 უბრაყა იტახ თემერ დოხიწაიტი,
 ზნახ იმპიარ ითახენ, ახა
 იანდილრცალა აგგერთეგე უბრაყა,
 ინარეიჰეიტი უბრი ზმანახ.
 „ჰა ინჰაცლაბერ უა ბრიგადაე,
 ნას ჰნეიცლაბენე ეიჰა ჰლახქოხე,
 იმანშიალანე აუს აურ,
 ჰაუსეშაქუა ნაიდერკელარ,
 უი ჰა იანჰაილახა უსურახე,
 უბრი იაუშოტ რეჩხუაფხაძედი დუ
 ჰარა იჰაილახე ხარაძა.
 ზხე ზერააფსო ჰარა ჰაიჰა,
 მაკა იციგოგამ ციერწერ ბუა,
 ისთახენ სარა გუკ-ფსეკალა.
 წარა ზმამეგე ავხე დეშოტოოუ,
 იარა ილშოთ აუსურალა,
 ირჰარ ყალოიტი უი ახედი დუ.“

იალგრყმანე უაფი აბრაყა,
 რგურჩანამქუა ვიამე ქოვკე რაჭაიტ.
 აფოშთაქვუ აძიე უბრაყა,
 ვაზეთქ დაფხაონ იბლარყუქუა:
 ვენტიე დაფხეიტ, უა დეითაფხეიტ,
 აბა უეზგე იბლა ავურა იგომ,
 დზენწაამაგე აიგუა აძიე იბომ.
 დეითანაფხეიტ იგაზეთ ნეშთეხ,
 ინაირგაფეიტ იმეჯ რლულუანე:
 „ჰაბრიგადირ, ჰარა ჰა-სმელ!
 ჰარა ჰა-სმელ, ჰაბრიგადირ!
 დოჟავდუხაზაბ აძეგრაწა!
 ჰტიელა დუქმა იხამ ნადეკლა,
 ფხა იდგრგელო აუაა ლულუაქუა,
 დრგლარფხამეიტ უბრეგე აძიეჰა.
 იდრნეჰალოიტ ლეფხა ბზია,
 ნაყა ხარატი მოსკვა ინათაზ,
 აძეგრაწარა სმელ იათიახაზ,
 ზტიელა, ზეჟილარ რზე იხეზგაზ
 აჯაბაიი აუს დუქუეი,
 ეილარე ირხაშოთომი იანაქუხაალაკე,
 უბას სმელგე იტიელაზ იიბაზ
 აჯაბაიი, აიბაშრაქვუ იხე ამეიგძარა
 ჰათერ დულა მოსკვა იხხაფუშტ.

*

ნას იალწხეი შიჰიეიშ აბრი ეფუშ-აუს?
 იაიდიხალტ აჟილარ რაცხა,
 აქოთაქუეი ქილაქაქუეი რახატი,
 სმელ დრეიგურღამხ, ურთ დგრფელუეიტ,
 იარა დგრნეჰაიტ, იდრნეჰაალფეიტ,
 აიჰაბგრა უი იათიარშაზ,
 ახამი-აფუშეი ნას რჩხხუაფხამი.
 სმელ ურთ ზეგე დგრზგძგრუან,
 ჯშარა დულა იდგიკლუან,
 იარა ირჩხხუაგა ურთ რაფეაქუა.
 ნას აბრაყა ვბაყა ეილა
 სმელ ირეიჰიეიტ იხეიგაზ აკე.

„ისგლშვახეი სარა მცხუქაჲ?
წაუჲ, უბას ყალონ ზნეზნლაგჲ
უს ზუბა-ზუბალა ერაზნაკჲ
იჯაგო ლეზქუა, აცერშიაგქუა,
ხე-მშაოთაი, ხდაპირა ზნეზნლაგჲ,
აქრონტ აქუჲ ჰა იანპაელოზ,
ისგდგრწალონ: ურთ უნარფელ!
უცა იაინკელ, ბზალა იუმეშთენ!“
ამრა ჰტეღლა ახაჩარაზჲ,
ჰალა შთახეყა იკაცარაზჲ,
სხე სეიგძონმა! უაჯაყ ითოუ
ამქუა ეიფშანჲ ამცაბზ ნარხეიტი;
ინეიშთაგელა აკაკალა,
ინეილაპიტი უბართ უბრა,
ალჯა რხელბბუა, რგჰჲგ ბაათსხა.
უბას სარა ისგლშაეიტი უაყა.
ინაშეწ სეგურა, იგელოუ ამრა,
ამრი ეიფშა შიაქუშარ აბართ შიარა,
შხეხაჩარაზჲ, შიტეღლა აგუნლრაზჲ,
შიალა დეცა ნაყ იქუხრაზჲ,
იშეგდგრწაზ ნაშეგძარაზჲ,
იშეგლშეგრწონ ინეიპანგჲ.

აქეთა ზეგჲგ ამი დნეზნაკუა,
ხაწეი თჰიესი ამი დაგემქუა,
უი დგრწაპიტი, დეითარწაპიტი.
ჩარა რგმოუბ, გურღარა დუჲ
ნას იაარლასნჲ დუჲ შგრწეჲ,
სმელ დდექურწეიტი უახჲ მოსკეაყა,
აიპანგრა იშთიარჰაბ ალა.
დუჲ დნეზნაკუა უახტეი დაახენჰინ,
ჩაი ბლჲგ ახეჭაგრაზუაზ უბრა დგგლან,
აუს შაგიუც უბას უი იუან,
იცგრცგრაჲ იგუ იკედენ,
ჰათგრ დუ ზქუ მოსკეა ინათაზ.

ალხრაქუა ყალოტი ჰაი რპიეიტი,
უბას რპიეიეთეი კგრგჲგ ააწეიტი.
დეპეტატცია იამითოუბ რალხრა

ინარგლავტ ზეგდ უბრაყა.
 აშხიი შშოფნი ურთ რგბტარა
 აძიგდგ დეყამ იხმაჰაზჰია,
 აბრაყა აქეთან ირგემოუმ აყია,
 იათსოუ აძიგ ბზია ირდღრუა,
 აბრი აუს-აზ დალღრხრაზგ

აუაა რაცია რეიხარაქჷგ,
 რქტთა აგუთანგ უაყა ახუაქჷგ,
 უბრა დნაგელტ ათაჰმიდა,
 იოურა ნაძა დეიხაჰაჰა,
 უა ირფხაძოზ კრგზდღრუაჰია,
 უბრა თემერ ყია ბზია ზქჷაზ,
 უი უბრაყა აყია რგმზნგ:
 „დადრაა! აბრა ჰარა იჰადუმ
 იათსოუ აძიგ იხდჷ ჰჰარაზგ,
 ასოყეტ ახდ ჰა დჰაშორაზგ.
 სარა სბგბშჷძა აბრა სგგლოუმ,
 სგზხაანუ უი რაციაძოუმ,
 სარა აყიგტჷძა დიარა სღარგნ,
 იასხაშვილოზ აღდგტყია ირგონ.
 ჰა ჰოუა დუქუა სგზხაფშჷძომგზტ,
 უსკ აზგჰანგდ ისგზწაძომგზტ.
 უაყი უს იყამ ფასა ეიფშონგ
 ხაწაგდ ფჰაგსგდგ ინეიბეიფშონგ.
 აუს აზგდგ ჰა იჰაზწააუეიტ,
 ქუნაგალაგდგ უი ნაჰაგძოიტ;
 ანხარაზგდგ უაყი სეიწაბამ,
 ისგზგგლოუმ ავნგ ბზია,
 ავნგ მათიაზგდ სეყამ საშაშოუა:
 უსმოუ... უბრი... არადიო...
 უბრგგდ ავნგ სა ისგზგგლოუმ.
 შია იმითაზგზარ სა სგუ იანაგო,
 დალღშის დეპუტატს აუაგვეილყდა,
 ახაწა ჯბარა, ახაწა დუღუა,
 სტალინ იზგ ზხგ იამეიგძო,
 აიბაშრაან ხიდდუ ზგრჰაზ,

უაყი აბრაყა ივეზცია დჯარშო,
 აუსურაზე რაფხა იველოუ,
 იუავეშა, უი იყაზშა,
 ეიცეფიდერუა უი უავუპ,
 ჰა ჰჷგრხაწა უბრი სმელ,
 დეპუტატს ჰია აბრა იხედ სჷოიიტ...“

აქილარ აბრა ზეგდ ნეიკუჷაქნე,
 ზეგდ ირთახეზ უი აკაქუნე,
 იდუქდახაიტ აბრა რგბეც,
 აწეზუა ფწიადომ რნაპე ეინყდაბეც,
 აძაძაილი ინაგვლანე,
 ურთ გუანგლა ინეიკლაბნე,
 ირჷოიიტ უბრა აქია ფშოქაქუა,
 სმელ დეპუტატს დშოალგრხრაიტე,..
 უი ჰჷგრხაწა უბრი სმელ,
 დგრზეგრჷუეიტ უა ირჷაქუო.
 გულა ფსგლა უი ჯშა რგთო,
 აკქე აქია იჷოიიტ უა ირკაქუნე:
 „იუალ დუნე სხაზე იზბოიტ,
 ეგაზეჷალომ უი სნავსრაზე;
 სტალინ იშოიჷო სკალარაზე,
 უბასგდ ჰპარტია იშოსნარბო ეიფშა
 ჰაქილარ ზეგდ ურთ რგუ იფნაყო,
 იზეჷალადომ უბრი ეილაზგარკ,
 ისეღერწო ნასეგდალაპ,
 იზეჷალაშამ უი საციიაშარკ.
 აიბაშრაქუე ხედე ზლაზ ზუანარ,
 ეიჷაუ ალა აბრაადე სნეჷუაპ.
 უბრი აზე აგურა შისერგოიტ,
 შიადხა სეგლა აბრაყა სქუოიტ!“

*

მჩეშეაქ აჩუნე, მშოგბზიაკ აზე,
 აქეთსოვეტ აფხა ადიაქუე
 აშოკოლ კქუნცია აციგლაშარაზ,
 იჩოიიტ, იხუმარუეიტ რნაპე ეიბარკნე.

აფილარ რაციონუმ უაფი აბრაყა,
ააიგუატი ხარატი ეიზეიტ აბრა,
აშაიჭ დგელოუმ კოლხოზ ეიპაბ
ივნეიგალოიტ აბეგ თარაზ.

ურთ უახე ინეიუეიტ ეიშთავგელა
ეილაპაილაილაი ილახჭუხეძა.
რგუ იანანგო, რგუ ითოუ წაბერგ,
აბრაყა ირაპოიტ ზეგდე ირაპარტი.

ინგპაი დეუუმ ეხეა ურთ რზე,
ეიბამბაცეხ ეიგუცხუცაინგ,
ახარარა იაბზოურანგ
ეხეა ეიქუშეიტი აბრა ზეგდე.

აშხაი ახუჭუეი რახეტი ილმბაიაცეხ,
აბრა იყოუმ უბართ ეხეა,
ალხრაქუა ირგმშანგზოუმ
იმაანწასძეიტი ავნე აძეგდე.

ჩავუი მკედი უა რჩივილარპიონ,
ირეილანგ ირგმაზ უა ირშიწანგ;
დსამარყულუა სმელ დგრხეჩონ:
„შეგსმრგუამწი საბი, სანი!“

უახე სმელ ასასცია ითოუმ,
აბეგ-თარა იახეცკაკუეიტი,
იშალგალაკე სმელრაახე ინეიშუტი,
ურთ უბრაყა ინეიციაეიშუტი.

უბრი ამშუ გურღახუ აბარ იხულოიტი,
ალაშეარა ადგდელ ინეჭუტიოიტი;
ამცა ეიქუმ სმელ ივნაჭუგ,
ითაპმადცია უა რგჩადგრტხოიტი.

სმელ დენდელწიტი; აბრა დიბეიტი
დგუჭუგწაილაუაზ უბრი ხიეურ.
იშურაიხეახე ეფშუ აბრა ეიქუშეიტი,
უი დაიიგაზაპ უბრა ძეკურ.

„ბზილა ბაბეიტ!“ „ბზია უბაიტი!“
 „უაჲ იბგმზოი იზუზ აბრა?
 სა სგრჩხუარა ურთ აყუმწმეიტ.
 ნას სგრფგრწენ სააიტი აბრახდ.“

აიაშაა ბასპოიტი სგუ ფეიარჰაა სშოიტი,
 იაყუმწმეიტა იშგრჰააიცი ირპოიტი;
 უაჲმთა იაყუმწგრ ცეგაადა იზბაძომ,
 ახა ირასპიარ რგუ ნხარ ჰაა სშოიტი.“

„ურთ რგუ იალსუა სა ისგზდგრამ,
 ახა იუასპოიტი სა საძიგენე.
 უბრი ხაწა. უბრი დგრნე.
 იზჯალაშჰამ უა უგუ ფგრეიარცი.“

აიბაშრა დუ უარა უალწიტი,
 უგუ შიეიბგაზ ულულუანგ,
 ნას ართ როუმა უგუ ფგზეიო,
 აჲა ხაალა უა ურჩხუანგ?

ართ აჲეაქუა სარა სეგას.
 იუმხაპიიტი უარა აბრა,
 გუკაეგა ეაა აყუმ სა ისოუჰაიშა,
 სგუ ეაზწაშა აჲ საპა უარა!“

იბგ ნაირყუნ, ცქაა დნალქჰაფწენ,
 „უბართ აძიგდგ სა სიციშაძომ,
 ინაპგ ლზგ ინგქუიშენ,
 „სარა სზეციშო ბარა აძიე ბოუპ!“

იჰან დააირგუბზელტი ლარა,
 ილნაალოზ აჲა ხაალი,
 მგცხუ იჯალშეიტი უბრი იაჲა.
 „ბა სბგციშოიტი“ ჰაა ილჰეიპაზ აბრა.

იაჰამბაზგ აზგ ეგაჰაზპომ,
 დგუდიკელტი ჰაა რპოიტი ჯოუკგ,
 ინეიბარგუროღან, რნაპგ ნეიმგზ
 იყეიტი ინეიფგრწენ ხაზ-ხაზგ.

დციოტ ლეკნჯა უი დფერფერუა, ერკონსული
 სმელ უა დგელოუბ უი დგლზფმუუა ინკლირთაქა
 ხიკურ უაეიგგა დზგმცაც ხარა;
 სმელ დნასკვაიგარ ლთახხუეიტ ლარა.

უბრი ეიფუთ ზზემდრუა იაკუძამ სმელ,
 დენათრესენ უა დგნლზხაძეიტ
 ლნაპგ დაანკელ ლკვზ დიგუეიტ,
 ნას უბრახატიი უი დაახენპიეიტ.

უბრი აუხა ლარა დშუკეიაზ
 ჰა იპახდგრამ, უახა ჰამცეიტ;
 აბრაცა სმელ იხელფა აწეს თოუბ,
 უი დგმაეგგაეუა ამაწ იუეიტ.

გურღმარალა, ნას ჩნარალა,
 ფპიეს დშაიიგაშუა უი ატიე რპიოიტ.
 აჩარაქსე ურთ შუეიზაშუა,
 იშუელასხაშუა უაყა ირპიოიტ.

*

ჩაგუი მკედი აუა ინერწეიტ,
 რკკუნ სმელ ფპიეს დაიიგარაზე,
 აქსპარაგდგ უაყა იფერწეიტ,
 იაარკვაქსენ, ილასხარაზე.

დგხიანგ დტიოუბ უი იაიიგაშუა,
 ხიკურ ბზიანუ ხუ-შუქუსა იხფშუზ,
 უაეირაანძაგდგ დაიიგუეიტ ბაშუა.
 იარგდგ დაახხუეიტ უი დშუგლზფშუზ.

გგ-მჩგბეა წიტ... ფპიეს დიზაარგუეიტ.
 ჩაროუბ, ხუმაროუბ... უბართქუა ირგლგუეიტ,
 მოსკეყა დცაშუტ, უბრახა იუხეიტ;
 ასოვეტ ახა, სოვეტ დუ ახა.

უს იათახხუეიტ აბრაცა აუს.
 დეპუტატმი დემცარ ყამლუეიტ;
 უი დნგზკგლოზ, იაიირლასიტ.
 იფპიეს დიმი ამვა დნგქულუეიტ.

ურთ ნასკდარგოიტ აუა რაცია,
რქელა-რგულა, ნას რგუაცია;
პეროპლან აბრა ინაფრიტ,
აგილარ ეიზაზგა აბრა ინეიპიტ.

ნაყ აეივანახე ინხალაძეიტ;
ხიურ ილბაზ ცქია ილხელმერგვეტ;
ლაკუე ფხვხუ უი ილციელაგვეიტ,
უი ლაბჭაბოუპ, უახე დნიასიტ.

აშხა-არხა ზეგე უახეტი ილბოიტ,
აბართქუა ზეგეგ სოიოუპ ლა ლხე.
ზნგზნლაგე ვენქუაკგეგ ლბოიტ,
პტიელა დგუ აუპ აბრი ზეგეგ.

გუეიწებრალი აბრაყა ანხარა,
ეილიუ იარბან გუაზპარა?
ილბაზ ზეგეგ ნეიხარგელა,
აბრა ილგლშოომ უი აპარა.

IV

უაიი ხასრა, აბრახე, ჰა ჰახე

უაიი ხასრა აბრახე ჰა ჰახე,
უარა უზეჰიან ჰავენ აში არტუპ!
უაიი ხასრა აბრახე ჰა ჰახე
ჰაუფელარცე ჰარა ჰახხოიუპ!

ჰა ჰქეთახე უაიი შეემთანკ ზნგ,
ჰაუსუშა ჰბარცე ზთანგუ!
უაიი აბრახე ხელუაზგე ზნგ,
ჰახუჰარ-ჩიარა ჰაჰარცე ზთანგუ!

ჰკოლხოზ აქუე აუა რაცეიუპ,
აპისა ახაცია, ათაჰმადცია,
ზეგე აბრაყა ინეიბეიფუშ კრუციოუპ,
დასგუ ილშარა ზეიფუშოოუ ალა.

ამრა ლაყუნე იანთაშიალაკე,
ამცა ნეიტუნა ინახატოიტი,
ათაჰმადცია, ახთა იანაქლაკე,
აჟებე კოვკტუაგე უაყა ირპიალოიტი.

სმელ აბრაყა სამარყულლა,
ირჩოიტი ივგეცია; იარა უბასწიყდა,
ურთ ირეიჰოიტი აჟებე კოვკტუა,
იარა იარპო აგაზეტქუა.

აბართ ირეიჰოიტი რრა დანგყან,
უხდტი დანააუახ იიბან, იაჰან,
უბართქუა რაცოოუბ, რწანხუტია ფწიადომ;
ადგრჯანხნე ნაგზლარკშა,
უბრჯგე აბრა უი იხაშთომ.

უბრი მპაეკუა უბრა ინიტომ.
სამარყულლუეი, ნას აშიალუეი,
აიკლაბრატეი რაციაკ იალა,
ჩჩაროუბ, ხუმაროუბ, აბართქუა რგლა,
ავნე დგრთიუეიტი ვურღაჩალა.

სმელთი ხიყური ინეიდგელტ უბრა,
ინეიმდა-აიიმდო ახდგრტირაქუა,
ინალავაიტი უაყა აშიალა...
ხაწაკ იშთახე უი დგგლომა?
აჟეახაალუეი, ნას აშიალუეი
ათაჰმადციაგე უა ილხაშთუანმა?..
ნაბ ნადგრჯეიტი ახდმიბარტირა,
რკვცია რხეფუშეიტი ირიაირჯდამპია.

ს მ ე ლ

(აშინე იხოიტი)

„ხუქუკ მგეხუ ბა ბეჩხუაციოიტი,
ბაჟია ბროუმიტი, რაციაკ მპადმოიტი,
ათაჰმადცია ბრაცლაბუამა?
ავურა რგახეიტი რეიჰა შობგელშო,
ბარჯგე იხეშთოი ეგდშობარგმპო!“

ხ ი კ უ რ
(ახამურ არაბი)

„სარა სფუშიმა ანაპე იციაგზაიტ
უბრაყა ქააცყ, ინახარეიტეიტ
აღგგელ ვარა, ნას აარვარა,
ამგგე ანიმბა იზხარეიტორა“...

ს მ ე ლ

„უი ყაიმათუბ სა სზე იბპიახ,
აბრა იბასპიო ათაყ საბპიარ,
პიარა ათახემ, სარა იბჯესშამ.
უბრი მცგზარ იშვემცუ ჰაბპიამ:

აჩგვ ბნაქუტია.
რათხდა ბზააუიმ;
აბნახდ ბცანგ, აჯღუ ბზფუცომ;

პშიარაცანგ,
ამში დუ ბგზშუამ; ახაპი ნეიზვა,
აბაა მზგრგელომ!
ნას იპიეიშ ბარა აბრაყა,
იბელშეაშეა ბარა ლულუალა,
იბასპიახ რახეტე რუაკვ აბრაყა,
ზგურა აიგაშეა ეიმაკრადა“.

ხ ი კ უ რ
(აშინან)

„უარეი სარეი ბაშეა ჰაისოიტ,
წაუბ, სარა აბაა სეზგრგელომ,
აბრა უარა აწაბერგ უპოიტ,
ახა ჰამხეი ჰბაჰეი რჯუნგ
სარა აძიგ იშთახხ სგელომ.
ჰარა აღიყუნგ აუს ეიცააუეიტ,
უაწიგგე უბრა მნეივაგელაშტ
ნას უი ზაა დღგრ აეია ზმოუყუა!“

სმელ

„საქუთუბაპათუპ იბპიაზ ბარა,
ახა იბასპიოიტ უს ვბაყა ჟია:
უა ჰყამლარი უაწიგა უა შეედა,
ნას უა ჰარბაპ ჰიიპა კრგზუა,
უა ჰა ჰვგზცია, უაყა აუსზოუა!“

შეკლა ივოიტ ამიაპიაბეგ.
ავურგლულუაგა ახაცია რგბეგ.

ახუ ინახეფეშ ამრა აბრაყა,
რქთაარხაიტ ამგრხუაგქუა,
იკუეიკუიუა, ეილგუჯაიუა,
ჰასკგზ იეუთიას უბრა ამაძა,
ხი-რაზნიწას ინგყანაწეიტ

იუარკალაფეიუა, უქთახგ იუქთაფხაუა.
ამბარ-ამბარ იარგგე ააცვირწეშოტ,
ამგრხუაგქუა ინრგშთავგლა,
იკაპიცაპიუა, ილგაზლგაზუა.

აათგზ წარქუა ამია ზჰაექუონ
რგბეგ მაქძოლუპ იუაჰაძომ.
რგშიაპიარა ურთ ხაყუწხეი?
იყარწოხეი, უბართ ზქთგუხეი?

უბართ ზეგგე ამალა იტამმ,
აათგეი ფგზხეი რხგ ინარხუანგ,
რცენეი რბალი ინეიცხრაანგ,
რგთრა ყარწოიტ, უბრა ინტიალოიტ,
არცნაქუა უა რტაყია ხგრხაფეიტ,
რგმწ ნეილაწა უბართ ღგრაწოიტ,
ინეიბარფგრუა უბართ რააძოიტ...

აუსურახგ აუა ცცაკაფეიტ,
იკოიტ უბრაზგ აღიაზგ,
ინალაგოიტ რნაპგ ეიბარკგ
რუშმთა ბზიახუ ამბქუა რქგ.

ამშხ ბზიქუა, აწგზ თენქუა,
 აფხენ ღუბარა-აკოლხოზ ახოუპ;
 აუს აზგზუა აუაა ლეკუა,
 ნაპყზალა იახაგლოუპ.

ამრა ცაპიციპი აწყა აბრა,
 აუს რგუქუოიტ ნაპგრაცა,
 უახეტე იზგნაიუეიტ ურთ ხულუაზგ.
 ნას ინეილატიოიტ ურთ რგვქუა რქიგ,
 უახეტე იუაპაუეიტ აშაპაბჟგ,
 ასამარყულ ნას აჩნაბჟგ.

შეირა აუს ყიუეიტ
 მააშარაღა;
 შეირა აშეა შიპიოიტ
 გუახუარაღა,
 ნას შეა შიოუმე
 სარა ისმგრჩახუო?
 ნას სასოუმე
 ბზია შეზგმბო?
 ასასცა რზგ შეირა
 შეირაზგუპ,
 შეა შეჩეი-ჯგკა
 შეგსტოლ იქუპ,
 იაიიუა რზგპიან
 იხიანგ;
 ნას შეა შიოუმე
 სარა ისმგრჩახუო?
 ნას სა სოუმე
 ბზია შეზგმბო!
 ყეაფყაჟ ნაზლამ
 აყეაჟ შიპაიძომ,
 სამგრყულღა
 აყეაბჟგ შიპაიძომ,
 შეხეშეიჟგ იაპიო
 გურღმა სახლოუპ,
 ნას სასოუმე
 შეა შეზგმგრჩახუო?
 ნას სა სოუმე
 ბზია შეზგმბო?

აწოაურა ციგდა ზეგა ნარხერვან,
იააყალღეიტ თავალარა,
რჯაბააქუა ნეიზაქ ირგლშოან,
ინარგლაგაიტ რთავალარა
ავაი აშხაი ართ რგბეარა,
მზგი ბაჰეილა აიაწიარა,
ითმიტ უაალა ხაწეი თჷვესლა,
ითარგალოიტ უარდგნთივლა...

ითავგლოუბ უაყა ამხერთა.
სმელ ურთ დროგლოუბ ინაპე ეილჷია,
ანდვეიფე ჯგქურეი უა იჭოაცოგრჷია,
ირშინგ ინკაფსო, ჯარა ეიზაკუა.

წხებკონგნდა აუარდგნქუა
ეიშთავგლა ურთ აქოქაჷია,
რჯაბაა ზდგრწოან რგმხქუა რახდტა
ითინგ ინეიუეიტ რცაქუა რახდ.

ავაი აშხაი ართ რგბეარა,
აძი სიაფსეიტ ჷია დამოშოუა უბადომ.
აუს ახდგრუა შიაჷიარადა
ილახდ ეიქუნგ აძი დგუბადომ.

აჩოავრიზე აშიაჷიარა

აშხა ინარკნე ამშოენ აყენდა,
ადიქუა ხებუბ შიგრ ბზიახულა,
უი იათეფდოუბ ჩოავრა კგრძა,
აკ ნკაურშიგრ იჭოიოიტ ვიუხულა...
უარა აკრეუუეიტ უარა უხაზგ,
უარა აკრეუუეიტ ეილარ რზგ.

ანხავ იზგ ახუთა ბზია,
ანხავ იზგ ნასგფ ბზია!

აჯგქურეი აქუზარ, ზენდა იხდვეიფდოუბ
აჩაი აბლდგ—იყაიშათდოუბ,
ათათგნ აქუზარ იზამანადოუბ,

უბართ ზეგდგ იგუყაწაგოუპ,
უბართ ააზრგებზ ღეჭგონაწოუპ.

აუსურაან თუნჩ უტომგზტ,
უნეიაიიუა ქააჭ უუძომგზტ,
აუს უუან ხვკ რფუთია აწკეს.
სუნტია ინეილმტიუა უი წგფხაწკეს,
უბრი აზგ აუპ უარა ურჩახუარა
იზღგრჟუკლო უი აპიარა.

სმელ იგუ ლულუოუპ, იუსქუა ბზიაუპ,
იანეილაშიშილაკა დააუეიტ ივნე;
აბრა ზეგდგ ამცა იახატოუპ,
იშოჯეიბაც ეიფშო, ანხავ ივნე.

„სარა ისემჰიონ აფხუნ აბრა,
ინაპარბამ ჰხვ აჯაბაა,
უბრი ჰციეძდომ ბაშოა პარა,
უი იაპნარბოიტ პარა აბზაბაა!“

ბიკურგდ უბას დააჩხუაშოა:
„ჰა პბრიგადა ზეილდა აყამ აუპ,
აბრი ეიფშო ჩაავრა იაპმოუბაცშოა,
სგუ ისნათოიტ, უბას სგუაუპ.“

უნეცგფხადა ამცა რჩეიქუპ,
უნეცგფხადა აციაყიამე გოიტ,
აქატე-აყეიტე ასტოლ ირჩექუპ,
ამი დააირგუშო პია ურთ იზგფშოუოიტ.

იარბან უარა იულემშოო
უკოლხოზ აჟგ უზგზგუაყზ?
იარბან ნაბგუ იუმეკბრააუა
უნაპგ ზლაკგუ უი აუსაზ?

ჟეიტე უზგრგუაყუაზ უსქუა უბაშოთიტ,
ურთ აახუნჰინე იუფგლაშოამ,
ურთ ნაუხეფგაიტ, ინკაუეიტ,
უი ეფშო გუაყრა უაპა იუბაშოამ.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

იშაახულალაკე მცა ლაშარეი,
ეჟანგტი იაწია აკაქქარეი,
ეიკლანტი უჭიან იანდგრლაშო.
კეგმა დდგრბუკუეიტ ირგხუაფშო.
... თაგალარაან აკოლხოხქუა,
ნას უბრაყი აქეთაქუა,
კეგმადა იფშობახოიტ ჩხავრა თეხლა,
ურთ მახუქთალა ირგლშოან ალა.

თაგალარა გურდმარალა,
იაჭაიკიჭა პარა შიპაიარალა:

აშხა ინარკნე ამშგენ აყენდა
აღიქუა ხეტუპ შიგრ ბზიახულა,
უი იათგუდოუბ ჩხავრა კგრდა,
აკ ნკაურშიგრ იქოიოიტ ეიუხულა,
უარა აკრგუეეიტ უარა უხახგ,
უარა აკრგუეეიტ ეილარა რზგ
ანხავ იზგ ახუთა ბზია,
ანხავ იზგ ნასგფ ბზია!

არღვნიანი აფხვიანი რეპერტ

I

არფეზიანი იუნტიანი აფხვიანი ლაზი

დუკ იანილომ აფსეშიალი,
ახა ისპიაროუპ ეია ხაალი:
სემეშო, სეწეზ, სელაშოარი,
სშაქარ კანტეთ სეზაირა,
სეუგემშე ყდაყდა, სელახა-ჭოაშოა,
სემრა, სემზა, სეიანში შოაშოა,
სემსერ ქააიდეშო, სეზდგრწიანშია,
სეიხეშეშია, სელა-თეაშოა,
სეხეცეგრეგალი, სლემქ კეუყაფშია,
დგრ-ეილგრეგა, ხრეგ-ხრეკ ეიაეია,
სეუკე-ფეშეშა, სელა-თეფხა,
საიიგუა ბააველ, სბერეფენ ბერსა.
ბსერეგუამწუამ ეია-რაეიალი,
ხეზ ისპიექუაზ, სეიაეიაშიალი,
სეუ ითოუ ბდგრხეიტ სელაშოარი.
ბარა იბპეაშოა, ბარა იბდგრეაიტი,
პეცეგეი-პაბზიეი ეიზაკეზაიტი;
არი გუნხარას იყაბგემწაიტი,
აკეკ აეიაგა სეგემზაიტი.

II

აფხვიანი ლეკნიანი არფეზიანი იაზი

სემეშო, სეწეზ, უაფსადეიტი;
სელაშოარი, სურჩხუაშიეიტი;
აეია უამეიგეცაკუა იუპიადეიტი,
ეგმზლუმხოუაზ აზე უაფსადეიტი,
სარა ისეილდგეკ დუმბადეიტი.

უბესშია უაჟია ურხადეიტ,
ჭარგუბზღორაკ მგცხუხადეიტ:
ას ეგდაჯარა იუპიახეიტ,
ეგდავ რგუ უჟახეიტ,
რჯეივაქუავდგ თუჟუდახეიტ.
სარგდგ უბრახდ საუფხდადეიტ.
აჟიალა მგცხუ საუორხუადეიტ,
უგუ ითან აიაშა უმპიადეიტ.
მგცხუ არჩხუარა, არჯარა იატიუპ,
აჟია მგცხუ, აჟარა იატიუპ,
სარა უბრი ეილსგრგოდეიტ,
უარა ამალა უაფსადოდეიტ.

III

არფუზბა იყნუტი აფპიუზბა ლახხ

აჟიალა სფუბყაზააპ,
სნაპი სშაპი ქუაბპიაზააპ,
სარა ამალა სგულოუაზააპ,
ხუდა აგურვა სგმაზააპ.
ბზღლა უაჟგ დგმშუაზააპ,
(აფშაჟია აკგდგ რხემდგრუაზააპ):
ბნაჟ ამალა იტატიზააპ,
ბხახუ ამალა იფშუაზააპ,
ბგუ ახაპი ეიფშო იკდაკაზააპ,
ბაჟია მგცხუ იფამფაზააპ,
ანჟია იახხ ბფავდაზააპ,
უავ დგზბგქუმგულუაზააპ.
ბგლა-ბარა სნოუაზააპ,
სარა სხეჟია ხუშეგ-ყამზააპ,
ისგქუნამგო, სბგრპოზააპ,
საამთა აანძა სგბშუაზააპ...
ბიწაფშგრუეი ხეხტი იანჟია,
მა იარა უბრი იშაჟია,
სრგკვაბშარუეი სარა შთა:
ბესკეგმგელან ბარა ხარა,
იყაბგმწან აგუ-ნხარა,
ბმაპქუა ნგე ხაყ-ხარა
ისპიაზ ბაზაი ააიგუა ბარა.

IV

აფქიჯზბა ლქუნტი არფეზბა იახა

უხაწკე სარა სცაიტი,
 იუხაშა სარა საგაიტი.
 საეია სცეჯბარახაძეტი,
 მცხუ უგუ ნსერხაძეტი:
 შარდა უგუ უასერგაძეტი.
 უაეია მცხუ ისგლსენ
 შარდა სეილანაგაძეტი,
 სარა უაჰა სწეილგმეტი:
 საეიაგდგ ხედახეტი,
 გიანგმაშორაჰ სხანგმწეტი,
 აწაბერგ სგზმერჩეტი,
 საეია საგულახეტი.
 უხაწკე სარა სცაიტი,
 უაჰა მიყუ ააუმეშთაიტი,
 საეია იაკუმ აღუმხაიტი,
 მდგრ-ეილგმეგას სუმეხდაძაიტი,
 სმაჰ შფესმაჰ უდგრუაზაიტი.

V

არფეზბა იუნტი აფქიჯზბა ლახა

აშიყუ იბკვზ სხაარგაძეტი,
 იანგბწაზგდგ ეილსერგაძეტი:
 ბეშიყუ ახანგ იბერხაიტი,
 აწეხუტიანგ იბრაშეტი.
 აგუთანშია ბეილაშეტი,
 ანციაგდგ ბიციგმწეტი,
 სარა უეზგდგ სგუაბემთეტი.
 ბაეია ისაჰაზ გუფეიაგოჰ,
 იანგბწაზგდგ ბმაჰ აჰა;
 სარგდგ უაჰა სემკეროჰ,
 აეიაგდგ უაჰა სემჰაროჰ.
 სგგუნაჰაგდგ ბემაზაიტი,
 სანგბეციემლხაზგდგ სგუაზაიტი;
 ბგუ შფემბგლუაზგდგ ზდგრუაზაიტი,

სწავებთანგმზავდგ ვუასთაზაიიტ.
 დანჯარა ბებზიაზაიიტ,
 სარა სვებციემლხაზაიიტ;
 ნასვტუ ბზია ბოულაიიტ,
 ხდვლა-ფშვალა ბნეილაიიტ,
 ამჯა ბზია ბაქუშვიაიიტ,
 ბებშვ ააბზიაზაიიტ.

VI

აფხვზზა ლუნვტი არფვზზა იაზა

შეყუ ააუმვშთვკ მჩვბევკ წუეიტ;
 უვუ შვზნაზ ეილსვრვავეიტ;
 უახვლა; სვზმვკიაძეიტ,
 აფხვზქუა სვდმვრვგლვეიტ.
 ვარაკ ალა სზვმიეიტ;
 ვაქვიანტი სნაპივ-ააპიუეიტ,
 აწვხ-ლაშვა უალზბაიუეიტ,
 ენავდ საფხვი უვგლოუ ჯვსშოიიტ;
 უსყუაწუეიტ ჰია სჯადამვზტ,
 შთა იახვზდვრ სეილავუეიტ;
 იანშვა იმვხულაძეიტ,
 იანვხულა იმშვაძეიტ.
 უდა სხუართამზააპ,
 ამალაძა სპარ-პარუაზააპ.
 შთა მავ ჰია სოუმვიაიიტ,
 უხაწკ სარა სკაიიტ,
 იუხვშვავდვ სავ სავაიიტ;
 სვუ უაპი სოუმვრვაიიტ.
 უცივგარავდვ სალანაიიტ,
 უბზირავდვ სალანუზაიიტ,
 იუზვზქქუაზ უმწიანაიიტ,
 მვშვკვ-ზნვ იუვუალამშიაიიტ,
 ციემლვს სალავაუმწიაიიტ.
 შთა ულვფხვა სვმაზაიიტ
 უვუ ამვრვარა სვლშვალაიიტ,
 უვუ აყაწაში ზდვრუაზაიიტ,
 უბრი მავარა სავკვზაიიტ,

სხვ უარა იუმაზდოიქ,
სეფსუ უნაპე იანეზაიქ,
ევაგასგდე უსემანაიქ,
ისზემდგრუხ სეუმბაიქ,
ბზილაგდე ჰაიბაბაიქ

VII

არფუზბა იუნეტი აფჰიეზბა ლახა

ანცია იუშოუპ, ბახეხუზაპ,
ბაეიქუა ხენბერჰიეზაპ,
ბხე სარა სახე იბერხაზაპ,
ბეშინეილახ იბგულდეზაპ.
შარდა მცხუ სბგრგუაყვიქ,
ცაგდა ბააფსგლა სბგრხუციქ,
ბაეია შარდა ეითაბკვიქ,
იანწანაკულახ გუაბემთეიქ.

შთა იბზიოუპ, იბგულიქ,
რგუაყუნ-შთახე ბეზენიქ,
სეიქურხარა ბაშთალაეიქ,
სეფსუ იცაზ ხენბერჰიქ,
ენდატი იჰაეია ხაირხაიქ,
შთა აქჰაიარაგდე ზდგრუანაიქ,
ჰაბზიეიბაბარა ნაგძახაიქ.
ქჰარგუბზელრა ეიყავამხაიქ,
გუეიბარგარაკ ჰაბეამლაიქ,
გუ ქედარაკ ჰხეამლაიქ,
ანცია შთაჰათეს დამაზაიქ,
ბზილაგდე ჰაიბაბაიქ.

VIII

აფჰიეზბა ლეუნეტი არფუზბა იახა

ინეშიო დგრშუამეი,
არი ეიფეშო ზსოუჰიოზეი?
იკაჰაუა ისუამეი,
უგუ ზსედააუგალოზეი?

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

უნაპაქოვ სტუდენტა,
აქია ხდახთა ზუგუაზი?
უგუ იახუარა საშთოუპეი,
ავუუნხარა ზეყაუწოზი?
იწოგსხაროუ სპიახეიტეი,
უარა არახდ იზსოუპოზი?
უგუ იახუო საშთახაიტი,
აქოპიარაგდუ ფუშაშაზაიტი,
უთახეზარგდუ იაასკმაზაიტი
შთა ბზილა ჰაიბაბაიტი.

აფსნაზ აშოა

(ავტოგრაფი)

მრალა იააძოჲ, შხალა ირფშოძოჲ,
მშოგნ ზჷფჷკურშოჲოჲ ჰარა ჰ-აფსნე,
ენაკუხაილაკე გუჷაყრა ზგემხოზ,
ჟეგტინატი აახეს უს ინიეფშონე,

ზგუთეზ ზზემჰიონ, ზეგდ ზგუთასუან,
უმჩკუადარა ინაბზოჲოჲონე,
უაჷფე იუზშოჲიტი, უარა ულაშოჲიტი,
ჟგუჷაყრაქუა ზეგდ ნაუხგანე...

აბრა უაჷფე აჷფეტი აფსნე
აგუჷაყრაქუარტი უს ზბაყა ჟია:
ტემი ვნატი ირემი ზეილაწა
რცია შოგრხგრხუაზ ფსუა ეილარა;

ქხრაავ-გუაბლგე ურთ ღრგზთადაზ,
ზეგდ ნაგელშეიტი ნაყდა ხარა.
აიწიწიავცია რაქვადან,
ჯაქილარ დგრმოჲუტი დგელავ-თენხა.

ურთ რგუჷაყრაქუა, ურთ რნგრწიაშა,
სარა ისგზჰიომ ურთქუა ბეჷაქგდგ,
უი აფსუაქ დგმწიგუჷაქუა,
ლალგრძედა იხვუამ უეზგდგ.

ახა აბრაყა ფუთეკ სა ისგზჰიარ,
ურთ ზეჷლშეიანოჲო ზეჷმ რახგტი აკე,
აფხდავ ყახა უფიზგდგ იგუაზცაშოტი
სარა ისგემჰიან ინაგდანე.

ანკეადა ზნე აღსნე ზგრშაარც
ამიძე ღბა ღუ არგო ზახმძეზ,
არპიცია ნთარტია აღსნე ღმძეგწტ
ალაქუ უავგ იასონ ზახმძეზ,

აბრი იშთახე უიხანტიაა
აბართქუა ზბაზ, იხაპაქუახ,
ამვა იააქულსეიტ რჩხუხეიბარკნე,
ინჯქურგარცე ურთ ირციენხაზ...

ხაქუანე, ფყარაე პაპზე იყამეზტ,
წარა აქუზარ, ჰა იპამამეზტ,
იაიიუა-იწეიუა ჰია ჰაიუქენ,
ანხაცია რზე ბზიარა ყამეზტ;

ჰაპცია რზეჰია აღს შთააუა,
ჰა ჰაუტექუა ჰა პრგხმძომეზტ;
იანაარგუაფხო ჰა ჰაიჩღერჩონ,
ჰაჰზე გუაბლვე ღყაძამეზტ.

აბართქუა ზბაზ აფაშაცია,
„უიხაბაილა“ პარეონ პარა,
ურთ აქიალა ჰარა ჰზეჰია,
ღარა იღერხთიონ ჯანათ უბრა,

ინეიგმეგქუა ცხილა ხუშთილა,
რხაქუე იაარგთეიტ ჰა პარჩარა,
ციმითია ზთახემ, ზხილა იპუა,
აჩავრა ღგეღლ პართონ ღარა.

აუა გუაყქუა, პარა ჰაქელარ,
აბას ალა ურთ ირეეიტ,
ფჰეისი ხაწეი, ფშექთეი თაჰმადეი,
ინეილაკნე უახე ირგთეიტ,

ართქუა ზზემჩაზ ამვან იფსქუეიტ,
ხაჰეე ნარცრაჰია მშოენ ინთარგეტ,
ავირთ იაანხაზ, აფსრა იაციენხაზ,
გაქთაე აქუე ჯარა ინკარგეტ.

რფესადგაგელ იალწტ, რგვწყუა ნკარგეტ,
რგრაბუ ხუაიუა აღიე ინგქულაფიეიტ,
დარა რაკუზარ, რხე-რგუ ითასუა
ეიბარწიფუა ყუარა ინგქუტეფიეიტ.

აყუარაანქუა, ცეგდარა ზდგროუა,
ეიბარყერუა ინარხალაფიეიტ,
აფსთჰია მგეჰდა არჰეილარჩნე
ქუარშოავგლა ურთ აწიეჰეიტ.

მპაჯგო მგეჰდა, რხე რგქუარჩნე
ნგში ნაპქუაგგე ურთ უახე ირგოიტ,
უი რგქუა ითოჰუა, რფესადგაგელ ახეტიჰუა,
ურთ ანგფსლაცე უახე რგუ იქურგფსოიტ,

ამგეჰდაქუა, არგცაქუა,
უი რგუ ართეწრჰეიტ, უი რგუ არყუანდოიტ,
ურთ აგაქჰა, ნას აღბაქჰე
იგურფეშოავგოჰ უს ზარკე რჰოიტ.

რგრაბუ-რგშიახუ ირგცაახუხა
ზეგე ჟა იაქუხაიტ უს აქამთია,
თგნხა დანრშოჰ აბნა ინგლალტ
იშეარახხა ურთ ბნაკჰახა,

რკუტქუაწიყეაგგე იკარკარუა
იააყალაფიეიტ იბგნეჰუტხა,
რარბალაქუაგგე აკკა-იშიო
რგბგქუა გაუან აბნა აგუთახეშია.

ართ ზჰუა სარა, ყეაბჰნე ისმაჰაიტ,
სხალაგე ფგთჰ ზბეიტ იზჰიო სარა,
ტრაბზან აგაქჰ იქურგჰ სრეიჰოჰუა,
გუაყრა-წიყრა იანიიზ ჟილარა

ზაშიეი ზაჰიეი უახე ინცეგჰეზ,
აფსრა იაცეგნხაზ უბრა სარა,
ურთქუა ზხამშეთჰ, ეგეზხამგეშთჰუა,
ზხათალა იზბაზ ურთ რგწიარა.

უა თგრქუტეღლან ინაზგაზ ზფესგ
იზქუდგორგუღღზ აკგდგ რგმბეიტ,
იორცხრააშაზ უა მვაქუწაგკკ
დარბანხააღაკდ უს აძი დორგმბეიტ,

იხდენხაშაზ, ინზგრხაშაზ
ფსგზხაზ აძიგ ურთ რზგ დყამღეიტ,
აბრა იზგოზ. უახდ ირგფხდოზ
უაყა რჩაფრწიაზტ, ზეგდ უა იწაბეიტ.

ციმითადა იბოუა ნგში-ჩოფკრადგდღღს
ჰაზქუდგორგუღღლუაზ, გაქვაფსღგმძხააპ,
ტრაბზან-სინათ რგგაკუქუარქო
კნგდა, გუარდა ჰანდგროხოზააპ.

ეივან ზებრანგ უა ინჰათა
ფშაწიწიგ ჰასუა უა ჰდგრტიოზააპ,
ხეთაღ-მღალა, ნას ზგაქაკგლა
აძი დიანმგკუა ჰანდგროწიოზააპ.

დუნეი ჯანათს იჰადგრგაღოზ,
უახდ იზჰათხდოზ. აბრი აკუხაიტ,
აქიღარ ირგაზ, იეიბარგუფიავიუა,
რნაპგ რგუღღგღლ აგაქო იააქუხაიტ,

იზზებნაღოზ, უახდტი იბნაღღეიტ,
ფგთგკკ ზენჰიიტ, ეგდგრთ უა ინხაიტ,
გუაყრა ზზგჩჰაზ, ზაჯალ მააცგზ,
უს ცივდამ-ბზიამ უბრა იეიქუხაიტ.

*

აგაქო იქუხაზ, იანაამთაზ ირმგაზ,
მღალა-ხეთაღა უბრაყა ინწიონ,
ხეხდენჯარა უს აგაქოა
ათსციეი ბზაციეი ეივავ ირბონ;

ზფეშოქა იაფხდა უა ზან დგფსუაზ,
ღბუქგ ლგუაქოგ უა ლკგა იციონ;
ზანგ ლაფხდა უა ზხუქქუა ფსუაზ,
რხუქქუა რგუღღგღლ ურთ უაყა იჰაჰიონ.

ხმთა იარგუაყვზ ეიბარფხარცკ,
ვაფია-კვლა ეიცეშთალუან,
ონაპე ეიკურშთა უაყა იშეშთოლუ,
იხგმგვლაქუა ზეგდ უა იშთანწიუნ,

უბას ალა ავაქო ზეგდ
ინეიბეიფშონე ფსციალა იქურთიან,
აყუარაანქუა — ალაპიაქუა
ეიბარყვრუა უაყა ირხატიან.

უაყე ჰა იჰამოლუპ აშეკოლ რაცია,
ჰაბეხშიალა უს აწარა,
ტეიტრ უჰია, იაქუნავო აუია
უაყე იჰამოლუპ აბრა ჰარა.

უაყე ჰაფსაცია ქეგტი იწარადაზ,
იაფხლოიტ, ივუეიტ რხატი ბეხშიალა,
ავაზეთქუა, აეპურნალქუა
თგწოეიტ უაყე აფსეშიალა,

აფსუა შეყუკვცია ურთ რკემთაქუა,
აპოეტცია რაქეფინრაალა,
იაფხლოიტ, ირწოიტ იეილაპანე
რხადრეფსგლა რგბეხშიალა.

უაყე ჰკოლხოზქუარქო, უს ჰსოეხოზქუარქო
რგმქუა ზეგდ კაფხეილგკოიტ,
ურთ რბაჰაქუა, ურთ რაუთრაქუა,
ნას რგბეკარა ითფგონე იცოიტ,

რფუსუგაქუა რეკექუა, რგჩქუა
ირგზა-რხელდა ფხაყა იცოიტ,
ეიბარყურღო, უა ეიცლაბუა,
გუიწეხოალა უს აუს რაუეიტ.

ნას აბრაყა ჰბაჰაქუა რქო
იქოლუპ ალიმონქუა,
იარა უბასწიყა აბრა იუბოიტ
იფარკალაფიუა პატერქალქუა,

აწია ბზია, ნეჩპარ ზმაქუოუ,
უი ხედგს იზმოუ „აფსუა წია“ ჰია,
აბას იყოლუ უაეფე ჰ-აფსნე,
გუშთეზრაღა ფხდაყა ინეიუა.

აშხა ფშოძაქუა, არახუ-ჰფერთქუა
რახულა იქუროთიდალუ უაყა ფხეზლა,
აშამაყა, უაყა აფსასა
იშაგაღა იქუბ იპოუა-იჩუა,

ჰიუა ბზია, ჰასკეგნ ბეია,
ურთ ირგეგნ ესე ფხეზრა,
თაგალანნდა უბრახე იქუბ,
ნას იხენჰიფეიტ უახტე იფშოძაძა.

ფსოლი ეგრეი, ურთ რგბეარა,
აფსნე ზეგა ხვოლუბ ციტრუს ფშოძაღა
ხუიფეშთიფე ხკელა, ფეგ-ხაღა,
ეილაარცერუა გუშთეზგაღა,

აგაქუ იავოლუბ ინეიუენე,
იქუროთიდაძოლუ ურთქუა რგლა,
წხუფეწიყ რგმამ რგშით კაკაქქუა,
ძენგაფე ფხეზგაფე ნეიბეიფშორაღა.

უბას იფშოძოლუბ ჰარა ჰტეღა,
უს ეილგეჰო შითე-კაკაქლა
უი ჰარწავე ქვრთტეღლ აფა,
აფსნე იაიძაზ ბერიი ილა,

იეიწახანე იყაზ ჰ-აფსნე
იფშოძაძახეიტ ზეგაფე რგლა
ფასა იბაარაზ, ზეგა ზერგუაყუფუაზ
ნმაზარაღა, შოფე ხკელა.

ჰ-აფსნე ზეიფშოროუ აჰაარაზე
ჰოფე იაშა იზაზგრაძომ,
უი ზეიფშორაწიყდოუ ზეგაფე სჰიეიტ ჰია
უი იზააძომ, იჩაზეიქომ,

უნდა იფსუა ელარ ზეგაგე გურღოიტ,
 უი აზიაპია აკგეგ ზბადომ,
 სა საძეგნე საეფა-ეიტურშია
 უი იანზოიტ ჰია სა ინეზჰაიადომ.

აგადახშია — ზენდაკ აიგუა
 აშხა ჰარაკ სელა იხეზნე,
 ილადახშია — აუაა შქეგრუა
 ამშოენ აქოგ რჩეგრკუაბუნე,

ურთ რებეარა — ტროპიკ წლაქუა
 რემახუ გრხუა, შიგრა იხეზნე,
 ფხენგეგ ძენგეგ ეწიარ ზეგმხო
 შიგრ ფეშოძია ურთ ვეჩანე.

რევეტიტი რფხდარცა, ნას რჩანგურქუა
 ურთ ირზენაპაუ უა ირხიანე,
 იააშთეზნე ურთ აშხა რჰოიტი
 სტალინ დუ უხედ უა იანწანე.

უს ეიცლაბნე აეია კეგცქუა
 ურთ ირჰიარცე უს აშხანე,
 აზა იაბაყო ირზხომ აეია,
 უარა იუათიოლ უი აბეჟაკგე,

ამთაქუა ცაშტ, უარა უყანაშტ,
 ჰა ჰა-სტალინ დუნეი აქოგ,
 უარა იულშახ ამეგ ილშაიშამ
 უავგ ხშორაკ აფსაბარაქოგ,

ურთქუა ზეგეგ ინეიტუფხადი
 იზლოუჰიოხეი აბრა აქეადაქო,
 უხედი უფშეფი ირგჰალაშტ,
 ურთ იროუშამ უს აანწასრაკ.

ათოცდაეუთ
1906-1950

ა. პუშკინი

ქ ა მ კ ა ზ

აკვან შთოვებ სა სეწაყა, ხეხე საძიგენე,
სა სეჭუგელოვ ასე შეკუეკუა შხა-წლაშირანე:
ხარა შხაქუციანტი უარბაიეკ ნაფრენ აჩხარაკენე,
ისეზიანე იკაუუა ინეიუეიტ აჩხორთენენე,
აბრახეტი იზბოიტ არკანე რეხქუა, ურთქუა სარა,
რადეხადი უა ინაქყადო, ახრაქუა რწესრა.

თენი ილღეიუეიტ სა სეწაყა აფსთჰიქუა აბრა:
უბართ ირგლყდოიტ ავუგუეპია აძთაჩხაქუა,
იყოვ აქყადარა დუქუა აბართ რლადახეშია.
ნას ლაყუ — აშეგსლამში ხახა, აჩქე ხეაქუა;
უი ნახეს — აწლარა, აშეაფეჯადე ეიხაშქუა,
უა აწარქუა კვრკვრეიტ, იშქდერეიტ აბენჩაქუა;

ნას ნაყ იზბოიტ აშხაქუა რქვე აუაგვე,
იპაზოიტ აფსასი ეწიარა ლაღეაქვე.
ახეჩაგვე დნეღბაიუეიტ ილახ-ქვებეუ არხანე,
არაგვა ახეღღეიუა აწიშგრა ახაშგე.
აჩყაზა რეკპავე იჩხანე დახეტიოლ აფთაქვე,
ტერეკ ხემარუა იხხა-ჩხო იახეღღეიუა აჩხორენე;

იხუმარეიტ, იხეზეიტ აგვგ-შიგვ ფეშქა ეიფეშ:
იხხატი გუარა ითაქვე აქატი ზბახ აქ ეიფეშ;
ირგსეიტ აფაქქუა, ეგეზღემეშო ალა იეიფეშ,
იარბზოიტ აქყადე იმლაშეა ციქურფალა.
ბაშოლქ! ეგეაშამ უა ჭატიეკ გუაზპარალა...
იეიდცალოვ უაყა იქვაპაუ ბახუ დუ მენრალა.

ა ბ შ მ ა

ირგქუყდა ახრა წლარშინაქუა,
 რგბეგ ვოიტ იშიახხა აცქურფქუა,
 ისხაყნგ იკიუეიტ აუარბქუა,
 იგურუმუეიტ აბნეჟიქუა,
 იცვრცვრუეიტ აცქურფ ლაშქარაქუ
 აშხაქუა რხგქუეიქუა.
 ნაყუოუ დუა ზნგ უბრახმტი იაჰყეიტ,
 აღღღა-აგუგუაპია წაყა იცეიტ,
 ახრა ბერა ზეგ ბეჯრთია
 იაშიაპიიტ ლულუა;
 ტერეკ მგზ დუგგე აცქურფა
 აანნაკელტ უა.
 უთუნჩხუეიტ უარა. უმჩ უშიეიტ,
 ო, ტერეკ უშითგბე დუ ააფწიეიტ.
 ახა ხაყ შთახმტიი უცქურფ ლულუა
 იაცყეიტ ასე,
 უახაწიეიტ უგუაან უარა
 უაიგუატი აღეგ.
 ანაყუოუ იაჰყემაზ, აკრაამთან
 იმძეთუა აკ ეიფეშ იჩაყუნგ, იშთან,
 ტერეკ გუჟილა-ცეგა უი იაწყდა იცონ,
 ძე-ცეფხეგლა
 ბე-დუ შიახლა იარა იარფსაპიონ
 აწატი ხებრა.
 უბრი ალა ამვა დუ გან,
 აჩოგ გქუჯუან, აცეგეგ უა ინგქუსუან,
 იმანჩაგეგ უბრი ალა იგონ
 ასახან თეუჯარ,
 უაეი უა იჰყემა-ქყუა ილჟიუეიტ ეოლ
 ეგვან თეფს იზმოუ.

ა ბ ა შ ა

ისერგელტ სა სზე ინაპელაყაწარამ აბაყა,
ჰასკდენკ ზქუთიააშოამ უახდ ინაგოუ ეილარ რგმვაპა,
იჰარაქხეიტი უაგე იხემხუკუა ხელა იარა,
ალექსანდრ იშაყა ეიჰა,

მამ, ზენძაკ სეფსუამ სარა — სეფსე აღირაქვუ
სციეიე ეიჰა უი ინნაწუეიტ, იიასძომ იარა—
სეხმდ კაშიაძომ ამრა აწყატი აღუნეი აქვუ
პოეტ დეყანაწე აბრა.

ურგსტიელა დუ ზეგდენჯარა სა სეძბახუ ახმძაშტ,
ბეზშია ხკეს იყოუ ზეგდე სა სთეძშია რჰიალაშტ,
ასლაეიან რხელწ ფაგაა, აჰინ, უაჰე იბნატიუ ზენტეიე
ატუნგუზ, ასახან ყალმეიე.

დაარა აკრე აამთა ბზია სგრბალაშტ ეილარე,
აგურკოვხეგა-ეია ბზიქუა ლირალა ისჰონ აზე,
სეზთაველაზ აამთა ხდამთან ახაქუითრა სგრჩხუონ აზე,
ალარ რრეკჰაშატირა საშთან აზე.

უარა, მუზა, უსზედგრკვუზ, ანცია იაეიალა,
აზალემქუა იუნდუა ურცემშიალან,
ახმდ უაშთამლან, არჩხუარეი არჯარეი უდკელ იეიფშანგ,
იმოუმკენ აბზამყუ აკგდ.

იბგმპიან სარა სქოჯ აფშოძა
ზლახდ ეიქუ ქვრთტიელა აშია:
სარა ისგუალადგრშოიტი ურთ
ღაჩოა ფსთაზარაკ, ნას ხარატი ფავკ.

ურთ ისგუალადგრშოიტი სარა,
აშია ჯბარა იაცუბპიოზ ბარა,
ასაზან, აწებ, ამზაქოჯდ
ხარატი თჯფჰა რეკჰა ლსახდაჯდ;
უი სა სგებზიხუ ლსახდაჯდ,
ბარა ბანჯზბალაკჰ ისხაშთუეიტი;
ახა აშია ბჰიოტი სქოაფხდაქოჯ,
უი სარა იეითასგუალანარშოეიტი.

იბგმპიან სარა სქოჯ აფშოძა
ზლახდ ეიქუ ქვრთტიელა აშია:
სარა ისგუალადგრშოიტი ურთ
ღაჩოა ფსთაზარაკ, ნას ხარატი ფავკ.

ა ნ ჩ ა რ

(აშგა ხუშიე-წლა)

აკიბიერა ციფკვაიე ბაათს ღმღმაქვჷ,
ამრამშ იეივნაიეიეიბ ადგმელ აქვჷ,
ანჩარ ყარულ ჯბარა ღულღუნჷ,
იგლოლუბ იაკნჷ დუნეი ხევი აქვჷ.

ფსაბარა სახან იახგუყ უი
აგუაარა ამშე აჩუნჷ იარშთიტ,
მახუ ლფესაა რგიაწიარეი,
შაბ დაცქუეი შგვა ხუშილა იართიიტ.

აშგვა აცია იალგეჟჷ იკათიოიტ,
შგბჟონტი ამოოურა უი იარშუნჷ,
ხულბგჩახალა უი მდშიაშიოიტ — იშიუეიტ,
იეილგხხა, კათრანწას იეიბანჷ.

უახჷ ანეირა აფსააგგ აციშიოიტ,
ბჟასკგგ ნეიშამ უახჷ, აფშატლაკუ ზაწინჷ
აშგვა წლახჷ ინეიხოიტ, —
უახმტი ინადყდოიტ შგვალა იხიანჷ.

ნას აფსთჰია გგეიუა იარფსაჰიარ,
იხარყუსუა აბლგგ იქოოუ ანჩარ
ამახუ რყუნტი ამშჰამ შგვა-ხუშიე
აფსლგმმ შგ ილათიოიტ აქუა ახგჟჷჟჷ.

ახა აუაგჷ აუაგჷ დგიშთიტ
ანჩარ ახჷ, ამჩ ღუ შიშიაზ ალა,
უბრგგ იამამკუა უახჷ დციიტ,
შგ დგჟჟიტ დეიბჟთა შჰამ-შგვალა.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

იააიგუიტი აშგვა კათრანნე,
ნასგდე უი ამახუ აბლდე კანძა ქონე,
აბა ილახე ციგშო იგუაყ ფხძნე,
იხდეფეფოუან იძეხე ხმშიაშია მბატინე.

იააიგუიტი — დნეშთალტი, იმჩ კუადახან,
უა იხეზრა ძაცია ლეხ აქოე,
დგფსიტი ატი რეკვა, ახუში დავახდან,
უავ იმჩხმეოხია აპ იშაპაქოე.

აპენთქარ უი აშგვა ხუშიალა
იყაიწიტი იშაპამხა იხქოაქუა,
იოზგიშთიტი აშგვა წიგროფსა-წიქუა,
ატიფმ შიააქუა რქოე იყოლ იალაცია.

ბ ბ ო ე ტ

აპოეტ აკურბან ქუნავალა
ინეიგარაზ აპოლლონ დგიფხაიანძა,
აფსაბარატი აუს გურვაქუა
დოგლოუპ ურთქუა უი დჰიფქეფუა;

იგაძომ ილირა ცქვა აბეფ;
ირგლოუპ აფხეძ ხაქუა იფსე,
დუქ იაფსამ აღუნეი აზშააქუა
რყუნძა დნამძოზარ ყალაპ იარა.

ახა ნციარატი ბეფე იშთაქუხაალაკა
ილეშა წარ აქუფ იშთენაძალაკა,
იქუფხოიტ აპოეტ იგუ-იფსე ინეიბეიფშინე,
აქია იალწეზ აუარბა იეიფშინე.

დუნეი აქუხაჩჩარაქო დგურკოიტ,
აუაა რპოუფგოუ უი ციგმას იფხაძოიტი.
აუაა ნციას ირგმოუ იშაპახე,
უი ინეიგომ იფავგოუ იხე.

დევნე დციოიტ დგბნაკხა დგშინე,
ბეფლა, ეილაგვენტრელა დგთინე,
აციპერატი ციქურფა აქუფქუანძ,
ბეფ დუ ზხაუ აჯრა ბნარშეგრახე.

ს ი ბ რ ა შ ა

სიბრა ამიდენქუა რგუაქოფ
შოგჩარა ფავდი უა იშიწიახე,
იმშომ შოგუაყ ჯაბაა ბხანწგდგ,
იარა უბას შია შიხშოთაზ შიგუთაკგდგ.

ავუაყრა ხარშოთგას უი იამოუ,
ავულორა, აღგდგლ ლამცა აწყა
იარქოფხაპ შიგომ, შიგუ იკაქაუ,
იპზაიამ უი ჰხეშოთოუ აამთა:

აბზიაბარა შია შიყენძა
ინამაპ ირკელსნგ ავუაშექუა,
თუნჩ სგბეგ შიკარტოლა ლამცირა
აყენძა იშხნეიუა ეიფშოწიყა.

აშამთლაპე ხდანთაქუა ნეილაპაპ,
აქათსაქუა პგაპ, ხაქუითრა უა
იგურდლო ამიაქოფ ინაშიფეღლაპ,
შიაშციავდ ასა ნაშიდგრკგა უბრა.

პე26 მ3ა

აფსოპია ციქურფქუა იაარგლფხუა
ილფეიტ ამზა უბრა,
ზლახე ეიქუ ადფეიუქქუა
ლახეიქულა იარლაშო, იარა.

იგურჭფლდგოუ აძენ მკაჭფე,
იგუა ინეიუფეიტ ხ-ჩჭეჯ ზწაპიოუ,
აბეჯ ვაუფეიტ უს აწიწიაგდგ,
იგუფწიაგოუ აბეჯ ზხოუ.

აკ სპაუფეიტ გულა ისზაიიგუოუ
იააფეშწიო იამშიკ იაშიახტე:
ზნე ქდაძ ნავდა ინაროუძოუ,
ზნეხ აგუკეევა — აგურვარატი.

ჯარგდგ იუბაძომ მცაკგდგ, ვნეკგდგ...
ცაპეგროუპ, სგუბ... ამჯან უბრა,
ცაპია იეილოუ ვერს ღრაქუაკგდგ
იააუფელოიტ აბნა-აბრა.

ლახეიქუროუპ, გუჭფლდროუპ... უაწი, ნინა,
უაწი სგხაარა ლახე სხენაძეპ,
სნადტიალაპ აუაჯაყ უაყა,
სგუაზხარა უბრა დგზბაპ.

ასაით სტრელკა კახ-კახ ახგო,
იშია-იზა იამოუ ნაყ ინაკუშაპ,
აგურჭფლდცია ნაყ ინკაცა,
პარა აწხ ჰნაიდნაკვლაპ.

სგუ კაპტ ნინა: სემვა გურჭფლდგოუპ,
ს-იამშიკ დხარყუსტ, უბას დოჯნხხეიტ,
აწიწია ბეჯ ინეიბეიფეშოუპ,
ამზა ახაჭფ აფთა ახატიეიტ.

ავთბამბარ

ვნუწყატი ძეშარალა სგუაყუთუა,
 აციჰორა ციგუაეი სარა სანგნ,
 ჭე-მწიფეივაკ ზმაზ სერაჰიმეზ უაყა
 ამკა ეინხეალაქო სარა დესფელტ,
 ფხეზწყის ინაცია ლასქუა რგლა,
 სა სებლაქუა იარა დნარკესტ.
 სებლაქუა აახტიტ უამაშია,
 იობაზ აუარბა რკუბ ვიფშო ზენსა.
 სლემჰაგე უბას დნაკესტ,
 უროთგე უს ბეთგალა იროთიტ:
 იეილესკაიიტ აევიან აწესრა,
 ნას უატიი ამალგქეცია რფერრა,
 ამშოზნ წყატი აციგრშიაგ რეილესრა,
 აღგელტი ძახუა რეცეგაბზახარა.
 ნას სქეგშეგე იარა უბას დნაკესტ,
 გუნაჰა ზმოუ სებგე უახტი იაითიბტ,
 უბას ბაშა ეია ეილგეგა ცეგაგე,
 ნას ამათ ყუმო ამოჰამ აციგანგ,
 სარა სქოე იეიხაშხიხაზ ზენძა
 შიარწი იარღვა ნაპალა ინთეიწტ.
 სგუ აივგეიბტ ასალა უბრა,
 უახგენტი სგუ იფათფათოზ აათიბტ.
 ნას აფერღე ამცა ზეგუ უა
 სგუ აჯლწიარაქოე ინთეიწტ.
 ფსჯე ვიფშო სგშთან აციჰორაქო სარა,
 ანცია იბეე სეფხეიბტ უბრა:
 «უგელ აფეჰამბარ, იბა, იურჰა,
 უთიგზ სგუაფხარალა უარა,
 უნარხეს: ამშოზნ, აღგელ, ნას აღიქუა,
 ეილა იბგლლა იუაი რგუქუა».

სიირ ლაფშეწაშხარაკ სგუალაშიოიტ სარა:
სარა სჭოთხდა ბააცეგრწტ ბარა,
ინიყდახ ლაფშენახდძარაკ ეიფშო,
ზეიფშოჯყამ ფშოქა კაფხარაკ ეიფშო.

არგუაყ ლახეიქუწა ქუგულრაღეი,
რჭაშაქუ ბეგეცეგდა ეილაჯენტრეი,
ირგლკნე იააკუან იხააძა ბებეჯ,
საგეიფხეძუან ბხეკო-სახდა გუკე.

იცონ იამთაქუა. გუფწიაგა ეილაჯენტრა,
ისყუნაყეიტ ფასატიი სგულრა,
ისხაშოთიტ ბარა ბებეჯ-ზაა,
იყივანტიუ ბხე-ბეჯე სახდა.

ლაშეცა თაკერთაქო, უაჯღდარალა,
იცონ თენჩ სემშოქუა ეიშთავგლა,
ნციარადა უბას გუშთეხრადა,
ლაღერძღდა, ბზიბარადა.

უაჟეგ სგფსგ თალტ, იაქოუბ აზჰარა:
აბარ საფხდა ბააცეგრწტ ბარა,
ინიყდახ ლაფშენახდჯდძარაკ ეიფშო,
ზეიფშოჯყამ ფშოქა კაფხარაკ ეიფშო.

ზენძი გულრალა სგუ თგურღდაიიტ,
ანციარა, უბას აგუშთეხრა,
ღგრვაგდ უი აზგ იეითაბზაახოიტ
აღღგრძ, აბზიბარა.

სამე ხულგჩიშხა

აძვრთენ წლაში ავივან ხნავოიტ,
 აჩვილარჩნე უი ფსთჰაიწას;
 ნას გვგვიგვწას უი ხუააუეიტ,
 ზნებ იწიუეეიტ უი ფშაქაწას,
 ზნებ ახებრაეი ინახეჰაიზოიტ,
 იაარხუარხუარუეიტ ფეჰიბელდწას,
 ზნებ უძვრვერ ფენჯერ იასუეიტ
 ამვა იქუხაზ ჩხუთავწას.

ჰარა ჰავნეი, ჰარა ჰხვწოუ
 ალახდ ეიქუპ ილაშკოუპ.
 იბეზის თაკუაეი, კერ ზბახაოუ,
 აფენჯერ აქვჱ კვმთ ბარა ბტიოუპ?
 მა იეიხემსგლდგზ აფშოა ბეგ
 ბგუ წალი არაიფსაზარ?
 მა ბეზლახახო ბღარდგ ამეგ
 ბა იბელსნე ბარხარყუსზარ?

ჰნახუაჲ აკე ჰალალ სვეზა
 სარფესრა ვუაჱ იახაახუ,
 ჰნახუაჲ გურხარწოთგას, იახაიუ არგეივა?
 ილასხაჲ ჰგუ იახდენჰალოუ
 იჰიეიშ აშიაჱ აძთას წიიტძა
 უახდ თენჩ მწოენ ნერკი იშვენხოზ;
 იჰიეიშ ნას აშიაჱ აფჰიეზბა
 შგელა აძახდღ დეშეცალოზ.
 აძვრთენ წლაში ავივან ხნავეიტ,
 აჩვილარჩნე უი ფსთჰაიწას;
 ნას გვგვიგვწას უი ხუააუეიტ,
 ზნებ იწიუეეიტ უი ფშაქაწას.

ჰნახუაპ აკვ ჰალალ სვეზა,
სარფესრა ვუაყ იახაახუ.
ჰნახუაპ გუხარშოთვას; იაბააუ არგევია?
ილასხაპ ჰგუ იხდენჰალოუ.

იპიეიშ აშიაკ აძთას წიიტძა
უახდ თენჩ მშოენ ნერცი იშოენხოზ;
იპიეიშ ხას აშიაკ აფჰიეზბა
შველა აძახდგ დეშოცალოზ.

აჭერთენ წლაში აეივან ხნავოიტ,
აჩოელიარჩნგ უი ფსთჰიაწას;
ნას გგვშეგწას უი ხუააუეიტ
ზნებ იწიეუეიტ უი ფშოქაწას.
ჰნახუაპ აკვ ჰალალ სვეზა,
სარფესრა ვუაყ იახაახუ:
ჰნახუაპ გუხარშოთვას; იაბააუ არგევია?
ილასხაპ ჰგუ იხდენჰალოუ.

აპროზაიკში აპოკტი

უხჭოუხეი უარა აპროზაიკ?
ისეთ იუთახეუ უგუთაქ ამთაქ:
უი ანაძარა სა ისერწარგბ,
რიჭმალა იფერუა სა ისერხუტიგბ,
ორეხხაუ ახეც შოა უი ინინგსწაპ,
ისხეძერვუა ახეც ნასერხხაპ,
ნას მანშიალა აქოგნასერხაპ,
პალა აგურვა ნეიხასერფაპ.

* * *

ხულფაზტი ზეჭირ
იალგოგოევიტ ეჭირ,
იალგოევიტ,
იშოევიტ

გვადალკვივირ
ამზა კაქკა ყოვან იკედუპ,
ფშაილა... სიშ... ვიტარა ბეგ...
ისპანიიტი იფქვებზა დდიგოლწნე დგგლოუპ,
აბარწაქვ აბრა უაეფ.

ხულფაზტი ზეჭირ
იალგოგოევიტ ეჭირ,
იალგოევიტ,
იშოევიტ

გვადალკვივირ.
სა სეშაალქე იბეკუშო ბშალ ბზეხნე,
ბაიციგრწ აბრახე ბემშო ლაშოანე!
ათუჯტი მარდუან ბშაპე ნკოლხნე,
უბრი ბშაპე აბრახე იაარფშანე.

ხულფაზტი ზეჭირ
იალგოგოევიტ ეჭირ,
იალგოევიტ,
იშოევიტ
გვადალკვივირ.

ჩააღბავ იახე

ამც ბზიბარა, აგულრა ხმეფ-ფშოა
 დუკ აამთა პარა შინამგეჭეიტ:
 იიასტ აკყუნრა აგუპარაკრა
 ფხეძე ეიფშო, შეე ხაყუაქ ეიფშო ინაპახეიტ!
 ახა მაყდა იშოუეიტ აგუაფხარა:
 ამჩ რგუაყ შშოაწაგგლოუ პარა,
 თუნჩრადა გული-ფსგლა შხაზე,
 პახხოოუპ პაფსადგეფლ ანაფხეო აჩონაზე,
 ნას ჰგულუა პაზეფშოუპ პარა
 ახაქუითრა ამინუთ აბარა,
 არფეს დზეზგუაყუა უი ლარა
 ლბარა ამინუთ დშოაზგუაყუა ეიფშო იარა,
 ახაქუითრაზ პარა პაშოუანაწა,
 ახმდ-აფშოა ირზგუაყუანაწა პაგუქუა,
 სგუა, პა პაფსადგეფლ იახაპკებ,
 ზეილდაყამ ჰგუითოუ ნპარაპკებ,
 იაპზააპ უი, სგეზა იხაწა,
 აიაწი ნასგეფ ბზია ნაგმა,
 აცია იალწებ ჟურესტიგლა ზენმა,
 ნას უი შჩემეუწაქ აფჩხაპუჟ
 ინანგლამ პა პახმექუა უბრი აქოჟ.

ანტიპოეზა

აქარუატი აქა
ითიჟა ინხაწია,
აშიახ ეილაშაჲ,
ეილფეხოიტ ავე.
უი იეილდე ავე
ეგდეჲამ სვეუანჲ,
ახა იზვხუდა უი
სა იზეჲუა ავე?

ახად-ათეშაზე აღმა
იზეზეთუა სარა?
ეიბაშრა ხდეძლი
ჰაიუაცვამ ჰარა.
აგურღმახუ იარა
სარგურღმომ სარა.
ლახეიწეხ ვეჲირა
იაცეციოიტ აღედრა.

აგეჲან ქუნხაცია,
ჴებ იმაწუცია,
ჴებ დნეჰი ივხუ
იეიეჲე აშიაჰიაცია!
კამენა წარჲ
ლქვაგუბზელ ცეგდაროჲჲ.
იპკოკრენა ლმე
უი ბაშა ძე ძვოჲჲ.

იეიეჲე გურღმარაზ,
ქარ ბზიბარაზ,—
იციოიტ აქარა,
სარა სხუქქუა...
აქარუატი აქა
ითიჟა ინხაწია,
სარა ისგუარუხანჲ,
იზეჲეჲეიტ ავაზე.

პუშკინი იფსრაზე

დთახაიტ პოეტ, ანამეს ზემნ ამერხან,
 დიიასტ უი ჰიანჰიახციგდაჰიარალა,
 ატსა იგუახე იალა, აშაურა დშოაზგუშუან
 ინხიკუაჩოტ იხე ქუნამგარალა.
 იაზგეჩჰაიტ ურთ აპოეტ იგუ
 ხეგმდლ ზლახ აგუფეიაგაქუა ზეგაგ:
 დამაკვხაიტ მგჩხარა ზმან რეგუთაკქუა
 დამდეკნე ფასა ეიფშო, დავიორშტ იარა!
 დშუპა!.. ინხუართოუხეი შთა — აქმრა, დგზრა,
 უბასგდ არჩხუარა, ალალოდ კითიარა,
 ინამეიტ რახეგლა უი იხეფყან!
 შიამიოუმი ფასა შთაზავციას იამან,
 უი იბავხატირა სიირ, იგურწყულ, იგუეილხრა
 გუახუა დუს იკნე იზერქუტკუან,
 აიხსედრა ზჩხნაზგუჯუან უი ამცაბზ...
 ნას უაეიშთა შიგურდიალა... უი არგუაყრა
 ზწახუტია ფეშიმწიან ზნაწამგელტ, იზმჩჰაიტ
 იციტ აციგმზ ეიფშო აგენიი სიირ,
 იკანმეიტ უს ახმდ-აფშოეი რტოგ გურგდენ!..
 უი დგზშე აკაშია იმფხმადა, თენჩ,
 დგზამთან ნეიგუდიწტ უბრა — დზაციენგმტ:
 უბრიახე იგუგდგ ინაკწა იმეისიტ,
 ინაპაქოგდგ იტაპანჩა მწესიტ.
 ზაკუტი სიირუხეი... ნაყდა ხარატი
 შიგელა იააქუოზ დრეიუნე,
 ანასეფეი აჩენქუეი დრეშთანე,
 დაჰზაინაგუეიტ უბრი აციგდგ რახეგ,—
 დამხეჩჩონ უი, ჰაიციგმლენ ჰარა,
 იარა უბასგდ ჰტიგლა, ჰბგშთა, უს ჰყანშა:

პატრუ იზაქუმებტ ზენდა უი ჰახედ-ჰათშოა,
უბრი აშიაპიაგ ევგდა ნილას იარა,
ინაპე ზეწითიხეზ აბაათსრა!

უბრეგდ დთახაიტ, აღამრა დავჟეიტ.
ევგეზემპიო აშეკრა იახუხახ,
უბრი აშიაპიაგ უავ იზემდრუა აბზიხუ იეიფშო,
აბრი აშია ბზიხუ თსახაწა იხნიპიოზ,
გუმბგლ ნაპგლა იარა იეიფშო ახე იავახ.
აჟაა თენჩქუეი, აიხადეი რახმტი
დხიასხეი ძეჩხარ ზმან აშეკცია ფსეიბარკცია,
იგუ ნეიუე მკცხუ იშოუან ზერხდანიტოზ რახმ?
ნცია დეზმამზ აცეგმხუკცია ინაპე ზრითახეი,
მკლა იეიბარკცხ რაჟა, როგუბზღლრა აგურა ზიგახეი:
ზხუქრა იარკხე აჟაა ეილზერგოზ მეიჟარადა!
ფასა ხეძღლა-ფშოალა იხან აგურგდენ ნეიხერხენ,
ფშოდა ინთაპიაგ, ინეიხარწეიტ აქუც გურგდენ,
ახა აქუც იალჰაპიოზ მადალა
ილახმ ბზიხუ იალალონ უბრა...
იდრაშჟეიტ ზნკტიი ინგქუფშეგლარა,
ავუჟეა მდგრქუა ცეგდამეკეგდ ხუთხუთრალი:
დგფსიტ აშოურა დშოახგუშუან,
მადა იგუ იშოალან იგულრა დახდაჟახ...

იეიტუტიეიტ აგუჟაწავა აშია-ხაქუა,
უი იახმტი უავე იაპაშოამ უაპა-შთა;
უი აშიაპიაგ ითგფ ლაშკოლუპ; ითშოლუპ,
იქჟე აიხერუხეარა მძერლა იჩაფოლუპ!

შიარა, ცეგდახუკრაზ ხეძღ დუ ზმან აბაცია
ირხელწეზ ურთ ამდგრ ფავდაცია,
შეგშხუა მგქქმაქუა რგლა იშეკუაპაჟეიტ აბრა
ზნასეფ ზეიჟან ახელწრა შთრაქუა,
ფსეკეგდარალა იახავოლუ ატახტ შიარა,
ხაქუითორეი, აგენიი ახმდ-ათშოა ხუაჩრცია!
შეჩოძანე შეგლოლუპ ახაკუნ აშიმერაქჟე,

აძბრა, აიაშა — ზეგა რქოჯ შიპაუბ შიარა შყუნჯ.
 ახა იყოლუბ დანჯა ნცირატი ძებრაკგაგ აბეფსრაიეფფუნ მშჷჯნი
 დგუოლუბ აძბჯ ლუიშიაციგა, უი დეშინჯეფუშუბლნირთაქა
 ახაგ კუეიციეი ეგაღშოომ უი იყუნჯ
 შიგუ ითოუი შიგუნქუეი ზეგაგ ზაა იღჯრუეიტ, უა.
 უსყან შიარა ბაშა შიეითალაგაშოტ აციგაჰაარა:
 ახა შიშეიქუაწიქუა ზეგა რგლაგა იმიზუფშიძიარგმ შიარა
 აპოეტ იშა ქია-ცქა!

კ ა ვ კ ა ზ

რაზყელა სარა, იანასაკაპიფემთაზ სკუარა,
ო, ლადარტი ამხაქუა სვშეყურგუიტი სარა!
ურთ ბზანწ რხაშშორანჯ იახოიტი ზნჯ აყაზარა უა.
ნას სტივლარტი ამია-ხაი იეიფშონჯ უს ზენძას,
ბზია იზბოიტი სარა კავკაზ.

დსეფხაიტი სარა სან, სშოჯაზ უსყან სა სეფშოქანჯ,
უს სგუახუუან უეიზგგ ხუწლაშა ხულფაზრანჯ,
უახტე, ასაზან ახტე, იგოიტი ჰაი სგშკელაზ აბეგ.
უბრი აზ ბზია იზბოიტი ურთ ახრაქუა რხეკიქუკაზკაზ,
ბზია იზბოიტი სარა კავკაზ.

ნასეფ სემან სანჯაზ შია შიყნე ამზა-ფსთაქუა!
ინიასტ ხუ-შოქუსა. შიბარა საზგუაყუეიტი სარა,—
უსყან იზბეიტი სარა ნციარარტი ვგ-ბლაკე უბრა,
სგუ ფათფათოიტი იანსგულამიო უი ახაქუ-ფშორა:
ბზია იზბოიტი სარა კავკაზ.

აშენიანო აშოა

ხაზშია უარეი სარეი, საში
 ისთახენ ჰაყაზარც ჯარა:
 ირჰიოიტ სა სხე აღუნეიქო სარა
 სხეალომ დუძაქ ჰია!
 უცოიტ უარა ავხეა უცცაქშია.
 ახა ბაშა... უეზგე! სა სრაზყაზე,
 აწაბერე უჰიოზარ, დუძაქ აძგე
 დაცინემხო დაზწაავემ უი უეზგე.

იხდერუადა აძი დუუაზწიარ უა...
 დარბანზაალაქე უა იუზწააუა—
 ისეზრაპი ურთ, იგუ ინალყდან ახე
 დხულულუან, უბრი ინახყდანე.
 დგფსიტ უი, ჰიენთქარ იზე დრაზნე;
 იათსამ ჰარა ჰახუშიტეცია, აკგე.
 ნასგე სზააძახ სტეფლაზე,
 სალამე შონაზესკაზ უი ახე.

სეყამ, სარა საბი სანი უაეფე,
 იუბაპ ჰია რეფესე თანე...
 იძომ, ირეკჰასშოიტ იწაბერგნე,
 ისთახემ რეღახე ეიქუზწაშა აკე,
 იხდერუადა ურთ რახეტე იფსე თაზარ აძიე,
 დანაშავუმ ჰია იზერჰიარ უი ავრაზე,
 დეზლან აპოლქ ნეყუარა ირშთიტ,
 უი აყნეტე ურთ სარა ისხემთეშააიტი.

გულა ფჰიესე დრემოუბ ურთ უა...
 იხლასეუალაშოი ალა, კვრწუეიტ
 ჰაიბამბაცეიფთეი... სა სხე უი

დღეუბნაშაში... ახა ზეგა დარაროუბა,
იმდაეუა ილაძა უი აწაბერგ უარა,
უამეივძან უა უი ლგუთაცივ;
ლთახეხარ დწიფუაიტი უი უა...
ეგაურგმ, ზეგა დარაროუბა უი ლზე!

სნანგლოიტ ამვა საძეკენე სარა:
ანაყუ ინალფშო აშანწ მვა ცერცრუეიტ;
აწხ თენჩუბ; აცაბერა იზდერუეიტ ანცაბ,
აეწიფი აეწიფი ეიცაეიოიტ.

გურდახუროუბა, სიირროუბა აეფან აქუგ!
იციოუბა ადგაგლ ცეწლაშო ეწიარაქუგ...
იხსკეხეხანთოუხეი: იხსხააუი უი აყრა,
კერ საზეფუოუმი? კერ გუხააზგომი?

აბზახარახტი საქუგულუთამ სარა აკგდე,
სგუ აზებლლუამ იიასხეუ ამლახაზგდე;
სარა სზეშთოუ — ხაქუთირა, ათენჩრა,
სარა ისთახეუ — ზეგა სხარშთნე აციარა...

ახა დამრა ხეშამიეიტი ციარამ ისთახეუ სარა,
ისტახენ ნაძაძა უბრი ეიფუშო აციარა აბრა,
სგუაქუგ იწესლუნე აბზახარა ამჩ,
სგუსეფე ანლაზვა-ვაზგუა სგუ თენჩ იპარაქხუა.

ეს-უახა, ეს-ჩონე სგუ იახუო სლემპ ირაპაუა,
აბზიბარატი ხაა შიანე ისაპაუა,
ნაძაძა იშითე კაკაქხა ისხაგლა სარა,
აჯ იაწია ბლდელა იჯჩა იშიერშიერუა.

ა ფ რ ა

იყოშიძე იალფოშევიტ იზაწიუ აფრა,
ანაყუ იხჩლოუ ამშენ ჰეჭიფოთიალა...
იაფოშაიუი უი იხაროუ ატფლაკო?
ინნაჟევი უი იარა ახატე ტფლაკო?

იხუმარუეიტ აცეჟურფქუა; იწგრწგრუეიტ აფშა,
აფრა ნახეხოიიტ, იახგოიტ აქოქო...
მამ, უი ზეშოლუ ნასეფემ,
ანასეფ ახატეფე უი ცომ!

უი აწუა აძცეჟუბარ კაზკაზუეიტ,
ინახეკნე ახატეჟ ამრ შიახუა ცგოცგრუეიტ;
იარა აქუნარ იეიხოიტ აურთ ახე,
აფსშარა ათენჩრა იყოლშია აურთაქო.

პ ბ რ ა

ცთამთხა იციან ატუსთჳ ხდგრწიანი ხუკჳ
ახრა დიუ ახგ ნიდწა აგუაქჳ;
იააცკაკნჳ ამჳა ინჳქულტ შეჳგ,
იხუმარუა, ილახჳფხძი იჳფჳნტუშთიალინგ.

უეიხვდგ იიანხალტ ახრაჳი აციააკრა
აღახჳ კჳქრაქჳჳჳ უი უა იაკნჳ
იგგლოუჳ იარა იხუცუა მგცხუძა;
ნას უშაილა იწიჳჳჳიტ უი აციაჳრაქჳ უა.

ა შ ა მ ა

ბზია უზბოიტი სარა სუჭრანგე ყაში
ილაშოლე, იხმშიაშილე უარა სკეზა.
ქერთუა ხუცკე უჩიაფონ აშაურაზე,
ჩარქვაზ ხაქუთი უარა უიხუენ აიბაშრაზე.

ანაპ ყუაში ახეტი უსოლეტ აბრა უარა,
გუილარშიაგას, შანიფეფორწუაზ აჩონგ შარა,
უბასყან ზაწიჟე უარა შამეზტი იუხმეჯეფუაზ უბრა,
უი — ლალგრძ ყუაშოენ, გუაყრატი ბერლამოენ იარა.

აბლა ეიქუა-თეფხა სა სახე იფუშოენ იშოანხანგ,
შაძატი ლახეიქურალა იხეხუხუო ითინგ,
უარა უჯფერ ამცა იარშოგზ კვრძა იფიფუშხან
ზნე იახციგშოხონ, ზნეხ იცგრცგრუან.

უარა უსეთოლე ცნეყუავს, ჟია შპია ბზიბარა დერგას,
ანჯუაგ უარა უყაიწარგე ცეგაძიმ ქორეფუშოგვას,
სა სჩავსფსახოუამ, ფსგლა სგლულუაზააშოტი
უა უეიფუშ, უა უეიფუშ, უარა სგუა, აიხალგზ.

აქვან ეიფშო ბეფშორა კაპუოიტ,
ემალანგ იპეპი-ფშოთინგ,
კუძრაკ ეიფშო აშოგბე ვოიტ, იძუოიტ
ბებეგ ზენძა იგუკინგ.

ბა ბციაფია-შოგბეგ სიორ აზგ,
ზნგ ბა ბეხუაფშორაზგ,
სეხთიოუპ იბესთარაზ აიბაშგა ფშოძა,
სქერთუატი ჭირანგდ წარძა...

უიგდ ზნეზენლა ფშოძა იკურცურუეიტ,
იგურფხაგანგ აშოგბე ვოიტ;
უბრი აშოგბე სა სგუ არკეზხოიტ,
სგუაქსგდგ სშა ვილაშეუეიტ.

ახა ბებეგ-ხაა ანსაპა ნახეს,
უახდ სანბქაფშოგ ნახეს,
ბზაზარა ვილავენტრაქს უბრა,
სთენჩხომ უეიზგდგ სარა!

აფეკამბარ

ნადიბატი იძბავ იახეტო სარა
ფეკამბარტი გუელიღზრა სოუიეთეი,
აუთა რგლაქჟაფხეა საფხმოიტ აბრა
უს ზეგა ეილგოგოუა აგრეი აციგევი-ბზიეი.

სალავტ აბზიბარატი ფია-ჰიარა
აიაშხა, აწაბერგ წარა ცქმა:
სარა სგუცხუცია—საიგუატიქუა უეიზგვ
ახაჰქუა სგუდგრწონ ურთ ზეგვ.

სხე აცეგში ნაქუფსა სარა
სოგლწტ აქალაქქუა უს სმგვოდახა;
აბარ აციჰიგრაქჟ სჯოლუპ აბრა,
ფსაატიწას ნციარატი ჰამთ ჩესლა სჩაუა.

ნადიმ იყოუ იპოუ ნავძუა,
დგვლან ფსგზხაუ ზეგა ჯოლუპ სნაპაქვ,
აეწიაქუავგ სზგძგრუფეიტ სარა,
იგურღმო, იხუძარუა რშიახუაქვ.

აქალაქე ეილაშო დუ სარა,
სეცცაკნე სალსნე სანკაუა,
ათაჰმადცია ირარჰოიტ რხუქქუა,
იფეშეგრჩხო, ურთ რხე დუ ბეია იბუა!

„შეიტეშიმ: აბნი ქორეფშეგს შია შიზე!
უი დუავგან, დზემანწასტ ნას ჰა ჰქვ,
უი ამდგო ითახენ აგურა ჰირგარცე,
ანცია უი იქოალა დციაეიოშია ჰეახე!“

„შეიზეშიმ, ახუქქუა, შიარა უს,
ილახე შეეიქუუ დშაბაბაუ, დშოცეშეგუ!
შეიტეშიმ დშეყდანტაზე, დგშოლარგუ.
ზეგვგვ უი ცემღეს დგშორგმოუ!“

აბაანდაძე

ისხაიშიფერტ სარა აპაფსა აში,
ისშიფერბა იკაქქუა აშშო,
ალაგუ-ეიქუა აფაფეზბა ეიქუშია,
აჩოგ თოულან ფერციქუ ეიქუა,

უს აფაფეზბა ქუფშო ნას სარა
ფასა სნალგუძებ, უი უა ხაა,
ნას უი აჩოგ სარა სნაქუტიაპ,
ფშოატლაკუშია ასაზან სნექულაპ.

აბა აპაფსა აფენჯრ პარაკეუპ,
აში ხეამთა საპატლა იარკუპ,
ალაგუ-ეიქუა ფაფეზბა დხაროუპ,
უი ლხან პარაკ დუ აქო დექუტოიუპ.

აჩოგ ბზია ადოგ იაწი აქოგ
ლურა ახადამკუა ახგ იაუქნგ,
იჯუა იქუპ ილახქუფხანგ,
აწეზუ ხაბბალ იალოუპ აფშოადგ.

სეგოუპ საძინგ, გუეიწეზხრადი,
ადაყდა ციპიქუა სეგურშოოუპ ლუღულაი,
სკანდალ ლაშოოიტ, ითაი აბლა
ლასსგ იციაშოა ლაშოარ კუადალა;

აში აშთახდტი .ისაპაუეიტ,
შაქუა შთებექუაქ ეილამფსაუა,
აწეზ თენჩ აინ უა დნეიკვიუეიტ
(აყარულ) აქაფშავგ თაკ ზემპაიუა.

ა ფ ხ ზ ზ

შებენ შოურაკ აზღ დაცესთან აფსთაქვღ
 ხღ ლულუაქ სგუ იალა სკაენ სზემწესუა სარა,
 სფხურა ლულუა უაყა აღვაქ ახუდა იცონგ,
 ძეკაეუბარნგ წაყა ისხაეფუან სშა.

სვლაეენ საძიეენგ აფსლემდ აფსთაყნგ,
 ახრა შიპქუა ააიგუაძანგ ისკურშოან უი,
 ამრა იაზლუან ურთ რხეცქექუა ზეგგ,
 საბლუან სარგგ, ახა სვციან სვზლემწშოახ ციაშთხაი.

ფხეზე ზბეიტ უა სარა: ციგმზალა ილაშოუა,
 ხულფაზტი ჩარაკ სარა სტიგლაქვღ;
 აშით-კაკაქ იარგახ აპისა კვარაქუა შქგურუა,
 იხუმარუა-ინჩო ირპიონ აეიაქუაქ სა სზღ.

უბრაცატი აციაეარა ლგზნალაყნგ
 დხუცუა დტიან ურთ რახგტი აძიგ,
 ფხეზ ხდამთაქ უი აფჰფეს დალან, იარბანგზ
 ანციი იდგრპ უი დგზლან ზაკუტიგზ.

ფხეზ ილბეიტ დაცესთან აფსთაქვღ,
 ილდგრუან აძიგ დგფსნგ დგშთანგ,
 იგუაქვღ უი იხურა აიქუაწიარა აჩხაზნაკუან,
 ამა კახუხუა უახგტი იალეფენგ იკათიუან.

ა მ ა ა ლ ზ ჭ დ

ქვიან-გუ იჩნალაკ წიგბეთონ ამიალგქდ დფერუა,
შია-ხაა თენძაკ უი უაყა იპიუან;
ამზ, აეწი, ნას აფთაქუა ზეგდ ეიცრგხუხუა,
უი აშია-ცქდა ურთ რხა-ზეშთუა იახდგრვუან.

შიანგ იპიონ გუნაპა ხმადამ აფს ბზაზარა
ჯანათტი აბაჩქუა რგშიშგრქუა რქოვ;
ანცია-დუ იზგ დშიაპიონ, ნას უი ირჩახუარა
გუთგდღღაღა იყან უი უა იჭოაქოვ.

ფეს ქუფშოკ უა იგუდკელ იკენ იგუაქოვ
დუნეიან გურვანგ ლაღგრძნგ;
უი იაშიაპიაბე გუშთგზა აფს ქუფშო აქოვ,
იანხუეიტ ყია-თაკდა, ახა იბზანგ.

აღუნეიაკჷ კვრდა იაზგუაყუან უეიზგდგ
გუანუტი ბზიანუკ აბრაყა უი იაბარცე;
ეგაროღღმშოაიტ ქვიანგტი აბეგხააქუა რქოვ
დუნეიტ შიაპიაბე გუზგრშიაგქუა ზეგდგ.

იყალაშთა საზღვშოუეიტ სშიარპაუა,
 იიასეზ საზღვშოუეიტ სა სგურგუა,
 აცეგდაუეკ იშრა აფხა იშოგიუა დეშგუაყუა იეიფშინგ,
 სნაფშოააფშოუეიტ ზგუ საბლუა აძიე დეზბარცე!..
 დეზბარგუმ სეიქუზგრხაშთა აძიე,
 იეილგრგა ისახპაიშთა სეფსთახარა ზეზკეუ.
 სგულოეი, სგუაყრეი ზეზყუა მიაინოუ,
 ისეიპირააცე ანცია აბას სა სზე იზვირხოიაზ:
 იზბან, დეზსფერხეგახაზეი უბრი აყარა უი
 სქოარა აგულგრთაქუა ზეგეგ რქოგ.
 ადგეგლ სარა იასთეიტ უი აქუნაგა
 აბზიბარა, აგულრა, აცეგმა, აბზია.
 სეზიოლუპ დანთა ბზანარაკ სჩახეგსკერც...
 ქოესთოამ, საზღვშოუპ... აამთა ააიტ...
 სარა აღუნეიაჭო დენსეჟუამ ეშაპია აძიეგე;
 ლაშცარეი, ხეშაიშაირეი ააკუშოეიტ
 იააფსაზ სარა სეფსეგ;
 აშეგრ-ფასა აზლარა ზლეწეზ იეიფშინგ,
 იკანძეიტ უი აფგრთენ აილავენტ რაქოგ,
 უბრა აწაყა აფსთახარა მრამეგ.

აფსთიქიატა

ეფანეტო თსთჰია ხუჭუტა, ნაძაძა ნგუყაცია!
სახან ეწიარალა, ბერლაშო დაჭშია
შითრგსნე შინეილეიტ სარა, იფხარწაზ, შისეიტშონე
ვადატიი ხაარახტიი ლადა შეხე რხანე.

შეთხაზწოდა შიართ: შირახყე იშინაძბეზ აკუუ?
ნცეფრაკ შეკრა აკუუ? მა არგამა გუალღუ?
მა შიარა შიარგუაშწუაზარ იეიუხ ცეგმარაკ?
მა შითახცია რგლა შიექუშიაზარ ცეგმაჰიარაკ?

მაჰ, შიარა შიგუ რეჭუჭუჯღღეტ ამხ ჩხავრადატუა...
იშითახემ აზგუშრა, იშითახემ გუაყრა;
ნაძაძა ხეშიაშიექუა, ნაძაძა ხექუიტექუა,
უსაღგგელ შიემამ ცართაჰიავე ეგდშიემამ შიარა.

გიორგი ივანოვი

აშხა ჰარაკ რხეცეჭეჭე
აწუ ლაშქარაზ იცოოტუ ურთქუა:
ათსთა კარშირა თენჭქუა
ითოტუ ლაშქარა ეილაჩქლა:

ამვა ასაბა აქურქუამ,
აბლდქუაგგე აბრაყა იწესუამ...
უაანწას ფტორაკ უეიზგგე,
უმცაკენ, უფსგუშაპ უარგგე.

ახალი აქრანები

ზეგა სა ისტოპ, აჰიეიტ ახდგ;

ზეგა სა ისტოპ, აჰიეიტ აჰრანგა;

ზეგა სა ისტუჰაჰ, აჰიეიტ ახდგ;

ზეგა სა იზგაჰ, აჰიეიტ აჰრანგა.

აღზეშვი აბგახუჭვი

ზხიან ლეშ ზემბაცუხ აბგახუჭვი,
აგუაზანდამკუა იაიფელან, ინახაპაიტ აფსგ.
ფუთკ ანაბეგეს დერკავგეხ იაფელაფიტ აღემ უი;
ახა ფასა ეიფუშ დუქ უი იამფხდაძეიტ შიართა დღუს.
ახენტი რიან აშთახგე,
აღემ იაციაფიო იალაგაფიტ უი აბგახუჭვი.

პარგგე შხეციშვიო რაციოლუპ უბას
ცქდა იეილპარგაინდა უბართ.

აშა აშთარაცარაშუ

ზნე რჩააიზერგან ირაცეძანე,
აგგეშეგეჭუა ამში რკვიტ:
დე-ცქაა დუკ აქვზ ინაგინე უი უაყა ირშიტ.—
ნას ინალავუეიტ აშთარა
ქუნავალა აგგუთაქუა.
აგა აბრაყა ამში ალუმპა კნე იახაიტ.
„ააიტ უარა, აბლა ხალღალი!“ ჰია ინაქუყააიტ
უაყა ზეგგე: „უაბანტიაი უაგე?
აშთარაცარაქუ უიმბეიტ უარა აძეგგე“.
„აიი საშცია!“ აჭეეიტ აგა:
„ნას უი აბნა ილწკადა? სა სოუბ უახეტე იზერშია.
იასცეეიტ აღიახე იაშთა შიაშიახე,
აბრა ჰახხავგლოუ ჰაბზიახუ ჰამში.
აბრი ეიფუშ ახრჯახუარა არგამა ირბონ ზეგგე.
ახა უბრი აყარა იჯარშეეიტ იაპიაზ აბრი,
იართეეიტ ამში ალუმპახეტე ხუთაქ უი უეიზგგე.“

აჩხუაყა აუაა რხეჩალოიტ; ახა
ბეჟეიპან აშთარაახ ურთგგე იროულლოიტ ახუთა.

აჭუჯაძის ახდმცხი

აჭუჯმა ახდმცია რთვად აქვს ინეიტ,
 აშოშო იანკელგფშო—უა იაბეიტ:
აგუარფაქო აშტიაქუა ირეილგზ ხკლა ინალფშოიანგ
თენჩ ახდმცია უბრა უი აცია ახგზრა იაჭოგნ,
 ალაქუა თენჩ უაყა იტთან
უს აჭიეიტ, იყუნდყუნდუა, იანკოზ იხგნჭინგ:
„ზაყა ღდრა-პიპარა ყაშიწარგზ, ღაადრაა, შიარა,
 იყასწარ აბრი ეიფშო სარა!“

აღალი აცხი

აღალი ხუკე აცხი დუ ანაბა აღლაქვჷ,
იათახხუეიტ უბრი იაყარანგ იყალარკე,
მეკხუ შგერა ზლახ აკე აკუნ უბრი.
ინალავუეიტ ანუეიწებრა, აჩურჩრა, აქარა.
„უაფუშონი, უარა დიდგე, სხაყარახუშ უი სარა?“
აბას ავგზა იახწაიტი: „მაპ კერ შიგბელოქ მაკაია!“
— „უსგხუაფუშონი, სგშუფაყოუ უაფე, კერ ისგმჩაი შთა?
უაფე სგშუფაყოუ, სგშუფაუბონი?
ისგკემლუეი, სგმთიი?“ — „იუკლახჩა აკვგე ზბომ“,
„მა უაფეშთა?“ — „უშუგაკ უყოუ“. იღგხუა, აჩარჩუეიტ;
აბას ალა უი სარა სშგკვ უბრი ავგნძა ინეიტ,
უი აცხი იხაყარამხუეიტ, ახა მეკხუ იჩკეეიტ,
იშენეიუახ იახგმჩახტ, იტყუაეიტ, იფსიტ.

აბრი ეიფუშ ახსაილაგაქუა მაქმამ აღუნეი აქვჷ:
იჯაშატოღმა ნას, აუავ ეიწახა იანითახხა დგნხარკე,
ნარხა დუ ზმოუ ბზანხავწას,
ზელშთარა მაქმოლუგე — იეიკერდგრუა აამგსთწას.

სან სარა სხვ დნეპოდომებზე

სან სარა სხვ დნეპოდომებზე,
დშამხნეშლომებზე, დხვობუდომებზე
სარა სან, უს ბაშა, აშალა,
ნაყ სვარაღწონ უი სარა,
ნას აშია ლპიონ: „იზპააიტ“ ჰია,
„გუბაზიარა იოუააიტ“ ჰია.
ანცია იჯშოუბ, სა ისვზპაიტ,
ახა უავრა სვლემწიტი;
იეილდენ უსგდვ სარა სემიგრ,
მა აძაქვუ სა სვლხუაჩვრ:
ხაქუთიღარაზ იშთუაზგული სარა,
უბრიაზ ანცია ირჯარა!

ირაკვიადამებზე, იხტქდან ზენძაქ
სარა ანცია სვზიპიონ, ვენ-ხუქძაქ,
ვენ-ხუქძაქ ჯარა ბნაქ აქვუ,
ნას უბრაყა უი ააიგუა ვ-წლაშოქ,
ნასგდვ ანასვტუცივდა უბრი,
ს-აკსანა: უბრა ლარეი სარეი—
ჰვეჯა ზაწიგქ ჰნაღშოუა აშხახტეი,
დნებრ თბაი დუ ახვ, აქვებგარახვ,
ნას ამხქუა რახვ, ახვდშოთივლაქუა რახვ,
ნას აპივგურა ჰარაქქუა რახვ.
ჰნაღშოაადშოუა, ჰხუცუა, უს ჰიაუი:
„იანბაქუროვდსეი ას ახვში აბრა,
ირვჟდა უბრაყა ურთ აუაა?“
ნას ჰარა ჰვეჯა აშია ჰიაუა:
ლახეიქუ, ავეტეტიეი, უბრი აშია,
უბრი არიციარ, ავეტმან იხვ,
აპოლიაკცია ამცაქუ ირბლვზ იხვ.
ნას უახვტეი, აშხახტეი ჰარა ჰალბაარენ,
დნებრ ახვქუან აბნა ტოურაქვუ.

ანცია იღუნეი ცქა იციაანძა,
ხულფე-ქწია ინაცგვლანგ,
აშხა აქუან ამზა ციფრწიანძა,
ნას ანაყუ ამხქუა ირხნაცაანძა,
პარა პნაფშოაიფშორგნ, პნგჰიარგნ,
ნას პნეიციაეიო უს ჰქოფნაპხარგნ,
უს უახხდაძარა, პავნ ხუქახგ.

უარა იპაქუითუ, იაძიუ, ირუთოიტ
აბაპჩაქუა უჯანათ აჭოგ აპცია;
ირუთოიტ ურთ ახან დუქუა, აპთგნქუა;
აპცია თელამ, რგმგუ ყუახუპ, კერ თაძოიტ,
უი უჯანათ, იპაქუითუ, ურთ აქუეციოიტ,
ურთ უი ახუაფშორთავგ პართომ პარა—
უბრი ავნ-ხუქე რგკა აყნეტოგგ
სარა უბრა ჯანათ ზენდაკ ვენ-ხუქდაკ
აზგ სუპიონ; სარა უაეოგგ სუპიოიტ,
ფსგრთას ისოურატი, უა დნეპრ ახექუაქო,
მა უაყა ზეგგ ირეიწოლ ამხაქო.

* * *

უიწამშეკენ უარა აბეია,
 იხდგრუამ აბეია
 აუარა, აბზიბარაგდგ,
 ზეგდგ უააროუბ უი იზგ.
 უიწამშეკენ ამჩ დუ ზმოუგდგ:
 ზეგდგ ურგდიკალოიტ.
 უიმეილაპან ახდ-ფშა ზმოუგდგ:
 უი იბზიანგ იდგრუეიტ.
 იარა შოიკუმ ბზია ირბუა
 ახდ-ფშა დუ იმოუ აუბ,
 ლიდგრძ ხანთალა ირპანგ
 კუ-ყაწავას იყაიწეიტ.
 აქვარკია რხგ ანაიზგრკლაკდ,
 უი გუახუოუბ, თენჩრაბოიტ
 ჯანათ ეიფშა, ნას უახდ უნაფშოგრ,
 აგურვა წგსწგსუეიტ...
 ნას უიწამშეკენ უარა აძიგდგ:
 უაუშა-მგქუშა უნაფშააფშოგ:
 უყამ ჯანათ ადგდგლ აქვგ,
 უბას—აეფან აქვგდგ.

კ ა ვ კ ა ზ

ამხვეი ამხვეი ნეიშთარგვლა აღვთა რხადოლუპ,
ირაცოლუპ უაყა ამხაქუა, ზეგა შალა იკუაბოლუპ.

ქივტინატი აახვს პრომეტეი უა
დარგუაყუეუეიტ უაყა აუარბა ცეგა;
ესგემშააიირა ივარა ფნაწიწიოიტ,
იგუგდუ უაყა იეივნაქეეოიტ,
იეივნაქეეოიტ, ახა იაყეუამ უა
ილოლუ აბზაზარატი შა,
უი უს იეითაღმოიტ იარა,
ნას დგრვაგაგზ იეითაჩხოიტ იარა.
იფსუამ ჰარა ჰაფსუ,
უბას იფსუამ ახაქუითორაგდ;
იხუციალუმ ზგფსუ ცეგაოუგდ
ამშფუნ აწან ამზგ,
იუზგჩაფომ აფსუ ბზა,
იარა უბას აფა ბზა,
იუზგილაგომ ანცია იღურა,
უბრი იხათა ანცია დღმძა!

უარეი ჰარეი ჰაკუმ აიმაკ ზაუშა,
ჰარა ჰაკუმ უარა უუსქუა ეილზგრგაშა!
ჰარა ჰზგ იყოუ აწიფუაროლუპ,
ნასგდუ ჰჩაღ, ჰაძატი ჰკუაჰაროლუპ
შაარწიგრაღვეი ფხძღვეი აბრა,
ამშუ ჰალარგოიტ აპალაჩცია ჰარა,
ჰა ჰსამართალ გციოლუპ, ავგ იაშუშა.

იანბგეუუშ უი ანჰფგბაუა?
იანბგეუუშ უარა უანგშთაღლუა,
უკარახა, უააფსახა უარა ანცია,
ჰარგდუ იანბგეუუ ჰახფურტუა?

ჰარა იხაპწოიტი უარა უღშარა,
უბას უარა უფსაბზარა!
იააბ ასამართალ! იყალაბ ახაქუითრა!
უარა აძეკ უხათა ზაწიფეკ უეიზგდე,
იუაშაპკლაბ შილათს იყოუ ზეგდე
ნაძადა ესქმენგდე.
უაყე ილუეიუეიტი აქქუა,
ზეხმენჯარა ამეარწიფერა ძქუა...

ამხუეი ამხუეი ნეიშთარგელა აფთა რხაფოლუბ,
ირაციოლუბ უა ამხაქუა, ზეგდ შალა იქუაბოლუბ!

უაყა ჰარა აფსადე უაი,
იციპიფეუ, იმლაშუ
რხაქუითრა რუციაგეტ რგუ რჩანდამქუა,
ნასგდე ალა რგშთაპწოიტი ღარა,
იმაქმქუა ასოლღათ შთალტ უბრა!
უაყა ირაციადოლუბ ალაღერდ, აშა!
არი რგზხონ იახუაჩურცუ აპენთქარცია,
ურთ რგზშარა, ურთ რმოთაცია,—
უსგდ იახუაჩურენ აპსეიბაცია რგლაღერძქუა!
ნას აძღაბაცია შადა აწიგბეჟონ იქართოზ
ალაღერძქუა!

ან რგკპაცია უბას იქართოზ რგლაღერძქუა!
აბაცია-აქეცია რგლაღერძ შაარწიფერაქუა!
ართ ძე მვასგმ — მშოზენ დუნე ინაშთლუბ,
მკაბზ მშოზენე, აღურა შიგმოლუბ,
შეარა აშეარაცცია, ამაწუარქუა, ალახმშცია,
ნასგდე შეარა ჰაბაცია აპენთქარცია იშეგმოლუბ აღურა!

აღურა შიგმოლუბ შეარგდე აშხა იაწიქუა,
წია-ნაყულა იფახქოლუ შეარა,
შეარგდე აღეკქუა, აღექუა
ანცია იხამშოთქუო!
იშოლუბ აიაირა, შიგქუფა,
დშიფეკრააფეიტი ანცია შეარა!
შეა შეიზ აიაშა, შეა შეიზ ახმდ-აფშა!
იარა უბასგდე ახაქუითრა ცქმა!

ამგვალთი აფაცხუთი უარა იურპაიტ,
 ურთ ამიგ იუიმიტეიტ; ჰარგულა იუმგუეიტ;
 უი სარა ისტიუპ ჰია, ამიგდუ იგომ,
 შამთლაჰილაგდუ აბახთახდ ამიგდუ უიგომ,
 ჰარა ჰქუფ იშუგყოუ უს აკუმი,
 იზბან აკუზარ, იჰამოლუპ ჰარა აწარა,
 ანცია იაფია ჰაფხდოიტ ჰარა,
 ჰარა აფაცხაყნუტი აბახთაყნდმა,
 ინჰარაკნუ აჰიგნთქარ ტიართაყნდმა,
 ახდუ ჰარგოლუპ, ჰარა ჰაციჰიუპ...
 უაიი ჰა ჰახდ აწარახუ ჰარა იუჰარწაპ
 ანა ზეტსოლუ, აჯუკა ზეტსოლუ;
 ჰარა იიამიშანუ ჰქედგოსიანციოლუპ,
 აუხუამაქუა, აშუკოლქუა ჰამოლუპ,
 ნასგდუ ამიზარა რაციია ჰამოლუპ,
 ანცია იხათაგდუ ჰა ჰქუფ ღუგოლუპ.
 ჰალო თინახუეიტ შიარა შიფაცხა უბრა,
 იზშიგზუგლოლუხეი უბრი შიარა?!
 ჰარა იშიაჰამთეიტეი შიარა.
 უაჰა იარბანუ აბრა,
 შიარა შიგმგალ ნაყ იშიგმწამმეკუეი
 ალაქუა რეიტეშო! აბრა იშიგქუფხო აზუ
 იხშიფალმეი აშიახტი შიშიარახუ!
 აბრი აკ ალუ. ჰარა ჰმურთათქუამ,
 ჰქედგოსიან წაბგრგქუოლუპ ჰარა,
 ჰარა ახუქახგდუ ჰთიუპ, ახა
 შიარა შიგვლარ ცქჰა ჰაიფუა,
 იშიჰარწარუნ კვრ აუს ბზიქუა,
 ადგდულ აზუნ აკუზარ ჰარა
 სიბრა მაცარაგდუ ზაყაროლუხეი!
 აბახთაქუა! აქილარქუა! იხლოუფხდაძოხეი!
 ამილდაუანქუა ინაღვრკნუ,
 აჭინქუა ნარგდკვლანუ,
 ბეზშია ხკვლა ზეგდუ,
 იყოლუპ იფნა-ითინუ,
 ჰარა ჰქუფ აბიბლია ცქჰა დამწაფხდოიტ
 აბერ ცქჰა, უი იაჰირწოიტ,
 ჰიგნთქარკ ჯარა აჰაიქუა შიხინაუან
 იუა ბზიი უბრაყა ღმთიშგზ,

ნას აცვიანაზღ დღფრნე დღშოცან.
 აბარ იშეგმზოი ჰარა ჰჷფე იყაქულოუ,
 აცვიან აჷფე იაჰზეტეტიაქულოუ!
 ალაშეცარა შიფწოლჷ შიარა, ეგდშიგზდღერუამ,
 ჯარ ცქდალა შიარა შიგრლამშიამ.
 ჰარა იაჰჷფეშიწია! ჰარა ჰჷფე იმგზ, ისეთ,
 იმგზ, ისეთ, ნას უშოიაშოლუ ჯანათ.
 უთახეზარ უჷფილანეტე ზეგდ გა!
 ჰაროლ? ჰარა იარბან იაჰზემდღერუა!
 აეწიაქუა ჰათხდაძოიტ, აჩან ლაჰწოიტ,
 აფრანცგზქუა რზე ჰაციჰაუეიტ,
 იაჰთიფეიტ, მა შიეცალა იაჰციერგოიტ,
 აუა... არათქუა რაკუმ... იჰაიფშოუ ჰარა,
 უბას ინათქულოუ... ახა აბაშოაქუა.
 ჰარა ჰაისჰანციამ! უი იაჰყუნიხაიიტ ანციამ,
 აღდგრახქუა ეითნარსუა, აკე აახუა,
 ურთ — აურიაქუა რეიფშო, ჰარა — ზეგდ ზაკუანლა“.

ამოსტოლ იზაკუან ალა
 ბზია დღეშბოიტ შიანა!
 შიარა აცვიანა, აჷფერგუბზელცია!
 იიშიიქუან შიარა ანციამ!
 შიანა იაკუმ ბზია იფებუა,
 უი იციოლჷ შიზშოთოლუ შიარა!
 იხეშიხუეიტ უი შიარა ზაკუანლა
 შიეფჰაციამ რზე ხამ ფსას,
 შინაშოფიაცია რზეს,
 შიეჰისაქუა რზე შიწატი ფსას,
 ნასგდგ — შიარა შინახეს
 იშიზემდღერუა იხუქქუაგდგ,
 იარა უბას იფჰესგდგ!
 ზზე უკდღერწილა უარა
 ხრისტოს, ანციამ იფა?
 ჰარა აუა ქიაქუა ჰზე აკუუ?
 მა აცვიან წიბერგ აზე აკუუ?
 მა ჩნარხუს უყაჰწარც აზე აკუუ?
 უი უბას ეგდაკუხუეიტ.

აუხუამაქუა, ანგხაქუა,
ასაკუმალ ღვა, აშინდალქუა,
ნას უარა უნგხა აფხდა
ააფსარადა აიხვრხუარა
აღდგჩრახ, აიბაშრახ, აშახე,—
რაშა იშა აკათიარახე,
იუჰიოიტ, ხას ურთ დარა
იუზნარგოიტ მთას უარა
აბლრაქვუტი აღდგჩრახ, ამადარახ.

პლაშვიტი! იაქთახეუბ ჰარა
ეგდგრთგდგ ჰარლაშვარცე,
ამრა წახვრე დჰარბარცე...
ზეგდ შიჰარბაპ! ამალა იჰაშით შიხე,
ფასა შიჩუყაშინჰ კნაპაქვუ;
აბახთაქუა რვრგელაშა,
აშამთლაპქუა რეჩაფაშა,
ნას ურთ შორეშარწუა,
აქამქუა შვგრფო ეიტუჰაილანგ, მგუუმენდრანგ,—
ზეგდ ხეგლა იშიჰარწაპ! ახა
აქ ზაწიგე — იჰაშით შიგშხა ეწიაქუა,
უბვრთ იშახენხახ... ეგდგრთ ზეგდგ
ჰარა იაიგახეიტ შიგდქუაგდგ,
იარა უბას შიგმშვგნქუაგდგ.

აშახინათ აშობა

სა სანდსლაკჲ შიარა სგეიფოჲ,
 აღამრა სთაწანგ,
 ასაზან თბაი აგუთანგ,
 სა სუკრაინაჲჲჲ;

აღი დუ ფშოძაქუა თბაიქუეი,
 დნეპრი უი აფაჲქუეი
 სარა იზბაუა, ცქმა ისაჲაუა
 უი იარა აბეჲ შოგაუა.

უკრაინატი იშოაიგოლაკჲ
 ხარა ამშოჲნი იაწიახჲ
 ჰალაცია რშა... უსყან სარა
 აღიი აშხუეი აბრა—

ზეგჲ აანგენგ, იარა უბრახჲ,
 სკაპ ანცია იხათა იამჲ
 სიჰიარაზგ... უიანძა სარა—
 დსგზდგრაჲ უი ანცია.

სარა სგეიფოჲ, ნას შიი შინიგელ,
 აშამთლაჰიქუა ნკაშიგე,
 ნას ჰალაცია რშალა
 იცქმაშიტი ახაქუითრა.

სარგჲ თაიციარა დუ აქოჲ,
 ხაქუით თაიცია ქოჲკ აქოჲ,
 სეშიხაშიმერშოთენ, სეშიგუალაშიალა
 ეია-ხაი გუყაწიგალა.

მარიანა ხუშ ლახდ

იბეზმა სა სწეს ფშოქა,
 სარა სგუილ ხეშით ფშოძა,
 ბეშითლი ბეჟილხა ბარა,
 ბეჟ ეიბგანაწა,
 აუაა ბეჟართაანდა.
 უი თენი ბეფსთაზარა
 იგუართარ იალახუმარპ,
 იღვრუპ, ნაყ ინკარგუპ,
 ბეშოჯქუს მიქგდგ,
 ფშოძა იეიბეთოჟ
 ბგლა თეჯჯაგდგ,
 ლაღვრძელა იკუაბოჟ
 ბარა ბეჟ თენიგდგ,
 აძლამ გუ პალალ—
 ირზენკვლარემ, ირზხვარემ,
 ირფშააპ ურთ აკვიგაქუა... ირძამ...
 ბარა, აკვდგ იათსამ
 ბთარგუპ ჯაპანემ... ბეჟაყპ,
 ანკია ღებშიდილაპ.
 ბეშშითენ, ბარა ხეშით-სეშით,
 აშითრა იაქოჟ აშითგკ,
 ბკანდა თენი, მაკა,
 ბეჟ ეიბგანაწა.

ი. ჭავჭავაძე

აზრებზე პაპო

(ამოღება)

სეფსადგეგელ, აგივან ლაშცალა იხყოლ,
 ხულფაზტი ამიშე შარშიაჲ აქურშიაჲ,
 ამზა იარლაშო ამხაქუა ირშიშგროლ,
 იხუაშია ალაზან არხახე რზე ზოლჲ.
 აწხ ჭაფშაკ ესქენგეგ იგუაყულა
 ამზა ჭიენთქარწას მჩღულა ინეილან.
 ამხაქუა, აწია ზეხქუა ხნასსაქულან,
 უბრი ამზა ამიახუა იაწიახულან.
 ხარატი იზგრლაშოზ, იკუეი-კეიულან,
 უი აწხ ანგუაყულან დარა გუროლაულან.
 იხუკულან აღგეგელ რზე აღგროკელაულან,
 რშიახუაქუა უბრი იანგნარგშოლან.
 უი ზგრლაშოზ ამიახუა გუახუა ვილა
 აღიგ ფშოძაქუა ციამთხაალა იდგროციიფიულან.
 უბასყან ამზა ფშოძა გუროლაარალა
 აბნაქუე აბლქუა ირაციიფიულან.
 ხხუკრა ზლიაძაჲ უი აძ ღუ ალაზან,
 აძიგ იზგუაახშია აჩგნაკელან,
 იხუკულა, აღგმპა აზგშო იძგრულან.
 აკე აანგმხაძაქუა ზეგე გციან:
 დგეგელი, ვეჟანი, იაათსაზ აკ-ეიფშო იყან!..
 მცხუ აიღარა ხდინთა ზმან აუარდგნ,
 იახეკუეჟოლან აბეჟ ამვა არკუეხულან.
 უი იაქუტიაზ აუარდგნ-ხმა გუამწდაკ იოლჲ
 ამვა დახეკულან გუაყ ამიაკ იპიონ.
 უი იგუაყ ამია უაქეგეგ სგუ ითახულა ითოლჲ:
 ზენდა იეიფშოგნ უი ამგტკულა — აზარ.
 ზენგეგ იეიფშოგნ უი აფსთჰია ახეზგო აფშოა.

აუარდენ შინეილას აბლიააპია აბრა
 ჩოუავჯე აბნარშიგრა დაალევიტ,
 დეშოიაშოხ უახე აუაოდენ დნახხეღელტ,
 გუალა ზმოუ დიეიფშოშია უბრახე აღევკიაი.
 — სუხეჭქუწარუ კუდი-გორახე ამვა? — ჰია
 დიხწაიიტ უი თენჩ აუარდენ ხეჩა.
 — უშოთაქუსეგწოი, ჯემ! აა, აბრი აშხა
 არღეარახეშია ფსთაქ აქოე უნეიუეიტ,
 უაყა უარდენ მვაქ უახე იგოუ უანგლოიტ,
 უშოიაშოუ უშოცო ამვა უანგლანე,
 იუბოიტ აფეხწა ხაშეშიალა შხაკე,
 უბრი აუბ აშხა კუდა-გორა ზახმეჭუ.
 უახე იუთახეუხეი უარა? — ჰია დიხწაიიტ,
 უბრი ამვა დანგქუიწა აშოახე,
 — უაყა ბაათსეკე, მაშიგრქ უაქუმშიაიიტ,
 ბლაქიაშვილი უაყოუბ დანმეყოუ.
 უხლახბო ალა უარგდე უხაწალულუოუბ,
 უხეჭქუშოი აძიე სიწახაბ ჰია უყამ,
 ახა უხე უთახეზარ უახე უმცახ.
 ბლაქიაშვილი უჩოიუმერბან,
 უხეჭქუტიოუ უჩო-ხეათეშოთეღლაგდე უახე იუმგან,
 უი არფეს უარა უირთეხაშოი ყალაბ;
 უი აბრაგე დლასუბ, აშიაქე-ხე აიფშოწიყა,
 აძიეგდე დესშოათაპია იყოუ უავდამ.
 აშა უდხარგდე უიყუაწ უბრი ნაყ
 იანაე, უიყუაწ უი იშორა უხემლან.
 — უარა უმშოან, სარა უი დსეფშოააუეიტ,
 უბრი იეიფშოწიყა სარგდე სგუ ეიბაქოიტ,
 უი ყახშას იმოუ სარგდე ისჯუაწმოუბ.
 ეხეა ინარკნე ხეიგდარაქ ყასწომ...
 აბრი ჰიანე იჩოე აღურა ნაქოეიკშოან,
 ახეშ ეიფშო ინაფრენ, ამვა ინახელტ,
 აშიაპე-შოგბე ნაყ აშხა ინანჯკტ.
 აუარდენ ხეჩა აბრი დიეილაპაიიტ,
 — ემ, იაპაუეი! — ჰია დააყუნდ-ყუნდიტ,
 დააწაშეკეკე, იხე ააირწესიტ.
 ნას აცექუა აქეგრახეც აარხეიყან
 იაშია ლახეიქუწა დეითანალაგეიიტ.
 უა, კუდი-გორაქოე ბნაკე ჯოუბ,

უა აბრაგადცია ჩოგხჩართას ირგმოუბ,
 უაყა ციგდარან, ილაშკან, იშოართან,
 უახა ანეირა აუაა რხე აცივრხაჩონ.
 უა ბლაქიაშვილი ტიართას იმან,
 უა კაკო დაბრაგანგ აბნა დგლან.
 ამზა კუეი-კუეი თაშვიფთევი კრააწუან
 უბასყან უბრა დეკიან წლაკ ამწან,
 აბრაგად ბლაქიაშვილი იჩძანგ,
 ზნასგფ ხარა იზეკიგვლან დენანგ.
 იცივხარამყუა იჩფ გუაზერჰაგა
 აკუადგრ შოაქუხ იპიშან უბრაყა.
 აფშოა იარწესხგ აბლდ-ბჟე იგოხ,
 ლასსგ-ლასსგ უი იარა ამგრშოხ.
 ალგმპაქუა ივარგხუიტი, იაარჰან,
 ახე ივახან ნაყ ჯარა იფშოუან,
 იაჰაზ აშთებე იახდაკუხ ეილნარგონ,
 ჯარაკ ფშოგრთას მცხუ იყანაწეიტი.
 აკრაამთა იფშოუან, კუაძაძა იეილნარგუიტი,
 იაჰაიტი ავეზა აშაბე-შთებე ხარანტი.
 ნას უაჰა აზემჩაზტი, იაკადგრ-კდგრტი,
 უბრი ალა იხტიგხ აცია დალხაბტი.
 ალგე ეიფშო დხაფშოგ-ააფშოუა იარა დვაწეიტი
 იშოაქე აახგრშოხგ დვაგვლტი.
 აფსთალა დშოააუაზ დიბეიტი ჩოუავგკ
 იხჭოითიტი -უხუესთა უარა? ჰია
 -უაახგაზეი, დაროუ შა უაროუ- ჰია.

აჩოუავ

— უაროუბ, ხაწილულუა, უჩაიანკელ უა.

კაკო

— უუაზარ უარა, ბზილა უაბეიტი! ნადმარა ზმოუ ხაირლა ჰაიბაბეიტი.

აჩოუავ

ამინ!.. უა უოუმა ბლაქიაშვილი?

კაკო

იიაშოოუბ, სარა სოუბ, სხუთახტუხი?

აჩუგუავ

უა უქუჲ აფსთაზარა, უა უქუჲ აფსრა,
უა უქუჲ აყაზარა, უა უქუჲ აინზარა.

კაკო

— უაემა სეილაჰაიტი... უარგაჲ უსგუაუთხოიტი,
უბრი აზგ, იიაშოა, უგურა ზგოიტი.

აჩუგუავ

გუი-გუი ეიბადგრუეიტი, ამჩი — ამჩი,
სგურა გა, უგუაყრა სალახუზააიტი.

კაკო

ხოშგელდი ჯგემ!.. სარა უავ ბეიკ სოლუბ,
აბრი აბნა სარა აჰას სამოლუბ,
სა სუნგ, სგუარა კერ ინეიწუგუბუბ,
აძი იალარა სა საციშეომ, სგუოლუბ უს,
წლა-შათის იყოლ სარა ისუნროლუბ,
აწუ ახგუბადო უბრა ისგრშოიტი.
აბრა ისგამი, ისგუგუ რაკოლუბ,
ახა აზგაგა სა სზგ იკუადოლუბ,
უნგდა, გუარადა, ამლა, აშეარა,
ნასგაგ აეა ეიფშო ესქგენგაგ არჰარა,
უაბჯარ უახგი-ჩინი ირხიანგ აკრა,
იიაშოლუბ, ჯგემ, უავ იგუ აქუქუგლდეუეიტი.
აბას აფსთაზარა უავ იგუ ანშეიტი,
ახა აბრაყა ზეგაგაგ მარიახოიტი;
ზზგ იაქუითუ აბრაყა დაჰხოიტი,
სარა. ისგმოლუბ აიხალგბ აიშეია:
სარა სშანწა შიაქა, საჰია, სტაპანჩა...
ურთ სარა ისეიეომ, სარგაგ — დარა.
ართ სმეხუქუაქუა სგმანაწუ იეიბგა,
აბრი აჩუგაგ, ჯგემ, სნაპალა ისაიძეიტი,
გუაყრა ცეგმას იყოლ სა სქუჲ იანნაგუეიტი,
სგუიგა, სგბზიკუჲ ისგუკუბ იარა.
აბართ იროუსგეტ სა სგფსთაზარა!

უბრთ ბზანწყვედგ რგუ სხშიომ სარა,
კაკოვდგ უსწიყუა დაგმბეფსემ ზენძა,
იხვ აქუიძმწაშეთი ურთ რგურაგარა.
ამრი აუპ სარა სბეიარა აბრა!..
სა სპიენტიპარაპუფ იყამ აპრა-ტირა,
ვ-გურგლა ისტშოთუ უი სიალოუპ,
გუქ ალა ისხეყოუ უი სიაშოუპ.
უაიჩფეიწ იუსერბამ სენხარა, უაილა!
სა სლარნე სუბარგდგ მაზარალა,
უფშიმბარა უგუ იამებუარგდგ იჩა,
სუმბრჯან, ჯგმ, სარა ამრაგდ, ცხედალი.

აჩფუავ აბლდააპა დაიჩფეიწტ უბრა,
აჩალურაგდგ აქოიხეიტ უაყა იარა,
აღენაპქუი დენროგბეიტ დიარა ლუღუი.
აბლაქუა ნაპულა იშმიტ დაზქაპა.
იჩხმგენაპილან იუაპა ააჩხმნიხეიტ,
კრგზთან იბურჯანგდგ წაყა ინგშთეიწეიტ.
ნასგდგ იჩფ ინაპალა დნასიტ,
ნაყ აპასკდგნ ახე ახე ნაირხეიტ.
ნას ასას დგშოიშთან იჭფენიხეიტ,
კაკო იახე დნეიუა, იაფხეა დნაგულტ.
ართ ავგჯაგდგ ბლალა ინეიხუათშოიტ,
ავგჯაგდგ ნაყ-აყ იეიგუათხეიტ.
ნას ამთანხ წლაკ აშაპაყხე ინატეიტ.
აკრაამთა უაყა იტიან ქოფმთ-ფსგმში,
დგრვაგდგ ბლალა იფიპამიოშია.
ამთანხ ლუღულა კაკო დიაციაფეიტ:
— ჯგმ, წაარა ფხაშარამ, უგუ იალმსააიტ.
მცხუ აზწაარაგდგ გუაოსსგ იყოუმწააიტ.
ისაპი, უარა სგძმანუ აბაუაპი?
სარა სქფე იარა იუხერგულდგხეი?

აჩფუავ

უარა უძმანუ აპარა უადავძამ,
ამრი ახვ ამრა პიარა ათაბძამ.
უარა უაფიბე ხარაძა ინავხეიტ,
„კაკო“ დგზუსთოთუ აბუქგდგ იდგრუეიტ,
ხაწაგდგ ფაქესგდგ უარა უთფმშია რპოიტ.

ზქვავ ეილგო ზეგა უარა უდგორხხუოიტ,
 იწანგოგვლ უაქოტი უარა უაქობაქ,
 პარა ჰხვლწ უბრი ლაკუწას ირპილაშოტ.
 უარა ზეგა უძბახუ რპოიტი, უხაწილულუოუპ.
 ანაალგმდარიქუა ურგუციხაიაპ,
 ანხაცია ზეგა ბზია იუბოიტი ჰა რპოიტი.
 აბას იყოლ აპათგრ იქუნაგოიტი,
 იანას დუაუწარ ზნასგფ ბზიოლ
 უი იარბან ბზიბაროლ, ხაწაროლ...
 კრგზლოლ უბრი აუპ, ჰიარა ათახამ,
 ბზია დუბარ იგუაყ, ნასგფ ზმადამ,
 არსენ ზაწიგკ დუგუალიანშარი,
 ანხავ ეშაკ იეიფშო დიფხადოზაარგენ,
 ანხავ იგუაყრეი იგუოლდარეი,
 იარა იხაქვ იაიგოზაარგენ.
 აიი, ახაწავდ უბრი იაკუზაარგენ,
 ახაწა ხვლფავგე უი იხაზაარგენ!
 უი დხაადან აფჰიგს ლენასგფ ბზიან,
 იარა უბას ზეკვა უი დახოზგგე!..
 უი იეიფშო აფა ძეგრკვ დგრთახვზარგგე,
 უაქოტი აამთაზე აფჰიგს დღვზშოაძომ.
 უსემბაცგზტ, ახა სა უზდგოუან,
 უბზაზარა სარა სეილაჰაუან,
 უარა უახხ აარა სარა საზხუკუან,
 ახა ავზრა სარა სზაფგრწუაშგზტ.
 აშთახხ, ჯგმ, სარა ანცია სიმიოიტი,
 სენასგფ უახხ ნაყ შთახხაყ იგეციტი!
 უაასზდგრკვ უარა ზეგა უასპოიტი აბრა,
 სგზქუშმაზ აგუაყრა იუდგრრაყ უარა.
 ზენგგე სენასგფ სეიგურლეიტი სარა,
 ნასგგე საგახგიტი იახხსტუამბუძომ ჯარა...
 ვაყია შოქქუსა სხვწუან უსყან სარა,
 საპ სანდიქუიწომ სდიგლგანგ სგგენრა,
 უსყან სხვ დგრხხუიტი აეიქუა რახხ ხაჩარა,
 სგგე-სგუაში საფგრგანგ ნაყ ხარა.
 ზინახ სგუ კაპოიტი, დარა სგურკვიტი,
 სთააცია რგუგარა სა სხვ იხანთახხუიტი.

სვეზცია ახუკქუა გურღონ, იჩონ,
 სარა უსყან სტიანგ სწიფუან, სჯაბონ.
 სვეზცია აბართქუა უაშაშია ირბონ,
 სარა სწიფუარა დარა რხე ჩჩარან,
 ირხაშთხმან რგუაყრაქუა იყან რხაქვე,
 სარა სეიფუო დარგგე ანგურგონ ატოვ...
 ნას სარგგე სვლაღრძ საციფხაშონ,
 უბრი აყნგტი დარა სრგლწნე ხარა სცონ,
 უა კუკუმდრაკ აშაპაქვუ სტიანგ,
 სვხხარა სწიფუან, სვურგონ, სტიან სხე კნე.
 აბა უი აფსთაია იხნგლან ნასკეიტ,
 უბასყან სვგუგგე ხუკქე იშაქუგვლტ,
 სვშინეი-ნეიუან ნას ეიპა სვუ ევახეიტ.
 უბას სვფსთაზარა ქვგც სალაშცვლტ.
 ავურღდარა, აჩჩარა სალაგვეიტ,
 საყუწტ ახუკრა სვწრეი სვუარეი რხე,
 ზენდა სთენჩხეიტ, სვურვადომ უაფიგ.
 ააი, ჯგმ! გურვარაღი, ხდააღი უბას
 სვმშოქუა ზეგე ეიშთაგვლა იცონ,
 ხუცვრთაპია აკგგე შსსვმამგზ ზბონ:
 ჯაბააღი სვეზცია სა სდგრჩონ,
 ვუკ^ა ილა პარა უა აფიქუა ჰახჩონ,
 იპადგზ ჰუალქუა ბზია იეილჰარგონ,
 უახვლა ჰაფიქუა, ჰიარაღი, ბზია იაჰახჩონ;
 ნაყ აშხა რნავს ამრა ანთაშიალაკე,
 არახუქუა იპიგ-იჩა იანგუარლალაკე,
 მნეინგ იეიღვრგანგ იანაშფხაძიალაკე,
 ნასგგე ჰთეფქუა რქვუ ურთ ანქვაჰილაკე,
 ნას აბნა ღუ აიიგუარა აპცა ეიქუაჰონ,
 ჰახუქუა ცივრგანგ ამცა ჰაჩჰაპიატიონ,
 ჰვურღდარა, ჰაჩჩარა — უბრაყა,
 იღვრქვუხონ აბნაქვუ იციაზ აწარქუა.
 აცია ჰიააიუა ჰანაღავალაკე,
 შარაფე-ეწია კაქკო იანაბაბლაკე,
 ახდშცია რახნტი აძიგ იბეგ ირგაუან,
 აშხაქუეი არხაქუეი ზეგე არქვუხაუან.
 ნას ზეგე რეფიქუა ახდჰვაჰიან ინეიუან,
 რქვაჰიაგა ფვრტნე, ნაყ იოურგუეიან.
 აუაპაქუა რგშინგ, შოლკე ნეიუან,

ამხაცია ჯოუკგდგ რგბლა დგრყუქუან,
 ჯოუკებ ალახეიქუწივა ამხაც რაიონ,
 რეიქუვადგ ირგწიყდო ინარკონ.
 დუქ იანეგმსკუა აეიქუა ეიბარყაიუა,
 ადო დუქუა ინრგქულუდიტ იპიუა-იჩო;
 პარგდგ ჰაიბარფო, ამხა პიო, უხთუი,
 პაიზონ ამხა-ძებხ ბზიკუფ უბრა;
 აცია პალწრაზე იჰადიძიონ პაქუქუა,
 უყა ამხა-ძებხ აქუფ ჰიწაპრგხუან,
 უბას პახუმარუა, ჰაჩჩო, ალაძე ჰპიო...
 იჰამინ იძაიტქუა რგლა კრამჭონ,
 ზნე ამჭელ ჰარშიუან. ზნებ ახაპი პარფონ.
 იანშოოფრან, აძე ანმიჭებ, უსყან
 არახუ წაყა არხაყა იღბააპკონ.
 ალაზან აძაქუფ, უა აძე რეიუან,
 პარგდგ უაყა აძაქუფ ჰიწაპქუაბონ.
 სგქკუნრატი კვრქუა სგუელაშიოიტ სარა,
 ახა იაბაყოფ ურთ გურღმარაქუა?!.
 ხულტაზე დგრვაგდ არახუ ეიზცანე,
 ჰახატიან დგრვაგდ ამცა ხეიქუწიანე,
 ანხაცია რლაქუქუა უბრა იაჰპიალონ,
 ზეგდგდგ აკაკა უეიზგდგ იაჰპიალონ.
 ურთ ალაქუქუა სდგრხუცლონ სარა,
 უაეირაიანძაგდგ იხხაზეშოთეკტ ღარა,
 სყარწონ ურთ აეიგტირა სეილაჰაუა.
 სგქკუნრა ლახქუფხრა სგუელარშიუა.
 ეეჰ, ურთ ალაქუქუა რყნგტი აკგ,
 იაანხაძეიტ ციეიე გუაკაჰე ვიფშო სგუაქუფ,
 უი სარა აკვრქუა რგლა სარხუცუან,
 ზნე სარგურღმონ, ზნებ სგლახხ ეიქუნაწონ...
 არსენ, პ-არსენ, ხაწა ლულუას იფხაძაძ.
 პა ჰყნენძა, ჯგმ, ილაკუნე იააძაზ.
 უი იაკუნ გუ-რყუანდაგას იზდგრუან,
 სგუი სფსი რზე უი იაკუნ ისგმაზ.
 უბრი იაეიბექუა რგლა სგლა ხტუან,
 უი იხთეს ჰია ისაჭუაზ სა სრადმონ,
 იარგდგ გუაკაჰე იეიფშო უს ბზია დგზბონ,
 უი იხაწალულუარა სა სგუ ყანაწონ...
 აბას ადიკუფ სა ისგზაჰუან,

სეკუნდრა იანწასრაკ ამამგზტ,
 სვნი სგუარეი რგუხაია სკემგზტ,
 სთაიკთა რგუყურა მცხუ იზგურგომგზტ,
 სეკუნდრან, უსყან აკგგ სზეილკომგზტ.
 ურთ სემშეჭეა ბზიოლშია იზბო სყალღეიტ
 სგუ ისნათონ სარა სეიფშა ზეგგგ
 რგხასგფ იეიგურღღოიტ ურთ ჰაა უეიზგგ.
 სარა აბკ დსგმან წარგკ, ეილყდაკ,
 იმაათსოზ, აუსურაქჟე ზენდაკ.
 დზაწიგნ, ცხგრააკჰაია უაჟ დინამგზტ,
 ანა ანზარაქჟე უაჟ დგნიაცლაბუამგზტ,
 უი ამგჟადა აძი დინაძაშაამგზტ.
 მიტიშია დციადღონ, დლაწონ, ითეიგაღონ.
 წოლუპ ანციაგგე უი მცხუ დრგკაიშონ,
 აჩზავრა წკა ზმამზგგე უი იითაღონ,
 ესქგენგგე აბას ჰყალოიტ ჰაა სყან,
 აკანჟ დმაშეშეჟა, გუაყრა იგდამქეჟა,
 ანა იამუიტ უი, იოლუიტ ახუცგრთაქჟა,
 ინასგფ იეიყეიტ, ციგაღლა დთანარხეიტ...
 იეილყაიახეიტ, უარგგე იუდგრუეიტ,
 ატიგ ინასგფ უსშია აჩზათსახლოიტ.
 ეკგ ატიგ იმაზარ ანასგფქეჟა,
 აგურა იგომ იახდაგგე უი სოლუპ ჰაა,
 ჰარა ჰჯაბაა, ჰარა ჰგურორაქჟა
 ესქგენგგე ურთ შიართოლუპ მცხუ,
 ატიი ანზავი რგხასგფ — რფსგ
 რაჰ იკგუპ ინაპალა ირღღღღღინგ.
 აამთაქჟა ხდამღეშეძაქეჟა იკონ,
 სარა საბ არგკჰარა იზაინაგონ.
 საბ რგკჰა ესემშა იგზონ, დეილაჰჟან,
 უს-უს დეჟადახჟან, დეილაჰჟან,
 აფიგტი-გუ იმან, კრგზუეიტ ჰაა დაქჟან,
 უი ანასგფდა აკრურა დანყანან,
 ანა უი იმჩ, ილშჰარა იაბაყან,
 აქურა დღე ზენდი უახდ ნაყ იაკცახდან.
 საბ რგკჰა იბონ ნაყ-ნაყ იდეიფშეჟე.
 ზაყა იმჩ, ილშჰარა იაგზოზ აყარა,
 ირგგზონ ანაპე იგნრა, იგურა.
 იზაცღღეიტ, იაზაიტი უი აგუაყრა,

ამეღდა ღვთიანთიერ აჩემიზარა,
 იხეუან ზენძაკ აშოვქ ააიუუამწძაკუა.
 აბას ანხავე ინასეფ იეიუარ, ზენძაკ
 უი აანწასძომ, იცეგდახოიტ, ზენძაკ
 ზნჯ აგეე შთახეყა იანგეეე,
 ნას იაანწასძომ, ნაყ-ნაყ იცადოიტ.
 უსყან ისხეწუან ვაეეეეე შოქქუსა,
 უი ჩხუარამ, ავგზცია ძეგრვ სრეიღეზ სარა,
 ისგლშონ ანჯეუგარა ავზრა,
 ქუნავალა სენრეცხრაარ სთააცია,
 ახა იაბაყაზ აპ ინაპაჟე სეყან,
 სთააცია რახე სცარ უი იუამეზტ ზენძა.
 სარა სპ იხე სხე სერგუაყუან,
 უსყან სა სვრა ეილაპაუან.
 ზნე ღვეეძა, ფშთთიე ჰია იხაძამეუა,
 აჩემიზარა ზემი აგაზ რეცპა,
 საბ აწლაპეესთა, აგუაყ, ამეღდა
 ღვაიიტ, სპ იქე ღვაშაპკრაიცე.
 ბაათსძაკ იაკუნ უი სპ ჰია სეხქეუ,
 გუეეეეე, სიორძაკ, ალაიმელ ზქოაკეუ,
 იკუ ბელძომეზტ აძიე იხე იარა,
 უი იქე იალშოიზ საბ რეცპა იარა.
 უი აყარა ზესპიოზი, ათაუად იფა,
 ბზიარას ილაზი ცეგდარამზარ იარა.
 აბრი იეიფეშ ამერეკეე იქე ღვაიიტ უა,
 საბ რეცპა, ზეუ ფწიანხაზ, იაათსაზ ზენძა,
 ღვაიარეცე აპ, სიითარეცე სარა.

აბ

უხაწე სარა სცაიიტ აპ უარა,
 სუნე უაპა სემი აქუხომ სარა,
 ღსუთ სეკეუნ... სემი აქუხომ სეჯრა,
 იფხასთოუმეღენ სენხარა-სენწრა.

აპ

იშთფა, იშთფა! იძია ზაკუნი?

აბ

უარა უფსენწორე იაზარაცე,
 ღსუთ ზაქრო, ავნეყა ღვზგარაცე,

იეილაპაზ სვნე, სგუარა დაცხრაბრაცე.
ნას უთახეზარ აწეს ხშვგეგ ჰადწა,
ჩაზაიტი, ვეზაიტი — იროაცია აპაზი,
აკვ ივბანე ჰარა იპაქუწა,
იპათ ჰავნრა აშაქტურგელარა,
ნას ჰაშთახაიტი უარა უმაწურა.

აპ

ას ზმურ უხაციცომა უარა
სარა სპიატივ, ნას სარა სმიწურა?
აქოთექმა... ზაქუზი უგუ ითოუკვზ უარა,
ნას იშოფოუგუალი ამრი ვიფუშ აპიარა?

აბ

ამრი იუჰაიზ სა სგუ ითაძამეზტი,
უარა უშსიტი, სარა უს სემჰაიძეიტი...
ნას ისაპი, დად, უხაწკე სარა სცეიტი,
აკვდე სემამზარ უმაწ ზლახური?
ანცია-დუ იუბოიტი სა სეჩმაზავუბ,
სელშოარა, სემი უჰია ზეგდ სელძაიტი.
სემაცარა ეგდსელშომ სკუადამოუბ,
მამზარ სფა იზე უგუ ნსერზომეზტი.
იახდენძასელშომ სვენრა ნეუზგონ,
სენი, სელშოარა ბზანწგეგ სა სეიგძომეზტი,
უახეტი-ჩონი ესქდენგდე აფხძე კასთონ,
აზა სა სზე აამთა არათსახტი.
სააფსეიტი, სკარახეიტი, აკვდე სელშომ,
საფირა აანძა საეიტი, სემი ზეგდ ცეიტი,
ქუნაგალა ავნე სარა ისეზნეუგომ,
აბარ, სვნრა ბეესიტი, იეილაპაუეიტი.
ბზიადაკ აქუნ უი სგუარა-სვენრა!
იუმერძენ უხაწკე, სუჰაიოიტი სარა,
ისფუმერზან უი სგფსე თანაწა.
სელშოარა ზეგდე სენზარა იაქუსერძტი,
სდა-სშამხე ზეგდე უი ისეწინახტი,
სა ისემოუ ზეგდე ფხძაშოალი ისერჰაიტი.
აულუ ხდამთა სჩაწაპაიანე, ისერჰაიზონ,
ისხეზგეიტი ამრი აყარა გურვა.
აბარ, დად, აპ, იშეგძუა უბოიტი სვენრა,

სგლა შობილშოთუა იზერუმე უი სარა?
უს უმუნ, უხაწკე სკეიტ სარა.
უს სხუმუნ, დსეთ, დიდ, სკეკუნ — სა სფა.

აპ

უსყან აქექუა ხანატეგს იზესთარგდი?
დაბასფშობაფეი ახანა ბზია უი ილა?
მამ, უი სოუმპინ. დსეზუთომ ზაქარა,
იუთახეზარ იახდაწიყდა იწავრააიტ უნხარა!
შიფშოთი იიგულდაუა, ქოფექე, სა სქობაფხა,
უარა უუს კაენე, სარა სუს ყაწა ჰია...
მამ, „აძი დსეზხოუბ, ში-ვქე სემეზარ ეიპა“...

აბ

სარა სტიე სა დსეთ, უარა უტიე უარა...
ნას უმწურა იკასეკძორემ სარა.

აპ

უსფერწ ნაყ, აჩთადა, უსმეპინ უაპა!

აბ

უარა სუფერწერ ზენე სნეირგდა,
ისფსეზხოუზი ნას, კერ ზასპიარგდი!
სემალა სვნრა ხუართარას სეზლაური,
ისფსეზხოი, იზური, სხე აბახგარი.
უაფი სკეკუნ უარა დანსუმთა?
ისფსეზხოი, იზური, სხე აბახგარი?
ისაპი უხაწკე, ისაპი იზურა!

აპ

უთახეზარგდე უხწია, უი აგუხადა სკემ სარა,
უთახეზარ უნეი, ახაპი უხე ანყა!

აბ

პაი ჯუშითხფეიტ, ახაპი სხე შოფანგსყდო,
არი ზაკუ აქეოუზი, ას იშოფაზეკალიო!
პარგდე ჰუაიუპ, აუაა პრფლაფხაძოუპ,
აქატე-აქეტი ჰთახეუპ, აფსთაზარა ჰაშოთოუპ.

უბნე, აქოფექე! ქვემოთნ უაპა!..
 უბნე... ქვემოთნ სემპიეი, უარა ალა,
 დამზარ უშლარა სახუაფშუამ სარა,
 აყია იუპიაქუაზ ურხეხუპ დუღუალია...

იარბან სეზხედურხუეა! ამლა სუშუამა,
 სენრა ურეკქამომა, სშეგბზოუ სუეფუამა,
 სარა აღეგაყი სქააწახუ ფუწიონა,
 იყა დშუჯყოუ იაბ ამლა დუშუამა.
 უი იყა ილშოიოტ იაბ ინჯუყარა,
 ახა აზინ იუთომ, სარა სრეკპარა!
 სფა ზაწი, დესცოფეგუიოტ დსუთომ სარა,
 საყირაზე უნრი ილშოონ სნჯუყარა,
 ახა აიაშა სურპიომ, სემეჟდარა,
 ფუ, უარა უზაკუან, უარა უიაშარა!..

აბრი აუპ, ჯემ!.. აბრი აყიოუპ ჰარა
 აბი-ფეი რეკპა ჰაზქუდ, ჰიაზგრხა,
 უარა იუპიაშოტ უი ას ზიპიაზეი ჰია.
 ნას იიუოგზ რეკპა, იპიეიშ ანცია-უშშა?
 მაკ-საქკ დიპიამა, იკალთ დავუდუა,
 საბ რეკპა მეჟადა უი აპ აცეკაანშა!..
 უი იგუ ზაპიენ, იეიხაძან ზენძა,
 იაზმეოსეიოტ იგუყეიპა საბ იაყია წალი.
 უიჯდ დუავემზი... იზემჩაიოტ ას ნავძა
 ხენასეფ იაჟაზ, იგუ ანფეიამა,
 იგუ ითაფსნე იყაზ არახე ინარპიეიოტ,
 იხაუაზ შოზალემდარაზ უაყა იპიეიოტ.

საბ დისგრეკ უი იააშთიფააიოტ ალაბა,
 იქვენიეიხუეიოტ უბრი აპ ეილაგუნწია.
 იუასპიოიოტ აწიანგრე, იანაჟუზაილაკე,
 საბ ლაბა იმახაბაცუხტ იმაშეგრენგდე,
 იხე ნაფხაყენე, დღაან იჩურთენჩენე,
 ახეგმძლ დარხაწეიოტ, ახა უი არეკპა
 იმახუქა მჩედან, საბ ათაჰმადო,
 ახა აცეკ მუკუა დიმეშთიოტ.

აღვგაფი ილაბა აპ იხმმდღვიშეიტ.
 ამაწუცია „აროზგ“ ჰია ნარგზქოითიტ,
 ნას საბ აღვგაფი, ამჩგლა რეკვა,
 ჭგრანხმეფლა დრგპყარცე იაიიზეიტ არფარცია!
 საბ აჩგმაზავ იაიისნე დრგპყეფიტ.
 საბ რეკვა, აბრი ეფთშ დაქუმშიაცვზტ,
 უი ამგვოდა იგუაყრა უჰია იქმრა—
 სგუ ნთვფსააუეიტ უი ანსგუალაშიო,
 ითაჰმადარა, იაჟირო, იმჩგდარა,
 იხახუ, იფაწა უჰია რგშაკუაქუარა,
 აუაა, მა ანცია უჰია რსამართალქუა
 საბ რეკვა, ამგვოდა აკგგ იმგხუეიტ.
 უა სგშავგლან იაიისნე დრგპყეფიტ...

იგუ ააფშოქახან, უაჰა იხგმშიეიტ,
 იხგ ნკგდგშენ, დხუცუა დაანხუეიტ,
 ზგფსგ მაქხან აძი იეფთშ უა დააშოანხუეიტ.
 კაკო დაიილაშიან აძგრაჰია დვაწყეიტ.
 უი ამცა ეფთშ დეიბაკუა დეიცრაშიეიტ,
 იმგგ ნეიწგხნე ზაქოო დნეიქუყაიიტ:
 — უსყან უა სგგლან ურთ რააიგუა უჰიაშია,
 უბასყანძა ურხგფშოგზმა უარა,
 უბ ათაჰმადა დრგპყაანძა უბრა?
 ისაჰი უარა აფთიგს კასე ზხოუ აბრა,
 იყოუწოზ, უგუ უსყან იუანაჰოზ?
 უბასყან სგგლანარ უბრაყა სარა,
 ფასა სულგონ უარა, ნას უარა უაჰ.

უზხგფშოგზ უაყა? ლანაფშოგრაზმა,
 უბ იმა ზეიუან თენჩ უზიხუაფშოუაზმა!..
 ფუ, აკგგ იაფსამ, უარა ნამგსდა,
 ფუ, უარა აფთიგს კასე ზხოუ, ზგმმდღდა!..
 უბ დგრშუან, უარა უგგლან უფშოუან.
 უხგ უეიგმეიტ, უშიანე ურზგფშოუან.
 იალოუხგეი აბრი იყუუხგელოუ აჰია!
 უაჰიალა დგშნე, ნას დალთეიქოუხენდაზ,
 უბას უაჰ უილგანდაზ უბრაყა.
 ზმმდღ ზზემდგროუა აჰია ზგყუნუ უარა,
 იუთახეზ სა სგყნე, უშოფაიი აბრა!
 უსფგრწ, ნაყ უცა, სურფხაშოიტ სარა,

აბრავდრა ზელშოი აძი უაკუმ უარა.
უარა უხაწამ, უიიტ უფაქსნე...
ფუ, ნასგდგ სხაწოლუპ ჰია უდიფუქუპ უა

აჩოვუავ

უსმაციაჰან კაკო!
მაკეანა დუზდგრამ უარა ზაქრო!
სა ისეჭულოუ არფესკ — აძიგ სიწიხომ,
აჰიაქუგ ჰინეირგდგ, კაკო, სიზგრშომ.
ასწიყა იაარლასნე საჰია უმგრჯან.
ნასგდგ უიშაციაჰან აჰია ზტიუ ზენდაკ,
ზენდაკ სუმგრჯან... უაასზგდგრკ ზუქდაკ.
აჰ უბრაყა საბ დისუანაწია,
სგვლან ალა ეიფშო სხაფეკ ეიხარლულა...
„უზფუშუხეი დშე“ ჰია სგუახენტი ისაჰია.
ახა უეიზგდგ აკრაამთა სხე სყაეოჰან,
იზდგრუან, დგსშგრ, საბგდგ უა დგრშუან.
არეკჰა, ამგეჰა, უბრი დაქუდგრძონ.
საბ იშრა ზხარახან სარა საკუხონ,
დსემშგრ, სიყუაწგრ, საბ უეიზგდგ დდგრგუჰუჰან,
აბას ვგ-მცაკე სარა სრგბჰან.
იშოჯზბოზ საბ რეკჰა დკარგეტ,
იააისუა დუღუალა დრგჰუჰეიტ.

ისზგმჩაიტი აბრი, სგუ ამცა თაციტი,
სგბლა აშა ზელტი, სშიაქე სნაზგტი.
სუაჰაჰე ნკასგეტი, აცეგარახე სგეეტი, —
აჰ დინეჰაჰიონ: „შისლა, შისლა! ჰია,
უბასყან ინთეეტი სშიაქეგდგ აყუაქ ჰია.
იაქუშეეტი უი იგუ აწიალარაწიყა,
აბას სილგჰეეტი საჰ აფსათაცეგა.

კაკო

უარა უზშოზ იხაწკე სა სცააიტი,
იუათიოლუპ უარა აჰია ანგუჰგარა...
უზგშოზ უან უარა დუეიგურლდააიტი,
უი ლეკეა-ხშო უარა იუზგჰალაღხააიტი,
უი უან, უზგშოზ ანცია დინეჰააიტი
დახდლოჰს აზგ აბრი ეიფშო ახშოარა!

უარა უზმთაზ სარა სინაწკეზაიტი.
სეცკაცშია იუსაძაზ, ისანაე სარა.
ისაძაზ საციფხაში სუხუაფშოუეიტი უარა.
ისანაე აბრი, სშამხნეშლოიტი აბრა.

აჩაგუავ

სა სეზურჩხუოზეი, სგრჩხუატიძამ სარა,
საბ იშა ზუზარ, უი იუალუბ აფა.
ზეგაგ ირუან აბას, ირუალუბ აბას,
აგუაყ უძია უბას ახაწალუღუა.
აფხატი უახტი მცხუ სგრჯარა
იეიფშოუბ უაფეგ უარა უახტი მცხუ სგრჩხუარა.
ახა, ეჟ, კაკო! უბრი აჰ იფსრა
იამუიტი, სარა სგუ ახურა აზმგრლეიტი,—
აბ იზე აფა იზე დამეიგძეიტი,
ახა აბ იზე ხუართას იყამლოიტი.
უსყან სარა სზე სგუალაშიაძომგზტი,
აშრეი-აკრეი ზენძაე საციშიაძომგზტი.
სეგნე სანნიე... საბ უსყან დეფსხან,
სშამხე ნასეწყაიტი, სგუ ამცა ნაცრალტი.
უი ამეჟადა წაყა დკაჟენ დმეშაძა,
წესრა იმამგზტი, დგშთან უი კოგცხა.
აიი, საბ რეკა, სა სზემფსზეი უაფხა,
იუქუშიაზ, უზგაზ სა საგარუაზ უახე.
ახა, ეჟ, ჯგმ, იყალაზ ყალოეიტი,
ჯაჭანგმუბ უი აგუალარშიარა...
აბრი ანიძა ზაქრო დეილაშიო,
უბრა კოგცხა იჩოგნკაიეტი დგურგო;
აკრაამთა უაყა დკაჟენ დჯაბო,
იხთესგზ აუსქუა გულა იგურგო.
აბრი ირეკარა კაკო დარგუამწიტი,
ავჯაგდ რეფეფშო აკაჟენ, იეიერგმწიტი.
აბართ ავჯაგდ რეგუაყრა ზეიფშოროუ
დაზხუცაიტი დაარა ცქა აბრი იაფხმო.

ა. წერეთელი

ა კ მ ე ტ

ზნე სემდგრუბ, ზნე კრგზდგრუეიტ,
ზნე სჯოუშეილაშეტ ზეგგე ზლოუ ჰია.
ცქეა სგუოუთაძარ, სეილუკააძარ,
საგდ-ეფანტიგმ, საგდ-დუნეიტგმ;
სარა სდგრრა დაარა იცეგდოუბ...
აბრი იოუბ ჰია ზზგრჰიო საკუმ,
დაჩრადი იოუბ ჰიაგდ იჭქურკუთა საკუმ,
სგუბეანგტიუბ, სუაჰიაშოოუბ...
სარა სდგრრა დაარა იცეგდოუბ:
ზნე სდუნეიტეუბ, ფსაბარატიუბ,
დაჩრაზნგგეგ სეფეჰანგტიუბ.

ა ბ ა ძ ძ მ ი

აეფან იაწია ახაიგუა,
 აშხა ჰარაკ დუ აქოფ,
 აურეი თბაარეი უხეილმგრგუა
 წეს-თევრაწას აკ უბოიტ.

ძენგგე ფხენგგე ამთქუა ზხეიფშოუ...
 იაილგშუ ფსგუა ფაცხოუპ,
 აძენ იფხოუპ, აფხენ იხეშიაშოიოუპ,
 აშხა ნაარა იაღყაწალოუპ.

დღდგი-მაცეგსი ეილაგენტუა,
 აშხუეი აგუეი ანარძუა,
 აფსთაია ეილან აჩუგლარყუნე,
 აბრი ახაჩოიტ იახათანე.

ამზა კათხა ანაქუქუა,
 ამრა ცაპიცაპი იანარლაშოუა,
 აფსთეი ამშუეი ეიბარგურდღუა,
 დარა აბარტქუა იანგრფელუა.

აბრი ავნე გურდახუხაძოიტ,
 ბააი-ხანგი აწანარძუეიტ,
 ურთქუა აბრი იუზადკელუამ,
 იგუანგრჰაგხოიტ, იფშძაძახოიტ.

ნაყ, აფაცხაბხ ნეიგა მვასე,
 იაქხაგალოუპ ამზა ნაარა,
 იმვა-ციგდანე, მვახუასთანე,
 შიარახემზარ ეგაზაქჰამლუა.

უახხ ინეირცე იაქუზკვზგე,
 იმაზაროუპ ინეიგემქუა,
 აგუ ეიცამქუეი აბლა წარეი,
 აიხაჟა ზხოუ ალაბაშეი;

მა დხაწი ლულუანგ დაქუტიაზაროუბ,
ლაღვი-ვაღვი ზეგეგ ხხეიფშოუ,
აშხა იაიძახ, შიარა ზხემდგოუა,
არაშ-ფწიხა აჩუგ ბზია.

უა ინხოდა ეილარ ირგლკნგ,
უუაფაქჟაფა, აშხა აქუციან?
აფსთა, არხა, აფშოძარაქუა,
დაბატეიუ ურთ ირგლკნუ?

ჰიარა ათახგმ, უი დაფსეუოუბ,
დეილყმა-ეილლუციმა, დეილგხხაძა,
ხუკე იზგრხა, დუ რაცვიამშო,
აცოგეი ბზიეი ზეგეგ იხეიფშოუბ.

აჩუგ თოულან, აბჯარ ბზია,
იხთგრფა რქმაქმა აჩუგუ გრგმალუა,
იუაპ-ხულდა ეილაჰაუა...
უაჰაგე აკე დეილაჰაუამ.

ახა დგრვაგე აკე აცწატეუბ,
აბზიანარა ზეგე ირგლკნუ,
ზეგე ირფხმაძეა ვუ-ყაწავას,
აბრეგე შაპ-ჰია აზიპიოხმა?

ანასეფგეგ ააიზგემაგან,
აბრი ახგეგ დხუდანამტიიტ, —
აბზიაქუა ხეგლა ირგლგხ,
უბრი იშუყა ლხე ნანარხოეიტ.

აბარ იწუეიტ მეხკე იაშა,
დააიგან დიშოუბ ლგლა თშოაშოა,
ალმას ფწიხა, ახგე რწიაწია,
გუაზგრჰაგე, აიხეშიაშია.

ლარა ილგხძეუბ ნახი-ბროლა,
ოდგშ დილზიადიტ-ავგრტიგლა,
ლხეიფშო დგუამგხტ ხეგძლა-ფშოაღლა,
დეითაჰაბატეინ ზეგეგგეგ რგლა.

ლგუ აცაფხა, აბზიბარა
იხალგრტიტ ზეგა რაფხადა.
ეიფარამკუა ნავდარალა,
აბრი აფსუა ლგლაშვარა.

ურთ რენხაშა, რეიბაბაშა,
იხლაყან ჰია უზაბადაშვამ,
კალამ-წარგდგ ნაპ-ყაზალა
ამსგრ ქააადგმუ იახანწაშვამ.

დგდგლში ეივანი ირბენაკვხ
ლ-აფსუა იეილდგხ აძგდგ ლბომგზტ,
ყარმეი ძახუეი აწლა იშვაკუშო ეიფშა,
იარა დიკუშონ, დავიზბატოიან.

გულაფი ფსგლაფი იეიბადგრნგ,
რახყეი, ნასუფი იეილდგრკვლახ,
ართ ირეიფშონგ ნასუფ-ზნახ
დაარა ირაცამ აფსაბარა...

იზბახადა ნასუფ ნავდა?
იშონეი-შონეიუა რგუაყვავ ნახძოიტი;
აცხა ხაავდგ იხალალოიტი
ზნგზნლა აზ ეიფშა აშვაკ.

აფსთჰა ეილაჩი, აწგხ ლაშკეი
უნარგლფშონგ აკვ უბაშვამ,
ადგდ-მაცეგს უბგსყაკ ილულუოუპ,
შეარახგვდგ უა იზგციაშვამ.

აქუა ლაფიუეიტი ფჰალკ ზეშითგზშია,
აფართენ სუეიტი აწლა ზეჰეიფუა
აბნა-აბრა ადგდ მაცეგს,
აჯქუა ირგსუეიტი აღმლა-გუგუაჰა.

აბრი ეიფშა აზგ აჯაჰანგმ,
იეიბარგურღმონ ითაზი იარეი,
აფსაბარა აწგხუტია ფწიარკვ,
ეგაგდამგზტ უაფგ, უაშთან.

აღწეშ-წიყდაგდგ იგუ ნთძედააუა,
დნაფგრწუამგზტ იჯაპანგმ.
ხარატი სასგე უბრი ეიფშ აზგ
აფსუა იში-გუამი უა დნგლაგვტ.

იბეგ რლუღუანგ აფშიმი იქუჭოთიტ:
„ეი, აფშიმა! სას ღუთოუბ ჰია,
იამთამ, ახა უჯაგვლუეიშ!“ ჰია.
აფსუა, „ჰაი!“ ჰია იიართა დვგლყეიტ.

ინჰეილაპოუა, ამცა დვაწხეიტ,
ახა იჯეიშუან: აბრი ეიფშახა
დაბატინარი სარა ისთააზ ჰია.
აში აიმიფაიიტ აშოაცაჰია.

სალამგშთახდ დიავნაშვლუეიტ,
ასას ააფსა ავნგ ავნუწყა,
იხთგრფა — იუაპა ეილაბააძა,
აძგ იხდგუკუონ იშაპ-აყფნძა.

ასას ქვგმთქუა იუაპა იშიიხეიტ,
იხთგრფაგდგ იხაშთახდ დვახეიტ,
იარა უბგსყან ასას იზგ
აფშიმი ასქამ ამცახდ დნახეიტ.

ასას იუაპა ნაყ იენაიჰაიტ,
იხთგრფაგდგ ნაეკნაიჰაიტ,
აკგდგ მჰიაქუა დიაფგშეგრჩან,
იშხუა დააქუგეიტ აფშიმი იშუა.

„აფშიმი, უახხაფშო სა სუზემდრეუ,
სარა სააირა უგუ იალსგუ,
ამცა ეიქუწუოიტ ასას იზგ,
ასას იდგროა უაშთაძამი?“

„საჰარ უოუმა? უხაწკ დცააიტ
უბზგცაიშა, იუზგუაყუო!
სა სგბლაქუა უა იუეილდარშუა
ადუნეი აქვგ დარბან ირბუა?“

დიხდგრჯუახ იბზეციაში,
ზეგჯე იირპაიტ, დავდახხუციტ.
ივუ იამეხუახ იაპახარგჯე,
გუახუას იკნე ათაკს იეიპიეიტ:

«დაარა იქუნაგან, აბრი ეიფშე აუს,
ილათიანიგ უალამლარკჯე,
უი ათეფჰა ლაქია ნაახაპ,
უარა იუიპიეიტ, უეგაძახაპ.

აბრი ეიფშე აშთახე იშოფოუური,
პიარა ათახემ, მა უფსგროუპ,
მა ინოუგძაროუპ ლარა ლგუახუა,
ახე ინარკნე აწეხუანენძა.

ას სპიეიტ პია უარა იუდგრუეიტ,
ურთქუა ხეგხო აძიგ უაკუძამ,
აღულუარაგჯე, აჯბარრაგჯე,
ირგლოუ უდგრუეიტ, ზეგე ფუშიახეიტ.

ართ ავბაგჯე დუე იავეიფშეგმ,
აშიარა ზახძძე დარაქუპ,
ახეხმარახ უი დარაქუპ,
იეილაკაშომ, იეილაძეახომ.

უცაშოტ, ახა უაბაკარი?
ააშარა პია ულოუწაშომ.
ამუა ზხემდგრუა, კქმა იაშკელამ,
აბრა დხემეძარ ფსეხუა იმამ.

არი აუს სარა ისგდწა,
უარა უფსგმა, უხე ნკედწა.
მა იუზაახგაპ უბრი აჩუგ,
მა სხე აქუსწაპ, ბზალა სხენპირემ.

უარა უყახ აბრა უნგშთალ,
ამცა უნგრფხა, კქმა უფსგმა,
სმინშიალიანგ, აჩუგ სზააგარ,
ნას პაიციეიეიპ სჯაბაახე!«.

აბას იაპოო დაიახუმარგნ,
 იშახა შოხხნგ აში დგნდიგლწიტი.
 აღედ-მაცეგს იმვა არლაშოოტი,
 აბრი ეიფშეჟუა იგუ არხაწოოტი.

იააცეგლაშოოტი. აფსაა კვებოოტი,
 აღედ მაცეგს აიჟეიქუნაკუეეტი;
 ალარჯ თოულან ინგქურფალუა,
 აბზეციაში ამოთა დთალოოტი.

ინოჯ ნქუეიპიან ავნგ დაავნალტი;
 არა დეცეოლუპ იუაპა იქურშოა,
 არჯ ზნაიიგავ — ახუფჰა ბზიახუ,
 ამვა იაშიავ, ამცა იარშოვზ.

უი დნაივისიტი, დმგრქუვხაკუა,
 დიაშოა დნეიუეიტი იქოაფარაშეყა,
 უა დგშთამი იფაიგს ლაშოა,
 დგნლაციაეიშოტი შგე-ჰატიგ ჰია.

ცეგა იავიბუამ ნაზი-ბროლა,
 დგნლგებუაფეშოგრ დთახუხუა დშეცეოლუ;
 აბარ დიმბაცტი იახაიგთეი,
 იფსე-ეიფშო იიბო იფაიგს შოაშოა.

იყალახეი, არა იიბუაზეი?!
 იფაიგს ფეშოძა, აღმას-ხგებლა,
 დლაღგრძეშო, ლგბცეგ ნაშთნგ,
 ლოიართა ბზიახუ ეილაეიეიძა,

ღებეგ-ნგწაკ, ლგლა თგრჩაა,
 დღებგ-ღებუა ლოიართა დგქუტოლუა.
 ართქუა ანიბა ნას იდგრტი,
 იფაიგს დშოაქუშიავ ამჩგმხარა.

ლხაწა დშოანხან, იიუა იზემდრუა,
 ხარა დტიანგ ლგუაყრა დაფშოლან,
 ნას დნახუცხგ, ცქა დაახუცხგ,
 დგშონგუაშოავ იპასაბქუეიტი.

დნალხაველიან, დგნლაციაეფიტი:
„შთა ბგჷქუშინ, უი აზხაზაიტი,
ბარა ბგჷქუშინაზ ზეგდ ფხგჷქუაზაიტი,
ურთ იაარლასნგ ნაყ იბხაშთქუაიტი!“

უაჲ ღზენიო ზეგდ ლახგენწიხააპ,
უაჲ იფეიფშოუ ღზახგმფოზააპ,
ბარა ბგჷქუშინაზ ბარა იბხარამ,
ბაქუშეიტი, იიასტი, ანცია იხარან“.

დგუდკლ-ღზდკლ, დიგუძუა,
ღვლალგრძქუა უა ირბეიტი,
ღღჷპიო-ღღლჩო, ღწიფიფიუა,
ზეგდ ბაშოროშთა აგურა ლხირგუეტი.

ნას ღლაგეფიტი ასას იშოყა,
ჟთა ხაალა ღგნიაციაეფიტი:
„ამრა ხალგეტი, უკავგლ შთა,
უმვა ხაროუმ, აამთა უცეცოიტი!“

საჭარ ღლაწყეტი ღგკიაძამშთა,
ღშთა-ღგრძაუა, იგუ წესუა,
ახა აფშთა ღგჩა-ხუმარუა,
გუალაჲ ზმამ იეიფშო დანიჭთაფშთა,

დაახუეტი: „ანცია იჯშოუმ,
იფქთეს აკვდგ იალგმქიხააპ,
მამ ანაჲუხა, მა ყამილა,
მა ქიგზხილა უა ღსგლგაუნ.“

ღგუხაშაზააპ ათაც ხუქგ,
ილგმქიხააპ ღზგქუშინაზ აკვ;
შთა იზღგრუადა, იზაპაუადა,
უბრი აზგქიან სზგრუხაშოდა?“

ინთაიბითან, უსგდგ ნაიპიეტი:
„უხხა-უჩჩა უზლახზუადა,
იყალამ უზცაზ ნაუგძახარ,
ისხაიუგამა სა სზგზგუაყუაზ?“

ანს ნეიბერკიეიტ, ას ააიბერკიეიტ,
 ზგუ ეგათადამ რეიფშე ინეიხუმარიტ. **ერკინსული**
 ასას იხე ძეკ აათიგან, **გინგლირთიკა**
 იქოი-ინაპი უაყა იირძმეიეიტ.

სას იქუნაგა უი ივხომეზტ,
 ჭატეი-ეიტი რხე დეიწანომეზტ,
 ეგამეჭა, ეგამეჭი დაგამეშთაკონ,
 დკამონარგამ დგმეშთაიშთუნ?..

იჩე კუადგონე დგნჩევიიწან,
 ლარჯ-მადარახ იარა დვაქურტიან,
 დეგ ნეიუეწას, ეიყარაწას,
 რეჩქუა ნდგრხუმარტ. ინგქუდგრფალტ.

ნას იკუალაიუა, იშეართადამშია,
 ამვახუსთა, ამვა-ჰყყადართა
 ივუა, იხუმარუა იკუარაწუა,
 ლალა იხთალეიეიტ ახქუა ეიფშეშია.

უაყა იახმეღბაახ აფსთაქვე,
 ამვადუ იაშა ადგე აქვე,
 ითახხუეიტ აფშეშია ივუალა იპიარცე;
 უს ნეიპეიეიტ იბეგ ნეიწეხხე;

„საძარ-ბეგ! უშლამგსდახ ეილსერგეიეიტ,
 სეხუმად შოუპიახ ზლალა იზბეიტ;
 ეხდარნახეს უარეი სარეი
 იპაბეოუპ აშა უგა ახე-ლულუა.

ხე რქიაგა აეია უმამ,
 აკე სპოიიტჰიეგამე უაგდილაშეან,
 იაპა ჰარგუეიამ, ჰავუ ფნაეიამ,
 უაეე იახპირფუა ჰანანარგამპ.

შთა უკა, უსფერწ ნაყ იაარლასნე,
 უჩავსეცეხხა, უსფემპალან,
 იახდა იახსერფან უარა უშრა
 იაარლასნე ინოუმეგდან!“

უბრი აქვია იხვ ლანარყუნ,
საქარ იგუ უბას ინთნაყუიტ
იხუაფშოთივ ბზიიხუ ნაიხყდან,
ლკივშოძა, აფსვ ფშორა ნაიხატეიტ.

აარლა იპეიტი: „იუჰიო იიაშოოუპ!
აკვ შოფასჰიო, ჰიატი სვმამამ,
სა სვმდგრხეიტ, სარა სვაშეიტ,
სა სეილაგუეიტ, ანცია სიშიიტი...“

უნამვ სანუბ, სბიანდავუბ,
იუმბოი საბჯარ იშონვშოასწა!
უნაპალა სა სუშრაზვ,
სხვ ლასგრყუუეიტ უარა უახყა...“

სეყაზარ აიჰა სვფსვრ ეილიუბ,
სშვ უნაპალა, საიურთენჩვ,
ინაროუნვ სვუყურა აწყვს,
იაარკვაპუნვ აბრა უსვლვა!..“

„მამ, სარა სხვ უარა უშვკას
საბჯარ ახდენტი ინეირვმ უშოყა,
სა სან გუაკვა ილაიძაზ უოუბ,
უბრი ლაკუნ ზკკა უახუაზ...“

აწას, აღათ იეილოუგაქუაზ,
ფსვ ზხოუ აძივ იუჯიშაშამ,
ჩოფენვჰიასი, რფხაშაგასი,
უარა იუზხოუბ უყანაწა.

უცა, უსფვრწ, უს უშოვიბგოუ!
იახდარნახვს ეგვაპზეილამ,
გუკქაილა, მა ბლახაილა,
ჰაგურა ეიბაგო ჰზეიბაზაშოამ!

ახა აკ უასჰიოიტი ინოუგდაროუბ,
უა უშონეილაკვ, უა ყაბარდა,
ზეგვ რაფხაძაძა იუხაუშვრშოთყუა,
ახა უმოუზშია უჩახვუშვგაყუა,

უნეი, დბა უი უუავეზტოვზ,
წარა უხოთაზ, ზეგდ იაპი იარა;
იუუზ, ულამგსგაგ შიეილოუგაზ,
ახგემდლ ბააფსგ შოგსოურგაზ.

ნას უბრი აშთახე სშოაზგფშოუ,
ათაქ აეია იარა იახგენტე.
პაჯგ იუსუძე ას ნაიაპარ,
აკეგ სწაიციპაშოტ უბრი მცემკუა.“

ღზექუტიაზ აჩ-ლარჯ დააჩგეფიფან,
ანახუთა უახე ინაიორკვიტ,
ნას იშთახეყა დააგეფეზ,
კაფხეა ამარდა ნაყ დვაქვალტ.

პაჯგ იუსუძე დგზზემდგროუადა,
ზეგგე რზეჰაინ დხუართა-დუუბ,
წარეი დგროეი იარა იგემ,
აკეგეი აბზიეიგგე დრგზეკუპ.

უი დგყამკუა ეგარგზჰაიდომ,
იხემწაიკუა ეგარგზუდომ:
მოჰამედ-დუ იფყარაქუა
ქდაად შთგმხდაკუოუპ იშოიდგროქუო.

დგაგლზი ყივანი ეიმიდახეიტ,
აკეგეი-ბზიეი ზეგდ იბახეიტ,
ზენდაქ დაეიძამ, მაყა დაგაქვოუპ,
აშლზეი ვიქუეი ურთ ნეიყაროუპ.

აბარ... ბეგ დნეიტ იუსუძე იყნგ...
უა იპაროუპ იიაშოა, წაბგრგ,
ააძარა უჰაა, ახუფჰარა,
ზეგდ იარა უა იშოეილზეიგაზ.

დციაყიოიტ, იეიჰიოიტ ეგაგნშგქუა,
იიუზ, იიჰაიზ აკე იაჰაზი.
უაყა დწოუეიტ, იგუ ინარჰიომ,
რწეხუა ფწიადომ ილაღგრძქუა...

ილემპა იითან დიხმდგრკუეიტ,
უაეფე-უაეფედე დააილაშოიიტ...
დიხმდგრკიტ, ზეგე ვილზირგუეიტ,
იაწანაკუუაზ ზეგედე იძბიტ.

ნას იააჯეიშან უს დნეიზწააიტ:
„იუეიჰიაზეი ნას უი ლხაწა?“
„აეფეტე აქუატი დნარგზხუცენ,
ისანეიეტ სა სემდგრრა.“

ახა უალს უი ისედიწეიტ:
— უნეი, დბა უი უაბაძძეი ჰია
უბრი იახდენტე სა საზეფშოუბ,
უარა ისზუუზ აცკ აეია ჰია.“

„ზეგედე საჰაიტ უარა ისოუჰიაზ,
სა სელამგეს ცქმახარაზ,
იარა იფხაიშაზ, ინაიგეგმაზ,
სა სნაპალა ინასგეგმაროუბ!“

უი იააშთიხეიტ იტაპანჩა,
იეიწოუბ იარა იეიწარპაპა,
საჰარ დნეინგ იგუ იმწეიკუეეიტ,
აბჯარ შთგზხგზ უი იაბაძძეი.

ახა იუსუჰ

აბრი ეიფშე იეიჰოიიტ უა იარა:
„იუქუნაგომ უარა აშრა,
უი ზექუნაგო სარა სოუბ,
უსზემააძეიტ უარა ცქმა.“

აბრი ჰიანგ,

იტაპანჩა იგუ ილგწეიკეიტ,
იააიქუიქშახან, ინგთჟეიტ,
იუსუჰ ჰაჯე ნაყ დგზხგშთიიტ,
ახუში-ბლგ დგკგდე ნეიხატეიტ.

ა. შანშიაშვილი

ს ბ ა ჰ ი ა

სბაჰია ფშოძაძა,
ივურღდახუძა, იშითა,
იუატუა, იიაწიადა,
გუნკელავას ისგმან სარა.

ათეფჰაცია ფშოძაცია,
არფარცია ჩოჯრბაცია,
ახდგ არაზენ ჩარგაცია,
ნეიაიროთას ირგმან აბრა.

აჟია ხაქუა ფშოძაქუა,
ამჩ უჰია, აღწარაქუა,
ინხარა უჰია ავგნრაქუა,
რტეგ აკუნ ირჰიოზ იარა უბრა...

აბარ იასიტ იეოლანგ
ანაიი, კგრცხგი, აფშოალი,
იარხუეიტ რგმანუ რგგუთაგდგ,
აკგდგ ნნამგეტ რგბლქუაგდგ!

აშით აბაყახ ზეგა კათსეიტ,
ფჰიეზბეი-კჰუნეი ზეგა ცაქუეიტ,
სბაჰია ბაჰამ დაჩთაქხეიტ,
ახგი აწგხუეი ზეგა თაცხხეიტ.

ამზა აყუწტ არლაშთარა,
სბაჰია იაკეგტტ აფშოძარა...
გურღეი ჩჩარეი რგკენხურას,
ბეგჟ აათჯუეიტ შეტკუმაწას.

კ. ხეთაგურიძე

ასალამ

სარა სააფსეიტ... სემი კაფსეიტ,
იკანძეიტ უი ზენდა;
ადამირა სა სზე ისზარხეიტ
აგუაყრა ცქეა აბრა.

აფსციაჰა ინაპ შა ზლამ
აში იასუეიტ უი სა სახე,
იააიტ... ბზიბარატი სალამ
სეცკაუეიტ სტიელახი, უახე.

უი ჰაიფერწრა იამთა
სახხეუა ისეუალასერშილან:
იეიქურშიოუ რიძმატი ბეგლა
უი აგუაყრა სა იზუღან...

ჰარა ჰაიფერწრატი სალამ
სა სქეთა, ზდა სემამ,
აბრა ლახეიქუწა ყიაბელა
ისერგუამწტ უთენჩრა.

სესალამ ცემღეს იყაბემწან,
ნას უს აფშომა ბარგაგ,
იდგრ, იცფსუეიტ აპოეტ
ხედა გულრა უეიზგაგ.

* * *

აფშა-ქმებზე აუაჯაყ ინთვურ,
ლახეიქულა იღვზუა,
ნასგვ აფენჯვრ უახდ ინასვრ,
ხახვტიი აძვეკუბარ უა.

ახურა მეცხუდა ბეხთანაკვრ,
ხაა დულა გულრთადა,
თენჩრა ბემთო უი ზენდაკ ბაკვრ
ავურვა რკაშარადა,

ნას აბრი აშია ბა ბყენდა ზენდა
ინაძოიტ უსვგვ უბრა:
უსყან უეიზგვ იბდვრა, დად, ბარა
აპოეტ იგუბვლრა.

26

აწია ზეტუწიაზ აბარდ აქვ
 აყურაან ხმთაკვიტ. აფშოა სუეიტ,
 აულ ნარ გციოლუპ უა აფსთაქვ,
 აწიაი ასგი ზევდ დგრშექუეიტ.

ინარგლკვე ავგნ ხუკვ
 იახლგშემოიიტ უა ლვა ციგშოკ,
 აქარხ მცა ნწრა მაქ აქვ
 იშოუა იკნაპაუპ უა ჩუან კვშეკ.

ახუქქუა ადგიზალტ უი აჩუან,
 ურთ ზევდ შოგუფგზ უაყა იტიან:
 აძი აფი-მეგილა უა დეილაპიან,
 ეგი ზენძაკ დუმიანტაზძა დტიან.

ახუქ-ხაქუქუა დაარა იგულუა,
 ზევდ უახდ ამცახდ უს იხოუპ,
 რგბლა ხუქქუა, გუაყრა ზდგრუა,
 ლალგრძლა უა იკუაბოუპ.

„შიაყუწ შიარა აწიგუარა,
 შიან იშიგლთაპ შიხეიგურდმარა:
 უაქიგ იყალოიტ აკრგქარა,
 უაქიგ შინახუაპ ყულდ აცარა“.

აქარხ-მცა უა იკუეიციეიუეიტ,
 ალვა იახლწუა ვანხა ინეიუეიტ,
 რან ურთ ირგციმა ლალგრძ კალთიოიტ,
 აჩუან კვშეშიგ უახდ ინაქუთიოიტ.

„ჰარა ჰზაადოზ ჰარა ჰანიეტ,
ანჯში ხეშიაშია შიაბ დამციაგუეიტ,
ხუ-ჯუკ აიბაცია აბრა შიაინიეტ,
შიაინ ინიეგზ შიგურკა დავუეიტ.“

უარა სხაწა უარა უფსრალა
სეიპა უშუყუშუგზ აბრა ისურბეიტ
ირხთია ჰაჰზგდგ თგფე უბრალა
უაპა სგლშოომ, აბარ სგფსუეიტ!“

რან ლგლაღგრძ ეიპა ირლულუა
უაყა ინაქუთიოიტ აჩუან ეიქუა;
აარლა იბგლუეიტ აჰარხდ მკა,
იაახგლგშიშოიიტ უი ალვა ლაშკა.

ხეგდ ირეიწბახ ახუქ რგკპა
უი დშახგფშუუახ ციგაძაძა დღდახკუოიტ
ამცა იჩხნეითეიტ იხგ ნგქუწა, —
აბრი იქურაიან აცია ხაახოიტ.

„უი იშოიუზ ეიფშო ეგდგროტგდგ უბას
აცია შიაგაპ, ხნგ შიაინწას!
უი დგზუსთა აცია ხეშიაიიუა?
წაუპ, ამლაშრაგდ უს აუპ იშოააიუა.“

„ნან იხთიამხუეი ჰაჰატი აბრა?
შთა იფოუპ აყულდ, ამცა ინახგა“...
„ხუქძაკ შიაინწას, აფირა ნაძოიტ,
ხეგდგდგ იშეგზხაპ, ეგდგშიციენხოიტ“.

უბას ეგდგროტგდგ აცია იავუეიტ,
ინაყუწტ ლაღგრძ კათიარა...
რან დგკკაკუეიტ, ახუკრა დავოიტ,
აფიმგეიკ ხარგქულგჰაჰეიტ უროთ უა.

ახუქქუა იციახ რშაპაქუგ,
ხეშიწაქხახ რან დლატიეიტ,
ნას ლგლაღგრძ უაყა ლქშაქუგ,
ილზნგმკვლანტ უაყა ინკათიეიტ.

აჩუან აქვგ იფიუან უაყა ახაჰაქუა.
ასსეი აშაჰეი ინეილაწანგ,
ურთ ახუჰქუა არგუჰაქუა,
ბაშა იჰაფშონ უი იახეფშანგ.

ახუჰქუა რგულუა უა დრეიფანგ,
ილგრციეიტ უბრა ურთ უა ირთენჩნგ...
ჰაბზაზარაგდ ეიფავამი,
მეც-გულრალა იარა თიფში?

ა რ ზ მ ა ზ ა ა

(აქერთლა ახალი ვითაგოვს ანუ იაქუიონე).

აძიე დღშთან, დღშმანაზენ,
აბარ იფსუ იხეწა უჭიარატი,
იფიეს ფეშობა დწილა ლხაწა დიხატიან,
აბრი ლხაწა დიციენხომ უგუახურატი.

გუაყ ბეგლა უს ლეიჭიეიტ იფიეს:
„ბაყუწ, ბემწიუან, ბესთეპი!
აკაზე სბაწწაიუეიტ ისაპი:
გუთეხას ისებებთან ნარკიე.“

სვეხცია იმბაცუა ისარჭიეიტ აკე,
(იხუსთქოოუგეგ ბასპიპ ბთახეზარ უაწიე),
ჯანპიათ იკნაშთახე იგელოუ აწიეჭე,
ჭკულა ჭკუნ ყუშითენ დავუძეზშია ბჭეგ“.

ახა უს ლჭიეიტ იფიეს დჭეფეშეპუა,
„უშეფესეწიყეა ზდგოუახარ ლასე,
იყალარენ აწაბერგ სპიარ, სეფნეგერ,
ახა სშიოიტ სეუშერ-პია უმფსერ“.

აქიმიფსია

(ვერე იხალღდა „აბნატი ქვერთქარ“ იაქვიფშინე)

დაბატი ჩვეუავე, აპყაპია
 ახმეიაშიარა ლამცაზე ინეიუა?
 იეიწახახ ჩვეუავე,
 იხუქ დგივეუ
 ახუქ იაბ იჩვიგუდიროლულელაქიქ,
 ახგვე ახუქ დვრლულელანგ დგივეუ.
 „სხუქ, უნიაშშია უხვდვლულელაქიქ?“
 „ბაბა, აქვიფშინა სგლა დაახვქქალტ:
 ავურგვეც ციქქარა იხავგლოუ,
 იქვაცა მვეცხუ იეილაჩუ.
 „მოუმოუ, დად უი ბაშოლუ,
 აქ, იხვლოუ ნაქუოუ.“
 „ახუქ უახხაფშო სარა სახე,
 უხვიგუორღაშია რაცოლუ სარა სქვე;
 აშით კაკექქუა, აქელდვქქუა
 ხვე-აარცგროლუ სხვენოუ ავექქუა“
 „ბაბა, აქვიფშინა დსაცვიქოიქ სარა
 ახვე, აქელდვშ ხვეგვე ითახვე სარა სხვ.“
 „მოუმოუ, დად, სხუქ,
 უაქინარ აქუხაბ აქ,
 აქშია ქვებახთგვე,
 იარწესიქ აბღვე“.
 „სარა სახე, დად ახუქ,
 სარა სახე, სვერახე,
 ზეიღათამ სვექაცია უბამ უი,
 აშნა ლაშინარაქვე იხუმარუა, იფგრუა,
 იხუმარუა, იფგრუა უდვრციალამ უარა“.
 „ბაბა, აქვიფშინა იფქაცია
 ეიზიგვეიქ, იზოიქ,
 ამახუ ცივლაშქარახვეტ“

სარა სზე რნაპქუა რუდოიტ“.
„მოუმოუ, დად, ზეგდ თენსუპ
აწგზ ლამცაქჟჟ,
აკუაშოქუა გგლოუპ
ანნა ეილაჩაქჟჟ“.
„ახუქჟ, უფშოდარა სეილაპაიტ სარა,
იუთახგ, იუთახგმ, სარა უსტინაროუპ უარა“.
„ბაბა, აეიეიფშაა დპაშთალტ,
აბარ დპახდძოიტ; დაიადეიტ:
სგფსგ მაქზხეიტ!
სგფსგ ხდანთახხეიტ...“
აჩოფუავ დშიან, დგუჟამ, დფურუეიტ,
აფშოქა დქგჟქგჟუეიტ,
აფშოქა დწიიაუეიტ...
აჩოფუავ დგკკაკოუეიტ...
აჩოფუავ იგზგ დნადეიტ.
აფშოქა დაბაყოუ?
აფშოქა დგფსხეიტ!

ხახუ-რპივ უკივზბა!

აგიტარაკოვ ამიანუ ირქოიტი „ერტუჩა ვოგო“ აბეაღა).

ხახუ-რპივ უკივზბა,
ბხაწკვ დცეიტი იარა!
ბგლა თგჯჯარა,
დაკუხშოეიტი უბრა!
დბგმბგლდან ზენძა,
დბგდგრტიალ ააიგუა!
ბვიწაფშონგ ანცია
დგბგუდკვლ იარა!

სარა უბრი...

(აშინე ირაპოიტ „მიყვარს ფაცხა მე
მეგრული“ აბჯალა).

ბზია იზმოიტ აფესუა „ფაცხა“
ლუ ზედვალამ, ყაუარ ზმამი,
წიფმალ ზლარსემ, აშეშა ხახა,
ავარვა ებანე, ზგან ეიცაყდოლ...

არრა ცარა უბრი იგუაფხოიტ,
ჩაფი კუადგრი ეიტუნე იზმოლ,
არ-რახმტი ზენაირა უბრი იგუაფხოიტ,
აფაიეს ფეშაძა ზგენე დზეხტიოლ...

აფაიეს ფეშაძა დგზმოლ ახაწა
დვიხტიახაროლ ანეტსა ბააფსე,
მა ზლაფიშა ცავდოლ ალაღრა დუქუა
უახენლა იშთუა, ჩაგნლა იქვაპიუა.

მა დოუეპროლუბ, ლზე დოუეშოროლუბ,
ილუა-ილპიუა ლემეიმკგროლუბ,
ღმარშა იკგროლუბ, ლგუ ნემგერხაროლუბ,
მა დგლფერწროლუბ, იხე ლციფაროლუბ.

აიბაშრა ღვთ ანტიი პამძრტირბ

(ასოლდათცია რუბხანარაბელი)

აფიქტი ირპიონ აკვ
 იპანდმეიტ ჰარა უაფიქ...
 შთალართას ჰია ჰარა ჰზე
 აღდგულ ხდშიაშია, აპიენწია...
 ციართეი ხეზეი რ(კენხურას
 ნაპეკ აზნა ათიბაშო...
 ხეხა ქუწიატიუ ჰია აკვდე უბომ,
 იზამამხეიპიაგდე ეგამაზპიომ,
 ახდთა ჰაკენ, ჰანგლომ,
 იაპზემჩაზტ ზეგა ჰანწიოიტ.
 ინხოი იფსუფი ეიუაროუპ,
 აბრა უბრი აყარა იცფდაროუპ...
 იშიაპაუამა ათუჟაქია,
 ჰათსთანაარა შაუკიფგახა,
 ირზეფიუაზეი იფიძახქუო,
 „ტანგო“ ახუაფუშთიფ აწკქუა?
 ირულაშიხუზეი „შიშანტიკლიორქუა“
 იზშიერბოდა შიძარაქუა?

არქივაცია აკონსერვაცია:

ბ. ბლაუიბა

ი. თარბა

მ. ჰაშობა (თავსუფ. არქივტორ).

ახტთა

ადგილია

აქტიური ალაქუა 1906 — 1921

აქ, სუმიყუ უვიწამან,	3
ააფუნ	4
კუჯა სკომუტ, ამიყ დრუბამომუტ	5
შოაყა დუფსტიუ-ციებზაბუფუხვი	7
ლომი ბუსკუთი	9
იზახარა ზუგაჯ უბაალა ილუფიუფიტი	10
აბუკაშა ხაბუყაალა	11
აფიტი	12
ზოჯან-დუ	13
ეშოსოთა იტაპანა	15
ბზახარა იმოტ ზგუ ითოტ ზგუჯ ზჷუ იზხარაბაუა	17
ანშუკვი, აწარვი, ამიი	18
აგუაბუარა	19
აჷუ გრა ზტუგოტ	20
აბრუკუგულ	21
აფიტიუა რაპათურ უიქუწაშა	23
ანცია სათოტუშწან (დავითაშვილი ივუშთა იაკუარუწაშა)	24
უბრი ეხა აბრა დან (აკურთუატი იაკუარუწაშა)	25
აუა რიგრა ამშა იფიგურლანუ იაფულოტი	27
აიშვალაცია	28
შინეიზა შიაფხაყა!	30
აფაიზუზა ილუშითოტ აკუნ იაზ	31
ისტაბუნ სარა!	32
ააფუნ ჷუა (კოლიცოვ ივუშთა იაკუარუწაშა)	33
აგუილვი აწავი	34
მოსკვა	35
აფვი აფაი რუზ ვბაყა აფია	36
ამათი, აფიწუხი, აბუთი (ალეგენდა)	37

ავგულაცია	42
ავტორიტეტის (შამია გურიელი ივერთა იაკობრეწისა) ბიბლიოთეკა	
აწარა ხმანე ხე იხსამერხელი	42
ანთავრა	43
აეწია აწეხეა ხმოს	45
ფაიეს ბზია დეხმოს აუავენ	47
ბეხბოიტ, ბეხბოიტ	48
აშინანე ირამოიტ...	48
იხბარგუხეი შთა სარა...	50
იშთოიტ აშხაქეა	51
ამეაფშორა	52
სეფსადგელ	53
„ამოდა“ ფაიეხბა დეშეუოფ უასია...	54
ამთა	55
ამთეი აქთარციეი	57

აფეინრაალაქეა 1921 -- 1950

სტალინ იმბალა აშია	61
აშთარფე იაწია	63
ამშოუნ აქოე	65
რუსთაველი იბაყა	66
აშეშოქესაქეა რეგნიი	67
აინიარა	69
გორი აქალაქე	70
ჯამბულ	71
ხასან აქთაჩაქოე	72
ესენტუქტიი ამინდრალ ძეხქეა	75
ტარას დე	76
აფიანე ავეხეცია რეგლოანე	78
აძეხა (აბალლადა)	80
აშოშოკამს	82
ფხაყა, მრათაშთარაბე	83
ჩარა ჭეაქე	84
ანასტოშეაქეა	85
აკოლბოხ ხეხეუეშე	89
აკოთეფრატეი ხეხეუეშე	91
დენა, ატრესტ აიბანე	92
აბაწა-იბაწა იაშია	93

აჭრანაცია რზე აშიაკლა	98
აიბაშვე ფ. კოლოკვა იაზი	99
აიაირა	100
ამშუნ	101
აღბა აკვუჭუგულტ	103
აშნარეზეარა	105
აზოლაშოვიკ აფია	107
ისტახუე აკუარცია რაზი	109
აჩარა ჰანდიდატ	111
აჩუშვას დუ	112
აა იაშხეძერევიტ დუნეი ზეგე	113
უკაფხა სტალინ, ულაშოა	115
ადუნეიკო ალაა ზუკუა რაზი	117
ლენინ	118
„აერორა“	119
პეტროგრად	120
სმოლნი	121
სარა სტიელა	122
აამთა აარა იატიელა	123
ათამადა ციალუკე	124
ისტახუე რაზი	

აფიინრაალაკუა ახუკუა რზეჰიან

სტალინ	129
ლ. ბერია რაზი	130
ათამაადეი აკუნეი	131
ახუკე იაზეგატო	132
ახუკუა რაშია	133
იარბან აამოლუ?	134
ამში აშოვი	135
თაგალან ხნე შეკეშოანე	136
აშეე აშოკოლახა	137
აძენ	138
ააფენ შეე	139
თაგალარა	140
აწესი აბეჰი	141
აკულტე ვარვარა	142

„ილენიაძევიტ“	145
აბოტნი	146
აფხუზი აკუატეი	147
ტაფუ იფაიზს ლუჯი ლუკატეი	148
ათათონ	149
აფსაბარა აფავ იხუ	150
მარტი ახანეი	154
აშშიი, აჯმეი, ანოი	
აბგანუკი აწესი	

აბოემაკუა 1910 — 1950

სტალინი იხუ აშია	159
თაგალანი აქეთანი	169
არაფუხბეი აფაიუხბეი რუშაეფუ	199
აფსნახუ აშია	205

აითაგაკუა 1906 — 1950

ა. პუშკინი

კავკახ	215
აკუფა	216
აბაყა	217
იბუმიანი სარა სკოლ აფსომა	218
ანზარ	219
აპოეტ	221
სიბრაყა	222
აძენ მუა	223
აფეჩაშბარ	224
სიორ ლაფსოწაშმარაკ სტუალაშიოიტ სარა	225
აძენ ხულებუჩახა	226
აპროზაიკეი აპოეტი	228
ხულებუბთი ხეჩირ	229
ჩაადეგოიანი	230
ანუქიაკუა	231

ბ. ლერმონტოვი

პუშკინი იფსრახუ	232
კავკახ	235
აუასიათ აფია	236

აფრა	239
ახრა	240
აყამა	241
აფიკან ეიფიშ ბეფიშორა კაქკოიტ,	242
აფეჭამბარ	243
აბანდაჯე	244
აფხუზ	245
აშალეკი	246
იფალაშთა სახეშაფეიტ სმარაქაჟა,	247
აფსთაქიქელა	248
გიოტე ივეშთაყენტი	249
ანაღი აჩრანგი	249

ი. კ რ ი ლ ო ე

აღეში აბგაბეკო	250
აფა აშთარაქარაქოჯ	251
აქუჯეში ანაშეფი	252
ადალი აციი	253

ტ. შ ი ე ე ნ ე ნ კ ო

სან სარა სხუ დნუქათაძეშტ	254
ფიქამშეკუნ ჟარა აბეია,	256
კაკვაზ	257
აუასიათ აფია	262
მარიანა ხუქ ლახი	263

ი. კ ა ე კ ა ე ა ძ ე

აბრაგი კაკო (აპოფმა)	264
--------------------------------	-----

ა. წ ე რ ე თ ე ლ ი

აპოეტ	280
აბაძეი	281

ა. შ ა ნ შ ი ა შ ე ი ლ ი

სბაჩჩა-	294
-------------------	-----

კ. ხ ე თ ა გ უ რ ო ე

ასალამ	295
აფშია-ქაბეჯე აფაჯაჯ ინოჯვარ	296

ან
ანგმანავ

* * *

აფიფიფშია	301
ხახუ-რჩიუ ფჩივზნა!	303
სარა უბრი	304
აიბაშრა დუუ აანტიი ახადურტირა	305

ვი00746. აკოფხორახუ ანაპე აწავუბ 4,1X—1950 ში. 20,5 კოფუხი
ბლიკუ უყოფ. აზაკაზ № 1615. ატირაფი 2000.

აფჩანთშეფუტეკერთა ატიოგრაფია, სუბემ ლენინ იფლ. № 6.

№ 15 826.

ქართული
ბიბლიოთეკა

დ. გულია
СОЧИНЕНИЯ
I т.
(на абхазском языке)